

מבחר עירונים

חיי שרה
שנת תשפ"ב

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
07:09	06:47	06:29	05:17	ירושלים
07:05	06:43	06:30	05:31	בני ברק
07:06	06:44	06:29	05:21	חיפה
07:06	06:44	06:31	05:32	אשדוד
07:08	06:46	06:30	05:16	בית שמש
07:08	06:46	06:31	05:34	קרית גת
07:06	06:44	06:28	05:24	נוף הגליל

להרשמה
לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.
**להצו
כאן**

כסדרפס ואירוח נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצוף, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

מאטופוס
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

בעל ה"זרע שמשון" רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זיע"א
 הבטיח ברכות וישועות מופלגות לעוסקים בתורתו וכך כתב בהקדמה לספרו:
**"ועינכם תחזינה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנכם
 בתים מלאים כל טוב גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם"**

התחזקות וביטחון

במשנת ה'זרע שמשון'

"מעבורת החלל"

שיעור מס' 65
 פרי חיי-שרה תשפ"ב

את אסון מעבורת החלל קולומביה, רבים מאתנו זוכרים, למרות עשרים השנים שעברו. אסון תעופה זה זכור יותר מאסונות תעופה אחרים עקב היות אחד מנוסעי המעבורת, אסטרונוט יהודי, בשם אילן רמון ז"ל. החללית התרסקה כיוון שלא עמדה בחום האדיר שנוצר מהחיכוך עם האטמוספירה בחזרתה לכדור הארץ החללית הייתה מצופה בקפץ בידוד מיוחד שהיה אמור להגן עליה ולשמור על יושביה מן החום הכבד שבועיים קודם לכן, בעת המראתה מכדור הארץ, נפלו ממנה כמה אריחי בידוד בחזרתה לארץ חסרו אותם אריחים והבידוד לא היה מושלם. לפי הערכת מומחים בעת החיכוך, החום הגיע לאלפיים ושבע מאות מעלות צלזיוס, חום זה המיס את מערכות החללית, והיא התפוצצה. אמנם, לא היה זה האסון היחיד שהתרחש בשל חיכוך עם האטמוספירה. החלק המסוכן ביותר בכל מסע חלל, הוא בעת חזרת החללית לכדור הארץ, אז נוצר חום גבוה מהלחץ האטמוספרי, והחללית זקוקה להגנה חזקה כדי לא להיזקק ולהצליח להגיע בשלום חזרה לכדור הארץ.

היה זה לפני מספר שנים. התקשר אלי חבר טוב, אמרתי לו כי אני עסוק מאוד כעת, אך הוא התעקש לשוחח עמי, עקב דחיפות העניין ושייך אותי בבשורה קשה, כי אצל חבר משותף שלנו התגלתה המחלה הנוראה, ל"ע ומצבו אינו שפיר בלשון המעטה. הנשימה כמעט נעתקה מפי, מדובר באדם צעיר בשיא פריחתו, בעל משפחה ואב לילדים. הימים הבאים עברו על כולנו בניסיון להכיל את הכאב העצום, במחשבה על הדרכים לעזור למשפחה, ובמקביל בארגון מעמדי תפילה וזעקה, בכדי להעביר את רוע הגזרה. חברי ומשפחתו היו המומים וכואבים, וכשהתבררה הדיאגנוזה הרפואית חשנו כי עננים שחורים ומחירידיים נראים באופק. תקופה לאחר מכן התאספנו, כמה חברים, לשיעור מוחות, מה בכל זאת ניתן לעשות כדי להציל את חברינו מרדת שחת ר"ל. אחד החברים אמר שיש לו הצעה קצת נועזת. כולנו נדרכנו. הוא הקדים באמרה המפורסמת בשם רבי חיים מצאנז זיע"א שכדי שהאדם יזכה לנס צריך הוא קודם לשבור עצם, כלומר: כדי להביא להנהגה על טבעית על האדם לצאת מ'אזור הנוחות' שלו: "כאשר המצב כה קשה וצריכים ניסים, צריך לעשות גם דברים לא נעימים" טען החבר. כולנו נדרכנו למשמע הדברים, והוא המשיך: "במקרה שלנו, אם אנחנו חפצי חיים, צריך לעשות משהו הדורש מאמץ, ולא רק מאמץ של יחיד, אלא לאסוף לזכותו מאמצים של רבים. הבה נבקש מחברנו המתייסר במיטת חוליו לפנות במכתב אישי, בו הוא מבקש על נפשו מכל ידידו ומכריו ומתחנן אליהם כי יתאמצו לשתוק בעת התפילה לרפואתו. נכון שלעיתים השתיקה קשה, אבל מדובר באי עשייה, בהימנעות מדיבור, כלומר: ב'שב ואל תעשה'. אני בטוח כי אם נפרסם את המכתב בשער בת רבים, נצליח לאסוף עבורו אלפי שתיקות. המון יהודים טובים, גם כאלו שלא מכירים אותו, יואילו בטובם לשתוק בעת התפילה לרפואתו. מאמץ זה וודאי, יגרום להשתקת מידת הדין מעל חברינו והפיכתה לרחמים, כפי שמוכח בשם צדיקים: "השם ילחם לכם ואתם תחרישון" - כשאתם תחרישון בעת התפילה השם ילחם לכם". חברינו אכן הצליח לשכנע אותנו כי יש כאן רעיון חזק ועוצמתי, אתו נוכל בע"ה להעביר את רוע הגזירה. אך דא עקא, כל כך לא אופייני לחברינו החולה, אשר שקט ונעים הליכות הוא, צנוע בדרכיו ובאופיו, שהוא זה שיעמוד כמוכיח בשער, יסכים להיחשף ועוד לבקש מאנשים להתחזק. "אתם צודקים, פעולה כזאת ממש נוגדת את אופיו. אך אולי דווקא בשל כך, אולי זוהי עוצמת המהלך, באם הוא כן יסכים להיחשף ולכתוב מכתב כזה, הנוגד את אפיו הצנוע והשקט, אולי יהא זה סוג של 'שבירת עצם', התגברות על הטבע, כזו המסוגלת כי בעבורה יזכה לישועה על טבעית". בעל הרעיון המשיך לשכנע כי דווקא במכתב אישי ומרגש יש כוח לגרום לאנשים להתגבר במיוחד עבור הזולת. הסכמנו כולנו כי הרעיון טוב ונכון, אך מי מסוגל להציע לחברנו עדין הנפש המרותק למיטת חוליו הצעה כה לא נעימה?! נתנו בי החברים עיניהם, בהוסיפם כי מדובר במקום שאין אנשים ועלי להיות כאן איש... סיכמנו כי אנחנו כולנו נתפלל להצלחת המהלך. אספתי את כל כוחותיי, התפללתי גם אני מעומק ליבי כי יצליח השם דרכי ובבוקרו של יום שיש אחד, יצאתי להדסה, למכון שרת, למחלקה הקודרת בה שכב חברי. הצגתי את הדברים בשליחות החברים. הסברתי כי קשה לי מאוד להציע את הרעיון, בהכירי את אפיו העדין והצנוע,

אך כך אמרו חז"ל שאם אדם רוצה לזכות לנס על טבעי הוא צריך להתגבר מעל טבעו ומידותיו. רעיותו שניצבה בסמוך, הקשיבה להצעה והוסיפה לבעלה דברי שכנוע כי כדאי לו לכתוב את המכתב, ועוד הוסיפה בתעצומות נפש, כי לו רק בשל ריבוי כבוד שמים שהמכתב הזה יכול להביא, כדאי המאמץ. הצעתי שיחשבו על הדברים עם עצמם ונמשיך את השיחה בעוד כמה ימים. "אין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה" על דברי המדרש הללו בשיר השירים רבה מקשה רבנו ה"זרע שמשון" מדוע על הקדוש ברוך הוא לברוא את הרפואה קודם למכה? מתרץ רבנו על פי הנפסק בשו"ע "ח"מ סימן ת"כ כ"א" שכאשר אדם הזיק את חברו ואומר לו לאחר מכן: "אני ארפא אותך" אין שומעין לו, ולכן הקדוש ברוך הוא, שלעיתים נאלץ להכות כדי שנשוב בתשובה שלימה, חייב להכין את התרופה עוד לפני המכה, כדי שלפי ההלכה יוכל הבורא בעצמו לרפואתו. וזה הפירושו: "רפאני השם וארפא", כלומר: על אף שאתה השם חבלת בי, על כל פנים כבר הכנת עבורי קודם את התרופה, לכן: "רפאני השם וארפא".

לאחר כמה ימים ידידנו החליט בעוז ובגבורה כי יוצאים לדרך הוא ביקש את עזרת החברים בניסוח והמכתב המרגש עלה על הדף. המכתב עשה גלי הדף רבים ובפרוודורי בתי כנסיות רבים בהם נתלה שררו דממת אלחוט ושתיקת חיים רועמת, כזאת המשתיקה כל מקטרג ומשטיף. במקביל אחד החברים פנה למגיד שיעור המפורסם, המשפיע רבי שמעון שפיצער שליט"א, פה מפיץ מרגליות, אשר אלפי יהודים מאזינים לשיעורו בכל רחבי תבל, ותרם את השיעור היומי לרפואת חברינו השוכב על ערש דווי בבקשו להקדיש שיעור לנושא: שיב"ה - שתיקה יפה בעת התפילה. המג"ש הרב שפיצער אכן מסר שיעור יפה בעניין, בהתנצלו כי אף על פי שהוא דוגל תמיד בשיטה של 'טעמו וראו כי טוב השם' - להבליט את החיובי והטוב ולא את השלילי והמפחיד, כמעט אי אפשר להתעסק בנושא הדיבור בעת התפילה, ולראות את דברי חז"ל בלא להיבהל איך מכל מילה של דיבור בעת התפילה נבראים משחיתים נוראים. הוא הטעים כי לא לחינם בעת צרה, התקין בעל התוספות יו"ט "מי שברך" לכל מי שיקבל עליו לא לדבר בעת התפילה. הרב שפיצער דימה את השיחות הקלות הללו, שלעיתים אנשים מקלים בהם ולא מרגישים את סכנתם העצומה, לגז נטול ריח אשר חלילה יכול לקטול את כל מי שנושם אותו, בלא שהאדם יחוש כלל בסכנה העצומה בה הוא נמצא. תפילות החברים להצלחת המהלך התקבלו, וגילגל הבורא ית' כי יהודי בעל אמצעים בחו"ל, אשר רצה להחזיר את נושא השתיקה בעת התפילה וקריאת התורה הפיץ את השיעור באלפי עותקים בכל הריכוזים החרדיים בארה"ב ובעוד מקומות תחת הכותרת: גז ללא ריח. השיעור הנ"ל גרם לעשרות אלפי אם לא מאות אלפי שתיקות בעת התפילה, שתיקות שעלו לרצון לפני אדון כל והביאו איתן, מלבד נהרות השפע והברכה עבור השותקים, גם רפואה וישועה לחברינו אשר קם בבריאות ממיטת חוליו לאורך ימים ושנים טובות, בעזרתו יתברך.

"פתאום יבוא האדון אל היכלו". בתקופה בה מתעתד השם לחזור אל היכלו, תקופת פעמי וחבלי משיח, עם ישראל דומה לחללית ששבה מגלות ארוכה ומסע מופלג בחלל. כעת, לעת השיבה כל אחד מאתנו זקוק למעטפת הגנה, חזקה שתשמור עליו היטב, כדי שחלילה לא ייזקק בתהליך השיבה. במטרה לצלוח את החיכוך והחום הנוצרים במעבר באטמוספירה, הציעו לנו חז"ל להתמגן במעטפת תורה וגמילות חסדים מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמ"ח, כדאי שנוזהר לא להפיל אריחים קטנים ממעטפת ההגנה ע"י דיבורים מיותרים בעת התפילה, הימנעות מוחלטת משיחה בעת התפילה וקריאת התורה. היא הגנה איכותית וחזקה ביותר, ובדורנו יותר מתמיד, היא נחוצה ומשתלמת. השתיקה בעת התפילה מוכיחה שהאדם מרגיש לפני מי הוא עומד, הרגשה זו בעצמה מועילה לקבלת התפילה, כפי שמסביר רבנו ה"זרע שמשון" את הפסוק "קרוב השם לכל קוראיו": דהיינו, כאשר עומדים בעת התפילה ביראה ובקדושה לפי שחושבים בדעתם שהם יושבים לפניו וסמוכים לו, אז גם הוא קרוב להם ושומע תפילתם, לפי שקוראים אותו באמת". כלומר: כאשר ניצב האדם דומם בעת התפילה ביראה ובקדושה הוא מוכיח שהוא חש באמת לפני מי הוא עומד, אז או גם קרוב אליו השם באמת ושומע תפילתו.

פרשת חיי שרה, כ"ד במרחשון תשפ"ב

גיליון מס' 481
שנה 9

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

קְרִיַת אַרְבַּע הוּא הַכְּרוּן (כג, ב) - מִפְּרֵשׁ רַש"י,
שֶׁנִּקְרָא אַרְבַּע עַל־שֵׁם אַרְבַּעַת הַעֲנָקִים שֶׁהָיוּ
שָׁם, אַחִימֵן שִׁשִׁי וְתַלְמִי וְאַבְיָהֶם. וְרָמַז לָזוֹה,
קְרִיַת אַרְבַּע הוּא הַכְּרוּן בְּגִימְטְרִיָּה אַחִימֵן שִׁשִׁי
תַלְמִי וְאַבְיָהֶם. וְעוֹד מִפְּרֵשׁ, שֶׁנִּקְרָא עַל־שֵׁם
אַרְבַּעַת הַזְּוֹנֹת שֶׁנִּקְבְּרוּ שָׁם, אָדָם וְהוֹה,
אַבְרָהָם וְשָׂרָה, יִצְחָק וְרַבֵּקָה, יַעֲקֹב וְלֵאָה. וְגַם
זֶה מְרָמַז בַּתְּבוּת בְּקְרִיַת אַרְבַּע הוּא הַכְּרוּן בְּאַרְצֵי
בְּגִימְטְרִיָּה אָדָם הוּא אַבְרָהָם שָׂרָה יִצְחָק רַבֵּקָה
יַעֲקֹב וְלֵאָה. וְיֵשׁ רָמַז לְדַבְּרוֹ שֶׁבָּא מִבְּאֵר שֶׁבַע,
בַּתְּבוּת כְּנֻעַן וְיֵבֵא אַבְרָהָם לְסַפֵּר, וְהָן בְּגִימְטְרִיָּה
הַתְּבוּת זֶה מִבְּאֵר שֶׁבַע בָּא. (תולדות אברהם יצחק)

בַּמְדַּרְשׁ אָמְרוּ, שֶׁאַבְרָהָם בָּא לְסַפֵּר לְשָׂרָה מֵהַר
הַמְּזוּרָה, וְרָמַז לָזוֹה בַּתְּבוּת אַבְרָהָם שֶׁהִיא
נוֹטְרִיקוֹן רִבּוּתִינֵנו אָמְרוּ מֵהַר־הַמְּזוּרָה בָּא. וְגַם
פְּרוּשׁוֹ שֶׁל רַש"י שֶׁבָּא מִבְּאֵר שֶׁבַע, מְרָמַז
בַּתְּבוּת אַבְרָהָם שֶׁהִיא אוֹתִיּוֹת מִהַבְּאֵר. (אילוצבי)

וְעַרְפוֹן יֹשֵׁב (כג, י) - יֹשֵׁב נוֹטְרִיקוֹן בְּאוֹתוֹ יוֹם
שׁוֹמֵר, כְּדַבְּרֵי רַש"י, שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם מְנוּחֵנו בְּנֵי
סָדוּם כְּשׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם, שֶׁהִרְשִׁיעַ פִּהֶם. (מגדנות)

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו וְה' בְּרַךְ אֹתוֹ אַבְרָהָם כָּל
כַּד, (א) - בַּמְדַּרְשׁ דְּרָשׁוּ, זָקֵן נוֹטְרִיקוֹן זֶה קִנְיָה
שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא, וְרָמַז
לָזוֹה בַּתְּבוּת זָקֵן בָּא בְּגִימְטְרִיָּה זֶה ב' עוֹלָם. זָקֵן
גַּם בְּגִימְטְרִיָּה נִקְבְּתָה, לְרַמֵּז לְדַבְּרֵי הַמְּדַרְשׁ,
מֵהוּ בָּכַל שֶׁנֶּחֱזַק לֹא נִקְבְּתָה, וְבַת הַיְתָה לֹא בְּשֵׁם
זֶה. בָּכַל גַּם בְּגִימְטְרִיָּה אָבִי, לְרַמֵּז לְדַבְּרֵי הַזו"ל
בְּמִסְכַּת בְּבֵא בַּתְּרָא, שֶׁאָבִי טוֹבָה הִיְתָה תְלוּיָה
בְּצוּאָרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִינוּ, וְכָל מִי שֶׁהִיָּה
חוֹלָה, הִיָּה מְבִיט בָּהּ וּמֵיָד מִתְּרַפָּא. (מגדנות)

וְכָל־טוֹב אֲדַנְיֵי בְּיָדוֹ (כד, י) - הַתְּבוּת בְּמִלּוּאָן
בְּגִימְטְרִיָּה שֶׁטְרִי־הַמְּתַנֶּה בְּיָדוֹ, כְּדַבְּרֵי הַזו"ל
שֶׁאַבְרָהָם נִתַּן שֶׁטְרִי־מְתַנֶּה וְבוּ כִּתְבַּת שֶׁהוֹרִישׁ
לְיִצְחָק אֹתִי־כִּלְרִבּוּשׁוֹ וְנִכְסָיו. (שתי המערכות)

אֵת הָיִי לְאַלְפֵי רַבֵּקָה (כד, ס) - בְּקִשׁוֹ לִכְבֹּן וְאַמְרָה
לְרַמֵּז לְרַבֵּקָה שֶׁלֹּא תִשְׁכַּח שֶׁהִיא שִׁיכַת לָהֶם,
וְלִכְבֹּן בְּרַבּוּתָהּ שֶׁתְּהִיָּה לְאַלְפֵי רַבֵּקָה נוֹטְרִיקוֹן
רַבֵּקָה בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי. וְהִיא הַשִּׁיבָה לָהֶם,
כִּי רַבֵּקָה הִיא נוֹטְרִיקוֹן רַבֵּקָה בַּת קִדּוּשׁ ה',
שֶׁהִיְתָה מִיַּחְסַת עֲצֻמָּה לְבַתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם קִדּוּשׁ
ה', וְלֹא לְבִיתוֹ שֶׁל בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי. (אוצר חיים)

ספורים בפרשה

ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר (כג, טו)

"רָאָה נָא, כִּי־צַד מִתְּנַהֵג יְהוּדֵי אֲמַתִּי וְעוֹבֵד ה' בְּאִמּוֹנָה", אָמַר פֶּעַם ה' יִסּוּד
הַעֲבוּדָה" מְסֻלּוּמִים לְחִסְדֵי הַיְתִיב רַבִּי יִשְׂרָאֵל זְלַמֵּן שְׁלוֹבֶסְקִי. "כַּאֲשֶׁר עֶסְק
אַבְרָהָם אֲבִינוּ בְּעִנְיֵי מַמּוֹנֹת, בְּרִכִּישַׁת מַעֲרַת הַמַּכְפֵּלָה מִיָּדוֹ שֶׁל עַפְרוֹן
הַחִתִּי, לֹא עָשָׂה לְעַצְמוֹ הַשְׁבּוּנוֹת שֶׁל רִנּוֹ וְהַפְסֵד, וְשָׁקַל לְדַוּוֹ בְּלִי הַסּוּם,
סְכּוּם עֵתָק שֶׁל אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף. אִךְ לְעַמַּת זֹאת, כַּאֲשֶׁר שָׁלַח אֶת
עַבְדּוֹ אֱלִיעֶזֶר לְדַבֵּר מִצְוָה, הִחֵל לְהַשְׁבִּיעוֹ וְהַזְהִירוֹ הַמּוֹרוֹת. וְאַלּוֹ בְּגִימְטְרִיָּה
נוֹהֲגִים בְּדִיּוּק הַהַפָּךְ מְזֵה. אֶת הַמִּצְוֹת עוֹשִׂים הֵם כְּמִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדֵה,
אִךְ בְּעִנְיֵי כֶּסֶפִּים מְדַקְדְּקִים וּמְחַשְׁבִּים שֶׁבְּעַתִּים עַל כִּלְפֵּרוּטָה וּפְרוּטָה..."

וה' ברה את אברהם בכל (כד, א)

בְּשַׁעַת שֶׁנִּכְנַס רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מְרִימִינוּב לְחַפְּהָ, הִיְתָה נְסוּכָה עַל־פְּנֵי אֲרֻשַׁת
שֶׁל יְרָאָה עַל־אִתּוֹ, עַד שֶׁרָבּוּ רַבִּי מְנַדֵּל מְרִימִינוּב בְּקֶשׁ לְעוֹרְרוֹ לְשִׁמְחָה בְּיוֹם
שִׁמְחַת־לְבוֹ. פִּנְה לְתַלְמִידוֹ רַבִּי נִפְתְּלִי מְרוֹפְשִׁיץ, שֶׁנּוֹדַע בְּפַקְחוּתוֹ הַיְתִירָה
וּבְאַמְרוּתוֹ הַשְּׁבּוּנוֹת, וּבְקֶשׁ: "הֲרִי אֲתָה יוֹדֵעַ תְּמִיד לְמַצָּא לְזוֹמֵר דְּבָרִים
מִתְּאִימִים וְקוֹלְעִים, מַה תֹּאמַר אֲפּוֹא עַל הַחֶתֶן שֶׁלְנוּ? נַעֲנֶה רַבִּי נִפְתְּלִי
מִיָּד וְאָמַר: "מַה יֵּשׁ לְזוֹמֵר עֲלֵינוּ? הֲלֹא הַחֶתֶן שֶׁלְנוּ צוּעֵד בְּעַקְבוֹת יִצְחָק
אֲבִינוּ, וְנוֹטֵל אֶת זְוֹנֵנו עַל־פִּי הַפֶּשֶׁט". אֲרֻשַׁת תְּמִיָּה הַצִּטְרָה עַל פְּנֵי רַבִּי
מְנַדֵּל, וְרַבִּי נִפְתְּלִי הִסְבִּיר: "אֲצֵל אַבְרָהָם אֲבִינוּ נֹאמַר שֶׁה' בְּרַכּוֹ בָּכַל, וְאָמְרוּ
חַז"ל שֶׁהִיְתָה לוֹ בַּת בְּשֵׁם בָּכַל. וְאִם־כֵּן נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׂאֵלָה, מַדּוּעַ הִיָּה צְרִיף
אַבְרָהָם לְחַפֵּשׂ כְּלָה מִרְחוֹק לְיִצְחָק, וְהֲלֹא הִיָּה יָכוֹל לְהַשִּׁיאָהּ לְבַתוֹ? אֲלֹא
שֶׁאַבְרָהָם רָצָה לְקַחַת לְבָנוּ כְּלָה עַל־פִּי הַפֶּשֶׁט וְלֹא עַל־פִּי הַדְּרֹשׁ, כִּי חֲשַׁשׁ
שֶׁמָּא יָבוֹא אֶחָד מִחֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, וְיִדְחָק אֶת הַדְּרוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל 'בָּכַל' וְיִדְרֹשׁנוּ
עַל־פִּי הַפֶּשֶׁט שֶׁה' בְּרַכּוֹ בְּשֵׁפֶע, וְיִוָּתֵר אֲפּוֹא יִצְחָק בְּנוֹ לֹא זְוֹנֵנו כָּל־כָּל..."

ואבא היום אליהעין (כד, מב)

רַבִּי בְּרַצְיוֹן מְבוּבֹב הִי"ד יֹשֵׁב עַם חִסְדֵּי בְּשַׁבְּת־קֹדֶשׁ פְּרַשַׁת חַיִּי שָׂרָה,
וּבְקִסְמוֹף לוֹ יֹשֵׁב רַבִּי רַפָּאֵל צִימְטְבוּיִם מְקַרְקָא, מְשַׁמְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים מְצַנֵּן
בְּמִשְׁדֵּךְ שְׁנַיִם אֲרָבוֹת, וְסַפֵּר עֲבֻדוֹת וְסַפּוּרִים שֶׁרָאָה אֲצֵלוֹ. רַבִּי בְּרַצְיוֹן יֹשֵׁב
וְשִׁתָּה בְּצֻמָּא אֶת דְּבָרֵי הַמְּשַׁמֵּשׁ שֶׁל אֲבִי־סַבּוּ, וְהַתְּעַנֵּן עַל פְּרִטֵי הַדְּבָרִים
לְפָנָיו וּלְפָנֵים. בֵּין הַמְּסַבִּים הִיָּה אֶחָד מְרַבֵּי הַדּוֹר שֶׁהִיָּה בְּרִיאָרְוִן, וְהִלָּה לֹא
הַצְּלִיחַ לְכֹלֵל אֶת תְּמִיָּהתּוֹ לְכֹלֵל, עַד שֶׁנֶּחֱזַק וְלָחֵשׁ לְשַׁכְּנֵנו הַיּוֹשֵׁב כְּסַמּוֹף לוֹ:
"אֵינִי מְבִינֵן מַדּוּעַ כַּהּ לְהוֹט רַבְּנוּ לְשַׁמֵּעַ אֶת סַפּוּרֵי שֶׁל רַפָּאֵל הַמְּשַׁמֵּשׁ?
הֲאִם לֹא הִיָּה טוֹב יוֹתֵר שֶׁהִרְבִּי יִרְשֵׁתָה עִתָּה בְּדַבְּרֵי תוֹרָה בְּמִקּוּם לְהַקְשִׁיב
לְסַפּוּרִים?" דְּבָרָיו נֹאמְרוּ בְּלַחֲשׁוֹהָ, אוֹלָם הֲרַבִּי שֵׁם לְבוֹ לָכֶה, וְדָרַשׁ לְשַׁמֵּעַ
אֶת הַעֲרַתּוֹ. נֹאֲלַץ הֲרַב לְעִשׂוֹת כֵּן, וְרַבִּי בְּרַצְיוֹן נַעֲנֶה מִיָּד: "בְּמִחְלָה מִמֶּה,
אֲבָל שִׁכְחַת רַש"י מִפְּרֵשׁ בְּפִרְשָׁתּוֹ. נִדְּחָה הַלָּה, וְכַאֲשֶׁר לֹא הַצְּלִיחַ לְהַבִּין
לְמַה הַפְּנוּתָה, הִסְבִּיר לוֹ הֲרַבִּי: "עַל־יַהֲפֹסֵק וְאַבֵּא הַיּוֹם אֶל־יַהֲעִינֵן מִפְּרֵשׁ
רַש"י בְּשֵׁם חַז"ל 'פִּנְה שִׁיחַתּוֹ שֶׁל עַבְדֵי אֲבוֹת לְפָנָיו מִקּוּם, מִתּוֹרַתּוֹ
שֶׁל־בְּנֵים'. וְהָרִי רַפָּאֵל הוּא עַבְדּוֹ שֶׁל אֲבִי־זְקֵנֵי הֲרַב מְצַנֵּן, וְיָפִים הֵם סַפּוּרֵי
מִהַתּוֹרָה שְׁלִי, שֶׁאֵינִי מְבַנְיִנְיוֹ..." לְשַׁמֵּעַ הַתְּשׁוּבָה הַקּוֹלְעַת, הַתְּפַשְׁטָה
בַּת־שָׁחוֹק עַל־פְּנֵי שֶׁל אוֹתוֹ רַב, וְהוּא הִגִּיב מִיָּד בְּשִׁנְיוֹתָה: "עַכְשָׁנוּ זְכִינִי
אֲפּוֹא לְשַׁמֵּעַ אֶת שְׁנֵי הַדְּבָרִים גַּם־יַחַד, דְּבַר־תּוֹרָה עִם סַפּוּרֵי־צִדִיקִים..."

היה היה

ויבא אברהם לספד לשרה ולבנתה

מאז בא אברהם אבינו לספד לשרה ולבנותה, היה הדבר למנהג בישאל, לשאת נהי וקניה על סלוקו של-אדם ולעורר לתשובה. בקורות עמנו ארעו מספר מארעות מעציבים, כשבר על-שבר, כאשר הספד נשא הספד בהסתלקות אחד מגדולי הדור, ומרב צער יצאה נפשו בדבור, והוא עצמו כרע ונפל בהספדו, ונפשו קשורה בנפשו. המארע ארע כבר בזמן האמוראים, כמובא בירושלמי, שרבי יצירא התעלף בהספד, וכשנשאל מה ארע לו, השיב: "קיימתי בנפשי 'והחי יתן אל-לבו'". על רבי יצחק הורביץ מהמבורג מספר, כי אחר שהספיד שלשה מגדולי עולם שנפטרו אז, שב לביתו מתוך חלשה, ולפתע שקעה שמשו. כך היה גם בהספדו של רבי מרדכי בנט מניקלשבורג, כאשר אחד הרבנים המספידים אותו בפרג, התבטא: "איך נחיה עתה אחר שנטל רוח אפינו משיח ה'?! והנה עודנו מדבר 'נפל תחיתו ליד ארוך-הקדש, ויאסף אל מעון רבו, לתסות בפתחו בצל השכינה'."

וכך ארע לפני למעלה ממאה שנה, בשנת תרס"ה, בעירה סטויבץ שבמחוז מינסק, הקהלה היהודית בעירה היתה נתונה להנהגת רב העיר הנערץ, רבי אברהם יצחק משפיל-לאיתן, שבהן קדם לכן פרב בעיר הולדתו סמולוביץ, ולאחר מכן בחסלוביץ. הרב הרשים את-ראויו בהדרגתו ובקנו היורד עליפי מדותיו, וכנה בשם המשפחה המענין 'משפיל-לאיתן', על-שם קנו אבי-אביו, רבי אברהם ממינסק, שבהן בן בעקבות ספרו 'משפיל-לאיתן' לסדר מועד וקדשים. ביום ראשון י"ד במרחשון תרס"ה, נודע בעירה, כי הישיש ר' וולף, שכניו המפר היה 'זולקה' נפטר לבית-עולמו. בלם נדו ראשם בצער, שכן אהוב היה עליפני בלם, אולם בלם התנחמו על אריכות ימיו ושנותיו, למעלה מתשעים שנה, והתברכו שאף הם יפליגו בשיבה טובה כמותו. והנה נפלה השמועה, כי הרב הנערץ מתבון לבוא ולהספיד את הנפטר הישיש. הדבר עורר תמיהה אצל בלם, שכן עד אז מעולם לא נשא הרב דברי הספד על אף אחד מתושבי העיר, ואף שהישיש ר' וולף היה יהודי ירא שמים, והיה רגיל לשבת בבית-הכנסת שעות ארבות ולומר תהלים בקול נעים, לא הבינו בלם על מה כלי-התורה הגדולה. ההספד הלא שגרתי כנס את בלם לרחבת השול-היזף, הוא בית הכנסת המרובז, וכלם עמדו צופים ונרגשים, כשאינם מתיקים עיניהם מדמותו ההדורה של-הרב.

רבי אברהם יצחק היה אז בן ששים וחמש שנה פחות שלשה ימים, שכן נולד ב"ז במרחשון ת"ר, אך הזקנה כבר קפצה עליו ממשא הדור. באותם ימים, היתה מלחמת רוסיה-יפן בעצומה, והדאגה מהפרענות הקרבה ובאה, לא נתנה לו מנוח. הוא חשש מזורת הגיים של בחורי ישראל שגורשו להתגיס לצבא הרוסי, וחשש לגורלם הרוחני והגשמי באחד. דאגתו לגורל בני דורו היתה נפרת על-פניו היטב, וביראותו הלכה והדרדרה. בין שבמי מרחשון עסקינו, ימים בהם החרף מתחיל לתת את-אותותיו, יצא הרב מביתו כשהוא עטוף במעיל עבה ומחמם, ועל צוארו כרוך סודר של-צמר, כדי שלא תאחזנו הצנה, חלילה. קומתו התמירה של רבי אברהם יצחק היתה גבוהה משכמו ומעלה מפלי-העם, והוא פתח את דברי ההספד שלו מתוך פרשת השבוע, פרשת חיי שרה.

"הפרשה מתחילה בפסוק 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים וגו', ותמת שרה וגו', ויבא אברהם לספד לשרה ולבנתה', והדברים מפלאים ומעוררים תמיהה. למה ראה אברהם להתאבל על שרה כלי-כהן, ובא לספד לה וגם לבנותה? כלום צעירה לימים היתה? והלא זקנה ובאה בימים היתה, ואף זכתה לשיבה טובה. וכי לא זורת כלי-בשר היא, כי עפר אתה ואל-עפר תשוב?" השאלה הזהדה ברמה, והצבור הבין מעצמו את הדמיו למנוח ר' וולף הישיש, שהפליג בשנים ונפטר לבית-עולמו יקו ושבע ימים. "וכדי להבהיר בפניכם את הפליאה הזאת ולפרשה פראוי, אמשיל לכם משל נאה. למה הדבר דומה? ליהודי עשיר אחד, בראוין ובר-אבקה, אשר התהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו. ובת יחידה היתה לו, שהיתה מסורה להוריה מאד, ומרב אהבתה אותם, הסקימה להנשא לבן-כפר אחד שהיה עשיר מפלג, כדי שהוריה יהנו מדמי נדניה. קשים היו תניה של הבת בכפר מגוריה, שכן במקום התגוררו אנשים פחותים וחסרי נימוס והשקלה, ובמקטרים תבכה נפשה. לכתב להוריה את צערה לא רצתה, שכן השתדלה שלא להוסיף על צערם מתוך ענין ומרודם, וכבשה את-צערה בחבה. את-דמעותיה צערה בכה, כדי שלא לעורר עליה את תמיהת בעלה והוריה, והתגברה על צערה בהזקה. לימים הודמן אל הכפר עובר-ארח אחד, שהפיר את בית אביה בהיותו בגלותו, ומרב רחמיו עליה, רכש בעבורה ספר תהלים מכרך, שכן אמר האיש בלבו 'אם תקונן האשה במזמורי התהלים של דוד המלך עליו השלום, ותויל דמעות פמים, לא יבינו בני משפחתה כי מתוך צערה האישי היא בוכה, ויחשבו שפרקי התהלים הביאוה לידו התרגשות'. הרב סים את-משלו ואמר: 'אתה המנוח הישיש זכית לשיבה טובה, ואם עליה אין לבכות ולקונן, הרי שמותך יהיה לנו פכסות לאבלנו, שכן כלי-ימיה היית קורא מזמורי תהלים. הבה אחים ונשפך דמעות יחד, ואם יחשבו הרואים כי על מותך אנו מתאבלים, אנו יודעים את האמת כי מאימת הבאות נבכה ונצעק אל אלכינו, אולי ירחם וישעינו'. אך סים הרב את-דבריו, ולפתע נחרדו בלם לראותו צונח תחיתו ארצה. העומדים בסמוך לו חשבו, כי הוא מכבש לשבת פאבל, אולם לחידת בלם התברר, כי רבם האהוב הותירם פתע לאנחות, והסתלק לשמירום בשם טוב."

מאורות

עזריאל הלוי הורביץ מלבלין
 ליום ההולקא שבת-קדש כ"ב במרחשון תקע"ט

רבה הנודע של לבלין, שהתפרסם בחריפותו ובנאמנותו העצומה, עד שכנהו ראש הפרל, ואף התקנתו היתה בתקיפות ובשמירה איתנה על חומות הדת. גם בתבוי שנפסדו בשנת תשכ"ט, כנו תשובות וחדושי ראש הפרל, מעוררו נכר בכשרונותיו, ועוד בטרם מלאו לו עשרים שנה, כאשר נפגש עם רבי שלמה מקלמא בעל 'מרקבת המשנה', נכנס עמו בוכוח הלכתי וידו היתה על-העליונה. "וירחיבהו במרפכתו מרקבת המשנה, וקרא לפניו אברך, אב בתקמה ויד בשנים". בחריפותו הגדולה לא היתה דעתו נוטה מדרך החסידות, והתנגד לרבו של 'החזוה' מלבלין ולהנהגתו, אולם 'החזוה' כדו מאד והעריך את גדלתו העצומה בתורה. פעם נכנס אל 'החזוה' ושמע כיצד הוא מדבר בענין עקדת יצחק, והסביר על-פי החסידות שיצחק כבה פתח יצחק, והעקדה נועדה להרחיק את מדת היאה ולעבד את ה' והתברך מאהבה שהיא גלית מעבודת ה' ביהאה. נענה רבי עזריאל ואמר בשנינות: "עכשו מתפרש לי מה היה עקר נסיונו של אברהם אבינו, כך שלא היה חסיד. שכן אם היה מתנהג בחסידות, לא היה מעלה את-יצחק על-המזבח ולא היה עוקדו לשחיטה. שכן היה מפרש שפנתה הקב"ה שאין לו אלא לשחט את מדת היאה של יצחק... אולם מאחר ולא היה חסיד, קבל את הדברים כפשוטם והלך לבצע אותם הלכה למעשה, ובכך עמד בנסיון... בני לבלין העריצוהו, ולאחר פטירתו קברוהו בסמוך לקבר רבי שלום שכנא מלבלין."

יוסיף דעת

דבר נפלא מובא במדרש, כי לכן בירבטואל נקרא כן, מפני שבע עורו היה לכן באופן משונה מהרגיל והיה 'פרדוקס' היינו לכן ביותר, ואם נחבר זאת עם תרומם יונתן שהוא בלעם בן-בעור, אזי אין לכן אלא שם כינוי על-שם צבעו. ומה באמת היה צבע עורם של אבותינו? כיום קשה להתחקות אחר הדבר, אולם ממקורות חז"ל עולה, שצבעם היה בינוני, ללענות בני מצרים וכוש, היו נראים לבנים ובהירים. דוגמה לכך אנו רואים אצל יוסף הצדיק, שחז"ל מנינים אותו כ'רומני', מונח חז"ל לסימון עור בהיר, כמו בנעיים 'בהרת עזה נראית בגרמני כהה', והכוונה 'לבו ויפה' כדברי התוספות, והיה הדבר להיפך מהרגילות, שברך כלל גרמני מוכר כוש, וכאן כוש מוכר גרמני. גם כשנכנס אברהם למצרים, ביקש משרה לומר שהיא אחותו, מפני שעכשו אנו נכנסים למקום כעורים ושחורים'. בפרקי דרבי אליעזר נאמר, כי כשבירך נח את בניו, בירך את שם שבניו היו שחורים ונאים, את חם שיהיו שחורים כעורב, ואת יפת שיהיו כולם לבנים ויפים. ואומנם במדרש מובא בשם רבי ישמעאל: "בני ישראל, אני כפרת, הרי הן כאשכורי, לא שחורים ולא לבנים, אלא בינוניים", אולם כבר הראשונים התחבטו בזהו האשכורי במדויק. הרמב"ם כותב שהוא מין ממיני האור וצבעו ממוצע בין הלבן והשחור, ובעל הערוך כותב שאינו לא לבן ולא שחור ולא אדום אלא בינוני. לצד זאת נמצאים מספר מקורות בדברי חז"ל, שמתארים את בני ציון המסולאים בפר שיהיו צחים ואדומים ונאים כמו פז, כפי שנאמר על דוד המלך שהיה אדמוני עם יפה עיניים, והכוונה לצבע עורו, ולא בעצרו כפי שרבים סבורים בטעות, כפי שטועים גם לגבי עשו. גם חנה אם שמואל ביקש שבנה יהיה בינוני, לא צחור ולא גחור, ודיינו לא לבן מדי ולא אדום מדי, אלא ממוצע, וגם כך מתאר רבי יוחנן המאורא שהיה משפירי ירושלים, והיה צבע עורו נוטה לאדמונית. וכן כתב ה'אור החיים' הקדוש, שבמי האמוראים לצד טהרת נפשם, היה בשרם כזכוכית לבנה.

ולקחת אשה לבני

לשני שלחנות זכה הנגיד רבי אלעזר ליפשיץ מפטריקוב, ותורה וגדלה התאחדו על-שולחנו. והנה הגיעה בתו החשובה לפרקה, ואביה החל לתור אחר חתן נכבד ממשפחת אפרתים ומשולם בכל-המעלות, כשהוא מקציב לה נדניה וכפדה. באותם ימים לא היו הדרכים סלולות ומהירות, אולם הוא הפעיל את קשריו ברחבי המדינה, עד שהשיג רשימת בחורים מציינים אשר ראוי לתהות על-קנקנם. מהם התבלט שמו של העלוי המצין יוסף, בן רבה של-לבליו, רבי עזריאל הלוי הורביץ, שנודע בכינוי 'ראש הרזול'. השמועות ספרו, כי למדן גדול הוא העלם ומשולם בכל-המעלות, וצועד בעקבות אביו הגדול, ששמעו יצא בכל-הארץ. בקש הנגיד להוציא את-השדוך אל-הפעל וכדי שיעלה בידו לכדק אל-יכון אם השמועות נכונות והבחור אמנם הוא פרי עץ הדר ממש, תר אחר שליח יאמן ופקח, לצד היותו למדן וחרף, אשר עליו יהיה נתון לסמך בעינים עצומות. באותם ימים התגורר בפטריקוב ארבע צעיר בשם רבי דוד יצחק פרומבורג, חתנו של ה'מאור ושמש' מקראקא, שעוד מצעירותו התבלט בחריפותו ובגאונותו, עד שכנזוהו 'רבי דוד חרף', וחדושו על מסכת גטין נדפסו בידי נכדו בשם 'חדושי הרד"ח'. שם הנגיד רבי אלעזר את-עיניו על רבי דוד, ולאחר הפצרות מרבות נעתר לבקשתו, ויצא ללבליו כדי לתהות על קנקן העלם, בנו של רב העיר, וכתב הרשאה בידו לקבל קנין על השדוך עם בת הנגיד, ולהבטיח בשמו נדניה נכפדה ביד רחבה.

השליח מפטריקוב התקבל בכבוד רב בבית רבה של-לבליו, ועד מהרה שקע בשיחה תורנית עמקה עם העלם הצעיר. הוא לא היה צריך להעמיק בדברים כדי להבין, כי עלם חמודות לפניו, משולם בכל-מדה נכונה ומלא וגדוש בכל חדרי תורה. ימים אחדים עשה השליח בבית הרב, ולאחר מכן שלח מפיסו את כתב ההרשאה שקבל מהנגיד, ויאמרו לדיק טוב. פיון שהשדוך יצא אל-הפעל ביום חמישי, נותר השליח לשבת בבית 'ראש הרזול' על-פי הזמנתו. ליל שבת-קדש, בקש האברך רבי דוד לבקר בבית-מדורו של 'החזוה' מלבליו, ששמעו הגיע עד פטריקוב, אולם פיון שדעת רבה של-לבליו לא היתה נוחה מהנהגתו, מנע מאורחו ללכת אליו. שמו רבי דוד את-הדבר בלבו, וביום ראשון בשבת, לאחר שפגד מרב העיר ובני-ביתו, נכנס באי-רואים לבקר את 'החזוה'. "מה לך פה?" שאלו הרבי, אך רבי דוד שתק במבוכה, שפן בקש להעלים מעיני הרבי את בקורו אצל 'ראש הרזול', כשם שבקש להעלים מהרב 'ראש הרזול' את בקורו אצל הרבי, ולא ידע כי מעיניו של 'החזוה' לא נעלם דבר. "דע לך", פנה אליו 'החזוה' ואמר, "שפאשר אדם הולך למקום מסים כדי לבצע דבר-מה, ולבסוף מתברר כי הדבר לא עלה בידו, אין לו לחשב שנסיעתו היתה לשוא, כי בודאי מן-השמים גלגלו את הדבר והביאוהו אל המקום ההוא, ובאמת מטרה אחרת יש בדבר". והרבי המשויך ואמר: "וראה לדבר מצינו אצל שאול המלך, שפאשר יצא לבקש את האתונות שאבדו לקיש אביו ולא מצאן, בא עד מקום מושבו של שמואל הנביא, ובסוף התברר שיצא לחפש אתונות ומצא מלכה". דברי הרבי התמיהו מאד את רבי דוד, ובכלבו חשבו: "הרי אין הדברים נוגעים אלי, שפן אצלי עלתה גם עלתה שליחותי, והשדוך עלה יפה, ומדוע מרמז לי הרבי ששליחותי עלתה פתחו?" אולם הוא קבש את תמיהתו בלבו, ונפרד מהרבי לאחר שקבל ממנו את ברפת הדרך.

בכול רנה וצהלה, נכנס השליח רבי דוד חרף אל ביתו של הנגיד רבי אלעזר ליפשיץ, ובשמחה רבה פשר לבני הבית על השדוך שנרקם בין בתם החשובה לבין בנו העלוי של הרב לבליו. ובעוד השמחה בבית מרקיעה שחקים, התערב לפתע העגלון שהסיע את השליח ללבליו וחזרו, ואמר בקולו: "מה לכם שמחים? הרי החתן הוא חגר וצולע בגליו", והשמחה הפכה בבת-אחת לתוגה. פניו של רבי דוד האדימו והחירו חליפות, ולאחר שהתעשת החל לגער בעגלון: "מדוע אתה מוציא את-דבת החתן רעה? והרי אני טיילתי עמו ארפות וראיתי הולך בצעדים מאששים כאחד האדם?" אולם הספק כבר החל לנקר בלב כל בני-הבית. אתער המזל, ובדיוק באותם רגעים התדפקו על הדלת שני עניים עובדי דרכים, שספרו כי בני לבליו הם, והם מחזרים על-הפתחים לחפש טרף לבייתם. "מלבליו אתם?" פנה אליהם בעל-הבית הנגיד, ומהר לשאל אותם אם מפירים הם את-הרב 'ראש הרזול' ואת בנו הפחור. "פשיטא בי מפירים אנו את-הרב, וכי לא מפיר אותו? ואף את-בנו אנו מפירים, ואפולא היה חגר בגללו, היה זוכה לשדוך הגון כראוי לו". על-אתר קרע הנגיד את כתב ההנאים, ושלוו בחזרה אל רבה של-לבליו. ואת בתו שדך, עם בנו של רבי משולם הורביץ מברוד.

עברו שבועות מספר, והאמת צפה כשמן אשר על-פני המים. התברר, כי הבחור העלוי יוסף הורביץ מלבליו, לא היה חגר מימיו ולשוא התבטל אפוא השדוך, אך את-הנעשה אין להשיב, וכלם אמרו כי מן-השמים התגלגלו הדברים בדרך פלאית, כי מה 'אשה לאיש'. באותם ימים גועשים בלבליו, הסתובב רבי דוד חרף כשהוא סהרורי ולבו בלי-עמו. היטב זכר את דברי 'החזוה' מלבליו, כי שליחותו בענין השדוך לשמו נשלח אל העיר לבליו לא מעלה יפה, וזכר היטב גם את-דבריו כי מטרה אחרת נועדה לו בבקורו בלבליו. הוא התחבט אפוא רבות להבין מהי המטרה האמתית לשמה הגיע אל לבליו, עד שבסוף אורז עיניו. "הלא הדבר ברור מאליו, כי כל מטרת נסיעתי היתה, על-מנת שאוכל להפיר את 'החזוה' ולעמד על רום-מעלתו, והוא מהר לנסע שוב ללבליו כדי לקבל את מרותו של 'החזוה', עד שנעשה לאחד מחשובי תלמידיו ומעריציו והיה דבוק בו כל-ימיו. ♦

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ואברהם זקן וגו' (כד. א) - פרוש, לצד שראה עצמו זקן, וגם ראה כי הגדיל ה' להטיב עמו בכל-טוב, חש על העבד המושל בכל ורואה נכסים קרבים והאיש אדוני הכל זקן, יחשב מהשבות לחשיא פתו ליצחק כי יתן בטוב עינו, לזה אמר לו שים נא ידך וגו', נתחכם להשביעו בדרך כלל על הפנעני, ואינו תשמענה דבר כי הקול לו קול אליו שיבטל דעתו כי הוא ארוך כנען כפי דבריהם ז"ל, ויצחק ברוך:

טרם כלה לדבר (כד. טו) - פרוש, בעודו אומר עס-אדוני והנה רבקה, והוא פרק בא סמן כי היא זאת שראויה להיות עס-אדונו:

רבקה יצאת (סו) - פרוש, מסבכת יציאה מהזולת. לצד תפלת אליעזר עשה ה' שתצא באותו רגע, לא קדם ולא אחר, כדי שלא ישלם באשה אחרת, כי היא זאת אשר ילדה לבתואל וגו', היא בתי-זוגו של יצחק. וכמו שפרשתי בפרשת וידא בפסוק ויהי אחרי וגו' יצא לאברהם וגו':

והאיש משתאה לה מחריש (כד. כא) - פרוש, להיות שראה הצלחת דרכו ויותר ממה שאמר בתנאי אמרה הצדקת, היתה נפשו מקשקשת לומר אליה מה שאמר בסמוך כי כבר נשלם תנאי שאמר, ואמרה וגם-גמליה אשקה, הנה היא אמרה גם וגו', וקנמה דבריה דכתיב ותשאב לכל-גמליה, ולא היה צריך להמתין עד שיכלו הגמלים לשותות, שלא היה זה מהתנאי, והיה משתיק עצמו מדבר עד שידע מה שאמרה להשקות גמליו עד שיכלו לשותות, והגם שאין דבר זה מהתנאי, לצד דבריה נולד לו פה ספק שמה היא מהאמרים הרבה ועושים מעט, עד שראה שכלו הגמלים וגו' תכף נתן הגמדים וגו':

דברי הימים

מערת המכפלה, יחד עם מקום המקדש וקבר יוסף הצדיק, נרכשו בכסף מלא וקמו לנחלה לעמנו לעולם. הבניין הגדול שמעל המערה, נבנה כנראה בתקופת בית המקדש השני כפי שכותב יוסף בן-מתתיהו ב'מלחמות היהודים', ומייחסים אותו להורדוס המלך, אולם רבי יצחק זאבי מחברונו כתב שהילני המלכה בנתה אותו, ורבי אשתורי הפרחי סבור שהבניין קדום בהרבה והוקם בידי שלמה המלך. הנוסע בנימין השני כותב ששלמה יסד את המקום, אסתר המלכה יסדתו מחדש, והילני המלכה חידשה את חורבותיו עד היום. ולדעת הנוסע רבי פתחיה מרגנשבורג, אברהם אבינו בעצמו בנה את הבניין הגדול. אך אין זה אלא בנין חיצוני, ומערת קבורת אבותינו שקועה במעמקי האדמה. כמשך השנים, נעשו ניסיונות רבים לגלות את מסתרי המערה, שעליה אמרו חז"ל שהוא סמוך לשער גן-עדן, ומפורסם הסיפור עם רבי אברהם אוזלאי מחברונו שנכנס לשם להוצאת חרבו של המושל. בשנת תרפ"ב, ערך ארכיאולוג צרפתי מפה מפנים המערה, ובה ציין על מצבות ופתחים שונים למערות פנימיות נוספות. בשנת תשכ"ז, הוכנסה ילדה קטנה וצנומה אל תוך המערה, ומשם הועלו תמונות ושרטוטים חלקיים. בשנת תשמ"ב, חדרו מספר יהודים בחשאי אל מעמקי המערה, וגילו שם מחזות מופלאים. תחילה ירדו ב-15 המעלות המובילות פנימה, ומשם נכנסו למנהרה ארוכה שעשויה אבני גזית עצומות ועתיקות, המזכירות את אבני הכותל המערבי. המערה עשויה בית ועלייה, וחדר לפנים מחדר, כדעת רב ושמואל למה נקראה מכפלה, והם חשו ריח בשמים. בכניסה לאחת המערות, מצאו כד שבור עשוי מחרס ובו קטורת, ואחר בדיקה מדעית התברר כי היא עשויה לפני כארבעת אלפים שנה.

משיבה

אל ה"אמרי חיים" מויז'ניץ הגיע פעם יהודי אחד, והתעניין על בחור בישיבתו, אותו הציעו לבתו שהגיעה לפרקה. השיבו הרבי: "הבחור הלז הוא בעל מדות טובות, ובעיני מי שיש לו מדות טובות, חשוב יותר ממי שעושה מופתים". והוסיף: "וראיה יש לי בדבר, שהרי בשבא אליעזר עבד אברהם אליהבאר, וראה בעיניו כיצד המים עולים לקראת רבקה בדרך גם, עדיו לא התרגש מהמופת הזה, אלא חפש לדעת האם היא בעלת מדות טובות. ורק פאשר ראה ישו ביה מעשים טובים והיא בעלת חסד, אז ידע שהיא מתאימה להיות לאשה ליצחק ולהיכנס לבית אברהם". וכן היה רגיל ה"אמרי חיים" לומר: "יכול אדם ללמוד ולהתפלל וללכת למקוה מדי יום, אך פאשר נוגע הדבר לשבירת המדות, אף אחד אינו בפית, דהינו שפך אחד זקוק להתגברות מיחדת בדרך".

פעם הגיע חסיד אחד אל רבי ישראל מסטולין, והתניעץ עמו אודות שדוך לבנו שהגיע לפרקו. אמר לו הרבי: "פאשר מהללים בפניך את המיעדת, ומספרים עליה שהיא מיחסת ובת-טובים, עליך לרשם את הספרה אפס. וכאשר מספרים שהיא נושאת חן בעיני כל-הראיה, יש להוסיף אפס נוסף. וכאשר הוריה עשירים הם ובעלי-יכלת, מוסיפים אפס נוסף, וכך מוסיפים בכל מעלה ומעלה. אולם לבסוף, פאשר אומרים שיש לה לב טוב והיא בעלת מדות טובות, מוסיפים משמאל את הספרה אחת, ובצדף כל ספרות האפס שממין, מקבלים מספר גדול וחשוב. אולם בלי מדות טובות, הרי כל המעלות הטובות שאומרים עליה, נותרות בלן רק בגדר אפס בלבד..."

רבניתו של המהר"ש מלויובאוויטש היתה יראת-שמים ובעלת מדות טובות להפליא. הדרך לחדרו הפרטי של הרבי, היתה דרך גרם מדרגות קטן מתוך הבית, ושם היה מתבודד רב שעות היום ומתמיד בלמודו. פעם נכנסה הרבנית אליו לדבר עמו, ולאחר שיצאה ממנו, סגר הרבי את הדלת אחריה. בלי משים, נחפס קצה הגג של הרבנית בדלת, והיא לא היתה יכולה לחדת במדרגות. כיון שלא רצתה להפריע לבעלה בלמודו אפלו רגע אחד, לא הקישה בדלת כדי שיפתח אותה, אלא נותרה לשבת על המדרגות עדי-הבקר, ורק בשהרבי פתח את-הדלת, מצא אותה יושבת שם.

בשעת לילה מאחרת, חזרו מספר בחורים משיבת מיר, מהיכל הישיבה אל אכסניית מגורם. עקטה כבדה שררה ברחוב, ולא היה נתון לראות מאומה אפלו למרחק קצר. לפתע שמעו הבחורים קולות מרוצה מאחוריהם, וכיון שלא היתה להם אפשרות לדעת מי הם הרצים ולהבין את פשר מרוצתם, ומחשש שמא חבורת גנבים ורוצחים דולקים בעקבותיהם, החלו לנוס בבקהלה. אולם ככל שהגבירו התלמידים את-מנוסתם, חשו כי גם אלו שרצים אחריהם מגבירים את ריצתם, והפחד שאחו בהם היה עצום. בנס הצליחו הבחורים להגיע אל האכסניה בו לנו, אולם לאחר שנכנסו פנימה ונעלו במהירות את-הדלת אחריהם, נשמעו נקישות נמרצות על הדלת. היו אלו שוטרים חמורי-סבר שדרשו להכנס, ולבחורים לא נותרה ברירה אלא לעשות כמצותם. התברר, כי השוטרים היו אלו שדלקו בעקבותיהם, והם גערו בבחורים: "יש לכם גם גדול, שכן כמעט ירינו בכס אחרי שקראנו לערכם להזהרות בפנינו, אך אתם לא הגבתם כלל". לפי דרישת השוטרים, הציגו הבחורים את תעודות הזהוי שלהם וכלם נפטרו מהם בשלום, למעט אחד. היה זה התלמיד רבי שלמה שמשון קרליץ, שאכסניתו היתה בבית אחר, ותעודתו היתה אף היא שם עם שאר חפציו, והשוטרים דרשו ממנו להתלוות אליהם עד האכסניה שלו, כדי לבדק שהכל פשוטה. ואמנם, השוטרים צעדו יחד עמו אל-חדרו, ולאחר שראו את תעודתו, פטרו אף אותו לשלום. למחרת, נודע המארע פלו למשיג רבי ירחם לזוביץ, ובו ביום נעמד לשיחה מוסרית נוקבת. את דבריו פתח בדברים חריפים: "אמר לכם את-האמת. עקב המקרה החמור שארע אתמול, הרחקתי בלבי שמא צריך לסגר את-הישיבה, וכבר שוחחתי בענין עם שאר רבני הישיבה". התלמידים כלם ישובו המומים, והביטו זה על-זה בחסר הבנה על מה יצא הקצף, והמשיגים המשיך בדבריו. הוא גולל ארבות את-המארע פלו, ולבסוף פנה אל התלמידים בתביעה נוקבת: "ביצד יתכן, שבחורים יאפשרו לחברם ללכת לבדו עם השוטרים, ולא יצטרפו אליו כדי ללונותו לחדרו? הלא סכנה יש בדבר, יותר מזה, היה לבחורים לחש את רגשי הפחד והבהלה של חברם במצב שכזה. ביצד אפוא מסגלים היו לעשות כך? והלא כל התורה שלמדו, לא שוה מאומה פשאין עמה מדות טובות?! הדברים הנוקבים עוררו סערה בישיבה, והמארע חרט את רשומו בלב התלמידים, לדעת כי התורה שנלמדת מסרתה היא לתקן את נפש האדם.

רבי יצחק זאב גולדברג-ידלר בעל "תפארת ציון", היה בעל מדות נאצלות והיה מעביר על-מדותיו. פעם פגע בו אחד ממתפללי בית-הכנסת ובהוה רבבים. באו כמה אנשים לבנו, המגיד הירושלמי הנודע רבי בן-ציון ידלר, ונטענו בפניו כי עליו למחות על-ידי, משום כבוד אביו. הלך רבי בן-ציון והוכיח את-האיש, אולם אביו רגז עליו משום כך: "מדוע עשית זאת ללא רשות? הלא שמחתי כל-כך על שהוא בזה אותי ולא ענית לי מאומה". וכך היה מסביר את קשיית הגר"א מוילנא, מדוע לא נצטוינו כלל בתורה על מדות טובות. משל לאדם שרוצה לנטע פרדס, והלך לחקור אצל גנן כיצד נוטעים כל אילן ואילן. האם יעלה על-הדעת, שהגנן צריך להסביר לו כי עליו להקצות קרקע לשם כך, והיא צריכה להיות נקיה מעשבים שוטים וקוצים? כך הן תר"ג המצות, שכל אחת מהן היא פאילן נטוע, אולם הקרקע שבה כלם נטועים, הם המדות הטובות.

מטעם

שמענו | אדני (ג.כ.ט.)

במדרש אמרו, שהמבור מקוה שלי-צדיק, כאלו מקים עשרת הדברות, ואמרו גם שהעובר על לא תחמד האחרון שדברות, סופו לעבר על כלם, כיון שהוא שקול כנגדם. ואס"כ תמוה, כיצד הפציר אברהם בעפרון למכר לו את מערת המכפלה? והלא הרמב"ם פסק, שמי שמפציר בחברו ומרבה עליו רעים למכר דבר שלא היה בדעתו למכרו, זהו חמוד? ויתכן שזו היתה באמת פגנת בני חת, שבקשו להאריך בדברים עם אברהם, כדי שבינתים יצטרף להפציר בהם ועבר על לא תחמד, וגם לא תשרה הכרחה בדבר משום כך ולא יעלה יפה, וכפי שאמרו במדרש שבני חת מוצרים עשר פעמים כנגד עשרת הדברות, דהינו שבקשו להאריך בדברים, כדי להחטיא בדבר העשירי ועבר על-כלם, ולכן מה אברהם והזדרז לומר אס"ש את-נפשכם לקבר אתימתי מלפני שמעוני ופניעלי בעפרון ברחצה, מיד וללא עיבוב. והדבר מרמז בתבות שמענו אדני שהן נוסריקון דבר אחר עד שתהיה מפציר, ואז יהיה דבר נכשל אולם אברהם השיב: אס"ש את-נפשכם נוסריקון אני מזדרז, שאל יהיה אלת-חמד. ולכן התבות מטעמות בטעמי מנח רביעי, כי מתוך חמשת הדברות שבלוח השני שהם בין אדם לחברו, הסכימו שיקים ויניח ארבעה מהם, העקר שיעבר על החמישי ויהיה נחשב שעבר על-כלם... (ג.כ.ט.)

מדגש

תופעה פלאית יש בתורה, שבכל מקום נכתב נגד חסרה ה"א, והראשונה שבהן היא בפרשתנו "והיה הנער אשר אמר אליה חטאינא כדף ואשתח", וכך נשנה הדבר 21 פעמים בתורה, הוץ מפעם אחת בלבד בתורה בלה שגאמר 'הערה' מלא בפסוק "ותנו לאבי העגרה". לעמת זאת, בספרי הנביאים והכתובים מופיעה המלה 23 פעמים, ובין מלות ה"א ואין אפלו פעם אחת חסרה. רש"י מפרש שבלי-מקום שגאמר בתורה נגד בלא ה"א, אפלו קטנה במשמע, ובזהר נאמר שלפני נשואיה נקראת נגד חסרה ה"א שאין בה את שם ה', ולאחר מכן נערה מלא, ועל-זה ירש החיד"א בשם ספר קדמוני, כי נקב"ה מרמזת על ארבע תקופותיה, שהיא נוסריקון נערה קטנה ב'נורת, ואת האות ה"א היא מקבלת אחר נשואיה. אחרים מפרשים, שבשהיא פחותה מ"ב שנים, נקראת נגד חסרה.

ממלה

בבריסק התגורר משפיל אחד, שהיה מתרברב תמיד בכך שהוא איש נאור ובעל השכלה ושולט הוא בארבע לשונות. פעם בא אל היבית הלוי רבי יוסף דב מבריסק, ובשהתפאר לפניו על-ידי, אמר לו בבטול: "במה אתה מתגאה? בכך שמשמש אתה בארבע לשונות? אס"כך איך אלא פרה..." השתוקם הלך ודרש הסברים, ורבי יוסף דב הסביר: "הרי יש"י מפרש הוא בפרשת חיי שרה ויאמר לא אכל, עד אס"דברתי דרין - הרי כ' משמש בארבע לשונות, וכיון שפרה בלשון אשכנז נקראת 'קיה', דומה אתה אפוא לפרה, שגם היא משמשת בארבע לשונות..."

כך היה ה"אמרי אמת" מעורר לתפלה בראוי. בשבא אליעזר לבית בתואל, הגישו לו סעדה לאכל, אולם הוא התנצל: "לא אכל עד אס"דברתי דבר", דהינו עלי להתפלל קדם אכילה. אמרו לו: "ויאמר דבר", דהינו עמד והתפלל חיש, אמר להם אליעזר: "עבד אברהם אנכי", ואינו מתפלל בהטיפה...

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חיי שרה

"ואקברה מתי מלפני" (כג, ד)

על הפסוק "לכל באי שער עיר" כתב רש"י: שכולן בטלו ממלאכתן ובאו לגמול חסד לשרה, ועל הפסוק "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" אמרו חז"ל: "הדא הוא דכתיב: 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד' (משלי כא, כא) 'צדקה - זה אברהם שנאמר 'ושמרו דרך ה' לעשות צדקה'. חסד - שגמל חסד לשרה. (מד"ר כת, יג)

סיפר הגאון רבי יצחק אריאלי זצ"ל (בעל "עינים למשפט") אביו נפטר בפורים שחל בערב שבת. לאחר פטירתו לא ידע את נפשו, כיצד יצליח לסדר ביום עמוס כזה את ההלוויה על כל הכרוך בה, הרי כולם טרודים לקיים את מצוות היום. הוא יצא מבית החולים לרחוב ועמד תוהה, איך להתחיל ולמי לפנות לטפל בקבורת אביו. בעוד הוא עומד חסר אונים, הזדמן מולו הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל. ברגישותו הרבה הבחין כי משהו

אצל רבי יצחק אינו כשורה. הוא ניגש אליו ושאל מה קרה? סיפר לו רבי יצחק על פטירת אביו, והוסיף כי אינו יודע מה לעשות כעת. אמר לו רבי אריה: "אל דאגה, חזור לביתך ואני כבר אדאג לכל הנצרך".

ואכן, לאחר זמן הכל היה מוכן להלוויה. רבי אריה דאג לסדר את הדברים עם ה"חברא קדישא". טיפל בחלקת הקבר. דאג לפרסם ולהודיע לציבור. זירז אנשים להגיע ללוויה. בהלוויה נאספו אנשים רבים לחלוק כבוד לנפטר, וגם רבי אריה נשא לפני המיטה כמה מילות פרידה.

סיים רבי יצחק ואמר כי באותו זמן התפעל מאוד מזריזותו של רבי אריה אשר ביום כל כך עמוס, כבר סיים את כל מצוות היום השכם בבוקר, ויכול היה לטפל בנחת ובסבלנות בענייני ההלוויה והקבורה.

מזמנו היקר... וכך נמשך הלימוד ההדדי תקופה ארוכה. לאחר זמן חלה אותו גלמוד ונתאשפז בבית החולים. נסעו רבי אברהם עם ראש הישיבה לבקרו. בהגיעם אמר אותו רב גלמוד לרבי אברהם שהיות ולא ידע אדם את עיתו והיות והוא (הגלמוד) התחסד עם רבי אברהם בכך שהסכים בטובו לקבוע איתו משך זמן ללימוד בצוותא, על כן הוא מבקש שאחרי פטירתו ילמד רבי אברהם משניות עבור עילוי נשמתו... כמובן רבי אברהם הסכים לבקשתו בחפץ לב...

(אגן הסהר)

"אשר לא תקח אשה לבני" (כד, ג)

פעם סיפר אחד לרבינו הגרא"מ שך זצ"ל על הצעת שידוך מעולה שהוצעה לבתו. הוא מנה את כל המעלות שיש בבחור: למדן גדול, מחדש נפלא, הורים מיוחסים. בעלי ממון וכו'. לדעתו, שידוך טוב מזה כמעט לא ניתן למצוא, ולכן מבקש את ברכתו של הרב שך לשידוך.

אמר לו הרב שך: "יש לי שאלה, לאחר שביררת עליו, ואתה יודע את כל המעלות של אותו בחור, האם ביררת שהוא יהיה גם בעל טוב שיש לו מדות טובות? אם הפרט הזה חסר, אין זה שידוך טוב, למרות כל המעלות..." (במחיצתם)

בספר 'מידות והנהגות טובות' מובא סיפור במעלת הכנסת אורחים. מעשה נורא, שסיפר הצדיק הרב אריה לוי.

יהודי בשם ר' יוסף שכב בלי הכרה בבית הרפואה 'ביקור חולים' בירושלים. ר' אריה עמד ליד מיטתו, ולפתע פתאום פקח החולה את עיניו. הוא ראה את רבי אריה, ואמר לו בהתרגשות: "ר' אריה, אני חוזר

הַרְבֵּי הַמְהָרָה ש' מְלִיּוּבָא וַיִּטֵּשׁ הָיָה אֹמֵר: שְׁלוֹשָׁה כְּלָלִים אֲנִי חָנוּ יוֹדְעִים: כָּל עֶשֶׂיר - טַפְּשׁ. כָּל שְׂכוּר - מְבַלְבֵּל. כָּל מִי שְׁלֹמֵד 'חֲסִידוֹת' - מִשְׁתַּנָּה. וְכַמוֹ שֶׁשָּׂאֲתָה רוּאָה עֶשֶׂיר שֵׁישׁ בּוֹ דַּעַת, אֲתָה מִבֵּין שְׂפַנְרָאָה זֶה בְּגַלְל שְׁעָדִין אֵין לוֹ מִסְפִּיק כְּסָף כְּדֵי לְאַבֵּד אֶת הַשְּׁפִיּוֹת לַחֲלוּטִין... וְכַמוֹ שֶׁשָּׂאֲתָה רוּאָה שְׂכוּר שְׁעָדִין מְדַבֵּר לְעַנְיָן, אֲתָה מִבֵּין שְׂפַנְרָאָה זֶה בְּגַלְל שְׁעָדִין לֹא שְׁתָּה מִסְפִּיק כְּדֵי שְׁזֶה 'נַעֲלָה לוֹ לְרֹאשׁ'... כֶּף כְּדֵיּוֹק, אִם אֲתָה רוּאָה אָדָם (אוֹ אֶת עֲצָמָךְ) הַלּוֹמֵד 'חֲסִידוֹת' וְעָדִין אֵינוֹ מִשְׁתַּנָּה - עֲלֶיךָ לְהִבִּין שְׂפַנְרָאָה עָדִין לֹא לְמַד מִסְפִּיק כְּדֵי לְהַפְּךָ לְאָדָם שְׂמַח... הוֹסִיף הַרְבֵּי, גַּם אִם אַכֵּן לְמַד מִסְפִּיק, כָּל זְמַן שְׂאֵינוֹ שְׂמַח - זֶה אֹמֵר שְׁעָדִין לֹא הַפְּנִים אֶת מָה שְׁלֵמֵד... (נְקֻדוֹת שֶׁל אֹר - סְפִינְקָא)

עכשיו מבית דין של מעלה. בשמים היה דיון בענייני האם להשאירני למעלה או לאפשר לי לחזור לעולם הזה. לאחר דין ודברים החליטו בית הדין להחזירני לעולם הזה כדי לאפשר לי הזדמנות נוספת לתקן את מעשיי. לאחר פסק הדין לא ידעתי את הדרך, שבה עלי ללכת כדי לחזור לעולם הזה."

"לפתע אני שומע מישהו הקורא לכיווני 'יוסף', אני מסתכל ורואה על ההר אחד יושב וקורא לי. ניגשתי אליו, והוא אמר לי: 'אתה מכיר אותי? אתה זוכר אותי?' התבוננתי בפניו ארוכות, אולם לא זכרתי אותו, ולכן אמרתי 'לא'. אמר לי: אני אזכיר לך, מהיכן אני מכיר אותך. המנהג בערי ובכפרי אירופה שבלייל שבת היו מגיעים עניים

(דרך אבות)

הגרבו"ש שניאורסון זצ"ל (ראש ישיבת טשיבין) סיפר: בשנה הראשונה לכניסת הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל לשמש כר"מ בישיבתו, שחתי לפניו על אחד ממיודעי שהיה רב קהילה בחו"ל ועלה עם רעייתו לגור בישראל ואחרי שרעייתו נפטרה, קשה עליו הבדידות ואינו יודע איך לסייע לו, שצריך זהירות יתירה שלא יחוש שעושים לו טובה.

רבי אברהם לא אמר מאומה. אך נודע לי שתיכף ומיד הלך לביתו של אותו רב ואמר לו כי מכיון ששמע עליו שהיה רב בחו"ל על כן מעוניין מאוד לקבוע אותו זמן ללמוד ממנו דרכי לימוד והנהגה... [ולא העלה אותו זקן על דעתו שכל כוונת רבי אברהם להיטיב עמו] ואכן הסכים הלה "לעשות טובה" לרבי אברהם ולתרום

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חיי שרה

כתוב בתורה: "ותשאב לכל גמליו". מדוע נאלצה לשאוב והמים לא עלו לקראתה?!

כתוב על כך ב"תורת לוי" ובספרים נוספים, כי בפעם הראשונה, כאשר הלכה לבאר בשבילה, התרחש נס. אבל אחר כך עסקה בחסד, במצוה, ושכרה של המצוה ניתן לפי הצער וההשקעה בקיומה - "לפום צערא אגרא" (אבות ה, כג) לכן הניחו לה משמים להתאמץ ולא עלו המים לקראתה, כי חבל שתפסיד את שכרה. הרב בעל ה"בן איש חי" זצ"ל מביא על כך משל ערב במיוחד, פלאי פלאים: מלך גדול החליט לשפץ ולשכלל את ארמונו. הביא ארבעה ציירים ויבקש מכל אחד מהם שיקשט קיר אחד מארבעה קירות הארמון. שיצירו על הקירות דברי נוי מיוחדים, ציפורים וברווזים... הקציבו לכל צייר חדשיים של עבודה להשלים קיר. שלושה מהם התחילו לעבוד, ואילו הרביעי ישב בחיבוק ידיים. עבר חדש וחבריו תמהים: "נו, מה איתך איך תספיק בחדש אחד?"

"אל תדאגו", השיב בנימה רגועה, "אני אעשה עבודה יפה, יותר מכם..."

נוותר שבוע אחד, והם פנו אליו שוב: "השתגעתי? המלך הרי יאסור אותך בבית הסוהר! מדוע אינך מתחיל לעבוד? התחייבת לעבוד, ומה כבר תספיק בשבוע אחד, אנחנו עובדים כל יום עשר שעות!" "אתם דואגים לי?" השיב הלה, "אל תדאגו, בסופו של דבר תווכחו שהקיר שלי יהיה יפה יותר משל שלשתכם יחד. ואעשה זאת ביום אחד בלבד..."

מה, הוא מכשף? איך הוא יספיק ביום אחד?! - לגלגו. ביום האחרון בבקר, רואים שהוא נכנס עם שני פועלים, ובידם מראה גדולה.

קודחים בקיר ומחברים אותה על כל הקיר. מה נהיה? כל הקירות יחד השתקפו בקיר שלו. המראה היה מרהיב ביפיו!

געוואלדיגע מעשה... כזה רעיון! הם עובדים חדשים והוא סיים את הכל ביום אחד, על חשבונם...

המלך בא, התפעל משלשת הקירות וגם מהקיר של החברה'מן, כי באמת הכל ביחד העניק א געוואלדיגע רושם. המלך יצא מגדרו מהתפעלות. והודיע כי עכשיו צריך לשלם.

אמר המלך: "אל תדאגו, אני אשלם כמו מלך, לא בצ'קים דחויים ולא סתם ככה כמו כל המשלמים - תבואו בעוד כשעה, ולכל אחד יהיה כאן במקום העבודה ליד קיר עבודתו - שק עם מטבעות זהב שאפשר לחיות בהם לאורך ימים ושנים.

הם שבו בשעה היעודה, והנה לשלשתם, תלוי על הקיר ליד התמונה שק מלא מטבעות זהב.

נכנס הצייר שלנו החברה'מן ושאל את המלך: "היכן השק שלי?" "לכל אחד תליתי שק אחד, תסתכל טוב ותראה שלך יש יותר מכולם - שלושה שקים..."

"אדוני המלך, אבל זה רק מראה!..."

"כן, אבל גם העבודה שלך היא במראה..."

אם עובדים כמו מראה, גם השכר יהיה מראה בלבד.

"לפום צערא אגרא". על מצוות, על חסד, כדאי לעבוד, להשקיע! לכן דאגו לרביקה שתשאב לכל גמליו של אליעזר, ולא שהמים יעלו לקראתה ותקיים את מצות

החסד בקלות.

ודברי פי חכם חן!

(רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל)

רבים בכל עיר וכפר, שלא היה להם מקום לאכול בשבת. בסוף התפילה לפני תפילת 'עלינו לשבח', היו כל העניים נעמדים על יד הדלת, ובגמר התפילה כל אחד מהמתפללים הקבועים, המתגוררים שם, היה לוקח איתו עני אורח, כדי שיוכל הלה לסעוד על שולחנו.

באותה השבת היו עניים רבים, ואני עמדתי ביניהם. הייתי אדם גדול ושמן. כולם הסתכלו עליי, אולם העדיפו לקחת מישהו אחר, וזאת מחשש שאוכל יתר על המידה.

בסופו של דבר נשארתי לבד בבית הכנסת, ואף אחד לא רצה לקחת אותי.

באותה שבת אתה ואבא שלך הייתם האחרונים שעזבו את בית הכנסת, אביך הסתכל עליי ואמר: 'יוסף בוא, אנחנו לא לוקחים אותך, ועזבתם את בית הכנסת. אני פרצתי בבכי, שכן לא היה מי שיארח אותי.'

לאחר כעשר דקות חזרת, ואז שאלתי אותך: 'מה קרה? מדוע חזרת?'. ואתה אמרת, שכשהלכת לביתך, אמרת להוריך: 'איך אנחנו יכולים לאכול, אם יש יהודי, שאין לו מה לאכול? איפה הרחמנות? איך אנחנו יכולים לעזוב מישהו, שאין לו מה לאכול בשבת קודש?' ובכית.

"אביך לבסוף אמר: 'טוב, תקרא לו'.

חזרת והבאת אותי, והייתי אצלכם בשבת.

אמרתי לך אז, שאני אשלם לך בעד המצווה הזאת.

מאז לא נפגשנו כל ימי חיי.

עכשיו אני רואה אותך אחרי הרבה שנים, יוסף, מה אני יכול לשלם לך, תגידי לי!

אמרתי לו 'בית הדין שלחו אותי לחזור לעולם העשיה, אך אני לא יודע את הדרך'. הוא הראה לי את הדרך, וכשהלכתי לפי הוראותיו קמתי בבית הרפואה."

(איש לרעהו)

"לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרב" (כד, ג)

לכאורה ארבעת המלים "אשר אנכי יושב בקרב" מיותרות, מדוע מציין אברהם אבינו את העובדה הידועה, שהוא יושב בקרב הכנענים?

אברהם אבינו מסביר לאליעזר במילים אלו את הסיבה, שבשלה אינו לוקח ליצחק אשה מבנות הכנענים: אלו הייתי גר במקום אחר, מחוץ לכנען, הייתי יכול לקחת לבני כלה מבנות הכנענים, להכניס אותה לביתי, ולהדריכה וללמדה ללכת בדרכי ישראלים,

וכך היא תתרחק מההנהגות הרעות שהיא התרגלה אליהם בכנען. אך אינני יכול "לקחת אשה לבני מבנות הכנעני" משום ש"אנכי יושב בקרב", ובני משפחתה וחברותיה הכנענים יבואו לבקרה וישפיעו עליה לרעה, וכל מה שאלמד ואחנך אותה לא יועיל.

(שיר מעון)

"וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמיאיני נא" (כד, יז)

וירץ העבד לקראתה - לפי שראה שעלו המים לקראתה (רש"י) כזו צדקת, רק מתקרבת למים והם עולים לקראתה. נשאלת השאלה, מדוע אחר כך, כאשר ביקש: "הגמיאיני נא מעט מים",

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חיי שרה

אומר הרה"ק מקוצק זיע"א: איזה אדם שפל ועלוב הוא לבן. הוא משליך את האלהים שלו בשביל כסף וזהב...

הוסיף הרבי מקוצק ואמר: עד שאנו לועגים ובזים ללבן על מעשיו, מה אתנו? וכי אנו, להבדיל אלף אלפי הבדלות, לא זורקים את אלקינו עבור כסף? אנו רצים בתפילה, מפסידים קדישים, כדי להגיע לעבודה בזמן; מוותרים על שיעור תורה כדי להרויח באותו זמן כמה שקלים.

מילא לבן זרק את האלהים שלו, כי האלהים שלו היה בול עץ חסר ערך, ומה כבר יוכל להועיל לו? התמיהה הגדולה היא עלינו, כיצד אנו מעזים לזרוק את האלקים שלנו עבור כסף, הרי כל הכסף – שלו הוא, "לי הכסף ולי הזהב נאם ה'" (חגי ב, ח) הוא זה שנותן לנו את הכסף!

מי שעוזב את האלקים בשביל כסף, סופו שגם יפסיד את הכסף, וכך ישאר בלי אלוקים ובלי כסף. אך מי שעוזב את הכסף בשביל אלוקים, אלוקים ידאג לו שלא יפסיד את הכסף, וכך הוא ישאר עם אלוקים ועם הכסף.

היה פעם כומר שראה את ביתו עולה בלהבות, וכמעט פרח נשמתו מרוב צער.

לימים, נשרף ביתו של רב גדול. ראה הכומר את הרב עומד מן הצד שלו ורגוע.

תמה הכמר באזני הרב: "איך אתה מצליח לשמר על שלוה ועל קור רוח?"

השיב הרב: "כשביתך עלה באש, אלהי העץ והאבן שלך שהיה בתוך הבית - אף הוא עלה בלהבות. נשארת חסר כל, בלי אלהים, ומה הפלא שחרב עליך עולמך? אבל כשביתי נשרף - האלקים שלי נשאר קיים בשלמותו, ולא עוד אלא שאני יודע שהכל ממנו, הוא זה שגזר שכך יהיה. ומי שבידו לעשות זאת - הוא גם ימלא חסרוני."

מסופר על החפץ חיים שהיה מתענג מליצנותא דעבודה זרה, ובכל פעם שהיה פוגש את הבלן במקוה בראדין היה מבקש ממנו לספר לו את סיפורו הקבוע, על אותו כומר שנשא צלב עץ גדול, וביום חורפי קפוא שרף את בול העץ כדי לחמם את עצמו... (אוצרות יוסף)

"עד אם דברתי דברי" (כד, לג)

יש להבין - שאל רבי יוסף כהנמן, הגאון מפוניבז - מפני מה חוזרת התורה ומספרת את כל סדר המאורעות פעמיים, פעם אחת כאשר אברהם אבינו השביע את אליעזר והורה לו לחפש אשה לבנו, ופעם שניה כאשר אליעזר מספר את כל השתלשלות העניינים בבית לבן. והרי הדברים זהים כמעט לחלוטין.

אלא - אמר הגאון מפוניבז - התורה מלמדת אותנו בזה הנהגה ראויה. בנוהג שבעולם שהשדכן מגיש את ההצעה למשפחת החתן והכלה בשתי לשונות... יודע הוא היטב מה צריך לומר ומה יש להסתיר... נדמה לו לשדכן כי בדרך זו יוכל להביא את השידוך לידי גמר. התורה מלמדת אותנו כי זו אינה הדרך הראויה! יש לספר את הדברים כהווייתם ללא שינוי של כחל וסרק!

(וקראת לשבת עונג)

"ויתן לו את כל אשר לו" (כד, לו)

שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו כדי שיקפצו לשלח בתם (רש"י)

"ותמהו ותער כזה אל השוקת ותרוץ עוד אל הבאר לשאוב" (כד, כ)

כתב השל"ה הק': ראה והתבונן בחכמת המוסר שהיה לרבקה לנהוג כבוד הבריות, כי מתחילה שתה אליעזר ונשארו מים בכדה, ולא ידעה רבקה מה לעשות: אם תתן המים הנותרים לגמלים, יראה כאילו משהו הבהמה לאדם, להשקותם מכלי אחד. ואם תשפוך המים הנותרים לחוץ, הוא גם כן העדר כבוד להיות יתרת מים נידונין כשופכין. לכן התחכמה לרוץ, ומכח הריצה עשתה כאילו נפל הכד מאליו ונשפך, ואז מלאה אותו מים. ובזה נשאר אליעזר בכבודו. (תוכחת מוסר)

ביום מן הימים צעד הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל ברחובה של רמת אלחנן סמוך לאחד הבתים. אחת הנשים תלתה כביסה ולפתע צנח מידיה מכנס רטוב היישר על ראשו של רבי בן ציון. האשה שהבחינה בכך נבהלה ונחרדה מאוד.

היא מיהרה לבקש מאחד הילדים לרוץ ולהחזיר את הבגד ולבקש סליחתו. בנתיים הצליחה לראות את הנהגתו המופלאה של רבי בן ציון: הוא נעצר. לא הרים ראשו לראות מהיכן נחת עליו. הוא הוריד מכובעו את המכנס, החזיקו בידו (ולא זרקו כדי שלא יתלכלך) והמתין כך בעינים מושפלות.

גם כשהילד הגיע אל רבי בן ציון נשאר בעינים מושפלות בקרקע שלא לראות מיהו הילד, ובכך לשמור על כבודו. רבי בן ציון הושיט לו את המכנס הרטוב שנשאר נקי, כך גם עיניו ולבו של רבי בן ציון נשארו נקיים כבדולח בטוהר מדותיו.

(איש לרעהו)

"ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב" (כד, כב)

אליעזר ראה שהתקיימו כל הסימנים שנתן לעצמו, כדי לאתר את הכלה המתאימה - הוא ראה שרבקה נותנת שתיה לו ולגמלים, מדוע, אם כן, חיכה אליעזר עד שכל הגמלים סיימו לשתות?

אלא, שגם לאחר שראה אליעזר שרבקה משקה אותו ואת הגמלים, עדין פעם בלבו החשש, שמה רבקה היא מהאנשים שאומרים הרבה ועושים מעט, ולא מהאנשים שאומרים מעט ועושים הרבה. וכיצד ידע זאת? הוא ציפה לראות האם רבקה תתן לגמלים לשתות הרבה, כפי צרכם, או רק מעט. לכן המתין אליעזר עד שהגמלים גמרו לשתות, ואז ראה שהיא מהצדיקים, היא אמרה מעט אבל עשתה הרבה, והשקתה את כל הגמלים במים רבים, עד שכילו לשתות.

רק לאחר שהיה אליעזר בטוח בצדקותה של רבקה, נתן לה את התכשיטים, והיה מוכן לשדך אותה ליצחק.

(אור החיים)

"ויאמר בוא ברוך ה' למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים" (כד, לא)

לבן רואה את הנזם והצמידים שנתן אליעזר לרבקה ומבין שיש לו עסק עם אדם עשיר.

הוא מחליט להוציא ממנו כמה שיותר... אלא שהוא רואה שאליעזר אינו ממחר להכנס לבית, כי יש שם עבודה זרה. מיד הוא מודיע לאליעזר: "למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית", אומר רש"י: "מעבודה זרה".

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חיי שרה

לשנות. יכול להיות אבא עובד עבודה זרה, וכן שמפיץ את דבר ה', והראיה – אברהם אבינו.

עפ"י זה, אפשר להבין, מה אומר אברהם אבינו – ה' אלקי השמים... אבל לא אומר ואלקי הארץ... שואל רש"י – מדוע לא אומר ואלקי הארץ? כי כשאברהם אבינו יצא מבית אביו, אף אחד לא ידע מהקב"ה, הוא זה, שהפיץ את שמו.. מדוע אני שולח אותך לבית של בתואל ולבן? התשובה היא פשוטה – כי דעות אפשר לשנות. מידות לא ניתנות לשינוי. ברגע שהמידות הם מושחתות, זה עובר הלאה.

(ברוך שאמר)

"ואבוא היום אל העין" (כד, מב)

היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ (רש"י) מסופר על אחד מתלמידי הבעל שם טוב הקדוש זי"ע שהוצע לו שידוך עבור בנו עם בתו של יהודי עשיר מעיר רחוקה. לאחר שברר היטב וכראוי, והוטב הרעיון בעיניו, יצא ונסע לאותה עיר לכתובת התנאים.

באמצע מסעו נכנס לאכסניה שבדרך על מנת לפוש ולאגור כוחות לקראת המשך דרכו, ופגש בכמה חסידים.

מששמעו על מטרת נסיעתו, הבהירו לו כי מכירים הם את הצד המדובר והמליצו לו להמנע מהשידוך, כאשר הם מונים חסרונות רבים ודברי גנאי על אבי הכלה ובתו.

נענה אותו חסיד ואמר להם, עכשו התבהר לי לשם מה היה לאליעזר צורך בקפיצת הדרך ולאן מיהר כל כך, שכן אלו היה הולך במסע הרגיל והארון, היה נכנס לנוח באכסניות, והיה פוגש שם אנשים אשר היו נעשים 'מבינים' ומביעים את דעותיהם השליליות על בתואל ורבקה, ומי יודע אם במצב זה היה בא השידוך לידי גמר, על כן קפצה לו מיד הדרך לבל יופרע הוא על ידם בשליחותו...

(שיח שרפי קודש)

"ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את היי לאלפי רבבה" (כד, ס)

יש לדקדק, לכאורה הלשון 'אחותנו את' מיותר, די היה לומר 'ויאמרו לה היי לאלפי רבבה'. ויש לומר דהנה אמרו חז"ל על בלעם הרשע (בן בנו של לבן הארמי) שמברכותיו של אותו הרשע אתה למד מה היה בלבו לקללם.

כן אפשר לומר כאן, שהרי לא לחנם בירכה לבן הארמי, אלא כוונתו היתה על פי מה שאמרו חז"ל רוב בני דומים לאחי האם, על כן אמר לה הרי "אחותנו את" ממילא יהיו רוב בני דומים לי, ומבנים כאלו יהי רצון ש"היי לאלפי רבבה". (בשם הייטב לב להגה"ק יקותיאל יהודה מסיגעט)

קרוב לרעיון זה ביאר הגה"ק רבי שמעון סופר מקראקא את מנהג ישראל לברך את הכלה, טרם יציאתה לחופה בפסוק "אחותנו את היי לאלפי רבבה".

כי לכאורה אין משתמשים בברכתו של אותו רשע? אלא שהכוונה לענות כנגד לבן, אתה אמרת שרבקה אחותך היא - מצד הטומאה, לא כך היא אלא "אחותנו את" - מצד הקדושה, וכה "היי לאלפי רבבה".

(יפה שיחתן)

כאשר הגיע הגאון הקדוש רבי אריה ליבוש בעל הארי דבי עלאי זי"ע לפרקו, השתדך עם בת איש נגיד שלקח על עצמו את החזקת חתנו כדי שיוכל להקדיש את עצמו אך ורק לתורה ולעבודת השם. לא ארכו הימים והאשה חפצה שבעלה יצא לעסוק במסחר. מאחר ולא רצה רבי אריה ליבוש לבטל מתורתו ועבודתו, נתפרדה החבילה.

לאחר מכן דובר בו נכבדות עם בתו הצדקת של הרב הקדוש הישמח משה זי"ע שכהן באותה עת ברבנות העיר שינאווא.

הישמח משה שעמד על טיבו השתוקק מאד לזכות בו, והבטיח לו נדוניה יותר מכפי יכלתו.

טענה הרבנית, מדוע עלינו לקחת חתן שאחרים הוציאוהו מביתם, ועוד להתחייב בנדוניה גדולה כזו, בזמן שמציעים לנו בני עשירים מופלגים.

ענה לה הישמח משה, אבאר לך במשל: מעשה באכר שחרש בשדהו ונתקלה המחרשה בארגז שהכיל כולו פנינים.

מכיוון שהאכר לא ראה פנינים מעודו, חשב הוא שהמה קטניות שהוטמנו לזריעה, ויקחם לביתו על מנת לבשלן.

משעברו כמה שעות 'הקטניות' לא התרככו במים הרותחים שבסיר, הלך האכר ונועץ בשכנו 'בעיה'.

השכן שפקח היה, ראה כי אלו פנינים, והציע לאכר לקבל ממנו קטניות טריות ואלו הוא יקח את 'הקטניות' שאינן מתבשלות.

כך אכן עשו, ושמח כל אחד מהם במבוקשו ובהשגותיו.

סיים הישמח משה ואמר לרבנית: הבה נמהר לזכות ב'פנינה' זו, ולא זאת אלא שאף בקש ממנה למכור את תכשיטיה כדי שיוכלו להשלים את התחייבות הנדוניה.

מיד קמה הרבנית וקיימה את רצונו, כדי לזכות בחתן המשובח והנעלה.

(מגדנות)

"אלי לא תלך האשה אחרי" (כד, לט)

בת היתה לו לאליעזר והיה מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו אמר לו אברהם בני ברוך ואתה ארוך ואין ארוך מתדבק בברוך (רש"י)

אברהם אבינו שולח את אליעזר אל ארץ מולדתו, אל משפחתו, מתוך ידיעה ברורה שבבית שהוא גדל, כולם עובדי עבודה זרה.

הוא יודע את זה בבירור, שבשעה שאליעזר מגיע לבית לבן, אומר לו לבן (כד, לא) ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים אומר רש"י - פניתי הבית, מעבודה זרה.

שואל הר"ן בדרשותיו, בדרוש החמישי, אחריו עומד על זה גם הכלי יקר, ומופיע גם ב"שם משמואל", הרי אברהם אבינו שולח את אליעזר לביתם של בתואל ולבן, מתוך ידיעה שהם עובדי עבודה זרה... הוא לא מוכן לקחת מבנות הכנעני, כי המידות שלהם מושחתות... אז הוא מוכן לקחת עובדות עבודה זרה!?

האם עבודת עבודה זרה, זה פחות מסוכן ממידות מושחתות! שניהם לא טובים, לפחות יש לו בית אחד, שהוא יודע שהבית הזה, הוא בית טוב – ביתו של אליעזר. האם עדיף לקחת בת, מבית של עבודה זרה, ולא לקחת בת, שהמידות שלה מושחתות???

התשובה היא כן, מידות - עוברות בתורשה לילדים, השקפות - לא עוברות בתורשה.

אם אדם יש לו מידה מושחתת, או להבדיל, מידה טובה, המידה הטובה או הרעה, עוברת בירושה לדורות הבאים. אדם שיש לו השקפות, את זה אפשר

א לוס שבת

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

גליון 493
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

הקב"ה מזווג זיווגים

שאלה מטרונה לרבי יוסי בן חלפתא, לכמה ימים ברא הקדוש ברוך הוא את העולם? השיב לה, לשישה ימים. אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה? אמר לה, מזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, ממונו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני. אמרה לו, זו היא אומנתו? אף אני יכולה לעשות כן, כמה עבדים ושפחות יש לי, ובשעה קלה אני יכולה לזווגם. אמר לה אם קלה היא בעיניך, קשה היא לפני הקדוש ברוך הוא כקריעת ים סוף. הניחה רבי יוסי בר חלפתא והלך לו. מה עשתה, נטלה אלף עבדים ואלף שפחות, והעמידה אותם שורות שורות, ואמרה, פלוני ישא פלונית, וזיווגה אותם בלילה אחד. לבוקר באו אליה, זה ראשו פצוע, זה עינו שמוטה, זה רגלו שבורה, זה אמר אין אני רוצה את זו, וזו אמרה אין אני רוצה את זה. שלחה והביאה את רבי יוסי בן חלפתא ואמרה לו, אמת היא תורתכם נאה ומשובחת היא, כל מה שאמרת יפה אמרת.

(ב"ר מ"ח ד')

פרשת השבוע

ארץ ארבע מאות שקל בסף ביני
ובינך מה היא (כ"ג – ט"ו)

מסופר על הרה"ק הסבא מקלם זיע"א ששאל, שלכאורה רואים כאן שינוי קיצוני אצל עפרון, שבתחילה אמר עפרון לאברהם "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה". ואם כן רואים שהיה עדין נפש שאינו רוצה שום ממון. ואחר כך אמר "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא". שמכאן הבין אברהם שמכיוון שהזכיר לו הסכום שהוא רוצה ארבע מאות שקל כסף, מיד וישקול אברהם לעפרון וכו'. ומאין בא השינוי הזה בעפרון מן הקצה אל הקצה?

ותירץ: על פי המסופר על הרמב"ם שהיה לו ויכוח עם חכמי המדע, הם אמרו כי יכולים ללמד את החתול דרך ארך ונימוס, שיתנהג כמו בן אדם. ולהפוך את טבעו, והרמב"ם אמר, כי אי אפשר להפוך את טבעו. החכמים קיבלו על עצמם עד זמן מסוים ללמד את החתול מנהג דרך ארץ. כיון שהגיע יום המיועד, בא קהל גדול לראות את הפלא איך שהחתול מסדר שולחנות, ומציע

מפות, וכל אחד שנכנס לבית, ניגש אליו החתול והשתחוה לפניו, וקיבל את כל אחד בכבוד, והושיב כל אחד במקומו. ואחר כך הלך החתול להביא לפני הקהל טס עם כוסות יין כדי לכבד אותם, ונשא הטס עם כוסות היין, וכשרצה לעלות על השולחן עם היין, פתח הרמב"ם קופסת טבק ויצא משם עכבר. וכיון שהחתול ראה את העכבר, השליך את הטס עם היין וכל היין נשפך על השולחן, והוא רדף אחר העכבר להשיג אותו. ואז הודו כולם להרמב"ם כי אי אפשר ללמד את החתול שישנה את טבעו.

כך היה גם עם עפרון, המשיך ה"סבא" ואמר, כל זמן שלא ראה את הכסף לנגד עיניו, היה נראה איש עדין כמו החתול, אבל כשאברהם לקח את הכסף בידו ועפרון שמע את הצלצול של הכסף, כמו שכתוב שאברהם אמר לו "נתתי כסף השדה קח ממני", אברהם החזיק את הכסף בידו ואמר לעפרון, קח ממני, וכשעפרון ראה את הכסף, נהפך לאיש אחר ואז שכח את כל העדינות שלו, ורדף אחרי הכסף כמו שהחתול רדף אחר העכבר, מפני שהיה נבהל להון.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 6:29 ת"א: 6:30 ר"ת: 7:05

זמני כניסת השבת

פרשת חיי שרה

ירושלים: 5:17 ת"א: 5:31

מהשם יצא הדבר

מסופר: אל אחת הישיבות הגדולות והמפורסמות שבפולין הגיע לביקור צדיק אחד מגדולי הדור. הוא הופיע בפתאומיות ללא כל הודעה מוקדמת, בחורי הישיבה שלא היו מוכנים כלל לביקור, עסקו בשגרת חיים רגילה של ימים פשוטים ואפורים של אמצע השנה, כך שבעת הופעתו הפתאומית של אותו גדול בשערי הישיבה, היו הבחורים מסתובבים לכאן ולשם, ובישיבה כמו בישיבה, זה נכנס לבית המדרש וזה יוצא, זה קופץ לרגע לחדרו שבפנימיה, וזה נכנס אל חדר האוכל, השני ממנה לספריה והשלישי למשרד, והכל רוחש כמרקחה במאות בחורים צעירים ותוססים בבית תלמודם.

והנה נכנס לו הרב בניחותא אל קומת הכניסה של בנין הישיבה, ובפנים מאירות וזורחות, פוגש הוא בבחור אחד, הראשון שנקרה בדרכו, ומושיט לו את ידו לברכת שלום, והחל משוחח עמו בחביבות. הבחור כמובן נחרד לקבל את פני אחד מגדולי הדור כך בפתאומיות, כשהוא לבוש בחאלטעל באמצע פרוודור הישיבה ללא שום הכנה, הוא התרגש מעצם המחשבה שמאות אנשים ממתנים לתורם שבועות וחודשים, עד שיוכו להתקבל ליחידות בקודש פנימה, והנה הוא זוכה לזאת מן המוכן לפניו ממש. הצדיק קרבו באהבה ובחביבות, ולאחר שהחליף עמו מספר משפטי היכרות כמקובל, מה שמו, ומאיזה מקום הוא בא וכו' שאל אותו גדול עם חיוך על שפתיו, "און לערנען קענסטו עפעס? (וללמוד אתה יודע משהו), אני מקוה שאני יודע מעט, השיב הבחור בחיוך מבוש, אמנם יש מדרגות רבות, ועוד ארוכה הדרך לפני, הוסיף בענוות חן. הבה ונבדוק את מידת יכולתך בלימוד פוסק הצדיק, ונכנס עמו יחדיו אל ספריה צדדית ושקטה. הבה נא נשלוף איזו גמרא מן הש"ס, ונראה מאי קא אמר מר, אומר הצדיק תוך כדי שהוא מושיט את ידו אל ארון הספרים להוציא גמרא אחת, והנה אינה ה' לידו מסכת פסחים .

"נפתח נא את הגמרא, היכן שייפתח. ונראה מה תוכל לחדש לנו באותה סוגיא שתיפתח". אומר הצדיק בחיוך קל. והנה נפתחה לפנייהם הסוגיא הנודעת של "רבי חנינא סגן הכהנים" (פסחים דף יד ע"א), הנודעת כאחת הסוגיות הקשות והסבוכות ביותר שבש"ס. נו, שואל הרב, ומה יש לך לומר בסוגיא של רבי חנינא סגן הכהנים? הבחור לא נבהל מהסוגיא הקשה והמסובכת, והחל מיד להיכנס אל תוככי נבכי הסוגיא, כשהוא שוזר ברוב חכמה ולמדנות, קושיא בקושיא, תירוץ בראיה, מפרק הוויות ומשבר סלעים, והכל בחן ובשלות הנפש, דבר

דיבור על אופניו, עד שפני הרב זרחו משמחתה של תורה ולומדיה.

שיחתם נמשכה זמן לא מועט, כדרכה של תורה, זה מוטיב וזה מפרק, כשכל העת הרב לא מפסיק מלתהות על קנקנו של הבחור ותורתו, וניכר עליו שמאד נהנה מאישיותו של אותו בחור, ובעיקר מתורתו הסדורה לו ממש כמונח בקופסא! - הוא הרי לא התכוון כלום מראש, למבחן פתע זה. לא ידע כלל שהרב אמור להגיע אל הישיבה, ולא על כך שהוא יהיה זה שיפגוש בו ראשונה במסדרון. ובוודאי לא איזה מסכת תישלף מן הארון, ובאיוו סוגיא תיפתח. והנה הוא שולט בסוגיא הסבוכה ובכל צדדיה, והדברים מאירים כנתינתן מסיני!

ברם ההפתעה הגדולה הגיעה דווקא בתום השיחה, היא נפלה על לב הבחור כרעם ביום בהיר: "התסכים להיות חתני?" שואל הרב ישר ולענין, ללא שום הקדמות סחור סחור. הבחור נדהם והשתומם ולא ידע את נפשו, הוא בכלל לא חשב בכיוון הזה, ולא עלתה על דעתו, שהשיחה הלמדנית הפתאומית הזו שנתקל בה במקריות, אינה אלא 'מבחן אישיות', וכשהרב נכנס כאן לחפש חתן לביתו. "ובודאי שהסכים" ענה הבחור על אתר, כשבלו מתרוגן בקרבו, אשמח מאד על הזכות הגדולה הזו. ואין לי גם שום ספק שהורי היקרים יסכימו אף הם בלב שמח ובנפש חפצה. - אם כן, מסיים הרב, בימים הקרובים בעזרת השם נתקשר בינינו, ונראה כיצד לגמור הדבר על הצד היותר טוב!!!

הרב יצא מן הפגישה הזו שמח מאד, שאינה ה' לידו בחור תלמיד חכם ולמדן כראוי, שהיה גם בן טובים וממשפחה מיוחסת. - ביציאתו מאולם הספריה, כבר המתינו עליו ראש הישיבה, וצוות הרמיי"ם לקבל את פני אחד מגדולי הדור. "במה זכינו - שואל ראש הישיבה, כשכולו נרגש - לביקור רם ונכבד שכזה, כך ביום רגיל בשנה?". סח לו הרב את כל אותו מאורע, שיש לו בת שהגיעה לפרקה, ובא אל הישיבה כדי לחפש חתן ראוי ונאה עבור בתו. ראש הישיבה נדרך מיד, הנה יש לנו ברוך השם בישיבה, עילויים גדולים, ענקי רוח מן השורה הראשונה. והוא החל למנות כמה שמות של הבחורים הטובים ביותר בישיבה, ששםם הולך לפנייהם, היושבים ראשונה במלכות, והראויים לאיצטלא מפוארה זו, להיות חתן של אחד מגדולי הדור. את שמו של אותו בחור, שעמו נפגש הרב במקריות, לא הזכיר ראש הישיבה, כנראה שבכל זאת לא היה אותו בחור מן הבחורים המפוצצים, היה זה בחור שקט, צנוע ועדין. אולם להפתעתו של ראש הישיבה, סיפר לו הרב שכבר בחר לו בחור בן טובים שמאד מצא חן בעיניו, ונקב בשמו של אותו בחור.

משל ונמשל

שנראה מעלת חברנו ולא את חסרונו

משל לבן שעזב את בית אביו, ונדד במרחקים במדינות אחרות ימים רבים. כשחזר, התפאר לפני אביו כי הוא למד לעשות מנורה תלויה, וביקש מאביו שיאסוף כל בעלי אומנות זו בעירו כדי שיראה להם חכמתו באומנות. עשה אביו את בקשתו ואסף את כל האומנים במלאכת זו, הוציא הבן מנורה מכוערת והראה להם, הלך האב אצל כולם לשאול דעתם על המנורה, והודו לו כי היא נראית בעיניהם מכוערת מאוד, אף על פי כן התפאר הבן לאמר: הראתי לכם חכמתי באומנות זו. אמר לו האב והרי אין היא נראית יפה בעיני כל בעלי האומנות. השיב לו הבן, דווקא בזה הראיתי גדולתי, כי הראיתי לכולם חסרונותיהם, כי במנורה זו ישנן כל המגרעות של כל אחד מהאומנים, הלא תראה אצל זה חלק פלוני מכוער, אצל השני חלק זה עשוי יפה, אלא שחלק אחר מכוער, וכן אצל כולם, מה שנראה רע בעיני זה, נראה יפה בעיני חברו, ואני עשיתי מנורה זו, כשהיא מורכבת מכל המגרעות של כל אחד ואחד, כדי להראות לכל אחד שאין בו שלימות, ומה שנראה בעיניו טוב ויפה, נראה בעיני חברו רע ומכוער. אבל באמת יכול אני לעשות מנורה משוכללת.

והנמשל אילו ידענו את כל החסרונות והעיוכים של כל דבר, היינו יודעים מהות הדבר, אף שלא ראו את הדבר מעולם. אין אדם דומה לחברו, וכל הצורות היו באדם הראשון היינו בתיבת "אדם" בלבד, כל המאורות היו נכללים בתיבת "אור" בלבד וכן מעשי בראשית. ואפילו העלים של האילן אין עלה אחד דומה לחברו. ויש חכמות בעולמנו שאפשר לחיות עם החכמות בלבד בלי אכילה ושתייה.

(הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

בחור זה! נודעק ראש הישיבה, הלא אין הוא מהעילויים והלמדנים הגדולים, הוא בוודאי בחור טוב ונעלה מן המשובחים ביותר, אבל בכל זאת אין הוא מן הליגה הראשונה. הוא לא נמנה בין העשירון העליון. אין זה שידוך מתאים בשביל גדול בישראל. יש כאן בישיבה הקדושה כמה וכמה בחורים הרבה יותר חזקים ממנו. שופרא דשופרא ממש. הרב הופתע מהדברים. הרי שלפתי מן הארון איזוי גמרא שתפתח, והגענו ממש במקריות לסוגיא הקשה ביותר של 'רבי חנינא סגן הכהנים', והבחור הוכיח שם ידענות ולומדות מופלגה, ולמה תאמר שאין הוא מהחזקים שבשיבה? תהה הרב. אומר לכם את האמת, גילה ראש הישיבה להפתעתו של הרב, בחור זה איננו מן הטובים והחזקים ביותר, תנסו נא אותו במבחן שאר סוגיות בש"ס, ותראו זאת בעצמכם. אך משום מה דווקא סוגיא זו של 'רבי חנינא סגן הכהנים' תפסה אותו מאד, ועל אף היותה סוגיא קשה וסבוכה, מצא בה הבחור את נפשו, ונקשר בה בכל לב, ולכן היה בקי בה בהצלחה מופלגה שכזו.

אך הרב לא חזר בו ואמר, אם כך הם פני הדברים, הרי המקרה הזה צווח בפנינו: מהשם יצא הדבר. הנה כשנכנסתי לבנין הישיבה לא ידעתי איזה בחור אפגוש, ואם מן השמים הפגישו אותי דוקא עם אותו בחור ופתחו בפנינו דווקא גמרא פסחים שנפתחה דוקא בסוגיא הקשה של 'רבי חנינא סגן הכהנים' שבדיוק באותה סוגיא שולט הבחור היטב, הרי אין לך סימן יפה מזה שמהשם יצא הדבר. ובואתו מעמד הסביר אותו גדול, הנה מדרך העולם כשבררים על שידוך, ושואלים אצל אנשים רבים, הרי כשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות, כל אחד רואה וחושב אחרת, אחד רואה יותר את המעלה והשני את החיסרון, ודבר שנחשב בעיני אחד כמעלה גדולה, נחשב בעיני השני לחיסרון ענק, ועל אותו בחור עצמו יתכן שאחד יגדירו כמצוין ביותר ובעל מידות נפלא, והשני יאמר עליו ההיפך, ומן השמים מסובבים מי יאמר טוב על השידוך, כנודע.

והנה בשביל בחור זה סובבו מן השמים, שיהיה התנא הקדוש 'רבי חנינא סגן הכהנים' המדבר טוב עבורו, הרי זה סימן שהוא שווה את זה, לא לכל אחד נותנים כזה עד טוב, ואם הגיע רבי חנינא סגן הכהנים לבשר לי על הבחור הזה שהוא שידוך טוב עבורי, לא אזוז מעדות זו. סופו של אותו בחור, שצמח לאחד מגדולי הדור, מפאר שולחן של חכמי פולין של מעלה.

(טיב הקהילה)

צ'ין אדם לחברו

צריך היתר של מאה רבנים
לדבר לשון הרע

מדקדק נפלא היה הרה"ק רבי נפתלי מאמסטרדם זיע"א בשפתיו, שלא להוציא מלה אסורה, ובעיקר היה נוהר מאד בלשון הרע, כיון שראה בני אדם מזלזלים באיסור חמור זה קרא בהתפעלות: תימה, מדוע אנשים מחפשים היתר של מאה רבנים כדי לישא אשה שניה, שאין זה אלא חרם דרבינו גרשום, ואינם מחפשים היתר של מאה רבנים לדבר לשון הרע שהוא איסור חמור מדאורייתא.

להתפלל על השונאים

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלזל בשם זיע"א ציוה לבניו: התפללו בעד שונאיכם שיהיה להם טוב, כסבורים אתם שאין זו עבודת השם זוהי עבודה יותר מכל תפילה.

מחלוקת היא איסור דאורייתא

פעם באו תושבים מעיר אחת אל הרה"ק רבי אברהם ה"אבני נור" מסוכטשוב זיע"א בטענה: שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר וחלב, וזאת אע"פ שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור. ולכן אנו מבקשים להסמיך מורה הוראה נוסף, אותו נשאל ולפיו נלך. אמר להם הרבי: אינני יכול להכריע בשאלה, עד שלא אברר את פרטי הדברים ואדבר עם הרב של עירכם. אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדברייכם התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא. תמוה האנשים: איסור תורה? כן קרא הצדיק, מחלוקת היא

איסור דאורייתא לדעת כולם, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים: לשון הרע, רכילות, שנאת חנם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

יתן אפילו מאה פעמים

מעשה בהרה"ק רבי פישל מסטריקוב זיע"א, שנכנס אליו עני וקיבל נדבה יפה, יצא והחליף כובעו ושוב בא לקבל נדבה, לחש בנו של הרבי ואמר: האיש זה הוא נוכל, עתה קיבל כסף והנה החליף כובעו כדי לקבל שנית. חייך רבי פישל ואמר: הנח למסכן הזה, עשירים עושים תחבולות כיצד להשיג כסף ואף הוא כמוהם. כלום להם מותר ולו אסור? העניק לו הרבי שוב נדבה יפה.

למה ברח החזו"א

מסופר על הרה"ק ה"חזו"ן איש" זיע"א, שהלך פעם מלווה בתלמיד לבקר באיזה בית, כאשר נכנסו לחדר המדרגות, נשמע לפתע מאחת הדירות הסמוכות, צעקות וריב גדול שפרץ בין בני זוג. חיש מהר נשא ה"חזו"ן איש" את רגליו ומיהר להימלט מן המקום כמטחווי קשת, בשל המרחק הרב שבו נתרחק ה"חזו"ן איש" מן המקום נוקק הוא לנוח קמעא מטורח המנוסה. שאלו מלווהו לפשר המהירות הפתאומית? השיב ה"חזו"ן איש": שמעתי כי בבית אחד שאת בעל הבית הנני מכיר, נפל ריב וויכוח בין בני הזוג, וחששתי שמא יראני ויבחיני בי, והדבר יפגע בו ויצערו ויכאיבו לו עד מאד. על כן ברחתי מן המקום.

תפילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ד מרחשון

הרה"ק רבי גדליה משה מזווייהעל ב"ר שלמה (תש"י)

יום ראשון כ"ה מרחשון

הגה"ק רבי רפאל הכהן אב"ד אה"ו ב"ר יקותיאל זיסקינד (תורת יקותיאל - תקס"ד)
הגה"ק רבי יצחק יואל ב"ר גדליה מלינץ (תקפ"ח)

הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק ב"ר אליעזר (תקצ"ט)
הרה"ק רבי מרדכי רוקח מבילגורייא ב"ר יששכר דב מבעולא (תש"י)

יום שני כ"ו מרחשון

הרה"ק רבי שלום מבראהין - קודינב ב"ר ברוך מרדכי (תרפ"ו)

יום שלישי כ"ז מרחשון

הגה"ק רבי רפאל אשכנזי (מראה עיניים - תקפ"ו)
הרה"ק רבי צבי לאנדמאן מקיטוב סטרעליסק ב"ר רבי אברהם (תרנ"ח)
הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)

יום רביעי כ"ח מרחשון

הגה"ק רבי חיים הכהן רפפורט מאוטראה (מים חיים ת"ר)

יום חמישי כ"ט מרחשון

רבי יצחק שלמה גולדברג מזעליחוב ב"ר יחיאל מיכל מזווייהל (תרל"ב)

יום שישי ר"ח כסלו

הגה"ק רבי שלום שכנא מזלובלין ב"ר יוסף (שי"ט)
הגה"ק רבי יוסף שמואל אב"ד פפ"ד (מסורת הש"ס) ב"ר צבי הירש (תס"ד)
הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב ב"ר יהודה לייב (תר"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
פרס"ם "ב"א אור"י" פרקים י"א-י"ב על המצוות.

המפסיק ממשנתו (ה')

א) אם גורם שאחרים יפסיקו וישמעו לקול הסיפור, וישיבו לו, עונשו כפול ומכופל, ונשא הצעיר עליו את כל עוונותם. (לשון החיד"א בפירושו ברית עולם על ספר חסידים, אות תקמ"ד)
ב) הלומד תורה והביאו לו שם של חולה שיתפלל עבורו, מותר לומר שהתורה שלומד תהיה לזכות החולה, ואין בזה משום מפסיק ממשנתו. (כבוד התורה, עמוד מ', סעיף כ"ט)
ג) אין להכניס מכשיר טלפון סלולרי לבית המדרש, ובפרט לדבר בו באמצע הלימוד בדברים בטלים. (קובץ מבית לוי, ניסן תשנ"ח, גליון י"ב)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ ומכל החברות
052-7655-222

מברכים חודש כסלו
המולד אור ליום ו' שעה 12:55
דקות 13 חלקים
ר"ח ביום שישי בשבת

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת חַיֵּי שָׂרָה - תְּנִיחַ רֹאשׁ עַל אָבָא

"נְשִׂי חַיֵּי שָׂרָה" (בראשית כג, א)

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה איילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שלולט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

"יענך ה' ביום צרה" (תהילים כ, ב), כאשר האדם נמצא בצרה. אצל שרה הכל היה שווה- מזמור לתודה וגם ביום צרה את הכל קיבלה בשמחה ובטוב לבב.

מין הצדיק רבי ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים' זיע"א) פירש את הפסוק: "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב" (איכה ג, לח), דהיינו שהקב"ה אינו עושה רעות וטובות אלא רק טוב. צריך להאמין ולדעת שאין רע יורד מלמעלה כלל.

מין האדמו"ר הרב שלום נח ברזובסקי מסלונים זיע"א (ה'נתיבות שלום') מסביר בשם רבותיו את הפסוק הבא בתהילים:

"יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ עִמּוֹ אֲנֹכִי בְצָרָה אֶחְלָצֶהוּ וְאֶכְבְּדֶהוּ" (תהילים צא, טו), כאשר האדם קורא ומתפלל לקדוש ברוך הוא- אז בורא עולם עונה לו.

אבל "עמו אנכי בצרה"- מי שמרגיש שהקב"ה ממש עימו בתוך צרותיו, ולא רק כקורא מן השפה ולחוץ, אז "אֶחְלָצֶהוּ וְאֶכְבְּדֶהוּ".

בפסוק הבא כתוב: "אֲרַךְ יָמִים אֲשַׁבְּעֶהוּ וְאֶרְאֶהוּ בִישׁוּעָתִי" (תהילים צא, טז)- דהיינו, שזוכה לחיים טובים ושמחים, לאורך ימים ושנים.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

רש"י הקדוש מפרש- כולם שווים לטובה. הכוונה בפירושו שתמיד היתה בשמחה והרגשה טובה.

צריך להבין כיצד יתכן שכל ימיה ושנותיה היו שווים לטובה, הרי לא היה לה בן במשך תשעים שנה, וגם נלקחה בעל כורחה לבית אבימלך ולבית פרעה. אם כן כיצד כל ימיה היו שווים לטובה?

אלא ששרה אימנו קיבלה על עצמה את כל גזירות ה' באהבה ובשמחה, מתוך הכרה ואמונה ברורה שהקב"ה הוא זה שמנהיג את העולם כרצונו.

כמו שחז"ל אמרו (ברכות ל"ג): "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". לכן באמת לא היה אצלה חילוק בין זמנים טובים לזמנים שלכאורה פחות טובים. שרה אימנו קיבלה על עצמה את כל הניסיונות והקשיים באהבה, מתוך ידיעה שזה רצון הבורא.

מכאן יתבונן האדם כמה מאושרים חיייו של אדם שחי באמונה בבורא יתברך. מכיוון ששרה אימנו חיה באמונה והודיה לקב"ה גם על הרעה, היו לה חיים מאושרים. כמו שרש"י הקדוש אמר שהכל היה שווה לטובה בלא שום צער.

רבותינו דורשים על דברי רש"י הקדוש: "בת מאה כבת עשרים". דוד המלך אומר בפרק מאה בתהילים: "מְזַמֵּר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ" (תהילים ק, א)

כאשר אדם מרגיש כי חיייו טובים, הוא מודה לבורא עולם. במזמור עשרים בתהילים כתוב:

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

זמני לכת

יום	כניסת לכת	צאת לכת	בינון תם
י"ג	17:17	18:28	19:04
ט"ד	17:34	18:25	19:00
ט"ה	17:35	18:26	19:01
ט"ו	17:37	18:28	19:04

שואל ומשיב בהלכה- שבת- הפסקת חשמל- חלק ו'

מהן ההלכות הקשורות לתבשיל כאשר היתה הפסקת חשמל בשבת?

ס'ס'ס' ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

תבשיל, שלא התבשל עדיין, והונח על פלטה חשמלית מערב שבת לצורך שבת בבוקר, ובליל שבת כבה החשמל ואחר שעה חזר ונדלק, אסור ליהנות מהתבשיל. **מקורות:** הראש"ל בספרו 'הליכות עולם' ח"ד (עמוד ל) מכיוון שבתחנת הכוח נעשתה מלאכה על ידי ישראל לחידוש הזרם, נמצא שנגמר ביטולו של התבשיל על ידי מלאכה שיש בה חילול שבת.

סיר מרק, שבוסל כל צורכו והונח על פלטה חשמלית שכבתה, אם התבשיל בחום שהיד סולדת בו, מותר לתת בשבת את הסיר על הפלטה החשמלית של השכן. אם מדובר במאכל יבש, כגון: אורז ותפוחי אדמה, אפילו הצטנן המאכל לגמרי, מותר להעביר את המאכל לפלטה חשמלית אחרת. **מקורות:** 'חזון עובדיה'- שבת (כרך ד עמוד שצד).

אם התבשיל לח והצטנן מעט ואינו חם בשיעור שהיד סולדת, מותר לומר לאשכנזי שיתן את הסיר על גבי הפלטה של השכן, ובפרט כשיש צורך בדבר. **הערה:** מכיוון שלדעת הרמ"א אף תבשיל לח שעדיין חם מעט מותר לחממו שוב. כן העלה הראש"ל בספרו 'חזון עובדיה' (שם).

תבשיל מבושל כל צרכו, שהונח על פלטה מערב שבת לצורך מחר, ובליל שבת כבה החשמל, ואחר שעה ארוכה חזר ונדלק, יש מקום להקל אם הפסקת החשמל היתה בשכונה גדולה, שיש בה חולים ותינוקות שתיקון החשמל עבורם הוא בגדר ספק פיקוח נפש, וממילא מותר לכולם. **מקורות:** 'הליכות עולם' (שם). אף אם התחממו התבשילים שעל הפלטה בשבת יש להקל ולהתירם באכילה, מכיוון שאי אפשר לתקן את החשמל רק עבור החולים, דמי למ"ש השו"ע (סימן שיח ס"ב) השוחט בשבת לחולה מותר לבריא באומצא, מכיוון שאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה. וכ"ש אם זרם החשמל חודש זמן קצר אחר שנפסק, שיש לתלות שלא נעשה תיקונו בידיים, אלא הזרם חזר מעצמו באופן אוטומטי.

יש אוסרים כאשר העבודות בתחנת הכוח נעשות על ידי ישראל. **מקורות:** חזון אי"ש (מועד סימן לח אות ד) פסק, שאם זרם החשמל נעשה על ידי ישראל מחלל שבת, אסור ליהנות ממנו. אפילו אם יש איזה היתר בשימוש מן הדיון, יש לאסור מפני חילול ה' שבדבר, מכיוון שהוא שימוש ציבורי. העובד בשבת הוא עושה במרד וזדון, והנהנה ממעשיו מעיד ח"ו שאין ליבו כואב על חילול שבת. ע"ש.

שדוך מהשמים

להלן סיפור מופלא ביותר, המעובד מתוך 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו כיצד ה' יתברך משדך בעולם. להלן הסיפור מפי בעל המעשה: "טסתי לארצות-הברית כדי להתרים נדיבים עבור מטרה מסוימת. לקחתי לי נהג (דרייור) למשך היום כולו. הסיבה לכך נעוצה בעובדה שהנהג מכיר את האנשים העשירים. הוא יקח אותי במכוניתו ישירות מבית לבית וכך גם אחסוך זמן יקר".

"הנהג עשה את עבודתו נאמנה. הוא ליווה אותי מהשעה תשע בבוקר עד עשר בלילה ולקח אותי ממקום למקום. הנהג הוא בחור מבוגר שמחפש זמן רב את שידוכו. כעבור מספר ימים פגשתי חבר, שיש לו בת מבוגרת שהוא מחפש עבורה זמן רב שידוך מתאים במשך תקופה ארוכה".

"השדכן הציע לו את הבחור הזה. הוא התקשר אלי ושאל: 'שמעתי שבחור פלוני היה הנהג שלך במשך יום שלם. הציעו אותו לבת שלי. אני רוצה לשאול אותך אם הוא טיפוס רגוע. את הבת שלי אני מכיר. יש לה 'פתיל קצר' והיא מתרגזת מהר. אני מחפש מישהו רגוע בשבילה. מה אתה יכול לספר על הבחור?'"

אני מספר לו שנסעתי עם הבחור במשך למעלה משתיים-עשרה שעות. מדובר בבחור נחמד ושוחחתי איתו שיחה ערה. אני גם מוסיף כי בדרך היו פקקים ולפעמים עקפו אותו בזמן הנסיעה. **הבחור הזה לא צפצף אפילו פעם אחת!** אני מניח שמדובר בטיפוס רגוע".

חברי התרשם מאוד ואכן בס"ד השידוך קם ונהיה. אחרי האירוסין חברי הודה לי ואמר: "תדע לך כי בזכותך קם השידוך". החתן ששמע את הדברים פנה אלי ושאל: "מדוע בזכותך השידוך יצא לפועל?". הזכרתי לו את הנסיעה הרגועה ללא הצפירות, שהרשימה אותי במיוחד.

החתן חיך חיוך רחב ואמר: "אתה מדבר על היום הזה שלקחתי אותך? פשוט יום קודם לכן התקלקלה לי הצפצפה. כבר היה מאוחר מדי באותו יום כדי לתקן אותה. למחרת התחלתי את הנסיעה איתך מוקדם בבוקר, ופשוט לא הספקתי לתקן את הצפצפה. כך נסעתי כל היום בלי אפשרות לצפצף". ראו מה עשה בורא עולם כדי שהשידוך הזה יקום ויהיה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?!"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב שלמה אבן דנאן זצ"ל

הגאון הרב שלמה אבן דנאן זצ"ל - נולד ביום שבת, ט' סיוון ה'ת"ר"ח (1848) בפאס שבמרוקו. כבר בילדותו נודע במידות טובות, בכושר זיכרון מופלא ובפיקחותו הרבה בלומדו לפני חכמי העיר פאס. אביו נפטר כשהיה כבן עשר שנים בלבד. דודו, הגאון ר' יצחק, לקח את רבינו תחת חסותו וגידל אותו כבנו. כשהיה כבן חמש עשרה התחיל ללמוד את תורת הקבלה, תוך שהוא נוהג בפרישות רבה ובהקפדה בקיום כל פרטי המצוות. כשהיה בן שמונה-עשרה התחיל למסור שיעורי תורה לצעירים בעירו. העמיד תלמידים רבים שמהם יצאו גדולי תורה, דיינים ורבני ערים.

בשנת ה'תרכ"ט (1869) כשהגיע לגיל עשרים ואחת התמנה לדיין בבית הדין הגדול בפאס. כונה בקרב העם הרמב"ם אלפסי. בגלל חריפותו בתורה השוו אותו לרמב"ם ואלפסי על שם העיר פס, בה נולד. בשנת ה'תרל"ה (1875) עלה לארץ עם דודו ר' יצחק כדי לבדוק אפשרות להתיישב בארץ. לאחר שהות קצרה בת ל"ג ימים עברו לאלכסנדריה שבמצרים. משם חזר לעירו והתמנה להיות גזבר ופרנס הקהילה. רבינו דאג לעניי העיר ותמך בכל יהודי אשר מטה ידו. בשנת ה'תרל"ח (1878) הוכתר לרב הראשי ולדיין הקהילה בפאס. ראשי השלטון במרוקו רכשו לו כבוד. ממשלת צרפת העניקה לו תואר 'אזרח כבוד'. למרות זאת ניכר בענוותנותו ופעל רבות לטובת ענייני הקהילות היהודיות. בשנת ה'תרע"ט (1919) נבחר בידי השלטונות הצרפתיים לתפקיד דיין בבית הדין הגדול לערעורים שבעיר רבאט. בשנת ה'תרפ"א (1921) שב לפאס וכיהן כראב"ד ורבה הראשי של פאס (שהייתה אז בירת מרוקו).

נודע לתהילה כדרשן מעולה, פוסק דגול ובקי בתורה הקדושה. מקהילות צפון אפריקה השונות, מכל רחבי מרוקו ואף מגיברלטר הפנו אליו שאלות הלכתיות. היה בקי גדול גם בספרות ההלכה של חכמי אירופה והזכרים בספריו. רוב ימיו היה רבינו מדוכה בייסורים. בתו נפטרה על פניו לאחר מחלה בגיל 27. עד ימיו האחרונים נשאר צלול בדעתו. מדי פעם בפעם, התייצב לפני השלטונות, הגן על אחיו היהודים ודרש את זכויותיהם. ביום הכיפורים של שנת פטירתו, כשאמר 'כל נדרי' בציבור, השמיט את המילים "מיום... עד יום הכיפורים הבא עלינו לשלום". הציבור הרגיש והזדעזע. נפטר ב-כ"ד חשוון ה'תרפ"ט (1929). רבבות יהודים מכל מרוקו, כל רבני מקנאס וצפרו, וכל הערלים והישמעאלים גדולי המלכות היו בהלוויתו. חי כ-81 שנים. ציונו בפאס. בנו, ר' שאול, מילא את מקום אביו. בהמשך התמנה לרבה הראשי של מרוקו.

סבא (מצד אביו): ר' שמואל. **סבא (מצד אמו):** ר' משה בוטבול. **אביו:** ר' משה. **אימו:** מרת חנה. **אשתו:** מרת סולטנה (בת הרב שאול אבן דנאן). **מרבתי:** סבו, ר' שמואל, ר' יצחק אבן דנאן (דודו

מח"ס 'שו"ת ליצחק ריח'), ר' אבנר ישראל הצרפתי (אי"ש). **מתלמידי:** הגאונים ר' מתתיהו סירירו (דיין ומורה צדק בפאס), ר' משה בן שמחון (רבה של מוגאדור), בנו, ר' שאול (שימש דיין בכמה קהילות במרוקו), בנו, ר' משה. **ילדיו:** ר' משה (נפטר בצעירותו), ר' שאול (שימש כאב"ד במוגאדור, חבר בית דין לערעורים ברבאט ורב ראשי של מרוקו). **בתו:** מרת פריחה. **מספריו:** **יאשר לשלמה-שו"ת** • **בקש שלמה-שו"ת**.

בטרם מלאו לו עשר שנים, נפטר עליו אביו הצדיק, ר' משה. בתוך ימי החודש לפטירת האב הקדוש, רגזה עליו אימו הצדקנית והיכתה אותו במקל עד שבכה בכי תמרורים. הבן הלך בהיחבא לקבר אביו, שפך שיחו בבכי וסיפר לאביו: "אבי ראה המקל, אשר הכתני בו אמ"ל! הוא שב הביתה ולא סיפר על כך מאומה. האב הקדוש בא בלילה לאשתו בחלום ודיבר איתה קשות: "למה הרבצת לשלמה בני? הידעת כי בא אלי והגיד לי את אשר עשית לו וגם את המקל הראה לי? ועתה דעי לך, אם תוסיפי עשות לו כזאת, הלא אעניש אותך בפיך ברכיים!", ונעלם. השכם בבוקר, האם סיפרה לאנשי ביתה את החלום ותיפעם רוחה. הם שאלו את הבן, ואז סיפר להם בתום לב את אשר עשה...

באחד הימים, בשעה שהלך אחד מתלמידיו לביהמ"ד, עברו מולו גויים שהלכו להתפלל במסגד. אחד מהם פגע בתלמיד בטעות במהלך הליכתו. היה איתם שייח. הגוי פנה לשייח ושאל: "נגעתי בטעות ביהודי, האם אני יכול להתפלל או שצריך לטבול קודם?". השייח ענה לו: "אתה חייב לטבול, אינך יכול להתפלל. היהודי טימא אותך!". התלמיד שמע את דבריו, הלך לרבינו וסיפר לו מה שאירע. הרב אמר שהוא יודע על מעשה זה כיצד ללמד אותם לקח. יום אחד קבוצת מוסלמים הגיעה לרב כדי להתדיין עימו בכמה דברים.

הרב, שידע זאת מראש, הכין את תלמידו. הוא אמר לו, שכאשר הקבוצה תגיע, תבוא לשאול את השאלות הבאות. כאשר הקבוצה הגיעה התלמיד נכנס ושאל: "הרב, יש לי שאלה - שרץ שנפל לתוך יין, האם הוא מותר או אסור?". הרב ענה שצריך להוציא את השרץ ומותר לשתות את היין. התלמיד המשיך להקשות: "רבינו, יש לי שאלה נוספת. היה לי בקבוק יין ובטעות הגוי נגע ביין. מה דינו?" - הרב ענה: "היין נסך. צריך לשפוך אותו ואסור לשתות אותו". המוסלמים, ששמעו זאת, נפגעו עד עמקי נשמתם. הצדיק עשה אותם יותר גרועים משרץ! עד מהרה הסיפור הגיע לאוזניו של הקאדי, שהיה שונא יהודים מובהק. המלך היה אוהב את היהודים, שכן ידע והכיר את מעלתם.

בני ביתו של הצדיק התחילו לחשוש לגורלו. אולי כדאי לרב להיעלם מן המקום?! הרב לא הגיב. נראה כי הוא רגוע לחלוטין ואינו חושש מהעניין. כעבור שעה קלה נשמעו נקישות בדלת. בפתח עמדו שני שוטרים ובידיהם צו מאסר של הקאדי. הם אמרו שהרב צריך להתייצב למשפט. כשהגיע לשם, ראה שלושה שופטים וביניהם הקאדי.

הקאדי פנה לצדיק ושאל האם זה נכון מה ששמעתי שהרב אמר?!. הצדיק השיב כי הוא פסק על פי התורה הקדושה. הקאדי גזר על הצדיק דין מוות. לקחו את הצדיק למאסר וקבעו כי למחרת ימיתו אותו. בערב, כשביקשו לתת לרב אוכל, גילו לתדהמתם כי התא ריק! הדלתות נעולות אבל הצדיק לא נמצא! השמועה התפשטה, והמלך ששמע זאת, שלח צבא שיגן על היהודים מפני פרעות העוללות להיגרם מהמוסלמים. באמת כך היה. החיילים הגנו על היהודים. אולם הצדיק נעלם ואיננו. כאשר הסיפור הגיע לאוזניו של הרב החיד"א, הוא פנה לאנשים שהיו לידי ושאל בפליאה: "מדוע אתם תמהים? וכי אתם חושבים כי הצדיק המקובל הרב שלמה אבן דנן לא יודע את שמות הקודש? הייתה שעת סכנה והרב היה חייב להשתמש בהם".

שְׂדוּךְ מִפְּלָא

'השבת אבידה'. תלו אותן בבתי הכנסת באיזור ובכל השכונות הסמוכות, שהוא הניח שהבעלים יראה את אחד המודעות ויפנה אליו כדי לקבל את התיק בחזרה.

לאחר שעות ספורות בלבד, הגיע יהודי חרדי מבני-ברק, שטען כי התיק שלו. הוא שכח אותו בתחנה. הוא נשאל מספר שאלות ומסר סימנים מובהקים על התיק.

לא היה ספק כי אותו האיש הוא אכן מי שאיבד את התיק עם שטרות הכסף הרבים.

מה רבה הייתה שמחתו כאשר בעל הבית הוציא מהארון את האבידה ונתן לו אותה בשלמות. בעל הבית טרח להדגיש, שלא הוא הביא את התיק מהרחוב, אלא הבן שלו, **הוא הצביע על בנו הבחור, שעמד אף הוא בחדר.**

כבדרך אגב, האיש סיפר לבני המשפחה, שהוא התכונן ללכת עם הכסף הרב שהיה בתיק לאחד הקבלנים בירושלים, כדי לרכוש דירה לבתו, שנמצאת בתקופת שידוכים. הדירה תהיה מיועדת לבת ולחתן העתידי.

הוא הודה נרגשות לכולם על מעשה השבת האבידה. הוא יצא מהבית, כשפיו אינו פוסק למלל פסוקי הודיה והכרת הטוב לה' על השבת האבידה היקרה.

חלף שבוע ימים בלבד. העשיר התדפק שנית על דלת בית המשפחה בירושלים. הוא לקח את בעל הבית לצד ואמר לו כדלהלן:

"כאשר חזרתי הביתה, סיפרתי לרעייתי את מה שעבר עלי באותו היום ואת דבר אבידת הכסף. התרגשנו מאוד ממעשה זה ואשתי התעניינה רבות על משפחתכם".

"עד מהרה נודע לנו, שהבן שלכם, זה שמצא את האבידה, הוא בן ישיבה מופלג. רבותיו שיבחו אותו רבות".

"הוא עונה לכל הדרישות המגדירות תלמיד חכם. אדם ששוקד על תלמודו ימים ולילות וניחן במידות תרומיות עצומות. חיפשנו חתן כזה לבתנו במשך תקופה ארוכה".

"מכיוון שנודע לנו, שגם הבן שלכם הגיע לפרק 'האיש מקדש', אני מעז לבוא אליך הפעם כשדכן ולהציע לכם את בתנו. הבה נפגיש אותם יחד. נראה אם יתאימו ואז יהיה אפשר לעשות שידוך".

העשיר הוסיף: "כמובן, שבמקרה שבני הזוג יתאימו וירצו לבנות את ביתם יחד, הדירה שרכשתי השבוע בכסף שנמצא על ידי בנך, תהיה שייכת לבני הזוג".

ההצעה התקבלה כמובן. תוך ימים ספורים נשברה שם צלחת, במזל טוב.

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'עלינו לשבח'. ניתן ללמוד ממנו כיצד בורא עולם משדך בעולמו, גם כאשר נראה במבט ראשון שאין כל סיכוי לשידוך זה.

בנוסף ניתן לראות כי ממעשה חסד לא מפסידים לעולם. מה שנגזר לאדם בשמיים שיגיע לו – בסופו של דבר יגיע אליו. להלן פרטי הסיפור:

הסיפור הוא מופלא ביותר. מדובר בשידוך, שנעשה בין אחת מהמשפחות העשירות ביותר בבני-ברק לבין משפחה עניה ודחוקה מאוד מירושלים.

מי שמכיר את ההבדלים התהומיים בצורת החיים של שתי המשפחות, לא היה מעלה על דעתו - ולו יהא השדכן היצירתי ביותר - לקשר את הקצוות ולהציע את בתו של זה לבנו של זה.

אם כן, כיצד בורא העולם שידך ביניהם? בנה של אותה משפחה ירושלמית, בן תורה מופלג, עמד בתחנת אוטובוס. לפתע הבחין בתיק שחור גדול, שמונח בצורה מחשידה על הספסל.

מכיוון שחשש שמא מדובר במטען חבלה, החליט להתרחק מהמקום ולהתקשר לכוחות הביטחון. אולם לאחר מכן נזכר, שכאשר הגיע לתחנה, עדיין התיק לא היה שם. מהרגע שהגיע לשם, עברו בתחנה רק יהודים חרדים. **אם כן, תיק זה נשכח, מן הסתם, על ידי יהודי חרדי שהמתין בתחנה.**

בן הישיבה ניגש לתיק ופתח אותו (אין במעשה זה הוראה לרבים. בכל מקרה בו קיים חשש ואפילו הקטן ביותר, יש להזעיק את החבלן).

הוא חשב שימצא בתיק מסמכים, שיעידו מי הבעלים של התיק. הוא נדהם לגלות כי בתיק מונחות עשרות חבילות של דולרים.

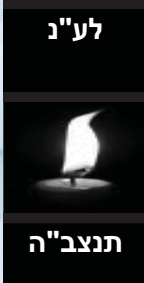
הוא הבין במבט קל בתכולת התיק, כי יש שם לפחות עשרות אלפי דולרים, אם לא מאות! אין ספק, כי המאבד יצטער צער רב על אבדתו, אם לא תחזור אליו!

הוא החליט להמתין בתחנה במשך הזמן העומד לרשותו, כדי שאם המאבד ירגיש בחסרון אבידתו, לבטח הוא יחזור במהירות לתחנה. הוא כמובן יוכל להשיב לו את האבידה לאחר קבלת סימנים מובהקים.

הזמן שעמד לרשותו חלף. לצערו הרב הבעלים לא חזר לתחנת האוטובוס לחפש את התיק. בן הישיבה נאלץ לחזור לביתו, כשבידו התיק עם אותן חבילות רבות של דולרים.

הוא סיפר לאביו את מה שאירע. לאחר מכן המשפחה כולה נרתמה: הבן עם כל שאר אחיו הכינו מודעות גדולות של

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רגינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל אביבה בת איירון ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה יצחק בן חביבה ז"ל אברהם בן יונה ז"ל עמרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל יצחק בן תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה אהרון בן מרים נוסרת ז"ל שני בת אסתר ע"ה דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה סוליקה בת עישה ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל לטיף בן פרחת ז"ל יוסף בן אסתר ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה דניאל רפאל בן חגית ז"ל מרים בת שרה ע"ה מישא אסתר בת זררה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל אביבה לושי ע"ה אברהם בן טובה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל מסעוד בן ריקט ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

אוֹצְרוֹת הַפָּרָשָׁה

פרשת "חיי שרה"

"בכסף מלא יתננה לי" [כג, ט].

הגמרא מזכירה שלושה מקומות בארץ ישראל שנקנו בכסף מלא, ואין אומות העולם יכולים לערער עליהם. המקום הראשון הוא מערת המכפלה, שחשיבותה גדולה מאחר שהיא פתח שער גן עדן, וקבורים בה האבות, עפרון הציע לתת את מערת המכפלה בחינם, אבל אברהם אבינו התעקש לקנות אותה בכסף מלא, כדי שלא יהיה לעפרון שום צד של טענה או תביעה עליה.

המקום השני הוא מקום קבורת יוסף בשכם, שיעקב אבינו קנה אותו במאה קשיטה, כפי שנאמר בסוף ספר יהושע: "ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, בחלקת השדה אשר קנה יעקב מאת בני חמור אבי שכם במאה קשיטה, ויהיו לבני יוסף לנחלה".

המקום השלישי הוא הר הבית, שקנה דוד המלך מארוונה מלך יבוס [יבוס היא באזור כפר סילוואן של היום]. זהו המקום שבו נברא אדם הראשון, שם עקד אברהם אבינו את יצחק, לשם יצא יעקב אבינו להתפלל, ושם הקריב נח קרבן. לאחר שדוד המלך מנה את עם ישראל, גבר חרון אף על העם. דוד המלך קיבל צו אלוקי לקנות את גורן ארוונה, להקים שם מזבח, ולהעלות עולות ושלמים כדי שיתכפר העוון, ארוונה ביקש לתת את הגורן בחינם, אך דוד המלך התעקש לשלם מחיר מלא, כדי שלא יהיה שום פתחון פה על המכירה. דוד המלך העלה עולות ושלמים, והקב"ה ענהו באש מן השמים על מזבח העולה, ופסקה המגפה. באותו מקום נבנה, בימי שלמה המלך, בית המקדש.

קניינים מסוימים – ראוי לאדם לקנותם בכסף, מחמת חשיבותם. כך היה המנהג בירושלים, שהכהנים המקבלים את חמשת הסלעים של פדיון הבן, קונים בכסף זה קרקע לקבורה ותכריכים. ומדוע? מאחר וכסף זה הוא, ללא ספק, כסף כשר וטהור, כסף שאדם מקבל במשא ומתן או כתשלום שכירות, יש לחשוש שמא יש בו חשש גזל – אולי נפלה טעות במשקל, או שלא נעשתה המלאכה כראוי וכדומה. ואם יש בכסף חשש גזל, עלול הכסף הזה לקטרג על האדם בעלותו לעמוד לדין שמים. כסף של פדיון הבן הוא כסף שהתורה מצווה לתת לכהן, ואבי הבן נותן אותו בלב שלם. כיוון שכך, ראוי כסף זה לשמש כתשלום לקבורה ולתכריכים (דורש ציון).

"ויאמר ה' אלוקי אדני אברהם הקרה נא לפני היום" [כד, יב]. מגלגלין זכות על ידי זכאי.

אליעזר עבד אברהם מתפלל על מה שהוא מבקש: "ה' אלוקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום" - אליעזר היה בטוח שתפילתו תתקבל והוסיף הוא להתפלל כך - אומר "אור החיים" הקדוש - שיהא הוא ראוי להיעשות דבר על ידו. ודאי שיצחק ימצא את האישה ההוגנת לו אבל הלוואי שיהיה זה על ידי, שאני אהיה זה שכתוב בפיתקתו של הקב"ה שזכות זו תתגלגל על ידי.

הרבה ניסיונות מגלגלים לו לאדם במשך חייו ולעיתים כמה ניסיונות ביום אחד. אין האדם יודע שדבר זה הוא ניסיון עבורו אלא הוא רואה זאת כדבר של מה בכך. לעיתים זו זכות של עשירי במניין שבאה דווקא כאשר האדם ממחר, לעיתים זו צדקה לעני שמזדמנת דווקא כשיש צורך לפרוט שטר ועוד כהנה וכהנה.

לו יתבונן האדם וישכיל לראות כל מקרה כניסיון, כמבחן שהקב"ה בוחנו ודאי היה מתנהג אחרת.

האם אנו רשומים בפיתקה?

לפני למעלה ממאתיים שנה חי הגאון הקדוש רבי יששכר "הסבא קדישא" מראדושיץ זצ"ל, שהרעיש את העולם בניסיו ובמופתיו. ומובן מאליו שאין מגיעים לדרגה גבוהה זו אלא על ידי יגיעה בעבודת ה', ושקידה והתמדה בלימוד התורה הקדושה. ואמנם, בנעוריו שקד רבי יששכר על התורה מתוך הדחק, ולא היו לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה.

יום אחד הגיע לעירו אחד מחבריו, שיחדי הסתופפו בצילו של המגיד מוונז'ץ. בתו של אותו אדם הגיעה לפירקה, והוא נצרך לנדוניה גדולה. רבו צייד אותו במכתב המלצה, והוא סובב בערים ונעזר במכרים שאספו עבורו כספים. עתה פנה לרבי יששכר וביקשו לבוא לעזרתו. צר היה לרבי יששכר לעזוב את הגמרא. אילו היה בידו לעזור - נחא. אבל הוא אינו האיש המתאים למשימה זו. "אני עני ואביון וכולם מכירים אותי כך. אם אני אאסוף כספים יתנו לי פרוטות עלובות. לך אל פלוני, הנגיד העשיר. הוא יתן לך ביד רחבה. דברי רבנו המגיד הם קודש בעיניו וכשהוא יפנה להתרים אנשים, הם יעטרוהו בזהובים כפי ערכו וכבודו". הלה לא נפגע מן הסירוב. לא הצטער על הדחייה. באדישות ובשוויון נפש משך בכתפיו ואמר: "לו יהי כדברך. כנראה, שאתה לא רשום בפיתקתו של הקב"ה..." - ויצא לעבר ביתו של העשיר.

הדברים פילחו את לבו של רבי יששכר כחץ. מה פירוש הדברים "אין אתה כתוב בפיתקתו של הקב"ה"? באיזו פיתקה? מי כתוב בה ומדוע? וכיצד יודע הלה מי כתוב בפיתקה ובכלל- מה פשר אדישותו ושלוות רוחו? הוא סגר את הגמרא ורץ אחרי האיש. משהשיגו, שאל לפשר דבריו.

ענה הלה ואמר: "פשוט מאוד, כשפנית אל הרבי ותינתי לפניו את צרתך, אמר לי: 'אתן בידך מכתב המלצה'.

אמרתי לו: 'רבי, לא ניסיתי מעודי לקבץ כספים, לא אוכל לשאת פניי לאנשים'. אמר לי: 'בכל מקום בואך, תמצא מישהו שיאסוף עבורך. הוא יזכה במצווה, ואתה תיושע'. אמרתי לו: 'מי יסכים להתבזות במקומי?' ענה ואמר לי: 'אל תדאג לך, בפיתקתו של הקב"ה כתוב בפרוטרוט מי יעזור לך וכמה יאסוף. מגלגלים זכות על ידי זכאי, ומה! מצעדי גבר כוננו'.

הגעתי אפוא לעיר זו, וחשבתי בלבי: מי כאן זכאי יותר מחברי ורעי רבי יששכר המתמיד? משסירבת, לא כעסתי. הבנתי, שאינך כתוב בפיתקתו של הקב"ה וזה הכל. עתה אני הולך אל הגביר, לראות האם הוא זה שרשום בפיתקה".

נרעש רבי יששכר ושאל: "אמור לי, לכמה כסף הינך זקוק?" אמר לו: "לארבע מאות זהובים". אמר: "תן לי את מכתבו של הרבי, אראה מה אוכל לעשות". נטל רבי יששכר את המכתב, והלך לשוק. בדרכו פגש בסוחר. הראהו את מכתבו של הרבי. נפעם הסוחר ואמר: "הגעתי ממש בזמן. זה עתה סיימתי עיסקה ברווח הגון של ארבעת אלפים זהובים. אתן לך את כל דמי המעשר. ארבע מאות זהובים, כסכום הנדרש במלואו.

"כנראה" - סיכם רבי יששכר - "שהייתי רשום שם, בפיתקה וכמעט שהפסדתי את כל הזכות..."
הסיפור - מעשה שהיה. אבל העיקרון - כתוב הוא משכבר ב"אור החיים" הקדוש בפרשתנו.

כשאליעזר עבד אברהם מתפלל - על מה הוא מבקש? "ה' אלוקי אדוני אברהם, הקרה נא לפני היום": בטוח היה אליעזר באדונו שתפילתו מקובלת, והוסיף הוא להתפלל, שיהיה הוא ראוי להיעשות הדבר על ידו. ודאי שיצחק ימצא את האישה ההוגנת לו אבל הלוואי שיהיה זה על ידי שאהיה כתוב בפיתקתו של הקב"ה, שאזכה שהזכות תתגלגל על ידי...
הדברים אמורים לגבינו, כולנו, לפרט ולכלל. ודאי הוא, שאנו חיים בתקופה גורלית, והקב"ה משיב לב בניס על אבות, למורשת אבותם, ומעורר את לבבנו אליו, לאמור: "אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה, השיבנו ה' אליך ונשובה". הלוואי ונזכה להיות הכלים למשימה כבירה זו. הלוואי ונמצא כתובים בפיתקתו של הקב"ה להחיש את קץ הגאולה! (אור דניאל).

"ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחותנו את היי לאלפי רבבה וירש זרעך את שער שונאיו" [כז, ט].

כמה רשעים היו בני משפחתה של רבקה, בת יוצאת מהבית, בדרך כלל נותנים לה נדוניה, תכשיטים וכלים, הרי בכתובה אומרים: "ודא נדוניה דאנעלת לה מבית אבוה", אבל הם נתנו לה רק ברכות...
הגמרא אומרת שמכאן שלא טוב לקחת ברכה מאדם שאינו הגון, שמכיוון שאמרו לה: "אחותנו את היי לאלפי רבבה". עשר שנים היתה עקרה, כדי שלא יאמרו שמהברכה של לבן נולדו לה בנים, כי אז לבן היה נהיה "בבא"...
בגמרא מסופר על רבי שמעון בר יוחאי שהיו לו שני תלמידים, יהודה בן גרים ויונתן בן עסמי שלמדו אצלו תורה. כשנפרדו ממנו, אמר רבי שמעון לבנו רבי אלעזר: "אנשים אלו אנשים של צורה הם, לך אליהם שיברכו אותך".
עד שלא נוכח לדעת שאנשים של צורה הם, לא אמר לו שילך אליהם לבקש ברכה.
רואים כאן - אומר רבי יוסף חיים בספרו "בן יהודע" - שרבי שמעון לא שלח לבקש ברכה ממי שאינו הגון, כי אם אינו הגון - הברכה יכולה להתהפך לקללה ח"ו.

הם ברכו אותה: "אחותנו את היי לאלפי רבבה". מה הכוונה "אחותנו"?

במילה זו - אומר רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל - מתגלה רשעותם הגדולה. אמרו: שרה ילדה את יצחק שהיה צדיק, עכשיו רבקה תלד עוד צדיקים. אנחנו לא רוצים שיהיו צדיקים בעולם, רוצים שחקני כדורגל, שחקני קולנוע, "אלופים", לכן אמרו "אחותנו", הרי כתוב בגמרא שהנושא אשה יבדוק באחיה כי הבנים דומים לאחי האם. מסיבה זו, לבן וכל בני חבורתו הרשעים, מברכים אותה "אחותנו" - שילדיך יהיו כמונו.

"רבבה" ראשי תיבות רבקה בת בתואל הארמי, אמרו לה: תדעי שאת בת בתואל הארמי, תלדי ילדים כמונו (דורש ציון).

"ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה" [כז, טז]. נר, עיסה וענן.

בפרשתנו מסופר על מבחן החדד אותו עברה רבקה אמנו, להוכיח שראויה היא להיות אשה ליצחק. "ויספר העבד - אליעזר עבד אברהם - ליצחק את כל הדברים אשר עשה", גילה לו ניסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ, ושנודמנה לו רבקה בתפילתו, "ויביאה יצחק האוהלה שרה אמו". פירש רש"י: הביאה לאוהל, ונעשית כדוגמת שרה אמו. שכל זמן ששרה קיימת, היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האוהל. ומשמתה שרה, פסקו. וכשבאה רבקה, חזרו. כמה עומק יש בדברי חז"ל, עולם מלא כללו במלים ספורות! נפתח בסיפור מעשה שהיה. צעיר יהודי בארצות הברית, בן להורים מתבוללים, נהג בילדותו לפקוד את בית סבו הדתי. יותר מכל אהב לבקר בליל שבת, לסעודת השבת. ונעימה אחת נחרטה במוחו, השיר "אשת חייל".

לימים נפטר הסב. הנכד גדל, והקים ביתו עם צעירה חילונית - רק דבר אחד ביקש: שביום שישי בערב יהיה השולחן מכוסה מפה צחורה ויאכלו סעודה חגיגית לאור נרות. בסעודה מפזם היה נעימה עליזה.

"איהו שיר זה", שאלה הרעיה, ולא ידע לענות. "סבי שר זאת בליל שבת", אמר, "אני זוכר רק את מילות הפתיחה".

האמה הסתקרנה. "היהודים הדתיים בבורו פרק ודאי ידעו מה המלים", אמרה.

נסעו לשכונה היהודית וכנסו חנות ספרים. הוא פנה למוכר: "אני מחפש שיר, שמתחיל במילים אישש חייל מיימצה", אמר, והתחיל לפזם את הנעימה. המוכר לא הכיר את המנגינה, אבל הביין במה המדובר. פתח לפניו סידור המכיל תרגום אנגלי, והאישה קראה את הקטע בדממה. בסיומו, אמרה: "אם כך מתייחסת היהדות לאישה - רצוני להכירה!"
הם נרשמו לסמינר "ערכים" - ושבנו לאמונת אבותיהם!

באספקלריה זו נתבונן במשמעות הברכות להן זכו אימותינו הקדושות, והמביעות את ההוקרה לאם היהודייה, עקרת הבית. הראשונה - הנר הדלוק מערב שבת לערב שבת. היה כאן כעין הנס שבמנורת בית המקדש, הנר המערבי שלא כבה. אבל יתר על כן: יש כאן המשכיות של נר השבת - השבת, יום מנוחה וקדושה. השבת, יום קדוש הוא מבואר ועד צאתנו. אבל לבסוף יוצאת השבת, ובאים ימי המעשה. אבי המשפחה טרוד בעבודתו, בעמל יומו. האם היא המשרה בבית אווירת מנוחה וקדושה, כל ימות השבוע! ממשיכה את השפעת השבת, את הרוגע והשלווה, הרוחניות והקדושה! היא המחנכת לחיי תורה והיא העוקבת אחר התנהגות הילדים. וכבר אמר מרן החזון איש זצ"ל לאחד מראשי הישיבות: "עליך להתייחס לכל בחור בכבוד - לעולם אין לדעת מהיכן יצמח גדול הדור הבא: מתפילה של אמו, או מדמעה של סבתו!"

ובנוסף, הברכה שנשלחה בעיסה. להבנתה, יש לצטט פסוק מ"אשת חייל": "דרשה צמר ופשתים, ותעש בחפץ כפיה". האשה נוטלת חומרי גלם, ותחת ידיה הופכים הם לתוצר מוגמר. הגמרא מספרת שרבי יוסי פגש באליהו הנביא. שאלו: כתוב, שהאישה היא "עזר כנגדו" - במה עוזרת האישה לאדם? ענהו אליהו: "אדם מביא חיטים מן השדה - חיטים הוא כוסס?"
הלא האישה טוחנת ומנפה, לשה ואופה! "מביא פשתן - פשתן הוא לובש?" הלא מנפצת היא וטווה ואורגת לו מלבוש!
"כלום לא נמצאת מאירה עינו ומעמידתו על רגליו?" - הבעל מביא משכורת, האם הוא אוכל את השטרות? האם אין האישה עורכת קניות בחכמה, והופכת את חומרי הגלם למעדנים?! האין היא מכבסת ומייבשת, מגהצת ומקפלת, ממיינת ומאכסנת - מנקה ושוטפת, מתחזקת ומנהלת!?

והעולה על הכל, תוצאת הכל - הענן קשור על האהל! הענן - סמל השראת השכינה, הן במשכן והן בבית המקדש! הענן שריחף מעל הר המוריה בפרשה שעברה ואפף את הר סיני. וכבר השמיענו רבינו הרמב"ן ז"ל שבהקמת המשכן "שבנו ישראל למעלות אבותם, המשכן, והשראת השכינה בו, היו כעין (!) אוהלם של האבות והאמהות! הן ידוע כי "איש ואישה, זכו - שכינה ביניהם". גדול ועיקרי, מרכזי ומכריע הוא חלקה של האישה בהשראת שכינה זו, וכבר רמז לנו מרן החיד"א זצ"ל של פי תורת הקבלה רומזת האישה לשכינה הקדושה! מה גדולה זכותה, ומה רבה אחריותה להמשכת אור השבת ונועם הרוחניות לבית, והכוונתו לתורה ולנועם המצוות! (מעייין השבוע).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזלה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן כורשיד ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ אשר בן רגינה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ יעקב בן אמרי ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ סעיד דוד בן מהין ז"ל, לע"נ אליהו בן כשוור ז"ל, לע"נ משה בן אסתר ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ בראל בן ניצה ז"ל, לע"נ אליהו בן מרים ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מעלת חסד

פרשת חיי שרה

בס"ד | גיליון מס' 353

למי העניק הרבי את ה'עולם הבא' שלו, ומדוע!?

שתה וגם גמליך אשקה (כ"ד, מ"ו)

מוכיחה שהיא בעלת חסד וטובת לב - רק אז היא זוכה לאישור כי היא ראויה להיות אחת האימהות של העם היהודי!

למדנו, שלחולל ניסים זה נחמד, אבל עדיין לא מספיק! מבחנו של יהודי הוא בטוב לבו, ברצונו הכנה לעשות חסד מכל הלב. רק כשיהודי מתמסר לעשיית חסד, פועל בכל כוחותיו להיטיב עם הזולת - רק אז הוא מוכיח שהבין נכון את תפקידו בעולמו, שהוא מבצע אותו היטב, וראוי לברכת שמים בשל מידת החסד הטבועה בו!

אחים יקרים, הבה נפנים את המסר הזה, נטמיע בליבנו את חשיבות מעשי החסד, נעשה הכל כדי להיטיב עם הזולת. פעמים מדובר מעשיית,

בארגון שמחה, התנדבות במפעל חסד, סיוע לחולים או נזקקים, ולפעמים מדובר בחיוך בלבד, במחמאה כנה מכל הלב, בדברי עידוד וחיוך לשובי לב. הבה נרבה בפעולות כאלה, הבה נייחד זמן לעשות חסד, כי זה התפקיד שלנו בעולם וכך נזכה להרעיף חסד משמים על כל באי עולם!

חסד מהעולם הבא בעולם הזה!

שורה ארוכה של אנשים עמדו בתור להיכנס לחדרו של הרה"ק רבי יואל מסאטמאר ז"ע. בתוככי החדר ישב הרבי, האזין לבאים לפניו ושופכים את ליבם, מעניק עצה טובה או ברכה מעודדת, מחזק לבבות נשברים ונוטח בהם כוחות חדשים. אחד מהם היה יהודי, שהתקופה האחרונה עברה עליו תוך קשיים נוראיים שחברו עליו בבת אחת...

זה החל ברעייתו שחלתה במחלה קשה, אושפזה בבית החולים, ומאז - כל מעייניו נתונים אליה. אין פלא כי פרנסתו נפגעה, ובד בבד - הוא הוצרך ללוות סכומי כסף אדירים על מנת לטפל בה. תוך כדי כך, בשל התקופה הלחוצה לא הצליח להשקיע מספיק בילדיו, ואחד מהם הורחק מהמוסד החינוכי בו למד, כשמצבו החינוכי הולך ומידרדר...

כשנכנס האיש, פרץ בבכי ושפך את כל סאת יגונו בפני הרבי. הוא האריך לתאר את מצבה הקשה של אשתו, והסביר עד כמה מצבו הכלכלי לחוץ והנושים דוחקים בו כל העת. בקול מרוסק סיפר כי לבו נחמץ בראותו כי בנו היקר עזב את החינוך שקיבל בבית, וכי המצב כולו מייאש אותו ממש, הוא חש אובד עצות, לא יודע במה להתחיל לטפל ואיך...

הרבי האזין לו בכבוד ראש, ומלבו הטהור נעקרה אנחה ועוד אנחה, כמה צרות קשות ומייסרות השתרגו ובאו על צווארו של יהודי אחד... לאחר מכן נענה הרבי והשיב לו דברי עידוד ונחמה, כשהוא מבטיח כי יסייע לו ויפעל למענו. 'בינתים' - אמר הרבי - 'היכנס כאן לחדר הסמוך, תשתה משהו, תירגע ותנוח קמעא. אני אנסה לפעול למענך, נא המתן קצת...' - והאיש עשה כמצוותו.

זמן קצר חולף, והנה ניגש אליו אחד מעסקני הרפואה הגדולים בניו יורק, כזה שכל הרופאים, גם הנוכרים, חרדים ליוצא מפיו... עד עתה לא העלה בדעתו כי אותו עסקן

כל בר דעת שחי ונושם בעולמנו, מבין שהוא לא נקלע לכאן בטעות, ולא שוהה כאן במקרה. הרי בורא עולם הוא שקבע שפלוני ופלוני יהיו כאן בעולם, ונתן לכל אחד ואחד מאיתנו תפקיד. בגין מילוי התפקיד שלנו מובטח לנו שכר רב, וככל שנשפר ונשלים את אופן מילוי התפקיד שלנו, כך יובטח לנו שכר רב יותר...

ברי ומוכן, שלא כולנו יש את אותו תפקיד, אבל יש משהו שקשור בכלנו, משימה המוטלת על כל בני האדם. התפקיד הזה נחשף בהקדמה לספר 'נפש החיים' להגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל, שם מצטט בנו מפי אביו מילים מרטיטות: 'האדם לא נברא אלא להועיל לאחרים!' - כלומר, התפקיד המוטל על כל בני

האדם באשר הם הוא להיטיב לזולת, לעשות מעשי חסד, לשמח יהודי אחר, להפוך את עולמנו לטוב ונעים יותר לחיות בו.

תפקיד זה מחייב כל הורה לומר מילה טובה לילדיו, וגם את שני ההורים - להעניק מילה טובה זה לזה. זה מחייב אדם לעזור - בראש ובראשונה - במשימות הבית השוטפות, בד בבד עם אחריותו לפעול למען שכניו וקרוביו. על מרביץ תורה בשיעור קומה מוטל להתמסר למען תלמיד נחשל מעבר לנדרש מתפקידו, על נוהג ברכב - לתת לנהג אחר לעקוף אותו או לוותר על חניה, וגם להולך רגל יש חובה וזכות - להעביר ילד את הכביש או לסייע לקשיש לחצות בבטחה.

נוכל לנקוב כאן בעוד אינסוף דוגמאות, כמו: להכין כוס קפה למשתתפי השיעור היומי, או לאסוף את הגמרות בסיומו ולהקל על האחראי. להחמיא לשליח הציבור על התפילה, או להודות לגבאי על שביט הכנסת מסודר. לסייע לשכן נזקק או לחבר העורך שמחה, כמו להרעיף טללי נוחם על מי שלא עלינו עוברת עליו צרה או טרגדיה. כל הפעולות הללו הן מעשי חסד!

והתפקיד הזה - להרבות חסד, מוטל על כולנו, בכל יום ובכל עת. בסבך משימות היום יום המרובות עלול הוא להישכח חלילה, וזה הזמן להזכיר עליו ולעודד אותו, להפנים את התפקיד הזה ולהציב אותו בראש

מעיינינו. כי תכלית האדם בעולמו הוא לסייע לברואי תבל, ועל כן עלינו לחפש כל הזדמנות לעשות חסד, ומדי יום ביומו להקדיש זמן לעשיית חסד!

בפרשת השבוע שלנו מסופר על אליעזר עבד אברהם, המגיע לחרן לחפש כלה ליצחק אבינו. על ידי הבאר מוצא הוא את רבקה, והנה - נס פלאי אפוף הוד: המים עולים לקראתה! שינוי מדרכי הטבע, רואים בעיניים כי הילדה הזו מיוחדת ונעלית מכל סביבתה, הן כל דרך הטבע משתנה לכבודה!

אולם, מדייק הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר ז"ע, אליעזר אינו מסתפק בכך. זה שנעשים לה ניסים גלויים - אין בכך ראייה כי ילדה זו ראויה להינשא ליצחק אבינו ולהפוך לאחת האימהות הקדושות. הוא מציב בפניה מבחן: הוא מבקש ממנה להשקותו, ובוחן האם תשקה גם את הגמלים. רק כאשר היא עומדת במבחן החסד וההטבה לזולת, רק כשהיא

הזכות לחיים!

היה זה לעת זקנותו של הגאון בעל ה'קהילות יעקב', הסטייפלער זצ"ל. הוא כבר היה חלוש וחולה, ואחד מבני ביתו החליט כי אין זה ראוי שדלתו פתוחה בכל עת לכל הבאים לבקש את עצתו וברכותיו, וכי יש לקבוע שעות קבלת קהל מסודרות. הוא ידע כי אם יעלה את הדבר בפני הסטייפלער ייתקל בהתנגדותו הנמרצת - שכן הסטייפלער ראה את הסיוע ליהודים כאחת ממשומות חייו, ולפיכך החליט על דעת עצמו לקבוע שעות קבלת קהל, ולנעול את הדלת ביתר שעות היממה...

כמה ימים חולפים, והסטייפלער התפלא מהשקט השורר בבית לאורך היום, חוץ מבשעה אחת מסויימת. כשנודע לו מה קרה, הגיב בתרעומת גלויה: 'איך עושים דבר כזה? ואולי כל הסיבה שאני חי היא רק בזכות שאני נותן מענה ליהודים שבאים אליי? אולי כל הזכות של אריכות ימי היא רק בגלל שאני מקשיב ומאזין לבאים בצל קורת?!'

ומאותה עת - שבה הדלת ונפתחה בקביעות, בכל שעות היום. כי הסטייפלער זצ"ל ראה את זכות קיומו בעולם - לא בזכות לימוד התורה העמוק שלו, לא גם בזכות מסירות נפשו לקיום המצוות, ואף לא בזכות התמדתו הנדירה. רק הודות לחסד שהוא גומל עם הבאים למענו. בכך תלה את הזכות להמשך חייו ואריכות ימיו!

אחים יקרים, הבה נזכור את המסר הזה, ונפנים אותו בליבנו. לפעמים, הסיבה שניתנה לנו הזכות לחיות - היא רק עקב העובדה שאנו גומלים חסד, שאנו פועלים להיטיב עם יהודים אחרים. הבה נרבה מעשי חסד, הבה נרבה חיים!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אריאל)
ת.נ.צ.ב.ה.

דגול ובעל קשרים רבים יסייע לו, והנה הוא לימיו - מבקש את התיק הרפואי של האשה ומבטיח כי עוד היום יפעל להסדיר עבורה תנאי אשפוז מיטביים, ויגייס את מיטב הרופאים לטפל בה!

עודם מדברים, והנה משמאלו ניצב גביר אדיר, שכונה 'הגביר הכי גדול של סאטמאר מאז ומעולם'. העשיר המתין בניחותא עד לסיום השיחה עם העסקן הרפואי, ורק אז ניגש אליו, החליק לידי המחאה, ואמר לו בקצרה: 'הרבי הורה לי לתת לך צ'ק פתוח, תרשום בו את מלוא סכום חובותיך ותוסיף כדי פרנסתך בשפע...'

האיש עומד המום, נפעם, נבוך, מבולבל, שמח, מרוצה, מאושר ומלא תקווה - כל התחושות הללו חברו להן יחד. הוא התחיל להבין מה הרבי עשה - פשוט גייס את מיטב הכוחות הסרים למרותו, את גדולי חסידי, והטיל עליהם את המשימה לחלצו מהמיצר כאן ועכשיו! וכאילו כדי להוכיח שאכן כך, לפתע הגיע גם אחד מבכירי המלמדים בתלמוד תורה ממנו הושלך בנו, והתחייב כי הוא מחזיר את הבן למוסד, וגם ליווה אותו מעתה ואילך, ישגיח עליו בשבע עיניים עד להתייצבות המשפחה!

מדהים. פחות משלוש שעות נמשך הסיפור כולו, מהרגע בו התייצב בתור לרבי ועד שטובי המוחות והכוחות לוקחים אותו כפרוייקט מועדף, ודואגים לכל צרכיו וצרותיו, כשהמסור הכלכלי כבר נפתר. עתה לא נותר לו אלא להיכנס שוב אל הרבי, ולהודות לו בחום על חסדו הגדול!

הוא נכנס אל הרבי, ושוב נקובעיניו דמעות, הפעם דמעות אושר ותודה. 'לא העליתי בדעתי שעד כדי כך!' - אמר האיש ולבו יוצא בתודה נרגשת, 'לא חלמתי שהרבי יקח אותי כמשימה אישית ויעשה כל כך הרבה למעני. אין לי מילים להודות!' - אמר בהתרגשות אין קץ, וכשהרבי שאל אם יש עוד משהו שהוא יכול להיטיב אתו, נענה האיש והשיב:

'ברוך השם, הרבי עשה למעני מעל ומעבר. כל סאת צרותיי ויגוני נפתרו או בדרכם להיפתר, עכשיו אני חש שלא חסר לי כלום!' - אמר האיש כשהתרגשותו הולכת וגואה. אבל אז שמע את הרבי משיב לו תשובה מאלפת: 'הן אמת שעשיתי הרבה למענך, אולם כל זה היה למען גופך, לא לטובת נשמתך. כעת אני מבקש לגמול חסד גם לנשמתך, ולכן - - -

את כל שכרי בעולם הבא - בגין גמילות החסד שגמלתי עמך - מעניק אני לך בזאת!

היהודי נאלם דום, עיניו התעגלו בתדהמה, הוא הרגיש שאינו יכול לשאת מידה כה רבה של חסד. אולם הרבי חיך אליו את חיובו הטוב וסיכם: 'אני מברך אותך שמעתה ואילך, יהיה לך רק טוב, ומודה לך שזיכית אותי לגמול עימך חסד כה מושלם, גם לגופך וגם לנשמתך!'

סיפור מדהים זה, אשר סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א והובא מפיו בגיליון הנפלא 'נועם שיח', מעורר השראה, מחייב מחשבה, נוקב חדרי לב: כמה גדולה החובה והזכות לעשות חסד, עד היכן היא מגיעה. הנה כי כן, הרבי זצ"ל דאג לאותו יהודי לכל מחסורו, פתר את כל הבעיות שהעיבו עליו, ולא נחה דעתו עד שהעניק לו את שכרו בעולם הבא, לא פחות!

כי זוהי מידת החסד, אשר כולנו גאים לקחת בה חלק. כשיש לנו הזדמנות להיטיב ליהודי - הבה נעשה את זה מכל הלב, בשיא העוצמה. ולא רק זאת - אלא נחפש כל הזדמנות להרבות חסד, להיטיב ליהודי אחר. זה התפקיד שלנו בעולמנו, הבה נעשה אותו מכל הלב.

וזה כל כך קל, כי הזדמנויות לעשות חסד יש לנו למכביר. נוכל להעלות את העיתון היומי לביתנו של שכן קשיט, או לשלוח סעודת שבת לביתו של יהודי נזקק. נוכל לתמוך כלכלית במישהו שפרנסתו אינה מספקת, כמו גם להעניק את דירתנו למשפחה ששמחה במעוניה. יש כל כך הרבה דרכים לעשות חסד, ובלבד שלא יעבור עלינו יום בלי לעשות חסד עם כל הלב, בחיוך רחב, במקסימום רצון להיטיב. וככל שנרבה בעשיית חסד - כך נזכה לחסד הבורא ולרחמי!

לב אבות על בנים, ולב בנים...

כשהיה אברמי ילד צעיר, כבן 12 בלבד, כבר ניכרו בו אותות השובבות. מחנכיו התקשו לעמוד בשלל התרגילים שעשה, מנהלי הת"ת לא הצליחו להתמודד עמו. הוריו בכלל חשו אבודים מול הילד ותעלוליו... כך למשל, כשגילה בתבית הדואר המשפחתית את המכתב המבשר על כך שלא יוכל להמשיך בלימודיו בתלמוד תורה בשנת הלימודים הבאה, הוא חטא בכפליים: הוא גם קרא את המכתב, וגם קרע אותו לגזרים, כאילו יישכח מה נכתב בו...

אלא שהדבר לא נשכח, וביום הראשון ללימודים אברמי נקרא לחדר המנהל. הוא משך בכתפיו כאילו אינו יודע במה מדובר, אך המנהל הודיע לו על ההחלטה שהתקבלה, ודרש ממנו לשוב הביתה ומיד. הוא פרץ בבכי והבטיח לשנות את דרכו הנלוזה, אולם המנהל כבר היה שבע מהבטחות, וקבע כי עליו לעזוב את מבנה החיידר מיד...

אברמי ניצב שם בוכה, מתחנן להישאר במסגרת החינוכית, ומולו - מנהל שלא מוכן להתפשר. ואז נקלע למקום אחד המלמדים במוסד, יהודי שעלה מארצות הברית לארץ ישראל בשל העובדה ששנים חיכה וייחל לזכות בזרע של קיימא, ואחד מגדולי הדור זצ"ל הציע לו לעלות לארץ הקודש, כי משנה מקום משנה מזל. הוא שימש כמלמד באותו חיידר, ובפרץ של רצון טוב הצטרף לדברי הילד המתחנן להישאר במוסד, תוך שהוא מבטיח לשים עליו עין מעתה ואילך, כאילו הוא בנו!

כשמוע המנהל את דברי המלמד, ובידועו כי אין לו ילדים משלו ועתה הוא מבטיח לפרוש חסותו על ילד זה, התרכך בו משהו, והוא ניאות להעניק לילד עוד תקופת ניסיון. ואכן, המלמד לקח את אברמי כפרוייקט אישי, שהה עמו בהפסקות והשיקיע בו את כל כוחותיו בשעות הערב, ועד מהרה עלה אברמי על דרך המלך והפך לאחד מטובי התלמידים...

תקופה קצרה אחר כך, זכה המלמד להיושע בישועה לה ציפה, ונולד לו בנו בכורו. כפי שתכנן מלכתחילה, נפרד בהתרגשות מצוות הת"ת וגם מאברמי, ושב להתגורר בחו"ל. ואברמי? - הוא כבר עבר לישיבה מובחרת, עולה ומתעלה בעולמה של תורה לתפארה. אלא שכאן לא מסתיים הסיפור, למעשה הוא רק מתחיל...

אברמי זה גדל והפך למרביץ תורה, בעל פה מפיץ מרגליות. אופי השובבות שהיה בו בילדותו לא עזב אותו, והוא הפך לפעיל באחד מארגוני התשובה. כך קרה לא אחת, שנשלח לדבר על לב בחורים מתקשים, כאלה שעמדו לפרוק מעליהם עול תורה, ולנסות להשיבם לדרך הישר...

באחד הימים, נשלח לדבר עם קבוצת בחורים אמריקאיים, שבהגיעם אליו - חבשו את הכיפה לכבודו... הם היו בטיול מסביב לעולם, ובתוכם ביקורם בארץ ישראל - תכננו להמשיך אל המזרח הרחוק. אלא שדווקא אז פגש בהם ר' אברהם, והצליח למצוא מסילות ללבם. הוא הזמין אותם לשבת בישיבת 'אור שמח', ואחר כך לשבת נוספת, ואחר כך לעוד שבת. במשך תקופה נמשך ביקורם ההולך ומתארך בארץ ישראל, עד שהשתקעו בישיבת 'אור שמח' ושוב בתשובה שלימה!

כדרכו, היה ר' אברהם אביהם ואוהבם של הבחורים שהציל מרדת שחת, ופעל למענם ללא לאות. הוא הציב אותם כפרוייקט חייו, ודאג גם להקמת ביתם בישראל. כך, בזה אחר זה, דאג ר' אברהם להציע להם שידוכים מתאימים, וליווה אותם לחופה - כשבחלק מהמקרים האב הביולוגי כלל אינו טורח לבוא ולהשתתף בחתונה...

כך היה גם עם אחד הבחורים מקבוצה זו, שהתארס בשעה טובה ומוצלחת, ומועד החתונה נקבע. הבחור החתן הודיע כי אביו יגיע מארצות הברית להשתתף בחתונה, ור' אברהם כבר נערך לפגישה עם האב - שבמקרים כאלה לא פעם היתה טעונה. דבר לא יכול היה להכין אותו למה שיקרה באירוע...

כשנכנס ר' אברהם לאולם, זיהה על אתר את אביו של הבחור, הלא הוא אותו מלמד שהיטיב אתו בילדותו, פרש עליו את חסותו, הציל אותו מלהיזרק מהחיידר בו למד, והעלה אותו על דרך המלך. הסתבר, שאותו בן יחיד שנולד אז - כשהאב שימש כמלמד שהציל את אברמי, עזב אט אט את דרך הוריו מולידיו, וחבר לקבוצה של מי שלא גדלו על ברכי החינוך היהודי מאז ומקדם. כך נקלע עימם לישיבת 'אור שמח', והשאר - היסטוריה...

בהתרגשות אין קץ, פנה ר' אברהם למלמד שהיטיב עמו בילדותו, ונפל בזרועותיו כשדמעות בעיניו. הלה התקשה לזהותו - שכן כשעזב אותו אברמי היה עדיין ילד. אולם לאחר רגע, כשהבין מה מתרחש - התרגש בעוצמה כה כבירה עד שפרץ בבכי. שם, מתחת חופת בנו יחידו, גילה שאותו ילד שלמענו התמסר בילדותו - הוא שהשיב את לב בנו אליו!

סיפור מפעים זה, אשר סיפר מגיד המישרים הרה"ג רבי מרדכי נויגרשל שליט"א המכיר את ר' אברהם היכרות אישית מעולם החזרה בתשובה, מרגש ומדהים ממש: הנה כי כן, מסירותו של אותו מלמד למען ילד שלא היה מחוייב לו - היא שהצילה את בנו יקריו. אם חלילה אותו מלמד לא היה מתמסר כל כך להיטיב לאברמי הילד, לא היה צומח ר' אברהם שישקיע את כל כוחותיו בהצלת בנו שלו!

אחים יקרים, הבה ניקח עימנו את המסר הזה: בראש ובראשונה, לדעת שלעשות חסד אינו רק חסד גופני, טובה גשמית, עזרה כספית, או עידוד ותמיכה. לעשות חסד זה גם בראש ובראשונה חסד רוחני, לבחון היכן נוכל להיטיב עם הזולת ולגרום לו להתקדם ולהתעלות מבחינה רוחנית, כיצד נוכל לתמוך בילדים צעירים העושים צעדים ראשונים בעולם התורה, איך נוכל להיטיב עם אברכי חמד ההוגים בתורה!

ובד בבד - מפעמים לראות עד כמה כל חסד פועל במידה כנגד מידה, ובסופו של דבר עושה החסד הוא המרוויח הגדול ממעשיו. לא תמיד רואים זאת בעיניים, אבל אנו יודעים גם יודעים כי הקדוש ברוך הוא משלם באותה מטבע, ולבטח פותח הוא את שערי החסד והרחמים לעושי החסד, ומרעיף עליהם שפע חסד משמים לטוב להם כל הימים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשרא) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כד חשון תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 5:17 תל-אביב: 5:31 חיפה: 5:21 מוצאי שבת: ירושלים: 6:29 תל-אביב: 6:30 חיפה: 6:29 ר"ת: 7:09

פרשת חיי שרה

תיקון המדות

טוב וחיוני לאדם שיעמול לתיקון ושיפור מדותיו!

נלמד מהפסוק: "ואשביעך... אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבך כי אל ארצי ואל מולדתי תלך" (פרק יח-יט)

ויש לתמוה: הרי גם משפחתו של אברהם היו עובדי אלילים, ובמה טובים המה מן הכנענים? מתרץ הגאון רבי אברהם מסוכוטשוב זצ"ל (בעל אבני נזר): שונים הם הכנענים, אשר מלבד היותם עובדי אלילים, היו גם מושחתים במדות ובמוסר [=תועבת ארץ כנען]. ושחיתות במדות עוברת בתורשה לבנים. לפיכך שלל אברהם אבינו מכל וכל לקחת אשה ליצחק מבנות הכנעני המושחת במדות, לא כן אלו שמארץ מולדתו של אברהם, אף שמושחתים בעבירות והיו עובדי ע"ז אך שחיתות כזו אינה עוברת בתורשה לבנים.

כתב החזון איש (בקובץ אגרות ח"א - ג): "כל שהאדם מרבה בשבירת המדות, מרבה חיים, כי שבירת המדות היא הריגת החיים השטחיים, ומיתה של היצר הממלא כל הגוף. הוא חיים המוליד בדרכה של תורה..."

ובספרו (אמונה ובטחון פ"ד-יד) מבאר החזון איש, כי "תיקון המדות" אינו צריך להכניס את האדם ל"לחץ" ובוודאי לא לדאגה ולדכאון, כאילו הוא צריך לחיות עכשיו חיי צער ובמלחמה מתמדת נגד הנאות הגוף והנפש.

וכך כתב החזון איש: "כי אמנם אין תיקון המדות שולל מהאדם אהבת עצמו, כי מציאות הנטיות לכבוד ולעונג היא מציאות חיובית בהרכב המכונה של זה החי הנקרא אדם, ואין שלילת הנטיות האלו בנין בנפש אדם אלא סתירת הווייתו!

"המוסר אומר לאדם: אהוב את עצמך ורכוש כבוד! אבל דע לך מה אשריך עלי-חלד, ומה כבודך, אין כבוד אלא תורה! אין כבוד אלא ענוה! אין כבוד אלא עזיבת הכבוד! אין אושר רק להשתחרר מנטיות טבעיות, ולהיות נכנע לה' ולתורתו - תכלית החיים בעולם הזה ובעולם הבא." עכ"ד.

הגרי"ש אלישיב זצ"ל הוכיח (בהערות-ברכות) עד כמה חזק כח השפעתן של המדות, עד שאפילו גדולי התנאים חששו והתפללו שלא יכשלו, כמבואר בגמרא (ברכות כח): תפלת רבי נחוניא בן הקנה, "שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי" [פרש"י: ישמחו חברי על כשלוני]. וכן: "שלא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם". [ועיין מהרש"א שפירש שישמחו על שלא נכשל].

ותמה הרב אלישיב [לפירוש רש"י]: הרי ידוע לכל, חומרת האיסור של שמח בכשלונו חברו. היתכן שיכשלו רבנו בדבר חמור כזה? ואף אם הם יכשלו, היאך יעלה על הדעת שרבי נחוניא בן הקנה יכשל בזה עד שהוצרך לבקש על זה? אלא מכאן רואים כוחן של מדות ועד כמה קשה לשלוט בהם עד שחשש לאפשרות של שמחה קלה בכשלונו חברו.

מצינו בתורה שכשיעקב אבינו בירך את בניו אמר לשמעון ולוי: "ארור אפם כי עז" (בראשית מט-ז). וצ"ב: לכאורה קללה היא, ולא ברכה, ומה זה שכתוב בהמשך (מט-כח) "איש אשר כברכתו ברך אותם!"

וביאר הגרי"ש וולבה זצ"ל: לאמיתו של דבר ברכה גדולה בירך אותם יעקב. הוא גילה להם את מדותיהם! לטוב ולמוטב. כי אם יודעים את החסרונות, אפשר להנצל מהם, ואם יודעים את המעלות השורשיות, אפשר לטפחם ולהתעלות על ידם. לראובן למשל, גילה שמדתו הרעה היא הבהלה וממילא יש להרחיק ממנו כהונה ומלוכה. כי ע"י הבהלה עלול לצאת מכשולים גדולים. ולשמעון ולוי נתן עצה איך לא להכשל, ע"י שחילקם והפיצם. ליהודה גילה את מדתו הטובה והשורשית: מודה על האמת. ולכן מתאימה לו המלכות, וכן כולם בזו הדרך.

"מוזכרים מדות טובות כדי לגדול בתורה..."

שח הרב שלמה לורינץ ז"ל: באחת השיחות אמר לי רבינו הגרא"מ שך זצ"ל כי גדול בתורה מוכרח להיות בעל מדות טובות. הבעתי בפניו את חוסר הבנתי: עד היום הבנתי שצריך להיות ראש חזק ושכל מעמיק. בעל הבנה, בעל זכרון ומתמיד, כדי להיות גדול בתורה. אך מדות טובות, אמנם הם דבר יפה ומועיל, אך כיצד קשורות הן לגדלות בתורה?

השיב לי הרב שך: "תוכל לסמוך עלי שיש לי מקור לכך. אדרבה, תבדוק ותמצא אחד מגדולי התורה שאינו בעל מדות טובות..." התחלתי להרהר אך הוא הפסקני ואמר: "חבל לך לחשוב. אתה לא תמצא! הדבר הזה לא יתכן! מי שאינו בעל מדות, לא יגיע לעולם להיות גדול בתורה!"

במחיצתם

"אין תורה בלי מדות טובות..."

סיפר רבי יוסף שיינברגר שליט"א: פעם נועצתי עם הגרי"ש אלישיב זצ"ל אודות שידוך שהוצע לבתי. בחור מופלג, יודע סדרי נשים ונזיקין בע"פ, אבל איש לא דיבר בשבחו בתחום המדות... האם לגשת להצעה זו?

פסק הרב אלישיב: "אל תגשו לזה!" שאלתי: "אבל הבחור מצויין ומופלג ומתמיד עצום, הרי התורה מעדנת את המדות!"

השיב: "אמת! התורה מעדנת את המדות. אבל תורה בלי מדות אינה תורה!... ואם אינה תורה, היאך תעדין מדות!?"

ישא ברכה

לשמוע ההספד ולבכות...

כאשר היה הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל בחו"ל והוא במלוא כוחותיו, היה דורש לפעמים כשלוש או ארבע שעות רצופות. והיו נוהרים מכל מקום לשמוע דבריו.

פעם הזמינוהו לקובנא להספיד שלושה מרועי ישראל שנפטרו באותה תקופה. הוא התחיל בהספדו בשאלה מדוע כשמזכירים חז"ל פטירתו של חכם אומרים "נח נפשיה!"

וביאר זאת רבי אליהו עפ"י מה שאמרו חז"ל (במד"ר בראשית פ"ט): מפני מה נגזרה מיתה על הצדיקים? אלא כל זמן שהצדיקים חיים הם נחים. וככתוב בפסוק (איוב ג) "ושם ינוחו יגיעי כח, דיינו מה שיגענו. עכ"ד המדרש.

על נקודה זו דרש רבי אליהו לופיאן כשלוש שעות לבאר עפ"י גודל העבודה הקשה והיגיעה העצומה המוטלת על האדם ועל חיובו להלחם עם יצרו הרע, עד כדי כך שכדאי להם לצדיקים שימותו משום "ושם ינוחו יגיעי כח"...

אחרי שחזר **הסבא מסלבודקה**, שהיה נוכח בהספד, לסלבודקה. פנה אל אחד הבחורים ממלוויו ושאל אותו האם בכה בשמיעת ההספד? שתק הלה. אמר לו רבי נתן צבי: "מי שלא בכה בהספד זה, צריכים לגרשו מהישיבה!"

לב אליהו

מצוה לבכות על אדם כשר שמת, ולהספידו כראוי!

נלמד מהפסוק: "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" (פרק כג-ב) וכתב רבי אלעזר אזכרי זצ"ל (בספר חרדים פ"ד): מצוה לספוד על אדם כשר שמת שנאמר "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה". וזה בכלל גמילות חסדים. ואמרו המתעצל בהספדו על אדם כשר ראוי לקבורו בחייו. והביאו ראיה מן המקרא, והרעב שהיה בימי דוד שלוש שנים, שהיה לסיבת עוון שלא הספידו לשאול כהלכה. וכן מצוה לבכות על אדם כשר, כמו שנאמר: "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'". וכתוב "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה".

מספרים חז"ל בגמרא (כתובות קג): על רבי שצוה קודם פטירתו שלא יהיו עסוקים בהספד עליו יותר משלושים יום. ונימק בקשתו "דלא עדיפנא ממושה רבינו" שעליו נאמר "ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלושים יום" (דברים לד-ח). ואומרים חז"ל שלאחר שנפטר רבי הספידוהו שלושים יום, ביום ובלילה, ולאחר מכן ספדו לו ביום ולמדו בלילה או שספדו לו בלילה ולמדו ביום. כך במשך י"ב חודש.

ולכאורה תמוה: מדוע עשו כן והרי צוה שלא יספידוהו יותר משלושים יום משום שאינו עדיף ממושה רבינו, ומה ראו על ככה להספידו יותר ממה שצוהו?

מלבד זאת, צריך להבין את עצם הציווי שלא יספידוהו יותר מל' יום, שלא יהיה יותר ממושה רבינו, והרי אצל משה נאמר "ויבכו" והיינו שהבכי היה ל' יום, ורבי מדבר על "הספד", והרי בכי והספד הם שני ענינים נפרדים?

ואשר נראה בביאור הענין, שיש לחלק בין בכי ומספד הנובעים מתוך הרגשת הצער על ההפסד העצום שמגודל האבידה במיתת הנפטר, וכמו שנאמר "לספוד לשרה ולבכותה" היינו הספד המעורר לבכי, ובין הספד הנועד לספר בשבח וגדולתו של הנפטר כדי ללמוד מדרכיו (שאו לא שייך בכי).

מעתה, כשאמרו חז"ל (במו"ק כז): "שלושה ימים לבכי וז' ימים למספד". כוונתם על אותם בכי והפסד הנובעים מהרגשת הצער הגדול, כאמור, וזה מדיני האבלות שנתחייב בהם האבל, ולכן הם מוגבלים בזמן האמור. וזה גם היה בכייתם של ישראל את משה שלושים יום, ועל סוג זה של אבלות צוה רבי שלא יספידוהו יותר מל' יום היינו הספד של בכי, כדי שלא יראה עדיף ממושה רבינו (ובזה באמת הבכי וההספד אינם שני ענינים נפרדים).

אולם מה שהספידו את רבי מעבר לשלושים יום, זה לא היה מאותו סוג של הספד הנובע מגודל הצער והמעורר לבכי כפי שהיה אצל משה רבינו, עד ל' יום, ושנתחייבו בזה מדין אבלות, אלא היה זה מסוג ההספד שנועד לספר בשבח וגדלותו של רבי כדי ללמוד ולהתחזק בדרכיו, ועל כן מדויק שעשו זאת רק בלילה אחרי שלמדו ביום את תורתו של רבי וחשו בגדלותו, או רק ביום אחר שלמדו בלילה את תורתו וחשו בגדלותו, נמצא, שבהספד זה לא עברו כלל על ציווי.

חסד של אמת

מצוה לגמול חסד עם המתים ולטפל

בצרכי קבורתם!

נלמד מהפסוק: "ואקברה מתי מלפני" (פרק כד-ד) ומהפסוק: **"לכל באי שער עיר" (ש"י)**

וכתב רש"י: שכולן בטלו ממלאכתן ובאו לגמול חסד לשרה. ועל הפסוק הלה: "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" אמרו חז"ל: "הדא הוא דכתיב: "רודף צדקה וחסד ימצא חיים וצדקה וכבוד": (משלי כא-כא). "צדקה" - זה אברהם שנאמר "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה". "חסד" - שגמל חסד לשרה. (מד"ר בראשית כח-יג)

בדברים שכתב הגאון רבי חיים סופר זצ"ל מרבני הונגריה (בהקדמת ספרו "קול סופר" על המשניות) באה לידי ביטוי תשוקתו העזה לגמול חסד של אמת. וכך כתב:

ואזכיר אשר העיר רוחי מלפנים, רבות בשנים, שנתתי ללבי מאמר חז"ל "איזהו חסד של אמת? זהו חסד שעושים עם המתים". וניסיתי בעצמי שלא אוכל להיות מן הפוקדים פקידת כל אדם בעת הפרד הנשמה מהגוף, וביותר מן המתעסקים בטהרת הגוף כאשר אדם לקבר יובל, כי טבעי רך וחלוש... ותמיד נכספה נפשי לעשות חסד עם המתים".

"עד שעלה במחשבתי שאוכל לעשות חסד עם המתים, המה נפשות עזובות ונטושות ועשוקות אנשי צבא המלך או היושבים בבית אסורים או המושכבים בבתי חולאים רח"ל. אשר לרוב יצאו נשמתם בעת בוא יום פקודתם בלי אנשים העומדים לקרוא שמע ישראל בעת צאת נפשם ונשמתם, שלא יצאו יחידי מעמק עכור לעולם בהיר".

"קיבלתי עלי שכל יום ויום באשמורת הבוקר אחר שאברך "ברוך המחזיר נשמות לפגרים מתים", אלמד משניות בעומק העיון וגם אגיד "קדיש דרבנן" בכל יום כאשר אתפלל בעשרה, ולימודי יהיה באימה לכבוד המתים, בכובע על ראשי ומלושב בבגד עליון, לקיים דע לפני מי אתה עומד, נשמות קדושות זרע עמים בני אברהם יצחק ויעקב".

"זכות עיצומה לנשמת הנפטר..."

בנו של יהודי נכבד מתל אביב הגיע אל ביתו של הגאון **רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל**, והניח לפניו סכום כסף עבור הדפסת ספריו "קהילות יעקב", אמר לו הסטייפלער: כעת אינני מדפיס ספר, ואני ירא לקחת כסף בשביל העתיד, כי מי יודע מה ילד יום..."

הציע היהודי לרכוש ספרים בסכום זה. אמר לו הסטייפלער: "בדרך כלל אני מוכר ספר או שנים, אבל הואיל ואביכם היה מתמכין דאורייתא, על כן ראוי לעשות זכויות לנשמתו, ולכן הנני מסכים למכור לכם ספרים בסכום הזה, וזה יוצא 12 מערכות של ספרים, ויחולקו לישיבות ובתי מדרש".

"ויעשו עליהם חותמות שניתן לעילוי נשמת האבא, ואם ילמד מישהו בספר אפילו דבר תורה אחד - יהיה זה זכות לנפטר שהספר נתרם לזכותו.

וזכות לימוד התורה שהתגלגל על ידו - הלא הוא זכות עיצומה לטובת נשמתו..."

תולדות יעקב

"כל נפטר הוא עולם ומלואו..."

סיפר הגר"מ **שטרנבוך** שליט"א: "הייתה לי קביעות להפגש עם הגר"י **סולובייצ'יק זצ"ל**. פעם איחרתי, ושאלני מדוע? והשבתי: "סתם לוויה עיכבה אותי בדרכי"... אמר לי: אין דבר כזה "סתם הלוויה", שהרי עולמות שלמים מתהפכים בזמן שיהודי מסתלק לעולמו וכל נפטר הוא עולם ומלואו. ואז נידון האדם על כל מעשיו ומוליכים אותו לקבל שכר על מעשיו, או רח"ל עונש על חטאיו..."

הלמות עמלים - ח"ב

מצוה לנחם את האבל ולהפיג צערו בדברי נחמה ועידוד !

נלמד מהפסוק: "זיהי אחרי מות אברהם ויברך אלוקים את יצחק בנו" (פרק כה-יא)

ואמרו חז"ל: ויברך אלוקים את יצחק - מכאן שהקב"ה ניחם אבלים, אף אתה נחם אבלים. ופירש רש"י: ויברך - ניחמו על אביו וברכו ברכת אבלים" (סוטה יד).

שנינו באדר"נ (פ"ד): כשמת בנו של רבן יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לנחמו [רבי אליעזר ניסה לנחמו כשאמר, אדם הראשון היה לו בן ומת וקיבל עליו תנחומין, אף אתה קבל... השיב: לא די שאני מצטער בעצמי אלא אתה מזכיר לי צערו של אדם הראשון. ובדרך זו ניסו רבי יהושע, כשהזכיר לו את איוב, ורבי יוסף שהזכיר לו את בני אהרן, ורבי שמעון שהזכיר לו את דוד המלך, ולא קיבל מהם רבן יוחנן בן זכאי תנחומין, מהטעם הזה שאמר לרבי אליעזר. עיי"ש.]

וכשנכנס רבי אלעזר בן ערך לנחמו, אמר: למה הדבר דומה? לאדם שהמלך הפקיד אצלו פקדון. בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר, אוי לי אימתי אצא מן הפקדון הזה בשלום, אף אתה רבי היה לך בן. קרא תורה, מקרא, נביאים וכתובים, משנה. הלכות ואגדות, ונפטר מן העולם בלא חטא ויש עליך לקבל תנחומין כשהחזרת פקדונך שלם. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי: רבי אליעזר בני, נחמתני כדרך שבני אדם מנחמין.

ויש להבין: במה היה ניחומו של רבי אלעזר חזק יותר מקודמיו? אלא משום שיסוד הנחמה הוא האמונה שכל מה שעושה ה' לאדם, הכל לטובה! זהו שאמרו חז"ל כשם שמברך אדם על הטובה כן יברך על הרעה. והיאך זה יתכן? אלא ביאורו, שעליו לדעת שמה שנראה לו כרעה, באמת היא טובה גדולה עבורו [וכמעשה דרבי עקיבא (ברכות ס:)] וזה מה שהראה לו רבי אלעזר בניחומו.

ומיסוד זה למדו גדולי ישראל את דרכי הניחום. במכתב ניחומים ששיגר הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל כתב בין היתר: "קבלו את משפטי ה' באהבה, כי אין דבר רע יוצא מהש"ת, ואין זאת כי אם לנסות אותנו. הנה בידנו עתה לזכות בשעה קלה לחיי נצח... כן אני אומר, מי יכול לשער הזכות אשר יהיה לנפטר ע"ה, אם אנחנו נקבל את דין שמים באהבה, ומי יודע אם לא בא לעולם, רק בשביל להשיג מה שהשיג, ובשביל שעל ידו יהיה זכות בעדנו כדי לקבל דין שמים..."

ואילו במכתב תנחומין ששלח **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל למשפחת תלמיד חכם צעיר שנסתלק לבית עולמו, כתב בזה הלשון: על השאלה שנשאלתי על מה ולמה עשה ה' ככה, על שאלה זו כמובן שאין בידי להשיב, דרכי ה' נסתרים ומופלאים, והצור תמים פעלו, עם כל זה אני רוצה לציין כאן מה שכתוב ב**זוהר הק' פר' וישלח**:

"ר"ש אומר, הא אתמר דדוד מלכא עד לא הוה לא הוי ליה חיים בכלל. ואדם קדמאה ייב ליה וכך הוה קיומיה דדוד מלכא שבעין שנין הוה, וקיומא דאדם קדמאה אלף שנין חסר שבעין". פירוש: דוד המלך נולד בלי שנים, אדם הראשון הוא אשר העניק לו שבעים שנה מתוך אלף השנים שהיו קצובין בשבילו.

"יוצא מזה שלפעמים אדם חי עלי אדמות, ואינו יודע שיתכן שכל ימיו ושנותיו אשר הוא חי, ניתנו לו במתנה ובחסד, ולכן יש להודות לה' על המתנה היקרה הזאת אשר ניתנה, ואשר זכה לכתר תורה ולכתר שם טוב, ולהשאיר זרע פרי צדיק, דור ישרים יבורך אי"ה."

הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל היה מקפיד ללכת לבית האבל, לנחם את האבלים ולעודדם (אף את מי שלא הכירו אישית). וכך הסביר את מנהגו: "כאשר פוקד אסון את האדם, הרי שמלבד צערו, אף אמונתו נפגמת במקצת, והמנחם את האבל, מלבד שהוא מעודדו ומשתתף בצעריו, הוא אף גורם לחזקו באמונה..."

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל היה נוהג בניחום אבלים אצל גדולי ישראל, שהיה יושב לנחם בדרך כלל במשך חמש או שבע דקות, ואילו בניחום אבלים של אנשים פשוטים, היה יושב זמן רב יותר, ולפעמים אף ארבעים דקות תמימות.

כאשר נשאל פעם על כך, השיב: "אצל משפחות פשוטות, צריכים לא רק לנחם אלא גם לחזק ולעודד, ובשביל לחזק משפחה, נדרש יותר מכמה דקות מועטות..."

"הפרידה היא זמנית בלבד..."

סיפר אחד מאנשי ירושלים, שכאשר נפטרה בתו שהיתה מיוחדת במעלותיה ורבים באו לנחמו, נכנסו ללבו רק דברי הניחום שהשמיע באוזניו הגאון **רבי איסר זלמן מלצר** זצ"ל, שאמר לו כך:

"מה עלינו לדאוג? הן הפרידה היא זמנית בלבד, ובעוד כמה עשרות שנים נתראה איתה כולנו בעולם הנצח, ומה גם אם נזכה עוד קודם לכן בקרוב לתחיית המתים..."

וכאשר נפטרה בתו הקטנה של אחד מתלמידיו, הגיע רבי איסר זלמן לנחמו ואמר לו בין השאר: "היהודים באירופה אינם יודעים היכן קברות ילדיהם..." והוסיף: "דברים אלו אמרתי אף לבני, רבי פייבל, כאשר שיכל את בתו..."

בדרך עץ החיים

"לא לכל קושיה יש מיד תרוץ..."

הגאון האדר"ת - רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים

זצ"ל, נפטרה בתו על פניו בקיצור ימים. התנחם האדר"ת והתעודד בלימוד התורה הקדושה. אולם רעייתו הרבנית מאנה להנחם. פנה אליה האדר"ת ואמר לה:

"את בוכה, משום שלא למדת מימך גמרא, ואת נבוכה מכך שאינך יכולה להסביר לעצמך, מדוע עשה ה' לנו ככה. אכן מי שלמד גמרא יודע שלפעמים נשארים בקושיה. לא לכל קושיה יש מיד תרוץ, ולא כל דבר אפשר להבין בשכלנו הקט. מי שלמד גמרא יודע כי הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, וגם אם בנקודה זו או אחרת איננו יכולים להבין את פשר הנהגתו יתברך, אין בכך כדי לערער את שלוות נפשינו חלילה. וכמו שאומרים "תיקו" הוא ראשי תיבות: "תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות". וגם על סוגיא שלנו יהיה תרוץ כשיבוא אליהו הנביא בב"א.

אהל משה

דברי נחמה ועידוד...

פעם נכנס הצדיק **רבי אריה לוי** זצ"ל ליהודי ששיכל בשואה את בני משפחתו, גילה הלה את מצפוני לבו לפני רבי אריה והתאונן: "במה חטא בני הרך שכה אירע לו?"

קם רבי אריה מכסאו, תפס בכף ידו של הלז ואמר לו: "ישנו 'צדיק' וישנו 'חסיד', אולם 'קדוש' - תואר זה נתייחס אך ורק לזה שנרצח על דתו ואמונתו. ואם כן, חייב אני לקום מפניך, שהרי לא קרבן אחד העלית ולא קדוש אחד לך, אלא שנים..."

הוסיף רבי אריה ואמר: "כשתינוק נולד ובא לעולם, הכל צוהלים ושמחים. ואילו התינוק עצמו - בוכה. כאשר הנשמה מסתלקת מהעולם, הכל מתאבלים, ואילו הנשמה צוהלת ושמחה..."

כך המשיך רבי אריה להרעיף עליו דברים עד שחש כי הפיס את דעתו של האב השכול ונחה דעתו.

איש צדיק היה

"צדיק יבחן ה'..."

אברך ת"ח נפטר בדמי ימיו. הזדרז הגה"צ **רבי מרדכי צוקרמן** זצ"ל להתקשר להוריו בחו"ל לנחמם, וכה אמר:

"מאד קשה לנחם... אבל אני בטוח שה' ישלם בהרבה נחת מצאצאים אחרים... צריך להתחזק בה'. צדיק יבחן ה'. הקב"ה מנסה את הצדיקים ע"י יסורים של אהבה... כמו שהרופא מרפא שזה גם כואב... את אשר יאהב ה' יוכיח..."

יחיד ודורו

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

למה לא 150,000! / הרב נפתלי וינברג

מי שקשה לו להזדהות עם המילים הללו, אבל לא די בהזדהות. צריך לחיות ולהחיות את המילים עד שהם יהפכו לרוח-אפינו. נתלה את הפתגם בכל כיתה, בכל כניסה למוסד-לימוד וישיבה. ובשפת ימינו: נערוך לו 'קמפיין'. נכון. אף אחד לא ירוויח מכך רווחים חומריים, אבל כולנו נרוויח אנשים מתוקנים! האם יש משהו "שווה" מזה?!

בוא ננסה לדמיין שמישהו היה מרוויח מהפצת הפתגם הזה. העולם הרי היה מתהפך, כותרות העיתונים היו מדווחים, המלחינים היו יוצרים, האנשים מתכנסים והילדים משתתפים במצעים. מצוות שבין אדם לחבירו הן לכולי-עלמא לא פחותות ממצוות אחרות, אז הבה נרעיש עליהן את העולם!

אף אחד לא מדמיין שזה יהיה קל, או מהיר. אבל אם לא נתחיל מתישהו האם זה יקרה לבד? אנחנו נפעל את שלנו.

ישנם שמעדיפים להתייחס. המצב כל-כך קשה בתחום עד שהם כבר לא רואים תקווה לשיפור. אבל אנחנו לא מרימים ידיים. בואו נעשה את הכל כדי למגר את השקר ובשם השם נעשה ונצליח!

* * *

כאשר אומרים 'בין אדם לחברו' זה מצלצל כמו משהו שקשור ליחסים בינינו לשכנים, למתפללים בבית הכנסת, ולחברים בכויל או בעבודה. זו טעות.

בראש ובראשונה, ההתמודדות העיקרית בתחום היא דווקא בין כתלי-הבית. ככל שנתקן את התחום, כך נזכה שהמשפחות תהיינה יותר מאושרות, שהילדים יהיו יותר מוצלחים, ושההורים יהיו יותר מאושרים!

רובן ככולן של הבעיות בתחומי השידוכים, נישואים, גירושין, נשירה, קשורים באופן ישיר או עקיף לבין אדם לחברו. אני לא מציג בפניכם תאוריה יפה, אלא מעיד על כך מתוך ניסיון של עשרות שנים. אז יש מי שאומר לעצמו 'שלוש עלי נפשי', ברוך השם המערכות הציבוריות מתפקדות ומה כל-כך רע?

כדי לא לפגוע באף אחד לא נפרט. אחת נאמר: המצב לא כזה, ואת ההשלכות רואה כל מי שרק רוצה לראות.

* * *

השלב הראשון של התיקון הוא, שכל אחד יקח על עצמו אחריות. חייב אדם לומר 'בשבילי נברא העולם' כלומר: ועלי מוטלת האחריות לתקנו. משמע - יש בכוחו של כל אחד לתקן הוא רק צריך להתחיל! ואיך מצליחים? 'וכל העמלים עם הציבור יהיו עמלים עמהם לשם שמים' (אבות פ"ב מ"ב), ושוב אנו אומרים, נתלה את המאמר: "מה ששנאו עליך אל תעשה לחברך" בבית, בכיתה, בבית הכנסת, בבנין המגורים ובכל מקום אפשרי.

נתחיל, ויפה שעה אחת קודם, שהרי "בעל הבית דוחק" והוא כבר ניסה לעורר אותנו בכמה-וכמה מאורעות יוצאי-דופן!

לא לו מאיתנו שאולי לא זוכרים, הנה רשימה של אירועים שהקב"ה כביכול מכריז וקורא לנו: מגיפת הקורונה עם כל הקרבנות שעלו לשמים, בתי הכנסת שנסגרו בעל כרחנו לתקופה ארוכה, אסון מירון, קריסת בנין באמצע הלילה במיאמי עם הנפשות שאבדו, קריסת של "פארנצ'ס" בקרלין סטולין בגבעת זאב ואפילו רעידת האדמה שקרתה זה עתה והורגשה בארץ.

רבותי, נראה שרבונו של עולם כבר לא מסתפק ברמזים קלים. לוקחים מאיתנו קרבנות רח"ל ואם לא נתעורר לעשות משהו מי יודע מה יהיה.

יה"ר שנזכה כולנו ל"ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום"

את המאמר הבא אני מבקש מכם לקרוא לא רק עם העיניים, אלא גם עם האוזניים - להאזין לקריאה העולה ממנו - והכי חשוב, עם כל הלב! (ולא. לא באנו לבקש תרומות...)

מזה 26 שנה שאנו, ב'מכון אהבת אמת', פעילים בתחום הטמעת נושא בין אדם לחבירו, מידות טובות וכו'. ברוך קל עליון על ההצלחה שהייתה מנת חלקנו במשך כל השנים. אנו מתרגשים - בכל פעם מחדש - מול המשובים החיוביים אשר מצביעים על ההשפעה הטובה בתחום. שמחים לראות ולהיווכח כיצד חייהם של רבים השתנו לטובה.

כזכור, אחת הפעילויות שלנו היא תוכנית לימודים למוסדות שמתקיימת באמצעות חוברות ייעודיות. נכון לעכשיו משתתפים בתוכנית אלפים רבים של ילדים בלעה"ר. זה הרבה, אפילו המון. אבל אנחנו מעיזים לשאול:

למה לא 150,000 ילדים?! האם יש יהודי בעולם שלא מודע למרכזיותו הבלעדית של תחום חשוב זה בחיינו?

* * *

התשובה לשאלה לענ"ד לא קשורה ספציפית לפלוני או אלמוני, אלא לאווירה הכללית של הדור כולו:

תרבות הגויים יצרה בעשרות השנים האחרונות דמות חדשה של בן-אנוש. כזה השקוע בעצמו, ובוחן כל דבר בעולם מבעד למשקפיים אגואיסטיים. על כל דבר הוא שואל "מה יש לי מזה", ויותר לא מעניין אותו כלום. הרוח הזו מחלחלת בכל התחומים, כלכלה, פוליטיקה, חינוך וחיי המשפחה.

לא באנו לבכות כאן על צרות של אחרים. הבעיה היא שכולנו מושפעים מהרוחות המנשבות בעולם! ורוחות אלו - של "מה יש לי מזה" - הפוכות ב-360 מעלות מרוח היהדות.

ובעצם, הן לא רק מנוגדות ליהדות כמו כי אם לעצם קיום העולם. 'עולם חסד יבנה' זהו הקוד של כל בריאת העולם, ורוח האגואיזם בא להשמיט את היסוד-המוסד עליו ניצב העולם.

* * *

מזה 30 שנה שאני עוסק בחינוך, ומצטער לגלות בכל פעם מחדש עד כמה הקלקול הזה משפיע עלינו. המושג של "לשמה" היה אחד הכתרים היפים של היהדות מאז ומקדם, ובשנים האחרונות...

שיהיה ברור. לא באנו ח"ו לקטרג. להיפך. אנו מלמדים זכות ואומרים שאי אפשר להצביע על אשם מסוים. מכיוון שהרוחות הללו פרצו לתוכנו מבחוץ, אלא שעלינו להיות מודעים לכך ולפעול בהתאם. כי על מנת לרפא את המחלה - חובה להכיר בה.

למרות האמור, ברור שישנם רבים וטובים, יוצאים מן הכלל, אשר שומרים על עצמם ועל זרעם שלא להיות מושפעים מאווירת האגואיסטיות הנוראה.

שורה ארוכה של אסונות ניתכה עלינו - ולא נחזור כאן על הידועות - אך נשאל: האם העולם השתנה לטובה בעקבותיהן? אם בבין אדם לחבירו, אם במורא מקדש, ואם בתחומים אחרים. השאלה לא נשאלת לגבי 'יחידים' אלא לגבי הכלל, האם ניכר שינוי משמעותי מאז?

הצגתי את השאלה בפני אנשים, ובינתיים אף אחד מהם לא ענה לי 'כן'.

* * *

אז מה התכל'ס למעשה?

הקב"ה לא דורש מאתנו שנלך בגדולות. נתחיל בצעד קטן - אבל יסודי. ומעל היסוד הזה נוכל להקים מגדל מפואר.

אולי ניקח את הפתגם "מה ששנאו עליך אל תעשה לחברך". אין

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

קבלת שבת

שנה שש עשרה - עלון שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

פרשת חיי שרה

"הַיֵּשׁ בַּיִת אֲבִיךָ מְקוֹם לָנוּ לָלוֹן... וְתֹאמַר אֱלֹהֵינוּ גַם תִּבְנֶן גַּם

מִסְפּוֹא רַב עִמָּנוּ גַם מְקוֹם לָלוֹן"

(כד, כג-כה).

מפרש רש"י: 'ללון - לינה אחת וכו', והיא אמרה ללון - כמה לינות'.

מדוע באמת השיבה רבקה על מה שלא דרש כלל, שהרי שאלה רק על לילה אחד ואם כן זה מה שנחוץ לו, ומה יתן ומה יוסיף לו לדעת שיש בבית אביה מקום לכמה לילות?

ביאור נחמד אמר על כך הגאון רבי שמואל לענו זצ"ל, אב"ד מעזריטש:

הרמב"ן (פסוק כב) העיר על לשון הפסוק: "ויקח האיש נזם זהב ושני צמידים על ידיה", שלכאורה חסרות כאן כמה מילים, והיה צריך שיאמר "ויקח האיש נזם זהב ויתן על אפה ושני צמידים על ידיה"? ולכך פירש שהכוונה היא: "ויקח האיש נזם זהב ושני צמידים", שיהיו על ידיה אך עדיין לא נתנם לה, אלא קודם אמר לה: "בת מי את", ורק לאחר שאמרה אליו "בת בתואל אנכי" - שם הנזם על אפה והצמידים על ידיה (והרלב"ג חולק).

בכך מתכוון הרמב"ן ליישב את הפליאה המתבקשת אם נפרש כפשטות לשון הפסוקים - שנתן לה את הנזם והצמידים בטרם ידע מי היא. ואמנם להלן (פס' מז) מפרש רש"י, שכאשר סיפר להם אליעזר את השתלשלות העניינים, שינה את הסדר, כדי שלא יתפסוהו בדבריו ויאמרו: 'היאך נתת לה, ועדיין אינך יודע מי היא?', אך לדעת הרמב"ן לא שינה את הסדר, כי באמת נתן לה רק לאחר שידע מי היא.

אך גם לשיטת הרמב"ן, עדיין קשה: אף לאחר שנודע לו כי היא ממשפחת אברהם, מדוע לא המתין עד שיברר אם אין לבתואל, או לבן משפחה אחר של אברהם, אשה אחרת הראויה ליצחק, ומדוע מיהר לתת לה את הנזם והצמידים? אלא, אמר אב"ד מעזריטש, כוונה מחוכמת היתה לרבקה כמה ששינתה ואמרה "מקום ללון" ולא "ללון", כפי שביקש אליעזר, וזאת על פי הגמרא (עבודה זרה כה:): ישראל שנזדמן לו עובד כוכבים בדרך ושאלו להיכן הוא הולך - 'רחיב לו את הדרך', ופירש רש"י: 'אם היה צריך לו לילך עד פרסה - יאמר לו: שני פרסאות אני צריך לילך, אולי ימתין העובד כוכבים מלהכותו עד פרסה שניה, וזה יפרוש ממנו קודם לכן'.

ואף כאן, אליעזר לא העלה על דעתו שבתואל ולבן חשודים על שפיכות-דמים, וזאת ביקשה רבקה לרמוז לו בתשובתה שיש בבית אביה ממקום ללון הרבה לינות, וכוונתה היתה שמכיון שהם חשודים על שפיכות-דמים (וכפי שאכן מסופר במדרש, שהם רצו להרעילו באוכל שהגישו לו) - עליו 'להרחיב להם את הדרך', דהיינו: לומר שבכוונתו להישאר לכמה לינות, אולי ימתינו מלפגוע בו. מתשובתה זו למד אליעזר שצדקת היא, ואינה נושאת פנים לקרוביה, ועל כן ראויה היא להיות אשה לאדונו! ואמנם, מיד לאחר מכן נאמר "וירץ לבן אל האיש החוצה אל העיץ", וכתבו המפרשים, שאליעזר עמד על עין-המים, שכן אין הכשפים שולטים במים, וזאת למד אליעזר מדברי רבקה, שעליו להיזהר ולהישמר מבני משפחתה... (ושלל לא יחסר)

"וְאֶשְׂאֵל אֶתְּךָ וְאֹמַר בֵּית מִי אֵת... וְאֶשֶׁם הַנְּזָם עַל אֶפֶה

וְהַצְּמִידִים עַל יְדֵיהָ"

(כד, מז).

כשאליעזר פגש את רבקה, תחילה שם עליה את הנזם ואת הצמידים ורק אח"כ שאל אותה 'בת מי את', ואילו כאן אליעזר משנה מן האמת ואומר "ואשאל אותה" ואחר כך "ואשים הנזם על אפה". הלא דבר הוא!

והנה הגמ' (ביצה כ) מספרת על אדם שאמר "תנו לפלוני ארבע מאות זוז, וישא את בתי", ורב פפא פסק שהכסף שייך לאיש המקבל, אך אינו חייב לישא את בת הנותן, כיון שהנותן הקדים באמירתו את נתינת הכסף לנשיאת בתו. ואמנם אם היה מקדים את נשיאת בתו לנתינת הכסף - היתה המתנה מותנית בנשיאת הבת.

מעתה, אם אליעזר היה מספר את המעשה כפי שהיה, היו בתואל ולבן נוטלים את הנזם והצמידים ולא היו נותנים לו את רבקה, הואיל והקדים את נתינת הכסף לשאלת היחוס שלה, ולכן שינה בדבריו ואמר "ואשאל אותה ואומר בת מי את", ואחר כך "ואשים הנזם על אפה", כדי שאם יחזרו בהם מן הקידושין, יוכל אליעזר לחזור בו מנתינת הנזם והצמידים...

(רבי יהושע ציטלין בילדותו)

"בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְּנָה לִי"

(כג, ט).

הנה במדרש (ב"ר נח, ז) המליצו חכמינו על עפרון את הפסוק: "נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חסר יבואנו" (משלי כח, כב). ביאר זאת מרן החתם סופר זיע"א זאת בדרך נפלאה:

שינוי במשנה (עוקצין ג, יב) "אמר רבי יהושע בן לוי, עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשר עולמות, שנאמר: 'להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא'". ונראה שהטעם שהצדיק מקבל ש"י עולמות הוא מפני שאנו מצווים בתר"ג מצוות דאורייתא, ולבד מזאת נצטוונו מדרבנן שבע מצוות (שרבנן חידשו ממש ואינם רק כסייג לתורה, כגון חנוכה ומגילה), שה"כ כת"ר מצוות. ומכיון שלכל צדיק ראוי שיהיה כנגדו יהודי שתומך בו - כהסכם יששכר וזבולון, הרי שכת"ר המצוות מחולק לשניהם, ונחשב הדבר כאילו כל אחד קיים ש"י מצוות (חצי מכת"ר), והואיל ומכל מצוה נברא עולם מלא, לכן "עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות" - לשני הצדיקים - לצדיק שעמל בתורה יומם ולילה, ולצדיק שכנגדו שעוזר ותומך בו.

והנה כאן אילו היה עפרון תומך באברהם ומסייע לו לקבור את שרה, היה הדבר נחשב כאילו הוא שותף לאברהם בעבודת ה', וממילא עפרון היה זוכה בש"י עולמות. וזה שרמז אברהם בדבריו: "בכסף מלא יתננה לי" - אם עפרון יסייע לי הרי הוא יזכה בעולמות כמניין כסף מלא - כ"ף סמ"ך פ"י - שה"כ ש"י עולמות.

אך עפרון "נבהל להון איש רע עין" והתנהג בעין רעה וביקש מאברהם את מלא סכום השדה, ולכן "ולא ידע כי חסר יבואנו", מעתה אין לו לדרוש את ה"כסף" במלואו - ש"י עולמות, אלא בחסר, וכלומר שיקבל רק כסף גשמי ותו לא...

"אַרְצָא אֶרְבַּע מֵאֹת שְׁקֶל כֶּסֶף יַבִּינָה מֶה הוּא וְאֵת מִתְּךָ

קָבֵר"

(כג, טו).

מבאר רש"י: "לפי שאמר [עפרון] הרבה ואפילו מעט לא עשה".

ובאמת הנהגתו של עפרון דבר פלא, היאך חזר בו מדבריו בפני עם ועדה, שמתחילה אמר: "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה", ולאחר מכן לא בוש לדרוש על כך ממון רב?

מפרש האדמו"ר מאוסטרובצה זצ"ל ביאור ששמע בשם רבינו הגר"א זצ"ל:

שבע פעמים מזכרת בפרשה זו קבורת מת: "ואקברה מת" (פס' ב); "קבור את מתך" (ג); "לא יכלה ממך קבור מתך" (א); "לקבור את מת" (ד); "קבור מתך" (יא); "ואקברה את מת" (יג); "ואת מתך קבור" (טו). כשנדייק נבחין כי שש פעמים הוזכרה ה'קבורה' לפני ה'מת', ורק בפעם האחרונה - "ואת מתך קבור" - הוקדם ה'מת' לקבורה'.

טעם הדבר: כאשר קנה אברהם אבינו את מערת המכפלה, היה זה בעבור ג' זוגות: אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ורחל. חז"ל במסכת סוטה (ג). אומרים כי אף ראשו של עשו קבור שם, לאחר שסירב להרשות את קבורת יעקב וחושים בן דן הרגו.

והנה, על הצדיקים נאמר שאף אחרי מותם הם קרויים 'חיים', וגם שפתותיהם דובבות בקבר. ואומרים חז"ל (שבת קנב:). כי רק שעה אחת קודם תחיית המתים עתידים הצדיקים להיות 'עפר'. נמצא אפוא כי אצל הצדיקים אכן קודמת ה'קבורה' ל'מיתה', כי המיתה היא רק שעה אחת קודם תחיית המתים, לכן שש פעמים הקדים הכתוב את ה'קבורה' ל'מיתה'; לעומת זאת אצל עשו הרשע קודמת ה'מיתה' לקבורה, ולכן בפעם השביעית הוקדמה ה'מיתה' לקבורה'.

אם כך, אפשר לפרש כי עבור אותם ג' זוגות לא היה צריך אברהם לקנות בממון את מערת המכפלה, ולכן נתן ה' בלב עפרון שיתן הקרקע והמערה בחינם. וכן משמע בדברי רש"י על הפסוק (שמות ו, ד): "וגם הקימותי את בריתי"; "וכשביקש אברהם לקבור את שרה לא מצא קרקע עד שקנה בדמים מרובים... ולא הרהר אחר מדות". משמע כי מעיקר הדין לא היה צריך לשלם עבור קבורתה של שרה.

רק עבור קבורת עשו צריך היה לשלם אברהם כסף, ולכן אמר לו עפרון: "ארץ ארבע מאות שקל כסף... ואת מתך קבור", הכסף הוא עבור קבורת עשו, אשר אצלו ה'מיתה' קודמת לקבורה'.

והוסיף האדמו"ר: הגם שעפרון לא ידע מכל זה, מכל מקום מרומז הכל בתורה הקדושה.

סיפר הגאון רבי נתן בן סניור שליט"א, מעשה שהתרחש עם אברך מהקהילה שלו:
ישנו אברך מבני ברק שיש לו בת שהיתה מעוכבת שידוך. הוא פנה לשדכניות ועשה את כל ההשתדלויות והעסק פשוט היה 'תקוע'.

האברך החליט ללכת לקבל ברכה ממרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א. אמרו לו: רבי חיים גיד לך ברו"ה [= ברכה והצלחה], והוא ענה כנגדם: גם ברו"ה של רבי חיים שווה לי...

האברך נכנס אל הקודש פנימה, ונעמד בתור. לכולם רבי חיים קניבסקי אמר ברו"ה [ברכה והצלחה], אך כאשר הגיע תורו של האברך הוא פנה למרן שליט"א ואמר לו: "כבוד הרב, יש לי בת בגיל שידוכים ואני מתקשה למצוא לה זיווג". אמר לו רבי חיים: "תעשה בביתך גנרטור לשבת. אל תשתמש בחשמל של חברת החשמל, תשתמש רק בגנרטור".

"טוב, אבל שאלתי שאלה אחרת, מה הקשר לגנרטור?" שאל האברך, אך עקב העומס שהיה באותו זמן בבית הרב, הגבאים זירזו אותו והוא יצא מחוץ לבית.

האברך דנו היה אדם שמציית לגדולי התורה, והחליט לשמוע לקול הרב. הוא קיבל על עצמו להשתמש בשבת רק בחשמל כשר, מתוך אמונת חכמים שזה יביא לו בס"ד ישועה. הלך, בירר וחיבר לעצמו גנרטור בבית.

ביום שישי ערב שבת קודש פרשת וישב התש"פ, האברך נסע עם משפחתו לטבריה לנופש, והוא חיפש דירה עם גנרטור. בטבריה יש שכונת 'קרית שמואל' שרבים מתושביה חרדים שיש להם חיבור

"את הסיפורים האלה תספר למישהו אחר. תגיד לי מה באמת הבעיה?"

"הבעיה שלי היא, שהייתי אצל הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א לפני שבועיים והגעתי לבקש ממנו ברכה לזיווג לבת, והוא אמר לי לקבל עלי גנרטור. הרב אמר - ואני צריך לעשות מה שהרב אומר, ואני חושב שביקנעם אין גנרטור".

אמר לו המארח: "תגיד לי אם זאת לא השגחה פרטית, אני היהודי היחיד ביקנעם שיש לו גנרטור".

אמר לו האברך: "תבוא עליך הברכה, ברוך ה', אני יכול לאכול אצלך".

אך הסיפור לא נגמר. הם יושבים בבית, והמארחים מאוד התרשמו מהבת של האברך שהיתה באמת מיוחדת במינה עם מידות טובות במיוחד, ואמרו לאברך: יש לנו בן מצוין שלומד בישיבה בירושלים, אולי נעשה שידוך בינינו?

השניים נפגשו והשידוך הצליח. הבן והבת התארסו בשעה טובה ומוצלחת והכל בזכות קבלה שקיבל אותו אברך - להשתמש בגנרטור בשבת ולא בחברת החשמל. האברך הנ"ל קיבל קבלה במסירות נפש, עד כדי כך שבכדי שלא לעבור על הקבלה רצה לאכול בשבת רק לחמניות עם סלטים.

היהודי הזה שהלך עם הקב"ה באמת ובתמים ובטח בו במאת האחוזים שהקב"ה יביא לו את הישועה, זכה בזיווג הגון לביתו.

(מהספר החדש בך בטחנו - גישואין ושידוכין, שי"ל בשבועות הקרובים, מאת הרב צבי נקר)

פנינה לשבת
בענייני הלכה ואגדה

מאוצרותיו של הרב ישראל דנדרוביץ שליט"א מח"ס 'הנחמדים מזהב', ערך

איך סייר אליעזר ואמר "לא אוכל"?

שאמרו לו לאכול. וכך הקשו בעלי התוספות בספר 'מושב זקנים': "קשה, איך עבר אליעזר על דברי חכמים שאמרו 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה'". ויעוין שם שתייצר שאליעזר מיהו: "כדי לצאת ידי שמים מיד ולפטור עצמו מן השבועה". ועוד ראה לגאון עוזינו מרן החיד"א בספרו 'חומת אנך' (אות טו) מה שכתב בשוב קושיה זו, שעדיין לא היה נחשב כאורחם, וגם שהיה סם המוות במאכל. ומדברי כולם נראה שהבינו שלא כדברי ה'בגדי ישע' דלעיל, אלא שדין זה אמור גם במידי דאכילה ושתיה.

והנה בפשטות קושייה זו צריכה ביאור, שהרי בשום מקום לא נאמר שבעלי הבית, לבן ובתואל 'אמרו' לו לאכול. אכן הושם בפניו לאכול, אך מעולם לא אמרו לו לאכול, והרי הציווי הוא דווקא לעשות ככל שאומרים, דייקא.

אכן ידועים הם דברי רבינו בחיי בן אשר ז"ל בספרו 'שולחן של ארבע' (שער ג): "וכן עוד מידת דרך ארץ, שלא יאמר האורח תנו לי ואוכל עד שיאמרו לו, וכן אין צריכים לומר לו שיאכל, כיון שיש על השלחן לפניו מה שיאכל כל צרכו ובידו לאכול, וכן כתוב בתורה 'וישם לפניו לאכול ויאמר לו אוכל עד אם דברתי דברי', מי אמר לו לאליעזר שיאכל, שהוא משיבו לא אוכל, אלא כיון שהמאכל מתוק מונח לפניו ובידו לאכול" (והובא להלכה במג"א, ס' קע סק"י"ח). אולם עדיין דברינו עומדים על מקומם, שגם הנחת האוכל לפני האורח סימן הוא שיכול לאכול, עדיין יתכן מאוד שהחייב לעשות כדברי בעל הבית הוא דווקא כשאומר לו בפירוש ואין די בכך שמניח לפניו בכדי לחייבו לאכול.

והנה, הפרי מגדים (אשל אברהם שם) בא להעיר בדברי רבינו בחיי, שלכאורה, מה הראיה מאליעזר, שמא הם גם אמרו לו, למרות שלא נתפרש בתורה. וכתב שעל כרחנו אי אפשר שאמרו לו, "דאם כן איך עבר על דרך ארץ כל מה שיאמר בעל הבית עשה". ושוב הביא שיתכן שאמרו לו לאכול, אלא שלא הפצירו בו, ואין החיוב לעשות אלא בהפצרה, כמו שכתב המג"א לעיל מיניה (סק"י). ויעו"ש עוד.

ומחזורתא לומר בזה בדרך פשוטה, שמעולם לא המרה אליעזר את פי בעלי הבית, אלא שזו בלבד הוא שאמר להם, שאינו יכול לאכול בטרם שידבר, ולא סירב בעצם האכילה. נמצא דעולה יפה מהאי גיסא ומהאי גיסא, הן מכך שלמעשה אליעזר הסכים לאכול כציווי בעלי הבית, והן מכך שגם בעלי הבית הסכימו עמו בזה שידבר תחילה.

עוד יצוין לחידוש שהביא בספר 'לקח טוב' שטעמו של אליעזר שסירב לאכול לפני שידבר היה מפני הסכנה, שמא יקדים קנה לוושט, ומכאן שאין משיחין בתוך הסעודה, וחמירא סכנתא שאמרו, ונמצא שאם רצונם של בעלי הבית היה שאליעזר ידבר עימם בשעת הסעודה, בוודאי שלא היה מחוייב לעשות בקולם, קל וחומר ממה שהביא במשנה ברורה (סק"ט"ז): "ואם האורח נוהג איזה פרישות בדבר שעושה משום סרך איסור, אינו מחוייב לשמוע לבעה"ב לעבור".

מעשה שהיה והגאון מוילנא שהה על אם הדרך. לעת ערב, משעמדה החמה לשקוע, פנה הגאון להתאכסן בביתו של איש ישר ותמים שניהל מלון דרכים בפאתי אחת העיירות. כשהגיעה שעת הסעודה, ערך בעל האכסניה את השולחן והזמין את הגאון להשיב את ליבו. מטעמי בריאות לא יכול היה הגאון לאכול את המאכלים שהוכנו, אולם משתפצר בו נענה ואכל מעט. אלא ש'כבולעו כן פולטו', קיבתו של הגאון התקלקלה מהמאכלים והוא נאלץ להקיאם. עבר זמן מה ובעל האכסניה נכנס לחדר האוכל וראה שהצלחת מלאה, והוא חזר לבקש מה הגאון שיאכל את מה שהוכן עבורו. נענה לו הגאון ואכל עוד, אלא ששוב הוא נאלץ להקיא את הכל. וכך חזרו הדברים ונשנו שלש או ארבע פעמים. הגאון מילא את רצונו של בעל האכסניה, הכריח את עצמו לאכול, אך לצערו הוא נאלץ להקיא הכל.

אחד מגדולי תלמידיו של הגאון, שנתלווה אליו בדרך, שאל את הגאון: ילמדנו רבינו, מפני מה אתם מצערים את עצמכם כל כך, בעוד שאין בידיכם לאכול ולא כלום ממאכלים אלו. נענה הגאון והשיבו: והלא אמרו חז"ל במסכת פסחים (פו ב): "כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה", ובכל מקום שנאמר "עשה", אפילו אם זוהי הלכה בדברי סופרים, שיעורו הוא שעל האדם לקיים זאת עד שתצא נפשו. את סיפור מופלא זה כותבים בניו של הגאון מוילנא, הגאונים רבי יהודה לייב ורבי אברהם, בהקדמה אותה הציבו בראש ביאורי הגר"א על שולחן ערוך, בכדי ללמדנו עד כמה מופלג היה הגאון בדקדוקי המצוות וקיום הלכות.

אמנם סיפור זה לא התקבל על דעתו של מרן החזון איש זצ"ל, ובספר 'מעשה איש' (ח"ה עמוד קלא) הובא בשם נאמן ביתו רבי דוד פרנקל, שהחזון איש אמר שאינו מאמין לזה. וראה למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בספר 'דרך שיחה' (פרשת וירא) שהעיר על זה: "דבר זה פלא הוא, הרי הבעל הבית רצה לעשות לטובתו ולא לרעתו, אם כן אין זה עשיית רצון בעה"ב". ועוד יצוין למה שהביא בספר 'משנה ברורה' (סימן קע): "עיינן ב'בגדי ישע' שמצדד דהיינו דוקא זולת אכילה ושתיה, אבל באכילה ושתיה אם אינו תאב לאכול ולשתות יותר והבעה"ב מפצירו לזה אינו מחוייב, כדי שלא יזיק לו האכילה, ואין בזה מניעת כבוד לבעה"ב אם אינו עושה כדבריו, ע"ש".

סיפור זה מוליך אותנו אל שאלה מפתיעה ששואלים רבותינו הראשונים בפרשתינו, על המסופר אצל אליעזר (בראשית כד, ג): "וישם לפניו לאכול ויאמר לא אכל עד אם דַּבְּרַתִּי דַּבְּרִי ויאמר דַּבֵּר". ולכאורה, אליעזר שדולה ומשקה היה מתורת רבו, כיצד ייתכן שלא קיים את הלכה זו ולא עשה כדברי בעלי הבית

לעילוי נשמת דניאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, הרה"צ אליעזר בן מנוור זצוק"ל, שושנה פורן בת טאוס, חנה יונה בת רומיה, פרבין נמכי בת עוסמינאן, שולמית חווה בת הר"ר רפאל ז"ל, שושנה רוזט בת שלום.

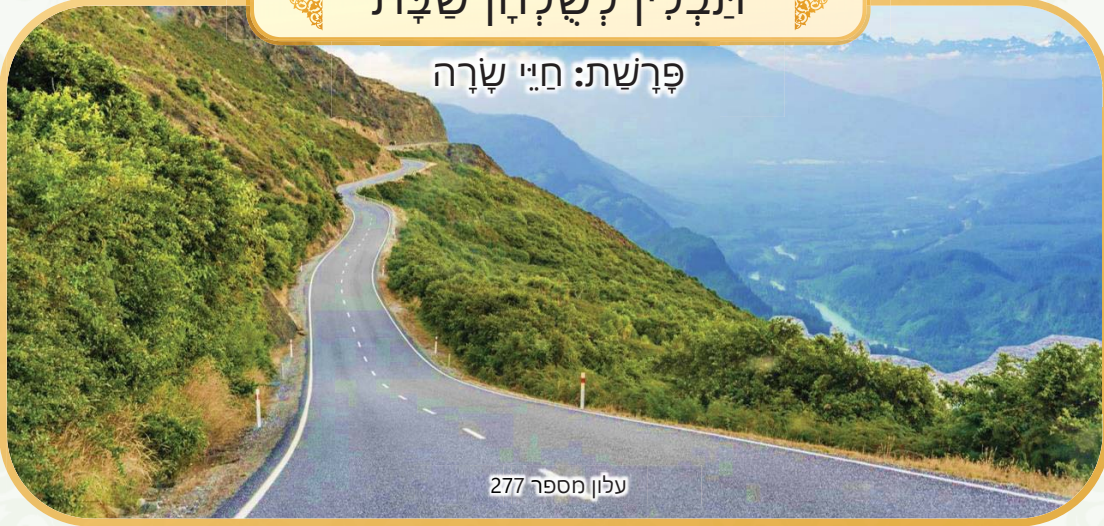
לרפואת ראובן בן שרה, נסים בן חורם, מונירה בת פרבין נמכי, אביעד מאיר יהודה בן עדיה, בתושח"י

העלון מוקדש להצלחת ברו"ה יש בין אלה, רחמים בן מונירה, עידן וליך בני מרים, משפ" מצויר וכל התורמים והמסייעים בהפצת, אליהו בן אילה

לזיווג הגון שרה בת אלה, רבקה בת דבורה

תכלין לשלחן שבת

פְּרָשַׁת: חַיֵּי שָׂרָה

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה. העלון טעון גניזה. הלימוד בשבת פי אלף מיום חול. כדאי לקרוא בשלחן שבת.

זמני השבת - כגב העלון

העלון לעלוי נשמת:
בכור חי בן בטי, אברהם זושא בן ר' יהושע, לאה בת ר' יום טוב ליפמאן, מיכאל בן שרה, אלכסנדר בן מרי, לודמילה בת לייב, משה בן זוהרה, יהודה בן שרה, יוסף בן חנה, מנחם שלום בן שמחה, חיים בן אסתר, תמרה בת יעקב - **תנצב"ה**.
ולהבדיל בין החיים למתים, העלון לרפואת: בת שבע בת ליאורה, משה בן מנדל, נפתלי בן דבורה, סביטלנה צביה בת ברכה, מרי בת חנה, **בתוך שאר חולי עמו ישראל**

נקודה בפְּרָשָׁה:

לחשב על הזולת גם ברגעים הקשים ביותר!

שמים בְּדַמְמָה, ומנסים להעביר את רע הגזרה אשר נראה ה'ה כי כבר נחתמה בְּחוֹמָם שֶׁל דָּם. אולם אז, לפתע, פלחו קריאות רמות את הדממה: "הניחו לי להכנס אל הרבי! יש לי שאלה דחופה!"...

כל העינים הפנו לעברו של שמואל, סוחר פשוט והמוני, אשר התגורר באחד מפרברי העיר. מנהגו של שמואל זה – ה'ה להועץ בצדיק בכל פרט ופרט מעניני מסחרו, וכעת התברר, כי כאשר נודע לו אודות מצבו הקשה של הצדיק – הזדעזע עד עמקי נשמתו: לא מהאגדן הנורא עבור כלל ישראל, אלא מהעבדה ששוב לא יהיה לו בְּמִי להועץ ובפני מי לשטח את ספקותיו... לפיכך, עתה, בקש לנצל את ההזדמנות האחרונה, ולהספיק לשאל את הצדיק שאלה אחרונה – אשר עמדה כעת על הפרק ודרשה הכרעה דחופה.

לא היה זה פשוט לפלס את הדרך עד לפתח חדרו של הצדיק, אולם שמואל היה חדר מטרחה: צעד אחר צעד הוא התקדם בין ההמון הצפוף, עד שרגליו כבר נצבו על מפתן החדר. שם – הוא נעצר על ידי אחד מבני הבית ששאל למבקשו, והשיב: "אני מבקש לראות את הצדיק בדחיפות!".

בן שיחו של הסוחר, הביט בו כמי שנתבלבלה עליו דעתו... "כלום אינך יודע באיזה מצב נמצא הרבי?" שאלו, אולם שמואל לא הסס בטרם השיב: "יודע אני גם יודע, ודוקא משום כך – עלי להכנס בדחיפות אל הרבי, בכדי להספיק לשאל שאלה אחרונה!".

לא הועילו הסברים וטענות הגיוניות, שמואל לא נסוג מדרישתו. בליט בררה, נמנו בני הבית וגמרו לאחז בו ולהוציאו מהבית שלא בטובתו... אולם אז, לפתע, נשמעה מתוך החדר קריאתו של הצדיק: "דוד, הכנס נא!".

רבי דוד, בנו של הצדיק, מהר להכנס אל החדר בדחילו ורחימו,

"**ויקם אברהם מעל פניו מתו וידבר אל בניו** חת לאמר" (כב, א) לכאורה יש להבין: מדוע היה חשוב להדגיש כי אברהם קם מעל פניו מתו בטרם דבר אל בניו חת? מדוע לא היה די לכתב: "וידבר אברהם אל בניו חת לאמר?"

את התשובה נבין על פי הפעשה הבא:

היה זה סמוך לפטירתו של הצדיק מדינוב, רבי צבי אלימלך, בעל ה'בני יששכר', כאשר כבר היה תלוי בין חיים למות ונטל על ערש דווי. דעתו של הצדיק היתה נתונה באומה שעה להקנות אחרונות, לקראת הפעבר לעולם שכלו טוב.

אנשי ה'הכרה קדישא' כבר עמדו מוכנים סביב מטתו של הצדיק, ובשלב מסוים, על פי הכרת פניו, כבר הורו להכניס מגן אל החדר. אולם לפתע אזר הצדיק עז, ובשארית כוחותיו קרא: "הוציאו כל איש מעלי!".

היתה זו דרישה קשה מנשא עבור מתי המעט שהרשו עד כה להכנס אל החדר, אולם נכח ההוראה המפורשת – איש מהם לא ההין לסרב. כל הנוכחים פנו ויצאו מהחדר, מלבד אחד: בנו של הצדיק, רבי דוד, העמיד פנים כאלו אף הוא מתכוון לעזב עם שאר הנוכחים, אולם ברגע האחרון – זנק אל מתחת למטתו של אביו. באותם רגעים, הרגיש רבי דוד, כי כל הפמליא של מעלה יורדת אל החדר בכדי לקבל את פניו של הצדיק אשר נשמתו עומדת לעלות לגנזי מרומים. הוא הכין את עצמו בסלידין לקראת מה שיעניו עומדות לחזות, אולם אז, לפתע, נשמע קולו של אביו שקרא: "מה לילוד אשה בינינו? אני מרגיש שצדין נמצא מאן דהו בחדר!"

בליט בררה, נאלץ גם רבי דוד לחמק ממקום מסתורו ולהפלט מהחדר. אפלו הוא, לא הרשה להשאיר בקדש פנימה באומה שעה של רעוא דרעוין.

מחוץ לחדר, הצטופפו המוני חסידיו של הצדיק, קורעים שערי

להכנותיו הרחניות הנשגבות והטהורות, כאִשֶׁר שָׁעָה קִלָּה
לאחר מִן הוּא מְשִׁיב אֶת נְשָׁמָתוֹ לְיוֹצְרָה...

הרי לנו, הפלא ופלא, מה גדולה מעלתם של צדיקי אֶמֶת:
גם בְּרָגְעִים הַקְּשִׁים בְּיוֹתֵר – מִסְגָּלִים הֵם לְחֶשֶׁב עַל צְרָכָיו
וּתְחוּשׁוֹתָיו שֶׁל הַזֹּאת!

אֶפְלוּ בְּרָגְעִים הָאֶחָדִים, לִפְנֵי הַפְּתוּת – הֵם אֵינָם מְרַשִּׁים
לְעַצְמָם לְהִתְמַסֵּר לְעַצְמָם, וְלִשְׁלַח מְהֵרָה מְהֵרָה אֹתָם...

וּמִכָּאן תִּשְׁבַּח לְשֵׁאתָנוּ, עַל פִּי דְרָכּוֹ שֶׁל הַמְּשֻׁגָּחִים רַבִּי יְרוּחָם
לִיבּוֹבִיץ זצ"ל, שֶׁהִיא אוֹמֵר כִּי: צִעְרוּ שֶׁל אֶבְרָהָם עַל פְּטִירָתָהּ שֶׁל
שָׂרָה הִיא נוֹרָא. אוֹלָם כְּאִשֶׁר הוּא נִדְרָשׁ לִפְנוֹת אֶל בְּנֵי חַת – הוּא
סֵבֵר כִּי אֵין זֶה לְכַבֹּדֵם שֶׁיִּדְבַר עִמָּם בְּמַצָּב זֶה, כְּשֶׁדִּמְעָתוֹ עַל
לְחִיּוֹ...

לְכֵן, לִפְנֵי שְׂנֵגֶשׁ לְשׁוֹחֵחַ עִמָּם – קָם אֶבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי חַתּוֹ,
מִחָה אֶת דְּמֵעוֹתָיו, שֶׁטָּף אֶת פְּנָיו, טָמַן אֶת צִעְרוֹ בְּלִבּוֹ, וְרַק אָז
נִגְשׁ לְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חַתּוֹ! לְלַמְּדוֹ, כִּי גַם בְּשַׁעוֹת הַקְּשׁוֹת בְּיוֹתֵר – יֵשׁ
לְחֶשֶׁב עַל רְגִשׁוֹתָיו שֶׁל הַזֹּאת! (ללמדך)

וְלִהְפַתְעָתוֹ – מִיָּד עִם הַכְּנָסוֹ פָּנָה אֵלָיו אָבִיו וְאָמַר: "שְׂמַעְתִּי אֶת
קוֹלוֹ שֶׁל שְׂמוּאֵל... אֲנִי מְשַׁעֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׂאֵלָה לְשֵׁאל... וּבְכֵן, הַכְּנָס
אִתּוֹ!"

נִלְחַ הוֹרָאתוֹ הַמְּפֹרָשֶׁת שֶׁל הַצִּדִּיק, אִישׁ לֹא הֵעִז לְחַסֵּם אֶת
דְּרָכּוֹ שֶׁל שְׂמוּאֵל, שֶׁבְּצַעְדִּים בּוֹטְחִים נִגְשׁ אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה,
וּמִשְׁנֹכְנָס – פָּרַץ בְּכִי תִמְרוּרִים וְקָרָא: "הוֹ, רַבִּי! אִתָּם הוֹלְכִים
לְמִנְחוֹת, וְאוֹתָנוּ מְשִׁאִירִים לְאֲנָחוֹת! וְמָה יְהִי עַל כָּל הַצִּמְרָה
שֶׁקִּנִּיתִי? מָה אֶעֱשֶׂה אִתּוֹ? הֲלֹא רְכַשְׁתִּי כְּעַצְתּוֹ שֶׁל הַרְבִּי כְּמוֹת
גְּדוּלָה שֶׁל אֶמֶר, וְכַעַת מַחִירוֹ יִרְדַּ פְּלָאִים, כִּי שֶׁעָלָה אֲנִי לְהַפְסִיד
אֶת כָּל רְכוּשִׁי!"

הַתְּאוּנָה שְׂמוּאֵל, שֶׁמְרַבֵּז הִיא כָּל פְּלוּ בְּצְרָכָיו הַפְּרָטִיִּים...
אוֹלָם לְהַפְתְּעָתוֹ שֶׁל רַבִּי דָּוִד, אָבִיו כָּלֵל לֹא רָאָה בְּשֵׁאלָתוֹ שֶׁל
שְׂמוּאֵל זֶה דְּבַר מָה הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה הַרְגִיל... אֲדַרְבֶּה: פְּנֵי אורו, עֵינָיו
הַבִּיעוּ חֶבֶד רַבָּה, וְכִסְבְּלוֹת הוּא הַשִּׁיב לְסוּחֵר: "אֵל דְּאָגָה,
שְׂמוּאֵל... הַמְתֵּן עַד לְעָרֵב סֹפּוֹת הַבָּא, וְאֵז תּוֹכַל לְמַכֵּר אֶת כָּל
הַצִּמְרָה בְּרוּחַ הַגּוֹן!". אוֹ אֵז, יֵצֵא שְׂמוּאֵל מִהַדָּר, וְהַצִּדִּיק שָׁב

ספור לשבת:

כסף משמים

הידיד שהיה אמור להעביר אותה לידי הבטיח להגיע היישר
לשדה התעופה. קבענו להיפגש בנקודה מסוימת, אך למרות
שהדקות חלפו לא ראינו אותו.

אחי התחיל להילחץ שהוא מפסיד את הטיסה שלו, מצד שני
היה זקוק לחבילה בדחיפות. נחלצתי לעזרתו וסיכמתי איתו
שאנסה ליצור קשר עם ידידו ולאתר אותו במתחם הענק בעוד
הוא פונה למסלול הבידוק.

לאחר דקות ארוכות ענה הידיד. הוא עדיין לא הגיע לשדה
התעופה בשל הדרכים הפקוקות. סיכמנו שיתקשר אלי כשמגיע.
ומה נעשה במקום בשעה הקרובה? אמי הציעה שנלך לטייל
במתחם הקניות ואולי תמצא כמה דברים נחמדים לנכדים. הלכנו
ממתחם למתחם, פוגשים תיירים נכנסים ותיירים יוצאים, שלל
טיפוסים צבעוניים.

בין המון האדם בלטה דמותם של שני תיירים מאפריקה. הם
היו גבוהים בצורה ניכרת, שחורים מאד. אחד מהם היה עטוי
באריג ססגוני בשלל צבעי האדום-כתום-ירוק הקשור מעל
כתפיו.

ראינו שהם מחפשים מישהו, עמדו בצד והתבוננו בזרם
העוברים ושבים. לפתע הם ראו אותי, בזקני הארוך והמאפיר
ובלבושי השחור. עינינו נפגשו.

האפריקני ניגש אלי ושאל באנגלית: "אתה רבי?" אני זובר
את השפה היטב והנהנתי בראשי. כן. אמנם אני יהודי פשוט, אבל
בשבילי רבי, לא פחות.

"תוכל לברך אותנו?" שאל האפריקני בהכנעה. בהחלט,
אמרתי בחביבות. למה לא? לתדהמתי הוא התכופף למלוא
קומתו וציפה שאניח את ידי על ראשו... אמי עמדה מן הצד

אחי בא לבקרנו בארץ לרגל שמחה משפחתית, והגיע הזמן
להיפרד. הסעתי אותו לשדה התעופה ואמי התלוותה אלינו.

לפני שיצאנו ביקשה רעייתי שאשאיר לה סכום כסף כדי
לערוך את קניית המזון הגדולה שאנו נוהגים לערוך פעם בחודש.
"הבית ריק, אני חייבת למלא את הארונות כדי שאוכל לבשל
ארוחת ערב", אמרה.

בשל מצבנו הכלכלי הדחוק אנחנו משתדלים לחיות רק
ממזומן, ועבור קניה למשפחה ברוכה כמו שלנו אני זקוק לסכום
נכבד, אלא שלא היה לי מאיפה לתת לה, כי עד העשירי לחודש
נותרו כמה ימים.

גירדתי מפה ומשם כמה שקלים ואמרתי לה שהיום לא, לא
נוכל לערוך את הקניה לכל החודש. מה יהיה מחר? ה' ירחם עד
המשכורת הבאה.

אשתי היתה מאוכזבת. "כבר תכננתי לצאת היום לצרכינה.
בשאר ימות השבוע אהיה הרבה פחות פנויה לקניה הגדולה".

ה' גדול, פטרתי אותה, אולי ישלח לי מעטפה משמים, מי
יודע...

פניתי ליטול את מגבעתי מהמתלה. ביני לבין עצמי חשבתי,
שיותר מדיבור של אמונה, זה היה משפט שניסה להקהות את
הכאב של המציאות. כי אכן, הייתי כאוב. מה היא רצתה, הרי לא
ביקשה תכשיטים או בגדי פאר, רק מצרכים בסיסיים. איננו קונים
מותרות, והנה גם בשביל צרכי היום יום לא תמיד יש.

לא סיפרתי לה שאני אמור להחזיר מאתיים דולר עוד הערב.
בשביל מה לצער אותה? יצאנו לדרך מוקדם.

אחי היה צריך לקבל חבילה כדי להעבירה לעיר מגוריו
באמריקה.

מאתיים שקלים... זה היה הזוי ומוזר.

ניסיתי לאתר במבטי את הצמד הזה, אבל הם לא נראו ברדיוס הקרוב. מספר דקות לאחר מכן הופיעה החבילה שהיינו אמורים לקבל עבור אחי. לשמחתי הצלחנו להעביר אותה דרך מכר אחר שפגשנו, אף הוא אמור לטוס עם אחי. הכל סודר על הצד הטוב ביותר, עם תוספת מפתיעה שלא חלמנו עליה...

כנסתי למכונית אחוז פליאה והשתוממות. בדרך העולה ירושלמה התחלתי להבין מה בעצם קרה פה. הגעתי לעיר הקודש כשהמעטפה בוערת בכיסי. מאתיים דולר פלוס אלף שקלים, הסכום המדויק אותו אני צריך היום. הבטחתי לך מעטפה משמים? אז הנה - הצגתי לאשתי את השטרות הכחולים. את יכולה היום לצאת ולערוך קניה, בדיוק כמו שרצית. "מעטפה משמים..." היא חייכה. "לאיזה חבר אתה קורא 'שמים'?" היא היתה בטוחה שלווייתי את הכסף.

כינסתי את ילדי וסיפרתי לבני משפחתי את קורות השעות האחרונות. היה לי חשוב להעביר להם את המסר. משמים נקבע שאקבל את הסכום הזה, אמרתי להם, בלי שאעבוד עליו ובלי שאזיע למענו. אפילו התאריך בו אקבל את הכסף נקבע מראש. אני אמרתי 'היום לא', וה' אמר 'היום כן' והוכיח שהוא יכול הכל, בכל רגע, ובאופן לא צפוי. "וידעת היום, והשבותך אל לבבך".

(מתוך הספר האמיתי ואספרה)

משועשעת, ואני זרמתי עם הסיטואציה.

הנחתי את ידי על ראשו ובירכתיו בשטף מכל הלב. שתהיה לכם הצלחה בכל אשר תפנו ובכל מה שאתם עושים, שיהיו לכם ילדים טובים, פרנסה בשפע וברוח, חיים טובים... כך איחלתי ובירכתי במיטב הברכות.

השניים עמדו שם ביראת כבוד ולא גרעו ממני עין. ממש אור לגויים. כשתם הטקס בן המספר דקות הם אמרו 'שלום' בעברית. אני פניתי לחניה, והם פנו לדרכם.

בעודי מנסה לאתר את הדרך הקצרה לחניה שמעתי קול קורא מאחורי. אלו היו הצמד שבירכתי. נעצרתי והמתנתי להם. אולי הם רוצים עוד כמה ברכות? האפריקני ניגש אלי והניח בידי מעטפה מאורכת.

לפני שהספקתי לקלוט מה קורה פה השניים נעלמו. תחבתי את המעטפה הדקה בכיס מעילי כלאחר יד ורציתי להמשיך. "אולי הם זוג מסיונירים שרוצים להפיץ את משנתם בדרך זו? אולי המעטפה מכילה חומרים מסוכנים? אולי הם רצו להפיל אותך בפח?" - נחרדה אני. נופפתי את ידי בביטול, אך אני המסוקרנת דחקה בי שאפתח אותה.

הצצתי בתכולה בזהירות. לא חומרים ולא חומר מסיונירי. שטרות היו שם, מגוהצים היטב. שני שטרות של מאה דולר כל אחד, ועוד חמישה שטרות כחולים-מגוהצים, כל אחד של

שונה הלכות:

הלכות שמיטה

מתוך החוברת
"מצוות הארץ בהלכה ובאגדה"
לרב דוד שלום נקי שליט"א

עבודות מותרות. ואמנם, גם בעבודות המותרות, אם אפשר להקדים לעשותן קודם השנה השביעית, יקדים. ואם אפשר לדחותן לאחר השביעית, ידחה. ורק כשאי אפשר, יעשה את המוכרח שהתירו לעשות.

מהתורה ומדרבן

התורה ציוותה לשבות בשנת השמיטה מארבע עבודות, שהן: א. זריעה. ב. זמירה [גיזום בעץ או בענפים לחזק ולהשביח את הצמיחה שתוסיף לגדול עוד]. ג. קצירה. ד. בצירה [לשון קצירה בענבים]. ועליהן הוסיפו חכמים ואסרו עבודות נוספות, כמו: חרישה, עידור [חופר תחת העץ להרפות את הקרקע], השקיה, נטיעת אילנות, תמיכת אילנות, הברכה [מכופף ענף לתוך האדמה, ומוציא שורשים ונעשה עץ בפני עצמו], הרכבה [חותך מעט בעץ זקן ונותן בתוכו ענף צעיר לחיזוק העץ], פירור גושי אדמה, מילוי או פיזור עפר, יישור אדמה, זיבול [אדמה המפיקה פירות, מתעייפת במשך השנים ואינה יכולה להוציא שוב פירות כראוי, לכן מזבלים אותה בזבל בהמות שיש בו חריפות, ועל ידי זה האדמה מתחזקת ומניבה פירות כבתחילה], סיקול אבנים [מוציא את האבנים לצורך החרישה], קירסום [קוצץ ענפים מרובים שלא יכבידו על האילן או ענפים מקולקלים], ניקוי הקוצים והיבלות מהעץ, ניכוש [עקירת עשבים הרעים], כיסוח [חיתוך עשבים הרעים מלמעלה], וכל כיוצא בהן מלאכות הבאות לתועלת הקרקע והאילן. [וכבר בארנו שהשמיטה בזמן הזה מדרבנן, ואם כן אפילו המלאכות שנאסרו במפורש בתורה, אינן אסורות אלא מדרבנן, אך מתייחסים אליהם בחומרה יותר]. (קעט. ש"ה סח)

גידולי מים

מותר לשתול בבריכות מים כשאין שם עפר כלל [בשיטת הידרופוניקס, שנותנים זרעים על גבי רשתות, שלמטה מהן יש מים המהולים בחומרי מזון הדרושים לצומח], כי לא נאסרו עבודות השמיטה במים. וכל שכן היום, שעושים כן בתוך חממות. (רלה. חזו"ע ברכות קיז, סוכות שכז)

על כן, מותר לתת גרעין אבוקדו במים או גרגירי חומס בצמר גפן המהול במים, וכן מותר לתת זר פרחים במים, אף שהפרחים יפתחו במים. (רמט, רנב, תמו)

קרקע של גוי

יש אומרים שגם קרקע של גוי שנמצאת בארץ ישראל, אסור לישראל לעבוד בה, ויש מתירים. כמבואר להלן. ולפי המציאות כיום, שאין זה מצוי שיהודים עובדים בקרקע של גוי בארץ ישראל, אין להורות היתר לכתחילה שיהודי יעבוד בה בשנת השמיטה ללא שום הכרח. במה זכרים אמורים? בעבודות קרקע ממש, בזריעה וחרישה, אבל בעבודות הקטיפה כקצירה ובצירה וכיוצא בהן, מותר שיעבוד שם. וברור שאין קדושת שביעית נוהגת בפירות שגדלו בקרקע של גוי, ואין להחמיר בזה כלל ועיקר, כי מרן רבנו יוסף קארו זצ"ל ובית דינו, עשו חרם על המחמיר לשמור קדושת שביעית בגידולים מקרקע של גוי, וכמבואר להלן.

העבודות האסורות והמותרות בשביעית

להלן נבאר בעזרת ה' אלו עבודות קרקע אסורות בשביעית, ואלו

חידות:

חידת מחשבה:

במפעל ליצור דלק עומדות זו ליד זו שתי חביות. האחת מכילה שמן מכוונת והשניה סולר. חבית השמן שוקלת 50 ק"ג וחצי חבית סולר, וחבית הסולר שוקלת 50 ק"ג וחצי חבית שמן. כמה שוקלת כל חבית?

חידת חשבון:

את שני האתגרים הבאים פתרו ללא שימוש בספרה אפס:

מהו המספר הנמוך ביותר שסכום ספרותיו הוא 11?
מהו המספר הגבוה ביותר שסכום ספרותיו הוא 11?

חידת "מי אני":

אני הולך לישון עם הנעליים שלי.
מי אני?

פתרונות לחידות מהעלון הקודם:

פתרון לחידת המחשבה:

לא יתכן שמספר הבנות לא זוגי (ב), שכן מספר הילדים הכללי - 13, הוא אי זוגי ומתוכו מספר הבנים אף הוא אינו זוגי. ממילא מוכרח שמספר הבנות הוא זוגי, מחמת שמספר אי זוגי פחות מספר אי זוגי שווה מספר זוגי.
שאר הנתונים נכונים בהחלט.

פתרון לחידת חשבון:

36
 $(36 \times 2) + 18 + 9 = 100$

פתרון לחידת "מי אני":

אמא שלך.

בדיחות:

מורה: "איזה עץ אתה אוהב?"
תלמיד: "אקליפטוס".
מורה: "מצוין, תרשום את זה בלוח".
תלמיד: "אהממ... בעצם אני אוהב עץ דקל"...

מורה שאל שאלה ורק ילד אחד הצביע.
המורה: "אני רוצה לראות עוד אצבעות!"
הילד: "מה, אני תמנון?"...

המורה: "למה זרקת על שמעון אבן בהפסקה?"
תלמיד: "כי הוא זרק עלי".
מורה: "אז למה לא פנית אלי?"
תלמיד: "אתה חושב שאתה יכול לזרוק יותר טוב ממני?"...

שוטר עוצר נהג ואומר לו:
"אתה יודע כמה מסוכן מה שעשית? אני נותן לך קנס ושש נקודות!"

נהג: "מה אני אעשה עם הנקודות?"
שוטר: "כשתגיע לעשרים תוכל לקנות אופניים. לנהוג ברכב ממילא לא תוכל..."

לפני 70 שנה דנו את מוסטפא למוות.
שאלו אותו: "מה המשאלה האחרונה שלך?"
מוסטפא: "ללמוד אנגלית".
עד היום הוא חי...

בבית משוגעים אחד רצו לשחרר כמה אנשים.
מה עשו? ציירו אופנוע על הקיר וציפו לראות מה יקרה.
אחרי כמה דקות רואים את כולם רבים על האופנוע חוץ מאחד.

שאלו אותו: "למה אתה לא רב?"
ענה להם: "בשביל מה? המפתח אצלי!"...

פתגם:

טוב לדעת:

יציאה:	כניסה:	י-ם:	זמני השבת:
18:29	17:17	ת"א:	
18:30	17:31	ב"ש:	
18:31	17:34	חיפה:	
18:29	17:21		

לתגובות להנצחות ולקבלת העלון במייל:
elisha5765@gmail.com

אַלְדָּנוֹת

לְשִׁמּוֹן עֶפֶת

פְּרֻטָּת מַיִי עֶפֶת

כ"ג, אֲדָר א' ה'תש"ח

מזהב שבקש לנצלם למטרה נעלה זו של החזקת הקהלה. מה עשה? שלח את משמשו לקרא ליהודי אחד מחברי הקהלה, שכמויבן התיצב מיד עם קבלת השליחות לפני הרה"ק להיות מוכן לכל משימה שיטיל עליו. להפתעתו הזמינו רבנו לחדרו, הושיבו לימינו והחל משוחח עמו על מצב הקהלה ועל העתיד הקשה שצפוי לקהלה באותם הימים, תוך שהוא נותן לו את ההרגשה כאלו בידו לעזור לבני הקהלה ולתמוך בהם. אף הלה החל לומר שאין הוא יודע למה הפונה, שהרי ידוע מלפניו מצבו ובמה תולה הוא את תקותו שאדם כמוהו יוכל להיות למשענת.

הוציא ה'באבא סאלי' מטבע זהב אחת ואמר לו: ראה, את המטבע הזו אמסר לידך לברכה ולמשמרת, ומשתגיע אליך יפתחו בפניך שערי ההצלחה, ואולם הצלחתך תלויה במדת עזרתך לחבריה וידידיך, ואסור שהכסף יעביר אותך על דעתך ועל דעת קונך, אם תמשיך לדקדק במצוות קלה פבחמורה ותהיה לעזר ולאחיסמך לבני קהלתנו, אני מברך אותך בזה בברכת עשר והצלחה, ואם חלילה תסטה מן הדרך הזאת שאני מורה לך לאחר שתעלה לגדלה, דע לך שבכחי להחזירך למצב של היום ואולי אף תרד מטה מכה.

אותו יהודי נדהם לשמע הדברים ולאחר דקות של דומיה בלי אפשרות להגיב, פתח את פיו. בראשונה הודה לרבנו על האמון שנתן בו בברחו דוקא בו להיות למשענת לקהלה ולהחזיק בידו את מפתח העשר, ומאידך הבטיח נאמנה שאין כל צורך להזהירו ולהדריכו אף לנהג בעשר הצפוי וכיצד להמשיך בעבודת ה'. פאדם עשיר, ידי לא תוזז מידה, אדוננו מורנו ורבנו, וככל שתאמר לי אעשה עד יומי האחרון. כך קבל לידו את המטבע המברכת. שתה לחיים עם רבנו ויצא לדרך. ואכן ברכתו של רבנו ה'באבא סאלי' נתקיימה בו והוא הלך הלוך וגדל. מסחרו פרוץ בכל העירה, וככל שגדל עשרו פן הרבה בצדקות וחסדים, כשידו לא זזה מידו של ה'באבא סאלי' ועמד לימינו לכל דבר שבקדשה (מאור ישראל' עמוד 223).

מעשה בהיות הרה"ק רבי

'אשרי מי שיש לו פרוטה מידו'

ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת. וידבר אתם לאמר אם יש את נפשכם לקבר את מתי מלפני שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר. ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחזת קבר (יח א-ב).

רמז ומקור אודות נתינת מטבע לשמירה ולהצלחה, מובא בספורי מעשיות לרבנו נסים גאון, ושם הוא מקור הספור של 'איש חסיד היה', שעשרו של החסיד בא לו כי אליהו הנביא התנה עם העני המוכר שיתן לו וזו אחד מכסף ממכרו. ונטלו ממנו וחזר ונתנו לו וממנו התעשר אה"כ עשר גדול. וכמו שמסים במחזור ויטרי בסוף הפיוט אליהו הנביא הנ"ל, כי במקום סיומנו 'אשרי מי שראה פניו בחלום' מסיים במחזור ויטרי: 'אשרי מי שיש לו פרוטה מידו'.

פרוטה מאיוב מתברך

ספר הגה"צ ר' אשר יונה ויינבערגער זצ"ל, רב ור"מ דטעמעשוואר: פעם פשנסענו לעיר דעעש נכנסתי אל הרה"ק ה'אהבת ישראל' מויזניץ זיע"א להפרד, ואתנו בננו בכורנו, הרה"ח ר' בן ציון חיים נ"ו, שהיה אז תינוק, והחזקתי אותו בזרועותי. כשנפרדנו מה'אהבת ישראל' לקח את הילד בידיו הקדושות ואחל לו: 'שיהיה לך אב עשיר ואם בריאה'. ונתן לי מטבע מברכת. ואמר: ענין נתינת מטבע הוא דאיתא בגמרא (ב"ב טו): 'כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך', האיך מתברכים מפרוטה אחת, אלא שהברכה שרתה במעותיו, שאם היו מערבין פרוטה אחת מהם במעות אחרות, התברכו כלם (כנסת ישראל' ויוניץ-טעמעשוואר הקדמה, עמוד 16).

מטבע מהבאבא סאלי

היו ברשותו של הרה"ק רבי ישראל אביחצירא זיע"א, ה'באבא סאלי', שלש מטבעות

'מלא' אלא - על דרך משל - בכלי שיכול להיות מלא ויכול להיות ריקון, לא כן בכסף שלא שיהי בו 'מלא' ושאייננו מלא. ולזה פרש רש"י שהכונה בתבת 'מלא' על השדה, שישלם לו את כל שוי השדה.

ועל דרך החסידות היה נראה לומר בזה דבר נפלא דהנה כבר נודע שהזוכה מממונו של צדיק הרי הוא כמו שזכה משלחן גבוה, וברכה שרויה בזה להגדיל ולהאדיר. וכמו שמצינו במדרש (ב"ר סד ז) על הפסוק (בראשית כו יג) 'ויגדל האיש וילך הלוח וגדל': אמר רבי חניו, עד שהיו אומרים, זבל פרודותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך, ובפשטות דברי המדרש טעונים באור, כיצד אכן יתכן אליבא דאמת שהיה טוב בעיניהם זבל פרודותיו של יצחק יותר מכסף וזהב ממש.

וברור שברכה גדולה היתה שוכנת בנכסיו, והיתה ברפת ה' שורה על כל היוצא מדלתו ביתו, ומפני זה היה טוב בעיניהם זבל פרודותיו של יצחק לפי שדבר זה הביא ברכה לבתיהם, להבדיל אלף אלפי הבדלות מכספו וזהבו של אבימלך שלא זו בלבד שלא היה בו ברכה אלא היה להפך.

ועל זה הוא שאמר להם אברהם 'בכסף מלא יתננה לי', כלומר, אין כספי ככספם של אחרים, אלא הוא כסף מלא בברפת ה', וכאשר יקבל עפרון לידי זה הכסף, הנה תשרה בו הברכה ויתעשר. אלא שעפרון שהיה איש רע עין נבהל להון, הכניס עין רעה בממונו של הצדיק והפסיד את הברכה. כך שאלו אכן היה ראוי עפרון להיות כלי מחזיק ברכה, היה זוכה להתברך מן הממון שקבל מן הצדיק, אך לפי שהיה כל כך פגום בנפשו, והיתה עינו מבהלת להרע, הכניס את עינו הרעה גם בממונו של צדיק, כלומר, באותו ממון שקבל מהצדיק על השדה והמערה, ולא זכה שתתקיים אצלו הברכה.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

ישראל אביחצירא זיע"א בצרפת, היה שם יהודי נכה רגלים שחפץ לעלות לארץ הקודש עם אמו שהיתה מבגרת, והשליחים של הסוכנות סרבו לעזור לו, בטענה שבארץ לא צריכים נכים ולא זקנות כמו אמו, והיה בצער גדול מזה... בהגיע ה'באבא סאלי' לפאריז, הלך אותו יהודי לבקש את ברכתו בעודו ישוב על כסא גלגלים, האיש בכה מאד ליד הצדיק עד שבקשי רב יכול היה לספר את מצבו, וגם בקש מהצדיק ברכה שרצונו לשאת אשה ולזכות בבנים.

רבנו אמר לו שאין מזלו בצרפת והוסיף 'אל תדאג אני מברך אותך שתזכה בקרוב לעלות לארץ ישראל יחד עם אמו והיא תאריך שם ימים, ואני מוסר לך מטבע שלעולם לא יחסר לך כסף לכל צרכך'. כשיצא משם פגש אותו ידיד נאמן, ושאל אותו מדוע אין הוא עולה לארץ הקודש, השיב לו הלה כי הסוכנות אינה מסכימה.

הידיד אמר לו, אתה ואמו תבואו יחד עמי לארץ ישראל מבלי כל העזרה מהסוכנות, ואני אעזור לך בכל הענינים. ואכן הוא הגיע לארץ יחד עם אמו, נשא אשה ונולדה לו בת, והיה שומר מכל משמר על המטבע שקבל מה'באבא סאלי' זיע"א ומעולם לו היה חסר לו מאום מכל צרכו. אמו האריכה ימים ונפטרה בחדש חשוון תשע"ג בת מאה ושלוש שנים.

בכסף מלא ברכת ה'

בפרשת השבוע (בראשית כג ז-ט): 'ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת. וידבר אתם לאמר אם יש את נפשכם לקבר את מתי מלפני שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר. ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחוזת קבר'. ופרש רש"י: 'בכסף מלא' - אשלם כל שויה, וכן דוד אמר לארונה (דברי הימים א' כא כד) 'בכסף מלא'.

ובארו המפרשים כונת רש"י, שהקשה לו, מה שיהי לשון 'מלא' בכסף, הלא 'מלא' הוא הפך 'ריקון', ואין ראוי לומר

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

חידון אֵלֶּזְנוֹת - נושא פרסים

היכן מזכר בפרשתנו

המספר 10 (3 פעמים)?

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת כי תצא:

ש. אילו שתי מצוות בפרשה זו קשורות לשכחה? ת. אם נשכח עומר דגן בשדה, יש להשאירו לעניים (דברים כד, יט). אנהנו מצווים לא לשכוח את אשר עשה לנו עמלק בצאתנו ממצרים (דברים כה, יט).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת כי תצא:

ה' א. הולצמן בית שמש.

נאה דורש

פנינים מתוך הספרים החדשים "דורש טוב" ו"נאה דורש"
על ספר בראשית

תאוות הממון של בתואל ולבן

וירץ לבן אל האיש ההוצה אל העינו; ויהי פראת את הנגם ואת העמידים על ידי אחתו... ויאמר בוא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים (כה-כט-לא)

בתואל ולבן היו תאבי ממון. כשאליעזר בא אליהם, הם חשבו כל הזמן על דבר אחד - איך אפשר להוציא ממנו ממון, כסף וזהב ותכשיטים. כשלבן ראה את אליעזר הוא רץ לקראתו. מדוע? כי הוא ראה את הנגם והעמידים על ידי אחותו - "אמר: עשיר הוא זה, ונתן עיניו בממון" (רש"י). הוא הזמין את אליעזר בנימוס רב לבוא לביתם והודיע לו: "פניתי הבית - מעבודה זרה" (רש"י). אתה מזמן לביתנו נתן לך אכל כשר למהדרין, כשכל העת הוא לוטש עין לכסף, לזהב ולתכשיטים שבאמתחתו...

אליעזר נכנס לביתם, והם כבדו אותו באכל. העקר שלא יברח להם עם כל הכסף והתכשיטים הרבים שהביא עמו.

אומר האלשיף הקדוש: בתואל ולבן היו סממנים גדולים. אליעזר נכנס לביתם עם כל אנשיו וגמליו, אף הם הגישו אכל לאליעזר לבדו - "וישים לפניו לאכל", לאנשיו לא נתנו מאומה. אף לאחר שאליעזר הוציא "כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה" (פס' ג', טו) מיד - "ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו" (פס' טו). הם הבינו שמדבר בעד של אדם עשיר יש להם 'מכרה זהב' בתוך הבית וחבל לאבד אותו, לכן משכו את אליעזר ואנשיו להשאר בביתם והגישו לכלם אכל בשפע. "ויען לבן ובתואל ויאמרו מה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב". מה זו הצדקות הזאת? ממתני הם מאמינים בה? ומה פשר ההתבטלות שלהם בפניו - "לא נוכל דבר אליך רע או טוב"?

אומר רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: הם היו סממנים גדולים וחששו שהוא יבקש מהם דמי שדכנות... אמרו לו: "מה יצא הדבר", אתה לא עשית כלום, הכל מהשמים. תשכח מדמי שדכנות! אם היית צריך לעמל כדי לשכנע אותנו - נוחא. אבל "לא נוכל דבר אליך רע או טוב" - איננו יכולים להתנגד לשדוד הזה, הדבר לא בדינו, זהו כח חזק מאתנו. השדוד הזה יצא בלי שום פעלה ומאמץ, אם כן לא מגיע לך דמי שדכנות...

אך לאמתו של דבר, בתואל ולבן לא חשבו לתת את רבקה לאליעזר. הם אמרו לאליעזר: "תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך" (פס' טו). אומר רש"י ש"ימים" הינו שנה, ש"כך נותנין לבתולה זמן שנים עשר חדש לפרנס את עצמה בתכשיטים".

אם כך, איך הם אמרו מקדם "הנה רבקה לפניך כח ולך", מה עם הזמן שנותנים לכלה זמן שנים עשר חדש לפרנס את עצמה בתכשיטים? אלא באמת הם לא חשבו לתת את רבקה לאליעזר, ואמרו לו: "תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך" - מתי היא תלך? כשהיה שלושה ימי ראש חודש...

כשתתן וכלה נשאים, היתן מביא משלו, הפלה מביאה משלה. במקרה של יצחק ורבקה, מה הביא הצד של הפלה? כלום!

בדרך כלל, כשרב צדיק משתדף עם גביר, כל אחד מהם מביא אתו את מה שיש לו להציע - הרב נותן את הברכות והגביר מביא את הפסוף. בשדוד של יצחק ורבקה, היתה הפכו היצרות: אברהם אבינו הביא את הכסף והם הביאו את הברכות...

לעולם לא יבקש אדם ברכה ממי שאינו הגון, כי גם כשהוא נותן

ברכה - שמון בה רע.

יצא וראה מה ברך לבן את אחותו - "אחותנו את היי לאלפי רבקה". למה הוא הדגיש "אחותנו"? אמר לה לבן: "אחותנו" - אל תשכחי שאת אחותי, והרי "רוב בנים דומים לאחי האם" (ב"ב ק"י ע"א), כך נבטיח שהבנים שיצאו ממך יהיו דומים לי.

ואכן ברכתו 'התקיימה': מרבקה יצא עשו הרשע.

"את היי לאלפי רבקה", "רבקה" - ראשי תבות: רבקה בת בתואל הארמי. אמר לה: אל תשכחי את המורשת של אביה, תחנכי את ילדיך במורשת הזאת.

רבקה היתה צריכה לנקות את עצמה מהברכה הזאת. אומרים חז"ל (בראשית רבה ט, יא): "מפני מה לא נפקדה רבקה עד שהתפלל עליה יצחק? - שלא יהיו עובדי פוכבים אומרים תפלתנו עשתה פרות".

מברכתו של רשע יכול לצאת רע. טוב - לא יכול לצאת ממנו. לכן כדי שלא יגידו שיעקב נולד בזכות תפלתם של רשעים, היתה רבקה עקרה שנים רבות. רק לאחר מכן, כשכבר אין לקשר בין ברכתו של אחיה, נפקדה רבקה.

(רבי מאיר צימרוט שליט"א)

מותור לא מפסידים!

ויקברו אתו יצחק וישמעאל בניו (כה, ט)

פרש רש"י: "יצחק וישמעאל - מכאן שעשה ישמעאל תשובה והוליד את יצחק לפניו, והיא שיבה טובה שנאמר באברהם".

מרגלא בפומיה דמרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, שמותור לא מפסידים. אחת הדגמאות לכך שמונה כאן, בדברי רש"י.

מנין יודעים אנו שישמעאל עשה תשובה? אומר רש"י: ממה שהוא נתן ליצחק ללכת לפניו.

מן הסתם בשעה זו התחולל מאבק איתנים בלבו של ישמעאל. הרי מילדות, ולאורך כל השנים, היתה בינו לבין יעקב מלחמת עולם, מי יהיה היורש והממשיך של אברהם אבינו. בסופו של דבר הסב"ה הכריע בדברי שרה: "כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק" (כ"א, י).

והנה אברהם אבינו נפטר. בהיותו אישיות נערצת ומפרסמת בכל קצות תבל, עיני כל העולם נשואות למקום ההליוה, לדעת מי הממשיך של אברהם. הרי בזמן הקבורה עושים את ההכתרה, וכל העתונאים מקל העולם מצפים במתח לשמע מי היורש. ואז פונה ישמעאל ליצחק ואומר: 'תלך אתה הראשון, לפני, וכך ידעו כלם שאתה הממשיך'. הוא ותר על הכבוד שלו [והרי כלנו יודעים מהו כבוד אצל ערבי...]. והכיר בכך שיצחק הוא ממשיכו של אברהם ולא הוא.

מה הוא הריוח מהותור? "מכאן שישמעאל עשה תשובה!". עבדה זו, שישמעאל עשה תשובה נהיתה חלק מהתורה לצחצח נפחים! כלום יכול להיות כבוד גדול יותר מזה?!

נמצא שדוקא כשהיה נראה שהקריב את כל הכבוד שלו - בסוף התברר כי לא רק שלא הפסיד, אלא זכה לכבוד הנצחי הגדול ביותר שיכול להיות.

דגמא נוספת לכך שמותור לא מפסידים: רחל אמנו מסרה את הסימנים ללאה אחותה. בכך בעצם ותרה על נשואיה פעת ליעקב.

באותו הנה היא סכנה את כל עתידה להיות האמא של כלל ישראל, כי מי אמר שלבן יתן גם אותה ליעקב, בנוסף ללאה? ואף אם הוא מצדו יתן - מי אמר שיעקב אבינו יסכים לשאת שתי

אחיות? גם אם תצליח בסופו של דבר להנשא ליעקב, אך היא כבר לא תהיה האמא הבלעדית, אלא תהיה לה שתפה בבנין הכלל ישראלי, לא כל השבטים יצאו ממנה. היתה זו, אם כן, הקרבה עצומה: כיום היא אמורה להיות האמא של כל כלל ישראל. כתוצאה ממיסדת הסימנים לא פטוח כלל שהיא תהיה אמא, וגם אם כן - תהיה אמא חלקית בלבד. אבל היא אמורה: זה מה שמשל עלי לעשות כעת בכדי שלא תפלה אחותי, אין בררה, ומסרה לאחותה את הסימנים. בסופו של דבר, לא רק שלא הפסידה, אלא את אותו דבר שהיה נראה שהיא מקריבה - אותו היא הרויחה.

הכיצד?
נאמר בפסוק (ה, כב): "ויזכר אלקים את רחל וישמע אליה אלקים ויפתח את רחמה". פרש רש"י: "ויזכר אלקים את רחל - זכר לה שמסרה סימניה לאחותה". כלומר, כל מה שהיא זכתה להיות אמא של כלל ישראל, להיות "מאמע רחל" - היה דוקא בזכות ההקרבה הזו. דגמא שלישית - במגלת רות (ה, ו) נאמר: "ויאמר הגאל לא אוכל לגאל לי פן אשחית את נחלתי גאל לך אתה את גאלתי". הגואל היה יותר קרוב לרות מבעו, מדוע, אם כן, הוא לא רצה לגאל? - "פן אשחית את נחלתי". פרש רש"י: "נחלתי - זרעי, כמו (תהלים כז) 'נחלתי ה' בנים', לתת פגם בזרעי, שנאמר (דברים כ): 'לא יבא עמוני ומואבי, וטעה בעמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית'". שאל הרב מברסק זצ"ל: מדוע חששו היה רק "פן אשחית את נחלתי", הניו: שזרעו יהיה פסול לבוא בקהל, הרי היה חשש שהוא עצמו עובר אסור!

הוא באר, שהגואל עצמו ודאי לא עבר אסור, כי באותו דור בית הדין פסקו "מואבי ולא מואבית". אבל אמר הגואל: מי יודע, אולי בדור הבא יקום בית דין אחר ויפסק שמואבית אסורה לבוא בקהל, וכל הבנים והנכדים שלי יהיה להם דין של פסולי קהל, של ממזרים! הוא לא היה מוכן לקחת סכנו כזה!
אבל בעו אמר: כעת הדבר מתר גלאט כשר. מה יהיה עם זרעי? אינני יודע וזה לא מחובתי לדאג לכו. יש כאן כאן מצוה עצומה, לעשות חסד עם המתים ועם החיים ועלי לקיימה, בלי שום חשבונות! בביום הזה, סכן בעו את כל היחוס של זרעו, היה חשש גדול שהם יהיו פסולי קהל לדורי דורות. ומה הוא הרויח? את היחוס הגדול ביותר שיכול להיות: מלכות בית דוד ומלך המשיח, שיצאו מהזוג הזה של בעו ורות.

ללמדך שאם הולכים ישר ומותרים - לא רק שלא מפסידים, אלא את אותו דבר שלכאורה מקריבים - אותו עצמו מרויחים בכפל כפלים.

(רבי אליהו דיסקין שליט"א)

קטורה - אין תוכה כברה

ויסף אברהם וישח אשה ושממה קטורה (כה, א)

פרש רש"י: "קטורה זו הגר ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה בקטורת. ושקשרה פתחה, שלא נדווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם". וכן מובא בפירוש (בראשית רבה סא, ד): "קטורה - שמקטרת מצוות ומעשים טובים".

לפי כל הפרושים הללו, השם 'קטורה' בא לרמז את שבחה של הגר. מאידך גיסא, מן המדרש משמע שהשם 'קטורה' רומז על גנותה - שהיתה מקטרת לעבודה זרה. והראיה - שנאמר (כא, ד): "ותלף ותתע במדבר באר שבע". פרש רש"י: "שקורה לגלולי בית אביה". וכן אומר מדרש אגדה: העמידה אבו והשתחוה לה.
הדבר תמוה, איך יתכן שפרוש אחד ירש את שמה לשבחה, שנאים מעשיה בקטורת, והפרוש השני ירש את ההפך הגמור, שהיא עבדה עבודה זרה?

מספרת הגמרא (נחמיה ט"ב): "בני אחתיה דרבי טרפון הוו יתבי קמיה דרבי טרפון. פתח ואמר ויסף אברהם וישח אשה ושממה יוחני. קרי עליהם: בני קטורה".

בני אחותו של רבי טרפון באו לבקרו, אמר להם את הפסוק ויסף אברהם וישח אשה, אך במקום לצטט את המשך לשון הפסוק

'קטורה'. קרא עליהם ואמר: אתם כ'בני קטורה', ש"אינם יודעין לדבר בהלכה" (רש"י).

הגמרא הזאת תמוהה מאד. וכי רבי טרפון לא ידע את לשון הפסוק? ומה פתאום נקב בשם 'יוחני', וכי לא ידע שאברהם נשא את קטורה? ומה בא לקנטרם באמרו שהם "בני קטורה"?

באר רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין: לרבי טרפון היה קשה מה שהקשינו, איך יתכן שבמקום אחד ידרשו את שמה של הגר לשבח - שנאים מעשיה בקטורת, ובמקום אחר ידרשוהו לגנאי - שהיתה עובדת עבודה זרה?

על כך אמר רבי טרפון: "ויסף אברהם וישח אשה ושממה יוחני". קטורה היתה כמו אותה אשה בשם יוחני, המזכרת במסכת (סוטה כ"א): "יוחני בת רטיבי".

מיהו אותה יוחני?

כתב רש"י שם: "אלמנה מכשפה היתה, וכשמגיע עת לידת אשה היתה עוצרת רחמה במכשפות, ולאחר שמצטערת הרבה היתה אומרת אלך ואבקש רחמים אולי תשמע תפילתי והולכת וסותרת כפשיה והולך ויצא".

יוחני הזאת היתה בעלת כח כשוף, והיא נצלה זאת כדי להתחזות לאשה צדקנית ובעלת מופת. מה היתה עושה? כשידעה על אשה מעברת שהגיע זמנה ללדת, היתה פועלת בכשוף לעכב את הלידה, ולאחר מכן היתה באה אל היולדת ואומרת שבכח התפלה שלה היא יכולה לעשות מופת ולזרז את הלידה.

הרמאית והנוכלת הזאת כמובן לא התפלה ולא חוללה שום מופת, אלא פשוט בטלה את הכשוף שעשתה לפני כן לעכב את הלידה, וברגע שהכשוף בטל - ממילא יצא העבר.

כך הצליחה לתעתע בכלם כאלו היא צדיקה ומקבלת שמחוללת נסים ונפלאות באמצעות כח התפלה שלה. נשים מעכבות לידה היו עומדות אצלה בתור לבקש ממנה שתתפלל עליהן ללידה קלה. מן הסתם היא גרפה הון מכל המופתים המפליאים שלה....

עד שנתגלתה רמאותה של אותה מכשפה: "פעם אחת היה לה שכיר יום בביתה, והיא הלכה לבית האשה היולדת, ושמע השכיר קול הכשפים מתקשקשין בפלי כמו שהולך מקשקש במעי האם, ובא ופתח את מגופת הפלי והכשפים יצאו והולך נולד, וידעו כי בעלת כשפים היא" (רש"י שם).

אם כן, כלפי חוץ יוחני הזאת היתה צדקנית גדולה, אבל בתוך ביתה היא היתה סתם מכשפה....

לפי זה יבאר המעשה ברבי טרפון. כשבני אחותו הגיעו לבקרו, רבי טרפון העלה בפניהם את השאלה: איך יתכן שהשם קטורה נדרש במקום אחד לשבח ובמקום אחר לגנאי? אלא התשובה היא, שהיא היתה כמו יוחני, שכלפי חוץ היתה צדקנית, אך בתוך ביתה מרשעת.

מנין לנו שקטורה היתה כמו אותה יוחני, צדיקה מבחוץ ומרשעת מבפנים? על כך הוסיף ואמר רבי טרפון: "בני קטורה".

נאמר על קטורה: "ותלד לו את זמרון ואת יקשן", ואמרו חז"ל (בראשית רבה סא, ה): "זמרון - שהיו מזמרון לעבודת כוכבים, יקשן - שהיו מקשין בתוך לעבודת כוכבים".

אדם מראה עצמו בעיני הבריות כצדיק וחסיד. כיצד נתן לדעת מיהו באמת? לפי הבנים. הבנים רואים בבית את הוריהם ומשפיעים מהם והולכים בדרכם. לכן, אם הבנים צדיקים - סימן שאף הוריהם צדיקים, ואם הבנים רשעים - בידוע שהוריהם רשעים, ומה שהם מתנהגים כצדיקים, אין זו אלא אחיזת עינים. הם מרמים את הבריות ומתחזים לצדיקים.

כך היה גם במקרה של קטורה. לפי בני קטורה, שהיו עובדי עבודה זרה, אפשר לדעת מי היתה אמם באמת. אמנם כלפי חוץ היו מעשיה של קטורה נאים בקטורת והיא היתה מקטרת מצוות ומעשים טובים, אך בתוך ביתה היא היתה מקטירה ומשתחוה לעבודה זרה, והדבר בא לידי בטוי בבניה, שהיו עובדי עבודה זרה.

(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א)

הבן היה יחידה, והוא היה כחוליה אחת במערכת יוחני אלא

פניני ביה"ל

שע"י ביה"כ "בית לוי", רח" יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מאמר הרב

ממה פחד הרב שטיינמן

להיות במחיצתו של הרב בגן עדן. הרב היה קודש קדשים כל ימי חייו, מעולם לא בירך על מזונות מלבד על דייסה, מישוהו יכול להבין את הדרגות האלו? תופיני העולם הזה לא עניינו אותו כלל, לא היו במחשבה שלו, וגם מצוות שבין אדם לחבירו היו אלה דברים שעומדים אצלו ברומם של עולם.

והנה מגיע יהודי שרוצה להיות במחיצת הרב בגן עדן. עונה לו הרב, עד שאתה רוצה להיות לידי בגן עדן, היא גופא קשיא, אני בכלל לא בטוח שיהיה לי חלק בעולם הבא. היהודי הנ"ל חשב שהרב מתלוצץ עימו או שהוא פשוט מצטנע, וכי לגדול הדור לא יהיה גן עדן. הסביר הרב שהוא מדבר ברצינות, מפני שיש לו 2 חטאים שהוא לא יכול לעשות עליהם תשובה. נבהל היהודי, והרב המשך לספר ממה הוא חושש.

החטא הראשון אומר הרב זצ"ל, שהוא גול ממדינה בשם אוסטרייך, ועכשיו הוא לא יודע מה להשיב. מה גול הרב? אחרי המלחמה באירופה, היה הרב צריך לשלוח מכתב דחוף למדינה אחרת, ולא היה לו כסף, כך שלא יכל לרכוש בול למעטפה. מה עשה? הכניס מכתב למעטפה, בתקוה שאולי לא ישימו לב שאין בול וישלחו. אומר הרב - בסופו של דבר אני יודע שהמכתב הגיע ליעדו והם לא שמו לב, ואין לי למי להשיב את הגזילה כי אותה מדינה כבר איננה קיימת. לכאורה זו בעיה שלהם שלא בדקו, ובנוסף מדובר בגוים ובמדינה שאינה קיימת, סיבות רבות שלא ליחס לכך עבירה, ובכל זאת הרב חושש.

העוון השני אומר הרב, גזלתי פרח מאחת הדרכים, ואני לא יודע מהיכן בדיוק ולא יכול לעשות על זה תשובה. ומה לרב ולפרחים? הסבירה ביתו שהיא יודעת על מה הרב מדבר, ושהרב כל הזמן מבכה על זה, ומספרת שהבת שלה, דהיינו הנכדה של הרב שטיינמן, חזרה ביום אחד לביתה עם פרח יפה, שואלת אותה אמה - מאיפה הפרח, ענתה הבת שהיא קטפה

את זה מקום מסוים ולא זוכרת מהיכן בדיוק. הסבירה לה האם שזה אסור משום גזל, מפני שהפרח שייך למישהו אחר. הילדה שמעה את דבריה ובכתה ללא הפסקה. הלכו יחדיו לסביה הרב שטיינמן, ובשמוע הרב את הסיפור וכשהבין שנכדתו מתייסרת ומתחרטת על כך, אמר לה הרב שהוא לוקח את העוון שלה, ומעתה יהיה שלו, וזה הפרח שלא הרב לקח, ולא יכול להחזיר.

בעינינו לא היינו מייחסים לכך חשיבות, אבל אלו ה"חטאים" של גדול הדור, עד שבגללם חושש הרב שלא יהיה לו גן עדן. מה נאמר אנו. צריכים אנו ללמוד, עד כמה העולם אינו הפקר ועד כמה צריך להזהר מדין שמיים, אם כך חושש הרב שטיינמן ממעשים כאלו פשוטים, ודאי שצריכים אנו לעשות חשבון נפש, ולדעת שאם יש אפילו דבר קטן שחם ושלוש עשירי, צריך לתקן, ובודאי שבעלי תשובה עומדים במקום גבוה והקב"ה מקבל כל תשובה, ויהי רצון שנוכה לעשות חשבון נפש על מעשינו.

בברכת שבת שלום, הרב אברהם עטיה

מסופר בפרשה, לאחר פטירת שרה אימנו ע"ה מגיע אברהם אבינו לְסֶפֶד לְשָׂרָה וְלִבְכָתָהּ. בספר התורה במילה "ולבכותה" נכתבה אות כ' קטנה. אומר בעל הטורים במקום, שאברהם אבינו בכה עליה מעט ולכן האות קטנה, אך מדוע לא בכה עליה אברהם אבינו כמו שצריך לבכות על כל נפטר, כל אחד לפי ערכו ומעלתו, וכל שכן על שרה אימנו.

בתירוץ השני אומר בעל הטורים, שהיתה שרה כמו גורמת מיתתה, שמסרה דין ועל כן נענשה היא תחילה, והמאבד עצמו לדעת אין מספידים אותו. אומר בעל הטורים תירוץ מבהיל ביותר, שהיא נענשה כביכול על כך שאיבדה את עצמה לדעת.

כדי להבין, נחזור לפרשת לך-לך, שרה אימנו חשקה בילדים, ומתוך כך אמרה לאברהם אבינו "חֲמָסִי עֲלֶיךָ" (בראשית טז, ה), ומבאר רש"י: חמס העשוי לי, עליך אני מטילה העונש. כשהתפללת להקב"ה "מה תתן לי ואנכי הולך ערייר", לא התפללת אלא עליך, והיה לך להתפלל על שינוי, והייתי אני נפקדת עמך. זאת אומרת ששרה אימנו כביכול הטילה את הדין והאשמה על אברהם אבינו, והרי אנחנו יודעים שמי שמסור דין על אחר - הוא (המוסר) נענש תחילה, ולכן היא מתה תחילה, ולה בעצמה היה חלק במיתתה, ויוצא כביכול שיש לה דין של אדם המאבד עצמו לדעת, שהיא לא היתה צריכה למות, ומתה מכיוון שמסרה דין על אברהם.

מכאן אנחנו רואים עד כמה הקב"ה מדקדק בדין, ועם הצדיקים כחוט השערה. מי לנו גדולה משרה אימנו, שעליה עומד כל בית ישראל, ובכך זאת בגין משפט קטן שאמרה, וכביכול בצדק ובטענה שאברהם אבינו התפלל רק על עצמו, בכל אופן היא נענשה.

עוד דוגמא לדקדוק הדין נביא מהכתוב וַיִּתְעַנֶּה שָׂרָי וַתִּבְרַח מִפְּנֵיהֶּ (שם, ו), שרה רואה את הגר שפחתה מרימה את ראשה לאחר לידת ישמעאל בנה, ככתוב וַיִּתְקַל גְּבֶרְתָּהּ בְּעֵינֶיהָ (שם, ד), ושרה לא יכלה לקבל את זה והתחילה לענות אותה, אומר

הרמב"ן: "חטאה אימנו בעיניו הזה, וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה (של הגר), ונתן לה בן שהיא פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני העינוי". כל מה שרואות עינינו בכל הדורות עד ימינו, את הישמעאלים והצוררים של עם ישראל שלא שוקטים אפילו לרגע אחד עם כל מזימותיהם, אומר הרמב"ן שכל זה נובע מאותו עינוי ששרה עינתה את הגר.

פלא פלאים, עד כמה הקב"ה מדקדק על כל פעולה וכל צער. אם בארזים נפלה שלהבת, אם על מעשה זה של שרה (בדרגות שלה כמוהו), שעשתה דבר מה שציער את הגר שפחתה, היא נתבעה עד כדי כך שאנחנו סובלים מזה עד דורנו אנו, מה נאמר אנו, שכלל איננו שמים לב לכל מיני מעשים ואמירות שלנו המצערים ופוגעים באחרים, ולא מייחסים לכך שום חשיבות. כל אחד צריך לעשות חשבון נפש בעצמו, אם הוא לא פגם בדבר שעלול לרדוף אחריו, ומי יודע לכמה שנים.

מסופר על יהודי שהגיע לרב שטיינמן זצ"ל ובקשתו בפיו,

עד כמה הקב"ה מדקדק על כל פעולה וכל צער. אם בארזים נפלה שלהבת, אם על מעשה זה של שרה היא נתבעה עד כדי כך שאנחנו סובלים מזה עד דורנו אנו, מה נאמר אנו

ע"פ לוח "אור החיים" לפי זמני ירושלים

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
17:17	18:27	19:04

לע"נ יצחק שם טוב בן שרה ז"ל

לע"נ יוסף חיים בן עזיזא ז"ל

לע"נ שאול חי בן מרים ז"ל

פרוכת מטלטלת

הרב רובינשטיין החל לרעוד, הוא חש שסגירת המעגל נראתה קרובה מתמיד. 'אני לא מאמין, זה לא יתכן' - לחש לזקן בהתרגשות, 'זה פשוט לא יתכן...' 'מה לא יתכן פה?' - שאל הזקן. 'זה שלי. חרוטים על הפרוכת ראשי התיבות של שמי. אשתי קנתה לי את זה במתנה!'.

'זה מעניין...', אמר הרב, 'בדיוק בשבוע שעבר התעניין מישהו בפרוכת. התרצה לפגוש אותי?' - שאל את הזקן שהשיב בחיוב. וכך, בעיצומו של ליל פורים חורפי, נסע הרב שוב בדרכו לאותה הכתובת בה ביקר לפני שבוע. ליבו פעם בעוז, אך הוא השתדל לנהוג בזהירות. כשהגיע לכתובת, ביקש מהזקן להמתין ברכב, ונקש בדלתה של האשה. היא פתחה לו את הדלת בהפתעה מוחלטת, זכרה עדיין את דמותו ולא הבינה מה הביא אותו אליה שוב. 'תשבי בבקשה וקחי לך כוס מים', פתח הרב את ביקורו בביתה, 'יתכן שאת עומדת בפני תגלית מרגשת...'.

ואז לאט לאט, החל הרב לספר כי מישהו הגיע והתעניין בפרוכת. הוא החל להסביר כי הלה נראה בן גילה, ויתכן שמדובר במי מקרובי משפחתה או משפחתו של בעלה,

ואז - 'בום!' - שמע לפתע קול נפילה, הכוס שבידי האשה נשמטה מידיה והתנפצה על הרצפה, והאשה כמעט קרסה על הארץ. עיניה היו מבוהלות והרב רובינשטיין חש לעזרתה.

או אולי - הניח הנחה 'מוגזמת' - אולי זה הבעל האובד בכבודו

ובעצמו. האשה נזעקה וביקשה לפגשו, ואז יצא אליו הרב וביקש ממנו להיכנס הביתה... 'משה!' - זעקה האשה ברגע שהבחינה בדמותו. 'בלה!' - זעק הוא לעברה. השניים התייפחו בדמעות ובכי תמרוורים. 32 שנים חלפו מאז נפגשו באחרונה, שניהם היו בטוחים כי בן הזוג עלה על המוקד, מסר נפשו על קידוש ה', והנה הם שוב יחדיו!

וכך, שלג מעצבן, טיול מוזר ומיותר בשוק, והחמצת אוטובוס לניו ג'רזי, הובילו לאיחוד משפחה. לא יאומן כי יסופר, אך מסובב כל הסיבות, בורא העולם המשיג ומנחה את העולם, צירף מקרים אלה - לכדי פגישה בני הזוג לאחר 32 שנות פרידה... והלקח העולה מהסיפור המדהים הזה, המובא מפי הרה"ג ר' צבי רפפורט שליט"א בספר 'אמונה שלמה', מטלטל כל חדרי לב: כל כך הרבה דברים קורים סביבנו, שאיננו מבינים מה תכליתם. פעמים כה רבות אנו מתעצבנים על מה שקורה, מתאכזבים משיבושים שנראים מיותרים, מרגישים שחלקים מההתפתחויות פועלים הפוך מהרצוי... אך לעולם הזה יש מנהיג, המשיג בהשגחה פרטית על כל נברא ויצור. ומכוון את כל מה שקורה בעולם, מה יילך יותר טוב ומה יתקל בקשיים, וככל שנפנים שהעולם הזה מנוהל בהשגחה, כך לעולם לא נתאכזב.

כך אמר לבן הארמי, 'מה' יצא הדבר' (בראשית כד, ו), לאחר שכל נסיונות שיבוש השידוך בין יצחק לרבקה עלו בתוהו, בורא עולם הוביל והולך הנחה וכיוון - למטרה היעודה כי אליעזר יוכל לקחת את רבקה לאשה עבור יצחק, ובמילים אלו של לבן, טמון מסר עוצמתי, אדם יכול לחשוב שכל מה שמתרחש סביבו הוא צירוף מקרים. פעם הולך ככה ופעם אחרת, אבל כל מה שקורה בעולם הוא מושגח ויש בו מטרה, ושום דבר אינו בטעות.

(הרב אשר קובלסקי)

לג הזלעפות שהחל לרדת בארצות הברית כשבועיים לפני פורים, איכזב עמוקות את הרב רובינשטיין, שלפני חודשים אחדים הגיע לשכונת 'ברונקס' שבמנהטן, כדי לחדש את פעילות בית הכנסת המקומי. כמה הון ומאמץ ודמים השקיע בשיפוץ, ושלג האיתנים הזה משבש את כל התוכניות... מלכתחילה, תכנן לחנוך את בית הכנסת במעמד גדול ומפואר בליל פורים, אליו יזמין את כל מי שזיק יהודי עוד פועם בליבו. השלג הכבד הביא לסימני רטיבות קשים. הוא המתין לשוך הסופה, ואז בדק ומצא כי עם רוב הנזקים ניתן איכשהו להסתדר, חוץ מכתם רטיבות אחד, גדול ורב מימדים, ש'התמקם' בדיוק מעל ארון הקודש, במרכז כותל המזרח... 'דווקא שם יהיה כתם כה מכוער? איך אפשר? הלא אני מביא לכאן יהודים שכבר אינם צעירים, כאלה הזוכרים מעברם את בית הכנסת בתפארתו. לצידם, אני חפץ להביא גם צעירים אשר יתרשמו מהמעמד, וירצו לשוב ולפקוד את בית הכנסת. ובדיוק במרכז כותל המזרח ייתקלו עיני כולם בכתם עובש דוחה? מה עושים?'

בדרכו הביתה, אפוף מחשבות אכזבה וכאב, במקרה עבר דרך שוק מקומי. הוא צועד פנימה, נסחף בהמון האדם המשייט בשוק ומחפש מציאות. לפתע, נתקלו עיניו בפרוכת כחולה ויפה, קטיפתית ומרהיבת עין. מגן דוד זהוב רקום באמצעה, פייטים אדומים וסגולים רקומים בצדדיה, ובשוליה רשומות שלוש אותיות באנגלית E.B.G. הוא מביט בפרוכת, ולפתע עולה בו הברקה: ניתן לתלות את הפרוכת, ובגודלה העצום היא תצליח לכסות יפה את כתם הרטיבות, ואף תוסיף ליופיו והדרו של בית הכנסת, מבלי שאיש יידע את החרפה שמאחוריה... הוא מיהר לרכוש את הפרוכת, ושב לעבר בית הכנסת כדי לתלותה.

בדרכו לכביש המהיר, בזוית עינו הוא מבחין באשה מבוגרת, שרצה בשארת כוחותיה ולבסוף פספסה את האוטובוס המוביל לניו ג'רזי. האשה נאנחה באכזבה רבה, ובצער התיישבה להמתין לאוטובוס הבא. כראות הרב רובינשטיין את המראה, הציע לה במקום להמתין בקור כשעתיים - עד האוטובוס הבא, לבוא עמו לבית הכנסת הסמוך בו תוכל לנוח. שם, הראה הרב לאשה היכן תוכל לשתות ולנוח, ושב לרכבו להוציא את הפרוכת שקנה על מנת לתלותה בקיר המזרח של בית הכנסת. הוא החל לפרוס את הפרוכת על קיר בית הכנסת, כדי למדוד ולחשב כיצד לתלותה...

ואז - 'בום!' - שמע לפתע קול נפילה, הכוס שבידי האשה נשמטה מידיה והתנפצה על הרצפה, והאשה כמעט קרסה על הארץ. עיניה היו מבוהלות והרב רובינשטיין חש לעזרתה. 'מה קרה?' - שאל בבהלה והאשה - נסערת, מבובלת ונרגשת, בקושי הצליחה לפצות את פיה ולומר: 'אני לא מאמינה, אני לא מאמינה...'; תוך שהיא מצביעה על הפרוכת... הרב ביקש להרגיעה בכוס מים קרים. אז החלה האשה לספר: 'הפרוכת הזו היא שלי. קניתי לבעלי לפני 35 שנה, הבאתי לו אותה במתנה. הנאצים ימ"ש הפרידו בינינו, ומאז לא ראיתיו...' - התייפחה האשה בבכי קורע לב.

'ועתה, עיני הראות את הפרוכת. שלוש האותיות באנגלית הרשומות למטה מעידות כאלפי עדים. הן אלו ראשי התיבות של שמו של בעלי...' האשה הוסיפה להתייפח בהתרגשות, מראה הזיכרון מבעלה האובד מן העבר הרחוק, הציף אותה בהתרגשות וסערה. הרב הציע לה לקחת את הפרוכת כמזכרת, אך האשה סירבה והסבירה: 'תישאר הפרוכת בבית הכנסת, עדות זיכרון אילמת, שיישאר בעולם זיכרון נצחי מבעלי!' - אמרה והוסיפה: 'היה כדאי להפסיד את האוטובוס, בורא עולם הוביל לכך כדי שאזכה לראות מזכרת מבעלי הבלתי נשכח, כדי שאזכה לראות שנות ממנו זיכרון בעולם!' לבינתיים חלף זמן ממושך, וגם האוטובוס הבא כבר חלף עבר. הרב רובינשטיין התנדב להסיע את האשה לביתה בניו ג'רזי, ובכך למעשה תם חלקו הראשון של הסיפור.

בליל פורים בית הכנסת לבש חג. מאות יהודים מהסביבה התכנסו בו, וחנכו אותו בשמחה. הרב רובינשטיין קרא את המגילה, ואחר כך חילק אוזני המן וכיבוד קל למשתתפים. עם תום המעמד ביקש לנעול את בית הכנסת, הופתע לשמוע קול בכי נוגה עולה מאחד הספסלים. הוא היסב את ראשו לאחור, והבחין ביהודי מבוגר, שיער שיבה מעטר את ראשו, היושב בפינת בית הכנסת ומתייפח בשקט. הרב התקרב אליו, הניח יד רכה על כתפו, ופנה אליו ברוך: 'הלא פורים היום. מה לך בוכה? מדוע אתה כה עצוב?' - שאל בדאגה.

להפתעתו הרבה, הזקן לא השיב, ובמקום זאת שוב הונפה אצבע אל הפרוכת, והרב רובינשטיין הצטמרר ממש. 'מה קרה? זה קשור אליך?' שאל הרב. הזדעק הזקן - 'זה לא קשור אלי, זה שלי ממש! רעייתי עליה השלום קנתה לי את הפרוכת הזו לפני 35 שנה, כשאיש לא העלה בדעתו כי הצורך הנאצי ימ"ש יפריד בינינו לעולם...'.

לבריאותו השלמה של מימון מרציאנו בן מזל הי"ו

לע"ב אברהם אבהרון בן גינינה ז"ל

לע"ב רפאל פואה בן רוזה ז"ל

לע"ב בנימין בן טאוס ז"ל

לע"ב אסתר בת חנה ז"ל

כולם שווים לטובה?! ניצד?

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה, מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֵׁבַע שָׁנִים, שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה (בראשית כג, א), לכאורה סוף הפסוק "שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה" מיותר, שהרי כבר נאמר "וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה" בתחילתו. רש"י על המקום מרגיש בכך ולכן מפרש: כולן שווין לטובה. דהיינו שבא לרמז שכל שנות חיי שרה היו שווים לטובה. השאלה זועקת לשמיים, הרי חייהם של שרה ואברהם התחילו בעניות נוראה, וגלו מארץ לארץ, ושרה נלקחה לבית פרעה ואבילמך, והיתה עקרה שנים רבות, וראתה את שפחתה יולדת בן לפנייה ומתפארת בכך, ועד שנולד בנה יצחק שמעה שרה שהוא עלה לעולה, ובכך פרחו נשמתה ולא זכתה לראותו שוב, כיצד אם כן כל חייה שווים לטובה?

סיפר ה'חזון איש' זי"ע, שבעיר בריסק היה אברך שקנה יערות רבים הסמוכים לעיר, והצליח מאוד בכריתת העצים ומכירתם ונתעשר עשירות גדולה, עד שכל היערות המקיפים את העיר בריסק היו בבעלותו. פעם אחת פרצה שריפה ביערות ותוך שעות ספורות נהפכו כל יערותיו למאכלת אש, והאברך נשאר 'נקי מנכסיו' בחוסר כל. מאז, בכל עת שעבר ליד היערות היה נאנח באומרו, 'אוי כמה ממון ודמים השקעתי ביערות אלו, וכל יגיעתי הייתה לריק'.

פעם אחת שמע הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע את דבריו ואמר לו, דע כי טעות בידך, לא בגלל שהשקעת כ"כ הרבה ממון ביערות ועשית יורד, אלא מאחר ונגזר עליך להתהפך ליורד על כן השקעת את ממונך ביערות. כלומר שכל דאגותיו הם רק מכיוון שלא השכיל להבין ולהאמין שהכל נגזר עליו משמים, והכל בשבילו ולטובתו, הגם שאינו מבין מדוע.

ההיפך הוא אצל שרה אימנו, אומר החיד"א זיע"א (בספרו פני דוד, חיי שרה) שתיבת "וַיְהִי" נקראת הן ביושר והן למפרע, כלומר מימין לשמאל או משמאל לימין אותו הדבר, ובא הדבר לרמז לנו, שקיבלה שרה את כל מאורעות חייה בשמחה ובאהבה, אפילו כשחייה התנהלו למפרע, כלומר להיפך מרצונה, ותמיד האמינה בה' שהוא נמצא עמה בכל עת וזמן ובכל מקום ואתו, והוא 'הגומל חסדים טובים לעמו ישראל', וכך זכתה בסופו של דבר להיות שרה אימנו, וזה כוונת הפסוק, שכולם שווים לטובה בידיעתה שכל מה שעושה הקב"ה, לטובה הוא עושה, ואף אם בשעת מעשה נראה הדבר כצרה ח"ו, האמינה שלבסוף יתגלה שכולו לטובה ולברכה.

קמיע להצלה מגניבות

וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, וַיִּכְסְהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יָחַם לוֹ

(הפטרת השבוע, מלכים א, א)

שאלה: אצל בעל עסק בשם ראובן, אירעו מספר גניבות בבית מסחרו. בכל פעם הצליחו הגנבים לגנוב סחורה יקרה וסכומי כסף, וגם לאחר שראובן התקין מצלמות ואזעקות הצליחו הגנבים בזמנם.

באחד הימים, כשסיפר לידידו שמעון אודות צרת הגניבות, אמר לו שמעון: "יש לי קמיע מיוחד, בדוק ומנוסה לשמירה והצלה מגניבות...". ראובן שאלו בנימה של זלזול: "אתה באמת מאמין בדברים אלו?!...". שמעון טען כי מדובר בקמיע של מומחה הידוע בסגולתו, "רכשתי אותו תמורת אלפיים דולר, ואני מוכן להשאיל לך אותו לתקופה הקרובה, ובלבד שתניח אותו במקום מוצנע ושמו...". ראובן הסכים משום שלא חשב שיש לו מה להפסיד, ולקח את הקמיע.

הקמיע הונח במקום סתר, אבל ההמשך ודאי ידוע, עוד באותו הלילה אירעה גניבה קשה אצל ראובן, הגנבים רוקנו את כל החנות, ולא שכחו לקחת... את הקמיע נגד גניבות! ובכן, שמעון בא ותובע לקבל את דמי הקמיע: "שואל חייב אפילו באונסין, כל שכן בגניבה!". כנגדו השיב ראובן: "קמיע נגד גניבות - שלא הצליח לשמור ולו ללילה אחד, ואף הוא עצמו נגנב, אינו קמיע!". עם מי הדין?

תשובה: ראובן השואל לא יכול לטעון שהיות והקמיע לא פעל וגם נגנב בעצמו, אם כן הוברר שאינו קמיע כלל, וזאת משום שכפי הנראה ראובן זלזל בקמיע ולא האמין בכח סגולתו, ולכן משום חסרון האמונה הוא לא הועיל עבורו. מצינו בגמרא (ברכות ס"ב:) על הפסוק **וַיִּקֶם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת כִּנְפֵי הַמַּעִיל אֲשֶׁר לְשֹׂאֵל בְּלֵט** (שמואל-א כד, ד): כל המבזה את הבגדים, סוף אינו נהנה מהם, שנאמר **"וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, וַיִּכְסְהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יָחַם לוֹ"** (מלכים א, א). לומדים מכך שהקב"ה חקק טבע בעולמו, שכאשר אדם אינו מעריך ומכיר בטובת דבר מסוים, הוא אינו יכול להפיק ממנו תועלת והנאה. ובמאירי (שבת נג.) מבואר שכאשר טבעו של אדם מתחזק מתוך ביטחונו בישועת ה' ע"י הקמיע, הוא מתרפא. ויתכן שבנוסף היו אצל השואל דברים פסולים (כגון עיתונים פסולים וכו') הפועלים ההיפך משמירה.

ממילא יכול לטעון המשאיל, מאחר וקיבלת ממני קמיע בעל שווי שוק המוחזק למועיל, עליך לשלם לי את דמיו, וזה שלא הועיל עבורך, סביר להניח שמעשיך גרמו לך, וכך הדין.

(אחת שאלתי 3, מאוצרו של הגר"י זילברשטיין)

השקפה לבית היהודי

הסתפקות מול השתדלות

בפרשתינו טמון יסוד חשוב על ההבדל בין הסתפקות האדם בגשמיות, לבין השתדלות מירבית הנצרכת ברוחניות. רואים אנו התנהגות קוטבית באברהם אבינו, כאשר מצד אחד סומך על אליעזר בכל ענייני ביתו, שהיה **"עַבְדּוֹ זָקֵן בֵּיתוֹ"**, והיה **"מִשָּׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ"** (בראשית כד, ב) - המנהל הכלכלי של אברהם אבינו, האחראי על כל ענייני הבית ועל נכסיו ואוצרותיו של אברהם. ומן הצד השני כאשר אברהם מבקש אשה לבנו ליצחק, הוא לא משאיר זאת בידיו של אליעזר, לפני שמבקש ממנו: **"שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי... וְאֲשַׁבְּעֶךָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ, אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנֵי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי"** (שם). כאן הוא כבר לא סומך עליו ומבקש ממנו שישבע!

יתרה מכך, רבותינו תיארו את מעלותיו של אליעזר (יומא כח:): "המושל בכל אשר לו - שמושל בתורת רבו", ועוד: "דמשק אליעזר - שהיה דולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים". הוא קיים את התורה שקיבל מאברהם אבינו, וגם מבחינה חיצונית היה דומה לאברהם, עד שהיה נדמה לבריות כאברהם ממש! יושב ולומד תורה יומם ולילה, ומפיץ את

זו דרכם של עובדי ה': ענייני העולם הזה אינם מטרידים אותם... אך בעניינים הקשורים ברוחניות - עושים ככל יכולתם

אמונת אברהם אבינו בקב"ה לאחרים. למה אם כן לא סמך עליו אברהם אבינו גם בעניין האשה ליצחק?

אלא, שזו דרכם של עובדי ה': ענייני העולם הזה אינם מטרידים אותם, והם אינם מקדישים להם דאגה ותשומת לב מרובה, אך בעניינים הקשורים ברוחניות - הם עושים ככל יכולתם ונוקטים בכל השתדלות אפשרית. אברהם אבינו האמין לאליעזר עבדו - אבל לא בדברים הנוגעים לנשמת עם ישראל! ידע אברהם אבינו שכל ההמשכות של האומה היהודית, שתמשיך בתורה, בחסד ובאמונה - הכל תלוי באשה שייקח יצחק אבינו, והיא צריכה להיות לפי דרישותיו הרוחניות של אברהם אבינו, בעלת חסד שתתאים ותשלים את יצחק אבינו ששורשו במידת הגבורה.

כך צריך להיות בכל בית ישראל, כמובן שצריך השתדלות שהעולם הגשמי יהיה משביע רצון ויאפשר מחיה נאותה ומתאימה לבית יהודי. אבל עיקר הדגש, ושם אין פשרות, צריך להיות בענייני הרוח וקיום התורה והמצוות. אין הדבר אומר שצריך להיות קפדן, שהרי אמרו רבותינו "לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ולא יהא קפדן כשמאי" (שבת ל:), כלומר שצריך בחכמה ומאור פנים לדאוג שענייני הרוחניות מנוהלים בצורה הטובה ביותר. (מבוסס על "משכני אחר" לגר"ר אלבו שליט"א)

רבי גדליהו משה גודלמן זצוק"ל

השבת הוא יום פטירתו של רבי גדליהו משה, האדמו"ר החמישי לבית זוועהיל. ענותו גדול, שעוד בחייו זכה לפעול ישועות גדולות. נולד ברוסיה, ונשאר שם אף כאשר אביו (רבי שלומק'ה) עלה לארץ הקודש. בשל הרבצת התורה שלו, נאסר ע"י הרוסים ונשלח בניסים ל-7 שנים בסיביר במקום גזר דין מוות שהושת עליו בראשונה. גם שם המשיך לשמור תורה ומצוות במסירות נפש. בערוב ימיו עלה לארץ ישראל. לאחר שנפט, נטמן הרב בבית העלמין "שייח באדר" בגן סאקר שבירושלים. את ציונו פוקדים עד היום המונים, בשל הסגולה המפורסמת, כי כל העולה על קברו ברציפות בשלושה ימי שני-חמישי-שני, יזכה לישועות רבות בכל עניין. מסופר כי בירושלים הייתה אישה שכונתה 'יענטל'ה די משוגיע' - יענטל'ה המשוגעת, משום שהיתה נוהגת לעמוד בחוצות ירושלים, ולפתוח פיה כנגד העוברים ושבים, והייתה מדברת בטוב טעם ודעת... למלמד אמרה מה שההורים מדברים עליו, לראש כולל מה שהאברכים מדברים עליו. כל אחד קיבל את שלו, וכמובן בקול רעש גדול.

במלחמת תש"ח, כשהתעופפו פגזים, מצאה יענטל'ה משכן באותו מקלט שבו היה האדמו"ר מזוועהיל. כשהפגזים עפו היא הייתה שותקת, אבל כשהשתתק בחוץ, התחילו ה'פגזים' שלה... היושבים במקלט, החליטו שבהפוגה הבאה יחליפו לה מקלט. מדוע לא 'יינהו' עוד כמה יהודים ממנה!?!... אבל לפני שנקטו בצעדים מעשיים החליטו לשאול לדעת הרב.

ניגשו ושאלו: "האם מותר להחליף מקלט לאותה אישה, המביישת כאן אחרים?". אמר הרבי: ודאי שמותר, אין שאלה בכלל, רק שלפני שאתם עושים זאת, אספר לכם מעשה מאבי, רבי שלומק'ה זוועהילער זצ"ל: בהיותנו בגולה הייתה לי אחות, שחלתה במחלה שגרמה לה להיות בסכנת נפשות בכל פעם שהחום היה עולה. פעם אחת טיפס החום ועלה ל-40 מעלות, ולא הצליחו להורידו בשום צורה. הרופאים שהוזעקו הודיעו להורי שבעוד זמן קצר תהיה הילדה בגן עדן.

אבי התעטף במעילו ורץ החוצה. 'לאן אתה הולך במצב כזה?' שאלה אימי אחרים? - 'רץ לחפש ביזיונות', ענה אבי. הוא היה ממונה על שכר הלימוד במסודות, ובמסגרת תפקיד זה ניגש לאשה מסוימת ואמר לה משהו, בתגובה היא החלה לצעוק עליו בקולי קולות. מיד התקהלו סביבו אנשים שניסו להבין במה מדובר. הרב 'שם עמוק' את הביזיונות, ולאחר מכן חזר הביתה ואמר: 'ב"ה לא יקרה לילדה כלום!'. ואכן, החום ירד והבת יצאה מסכנה. פנה הרבי לשואלים: 'ודאי שמותר להוציא את האישה אם היא מביישת אנשים, אך הקב"ה שלח לנו אותה כמתנה, שהרי בביזיונות נפדים ממוות, הנוותר על כזאת מתנה דווקא כעת!?!'.

למה יש חשק למתוק?

ניצבים אנחנו בפני המעבר לשעון חורף, ומידי יום החושך יגיע מוקדם, ורבים מאיתנו ימצאו את עצמם בבית שעות רבות כשהארונות מלאים בכל טוב. כולנו ודאי מכירים את התחושה למתוק בצורה מוגזמת, ולא תמיד ברור למה, ובודאי שלצורך עוד ועוד מתוק אינו בריא לגוף האדם. אבל למה זה קורה? האם זה סתם כי בא לנו דבר מתוק, או שיש פה חכמה נפלאה בגוף האדם?

ובכן, הרצון לדבר מתיקה נובע מכל מיני סיבות, והוא בעצם תכונה נפלאה שטמן הקב"ה בגוף האדם לאותת לנו על בעיות. סיבה אחת לקבלת האיתות היא פשוט רעב: כשאנו רעבים, הגוף דורש את הדלק שלו - ודורש אותו עכשיו, ומגביר את החשק למתוק, מפני שסוכר הוא הדלק הקלורי הכי זמין ומהיר (ולא בריא) שיש. גם חוסר שינה עשוי לשלוח אותנו לחפש מתוקים בגלל האפקט המעורר (אך קצר המועד) של תוספת אנרגיה בסוכר ומוצרי.

נעמוד על דרכים פשוטות להילחם בהתקף חשק למתוק, או לפחות לתקן חלק מהנוק לאחור שהוא כבר נעשה:

א. פעילות גופנית - מחקרים מראים שפעילות מתונה מפחיתה את הנטייה להתקפי רעב, כולל משיכה למתוקים. אפילו הליכה מהירה של רבע שעה יכולה לעזור בהקשר הזה.

ב. שתיית מים - ההרגשה שאנחנו זקוקים למשהו מתוק היא לעיתים פרשנות מוטעית שלנו להתייבשות קלה. ולכן שתייה של מים במקום לאכול משהו מתוק, בהחלט תעזור להרחיק מאיתנו את ההרגשה הזו, ניתן להוסיף מעט לימון סחוט. גם לאחר האכילה, שתייה מרובה של מים יכולה להציף את עודפי הסוכר ולשטוף אותם החוצה.

ג. מחזור הדם - אחת הסיבות השכיחות ביותר לצורך במשהו מתוק היא ירידה ברמת הסוכר בדם, מה שנקרא "נפילת סוכר". ניתן להימנע מנפילות סוכר על ידי הגדלה של מספר הארוחות והקטנה של גודל כל ארוחה בעצמה. כמו כן מומלץ לצרוך חלבון מן החי, זה לא רק מונע ירידה ברמת הסוכר אלא גם שומר על רמה קבועה של סרוטונין, המוליך העצבי שיש לו השפעה מכרעת על מצב הרוח שלנו.

ד. אכלו חלבונים - אחת הבעיות עם אכילת מתוקים היא, שהם תורמים לתחושת שובע רק לטווח קצר מאוד - לא יותר משעתיים. הפתרון הוא חלבון שמקורו בביצה קשה, ביוגורט או בחמאת בוטנים וכד': במאכלים האלה יש מעט מאוד סוכרים, והחלבונים שבהם עוזרים לנו להרגיש מלאים עד הארוחה הבאה.

ה. תמרים ושאר פירות - הם דרך נהדרת לקבל את המתקיות שאנחנו מחפשים, בלי שהדבר יזיק לנו, בנוסף נקבל מהתמרים גם סיבים תזונתיים.

אולם האירועים המחודש של בית הכנסת "בית לוי"

בסימן

אנו מזמינים אתכם לביקור והתרשמות ולערוך את האירוע שלכם באולם החדש והמשופץ: ברית מילה // סיומי מסכת // אזכרות // שבת חתן // כנסים והוצאות

הכנסות קודש להחזקת הכולל • לתחזוקת המקוה • לנדקקים

רח' יוסף חכמי ליד מלון רימונים-שלום שכונת מדורגי בית גן ירושלים

לפרטים ותיאום מועד התרשמות: 054-422931 // 054-3551383 // 02-6540906

מקוה בתכלית הנשרות וההידור לפי כל השיטות והחומרות ובהנחלת הרבנים

נבנה ברמה גבוהה ובייפוי מיוחד, ועובר נקיון יסודי מידי יום ע"י חברת נקיון

לפרטים נוספים: 02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לפניות לתרומות לעלון לזיכוי הרבים, וכן להקדשות לרפואה להצלחה לע"נ -

02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לקבלת העלון למייל ולכל צרכי העלון נא לשלוח מייל ל:

ALON.BEITLEVY@GMAIL.COM

לקבלת דבר תורה יומי מפי הרב שליט"א בקבוצת וואטסאפ שקטה, נא לשלוח בקשה במייל

שנה שביעית

גליון מס' 306

פרשת חיי שרה
ה'זשפ"ב

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרה שרים

לקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

כמה מפיסדים ע"י שינה

מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (כג. א) איתא בשם הגה"ק החידושי הרי"מ זצ"ל, על מאמר חז"ל (ב"ר פנ"ח) ר"ע הי' יושב ודורש התחילו להתנמנם, ביקש לעוררן אמר מה ראתה אסתר למלך על קצ"ז מדינה. תבוא בתו של שרה שחיתה קצ"ז שנים ותמלך על קצ"ז מדינות. וצריך להבין היאך דברים הללו עוררו אותם משנתם, וביאר החידושי הרי"מ שאכן בדבר זה עורר אותם דהרי ראינו שמשום ששרה היתה קצ"ז שנה משום זה מלכה אסתר על קצ"ז מדינות א"כ החשבון הוא בעד כל שנה מדינה אחת. ולפי חשבון יוכל להיות לכל שבוע עיר אחת וכל שעה עכ"פ כפר אחד אשר עולה לשווי כמה וכמה אלפים. א"כ בעת אשר אדם ישן מעט יוכל להפסיד כמה אלפים. משום זה נתעוררו משנתן.

(שיח שרפי קודש)

המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן

ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכתה" (כג. א) חכמינו ז"ל אמרו במסכת שבת (קה): "כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו", ומסביר ה"חתם סופר" על פי משל, שמקובל אצל היהלומים ואבני החן גונזים באוצר שמור היטב, אולם לא סופרים אותם, כדי שתשלח בהם ברכה, שהרי אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין. לעומת זאת, דברים שאינם חשובים, המצויים בבית לרוב, אין מקפידים עליהם לשומרם בתוך בתי האוצר, אולם מאידך, סופרים ומונים אותם כדי להשגיח עליהם שלא יגנבו. למרות הספירה לא חוששים בעניין סימן הברכה, השורה בעיקר על דברים סמויים, כי חפצים אלו אינם חשובים, ולכן לא חוששים שמא לא יתרבו. הנמשל מובן, שחכמינו ז"ל אמרו "כל המוריד דמעות על אדם כשר, הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו". הקב"ה מחשיב דמעות אלו ביותר, שהרי ד' אוהב מאד את הצדיקים ואת זכרם, ולכן הוא שומר עליהן ומניחן בבית גנזיו. מאידך, הוא סופר אותן כי הוא אינו מעוניין שהן יתרבו, שהרי אין הוא מעוניין במיתת צדיקים ובהגעת צער ויסורים לישראל.

(חתם סופר)

שרה אמנו השתתפה בעקידה ע"י מסירות נפשה

ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ בניען. (כג. א) ברש"י ז"ל פירש: "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה, וכמעט שלא נשחט פרחו שמתה ממנה ומתה". והרי זה תמה ששרה הצדקת, עליה נאמר שאברהם אבינו ע"ה היה טפל לה בנבואה, פרחו נשמתה

כששמעה על מסירות נפשו של בנה יצחק בעת העקידה, בו בזמן שזה הוא רצון הצדיקים "למסור נפשם ומאודם ויוצאי חלציהם למען כבוד יתברך שמו", ואיך יתכן שנצטערה עד כדי כך שפרחה נשמתה? ומבאר הרה"ק המגיד מקוזניץ זי"ע שאמנם לאמתו של דבר, כששמעה על העקידה שעקד אברהם את יצחק בנה לעולה לה, הבינה בקדושתה שהיה בזה ייחוד גדול וקדוש, ולפיכך מסרה נפשה באותה עת רצון, בכדי להשתתף עמהם באותו ייחוד מופלא ונעלה. והוא שנאמר: ותמת שרה בקרית ארבע, היינו שכיוונה ליחד את ארבע אותיות שמו ית', והכל נעשה במסירות נפש למענו ית', והוא שאמרו ז"ל (וה"ח ק"ט ב) בקרית ארבע דא קריאת שמע, היא חברון חיבורא דנשמתא דילה היא שכינתא, דאיהי קרית ארבע ארבע אתון דשמה קדישא דאינון: ה' אלקינו ה' אחד. היינו שהסתלקותה מן העולם היה באותה בחינה של העקידה, כלומר: מסירות נפש, בכדי לייחד את שמו הגדול ברוך הוא, וצערה היה מתוך רצון למסור את נפשה כשם שבנה עשה זאת בעת העקידה.

(ערוגת הבושם)

אברהם אבינו האמין באליעזר עד גבול מסוים

ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו (כד. א). הרה"ק בעל "באר מים חיים" זי"ע מסביר אריכות הלשון בפסוק זה במשל: שירה יצאה לדרך ארוכה, ואחד המשתתפים ביקש לקבל הלואה בסכום של חמש זהובים, הנה כל אחד מבני השיירה התחמק ממנו, וטענתו עמו: הרי איני מכירך אם אדם הגון אתה ותפרע לי אתה הלואה, במשך הזמן, רצו לבשל עופות שהיו להם, אך דא עקא כי לא היה אתם שוחט, נענה אותו אדם, ואמר כי הנהו שוחט, מיד פשטה השמועה וגדלה השמחה כי נמצא שוחט, כשפנו אליו וביקשו לשחוט העופות, נענה ואמר: פליאה גדולה בעיני, כשביקשתי הלואה קטנה בסכום של חמש זהובים, נתחמקתם בטענה שאינכם מכירים אותי,

(עבודת ישראל)

אברהם אע"ע ידע את רוב ערכה של מערת הנמכלה

בכסף מלא יתננה לי בתוככם לאחות קבר. (כג. ט) תיבת "בתוככם" היא שפת יתר, ונ"ל כי לא יצא דבר שקר ח"ו מאברהם, ואיך אמר "בכסף מלא", דהיינו בדמי כל שויו, הלא כל הון לא ישוה בה לפי מה שידע אברהם גדול יקר מעלתה שהיה המעבר לגן עדן, ונטמן שם אדם וחוה (עירובין גג). לכך אמר "בתוככם", ר"ל שיתננה לי בדמי כל שויה כפי מה שהוא שוה 'בתוככם', ולא הוי רמאות, כי לא היה שוה כלל ביקר מעלתה, והוי זה הנהגה וזה לא חסר, ואינו חייב לשלם עבור זה. ועוד י"ל, כי באמת בידם לא היה שורה הקדושה, רק אחר כך "ויקם" (כג. יז) תקומה היתה כפירוש רש"י (שם), והיינו כמו שהיא עתה בתוככם יתננה לי בכסף מלא.

(ישמח משה)

אברהם אבינו עשה תשובה בכל יום

ואברהם זקן בא בימים (כד. א). י"ל ע"פ מאמר חז"ל לעולם ילמוד אדם תורה שלא לשמה וכו' ופרשתי בשם ס' מאור עינים, דהתוה"ק תעלהו מעלה מעלה עד שבכל יום יהיה לו השגה ויבא להכרה שכל מה שלמד עד עתה היה שלא לשמה, וכן ביום שלאחריו, וכן כל מעשיו שעשה עד הנה לא היה בכוונה הרצויה, והיינו לעולם ילמד אדם שלא לשמה דלעולם יהיה אצלו בבחי' שלא לשמה, דע"ז בא אח"כ לשמה, וזה היה אצל אע"ה דכל יום עשה תשובה, ונמצא דבכל יום היה כקטן שנולד, ומש"ה זכה לזקנה, וזשה"כ בא בימים ולא בשנים דלא הספיקו ימיו להגיע לידי

בית הנסות לתורה ולתפילה שטפנשט

מכל אברכים לעין - לפתח מכל אברכים לתורה - אח"כ רחוב מורש"ל 13 בני ברק

תלמוד תורה
"תורת אמת" שטפנשט
מתחם גז' הילדים * קב"י אברכים
רח' רש"י 5 אלעד
מתחם כותל התלמוד תורה
רח' רש"י 9 אלעד
מתחם המכינה לישיבה קטנה
הכלל הסדירה - אלעד
רח' רש"י 3 אלעד

בית שטפנשט - גבעתיים
קב"י מ"שטפנשט
רח' רמב"ם 1 גבעתיים
כולל אברכים * בית נבט * מורש"ט
* מרכז מתנדבים לנתיקים

המנסת אורחים ואש"י במונחה
לקבוצות ויחידים - במונחה מראש
מתחם קבר האומ"ר הראשון שטפנשט
רח' אליעזר 2 ע"ב פאקורר ואש"י - ומונחה

מופעל קמחא דפסחא
קמחא דפסחא
עוד וסיוע לשפחות ברובות בני
הצדק - גבעתיים

אור תורתנו
שיעורי תורה ברחבי הארץ, נגמ חיוק
ועבר יודות לעם שבשדות, בדשנות
נולדו המשיבים ומזכי הרבים

הספירה התורנית ומוזיאון
להנצחת יהדות ומונחה
וכר העדיקים שטפנשט.

מכון תורני
"תורת אמת" שטפנשט
הוצאת כתיבת רבותינו הקדושים
לבית שטפנשט - רח' - והכני רומניה.

מופעל האנציקלופדיה
הכתיב רומניה

מספרי הזמון ניתן להשיג
במשרדי המוסדות:
אנציקלופדיה מילכת שבמלכות בית דודין ב"ח
אמונת אמת - שטפנשט
ישיבת קדיש - רח' ורין
מנוחת מלכים - ניסן
ע"ז ובח
ח"ב עניני בריית מילה
ח"ב עניני נישואין ונעוה שאני.
ח"ב עניני - דברי ולימוד
נעורו של משה - גני שטפנשט עתיקים
אילנות עם שני דסיקים

יור"ל על ידי מבין
"תורת אמת שטפנשט"
הצטרפו לקבילת הגליון כל שבוע
בדוא"ר: 6160303@gmail.com
טלפון: 03-579-03-03
פקס: 03-616-5110

הנה כשנוגע הדבר לשחיטה כולם סומכים עלי ואינכם חוששים כלל... וזהו כוונת הכתוב, כי אברהם אבינו ע"ה למרות עושרו הגדול שובל פרדותיו היה שוה יותר מזהבו של אבימלך, בכל זאת היה לו אימון רב בעבדו אליעזר, והיה מושל בכל אשר לאברהם, על כל ההון והעושר, אבל כשנגעו הדברים לשידוך עבור בנו, שזה נוגע לענינים רוחניים, אזי לא סמך כלל על יושרו ומהימנותו של אליעזר, ולא הסתפק עד שהשביע אותו בנקיטת חפץ.

(ציצים ופרחים)

ויהי לשון צער

ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת (כד טו) נאמר "ויהי" לשון צער, כי באמת התחרט אליעזר על אשר עשה לו סימן זה כי גם חז"ל אמרו ששאל שלא כהוגן כי שמא חגרית או סומא תקרה לפניו, לכן נאמר ויהי לשון צער.

(גארא דכלה)

בעשיית מצוה יש לטרוח

וירץ העבד לקראתה (כד, יז). פירש רש"י שראה שעלו המים לקראתה. ופירש הרמב"ן ז"ל דדיק כן מחמת דאחר כך כתיב ותשאב לכל הגמלים, ומקודם לא נאמר לשון שאיבה, מכלל דמקודם לא הצרכה לשאוב דעלו המים לקראתה. אפס דלפי דברינן תקשי הוא גופא, למה אח"כ בהשקות את הגמלים לא עלו המים לקראתה, ונראה בסיעתא דשמיא, דאמרו חז"ל (פסחים קיד): דמצוות צריכות כונה, והעיקר במצוות הוא המחשבה שעושה בזה רצון הבורא. ולהכי בפעם הראשונה דבדעתה היה לשאוב המים לצרכה, לכן עלו המים לקראתה שלא תטריח עצמה, כיון שכונתה היה לשאוב לצרכה. משא"כ בפעם השנייה, שכונתה היה לגמול חסד להשקות הגמלים של אליעזר עבד אברהם, לא עלו המים לקראתה, שכשאדם עושה מצוה יותר נחשב לעשות פעולה, שבעשותו פעולה לשם מצוה נחשב לו יותר למצוה.

(קדושת לוי)

אין להנות ממעשה ניסים

ותמנה ותער כדה אל השקת ותירץ עוד אל הבאר לשאוב ותשאב לכל גמלו (כד ט) יען אסור להנות ממעשה ניסים לא נתנה רבקה מן המים שנתנה לאליעזר לשתות גם לגמלים, ומה שנתה אליעזר יען היה צמא מאוד והיה בסכנה לכן ותער כדה ותרץ לשאב ותשאב ולא עלו כבר המים לקראתה לכן נתנה כבר מים אלו לגמלים לשתות.

(הגה"ק רבי מאיר אריק זצ"ל)

הדרך הראתה לאליעזר כי הוא בכיוון הנכון

אנכי בדרך נחני ה' בית אחי אדני. (כד, כ) 'בדרך' נקוד פת"ח - לשון מבורר, רצה לומר שכבר על ידי הדרך ידעתי שנחני ה' בית אחי אדוני, שכיון שאמרו חכמינו ז"ל (בר"ד נט-טו) שהיה לו קפיצת הארץ, דהיינו שמביא את האדם ברגע אחת מעצמו. וכיון שקפצה לו הדרך שהלך שלא מדעתו ורצונו אלא שהשי"ת הוליך אותו והביאו למקום שידוע לפניו יתברך, אי"כ על ידי הדרך ידעתי שכאן הוא בית אחי אדוני, שראיתי שדעתו יתברך שאעמוד פה, שמע מיניה דכאן הוא המקום לעמוד, משום דכאן הוא משפחת אדוני.

(קדושת לוי)

אין להרהר אחר רצון הרבי

אלי לא תלך האשה אחרי (כד, לט) וברש"י, אמר לו אברהם, בני ברוך ואתה ארור ואין ארור מדבק בברוך. יש לתמוה למה השיב אברהם אבינו ע"ה לאליעזר כלשון תוכחה שאין ארור מדבק בברוך, והרי היה כוונתו לטוב שהיה רוצה לידבק באברהם אבינו. ונראה מזה, שאם רואה שרבו רוצה לעשות באופן כזה, אין להרהר ולרצות לעשות באופן אחר, ולכן גער בו (ווי ואט לשם שמים ממיינט אז ס'איז נישט רביניס רצון איז דאס ארור).

(לקוטי הרי"ם)

כל זיווג וזיווג הוא רק מעשה ניסים

ואבוא היום אל העין (כד מב). מתאמר ממשמה דהרה"ק החידושי הרי"ם מגור זי"ע על פרושו של רש"י עה"פ ואבוא היום אל העין: היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ ע"כ. ללמדנו בא שכל זיווג של בר ישראל בא באמצעות ניסים, וראיה לזה, דאליעזר עבד אברהם בכלתו לקחת אשה ליצחק קפצה לו הארץ כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין צה). ולמה

הוצרך לזה, אלא שבא לרמוז לדורות שכל זיווג הוא בנס.

יפה שיחתן של עבדי אבות, מניין?

ואבוא היום אל העין (כד, מב) ברש"י ז"ל מפרש: "אמר רבי אחא, יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים". היינו, שיש הוכחה שהיה יפה בעיני המקום שיחתן של עבדי אבות, וההוכחה היא 'מתורתן של בנים', היינו, שאנו רואים שהשי"ת עשה מסיפורי דבריו [של אליעזר] תורה לבניו ידידיו, וכתב זה בתורתו לפניו ונתהוה מסיפוריו תורה הקדושה, מזה מוכח שיפה שיחתן לפני המקום ברוך הוא."

(דגל מחנה אפרים)

פקחותה של רבקה

ותאמר שתה וגם גמליך אשקה. (כד, מז) תמוה מאד, שהרי בתפילתו של אליעזר ביקש ונתן סימן: והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אותה הוכחת לעבדך ליצחק וגו', ובגוף המעשה נאמר: ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב, ואילו אליעזר שינה בדבריו ואמר: ותאמר שתה וגם גמליך אשקה. ברם, אם כי בקשתו היתה שתאמר: שתה וגם גמליך אשקה, הרי רבקה לא אמרה כך, משום שאין זה דרך ארץ לצרף שתיית האדם עם הגמלים כאחד, ולכן תחילה השקתה את אליעזר, ורק לאחר מכן אמרה: גם לגמליך אשאב, אמנם אליעזר חשש לשבח אותה על כך יותר מדי, לפי שהיה מתיירא שלבן ובתואל בראותם גודל פקחותה ימנעו ממנה שתלך עמו, ובגלל זה שינה בדבריו ואמר עליה שאמרה: ותאמר שתה וגם גמליך אשקה, בכדי שלא יעמדו על גודל מעלתה.

(הרה"ק רבי יששכר דוב מבעלזא זי"ע)

אברהם מידת החסד

הנה אנכי נצב על עין המים (כד, מג) אמר הטעם, למה עשה אליעזר עבד אברהם הסימן במים דוקא. כי כשרוצין לעשות טובה לאדם צריך להזכיר אותו באותה המידה שהוא עומד בה, ואברהם היה בחינת חסד, ומים הוא ג"כ בחינת חסד (תיקוני' תיקון יש לת, א), לכך הזכיר אותו במים. ולכן כשבא אצל לבן ורצה לעשות לו טובה סיפר לו המעשה פעם שניה, ולכך אמרו (בר"ד ס, יא) יפה שיחתן של עבדי אבות וכו'.

(אמרי פנחס)

אברהם שלח בגדי צניעות

ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים וגו' (כד, נג). כאשר שלח אברהם אבינו ע"ה את אליעזר עבדו לקחת אשה לבנו יצחק, ונתן בידו תכשיטים ובגדים, מילא תכשיטים שיום לכל נפש, משא"כ בגדים ישנים קטנים וגדולים קצרים ורחבים והכל במידה, איך שלח אותם מוכנים, אלא מאי, אברהם שלח לדוגמא בגדי צניעות אם מסכימה ללבוש כאלה, אותה תקח ליצחק.

(הרה"ק רבי יששכר דוב מבעלזא זי"ע)

רבקה המתיקה את גבורות יצחק והשפיעה פרנסה

ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדני ותקח הצעירה ותתכס (כד, סה). יש לפרש הכתוב ע"פ דאיתא במדרש שאחר העקידה עלה יצחק אבינו ע"ה למרום והיה שם ג' שנים, וכשחזר היה כל כולו מדת הגבורה, ולא הבין כלל לעולם הזה. ועי"כ כשבאת רבקה אמנו ע"ה,

ורצתה להמשיך חסדים על ישראל, אמרה מי זה ההולך לקראתנו, פי' לנגדנו, דהיינו שהוא כולו ממדת הגבורה, ותקח הצעירה ותתכס, היינו שעשתה פעולה של מדת הצניעות לעורר רחמים לפרנסת בני ישראל, כי צעיי"ף ר"ת ע'מך י'שראל צ'ריכים פ'רנסה. ועי"ז פי' רש"י ותתכס כמו ותקבר ותשבר, שע"י פעולה זו שברה וקברה את מדת הגבורה, ועוררה את מדת החסד שיהיה לבני ישראל פרנסה בהרחבה.

(הרה"ק המגיד מטשערנאביל זצוק"ל)

מדת ההשתוות

ותקח הצעירה ותתכס (כד, סה).

בעת שיצא הרה"ק האדמוה"ז מסאדיגורה לחופת בנו הרה"ק רבי יצחק, מי שלימים התפרסם כה'פחד יצחק' מבאיאן, פנה אליו חותנו סב החתן הרה"ק ה"בית אהרון" מקארלין ושאל אותו: מחותן, וכי מדוע אינכם אומרים מוסר להחתן לפני החופה כנהוג?.

מיד פנה הרה"ק מסאדיגורה אל בנו החתן הק' אמר לו: כתיב בתוה"ק כשרבקה ראתה ליצחק אבינו, "ותקח את הצעירה ותתכס", ופירש"י הק', ותתכס, "לשון ותתפעל, כמו ותקבר ותשבר", ותמוה וכי לא מצא רש"י הק' בכל התנ"ך לשון של 'ותתפעל' רק 'ותקבר ותשבר'.

אלא - אמר הרה"ק מסאדיגורה לבנו החתן- דע לך בני, יש ג' זמנים בחיי האדם שיש המולה ורעש מסביבו, א' כשהוא נולד שהשמחה גדולה מסביבו, והשני כשהוא נכנס לחופה, והשלישי הוא בפטירתו כשמובל לקבר שאז יש גם רעש גדול סביב הנפטר, והנה בפעם הראשון הרך הנולד הרי אינו מבין מה שקורה מסביבו, וכן אחר הפטירה, הרי הנפטר אינו רואה ומרגיש כלום, רק אימתי יכול האדם להרגיש ולהתפעל מהרעש שיש מסביבו, כשנכנס לחופה, ותפקידו של האדם שלא יתפעל בכלל, וכל הג' פעמים יהיו שוים אצלו מבחינת ההתפעלות.

וזה כונת רש"י "ותתכס" היינו שההתפעלות שהיה לה בהכנסה לחופה היה כמו בשעת הלידה והפטירה וזהו כמו ותקבר, היינו עת הקבורה, ותשבר הוא מלשון 'יושבת על המשבר' - דהיינו בעת הלידה.

(כתבי חסיד המפורסם רבי מרדכי אהרון פישמן ע"ה)

איש ואשה זכו שכינה ביניהם

ולבני הפלגשים (כד ו) הנה אמרו חז"ל נשים בכתובה פלגשים בלא כתובה. ואמר הרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן זי"ע לבאר כי המלה פילגש אפשר לומר על פי מאמר חז"ל איש ואשה שכינה ביניהם ובאמת יקשה הלא רק חצי שם נמצא ביניהם: יו"ד וה"א, אבל למען יהיה השם שלם תקנו חז"ל ליתן לאשה 'כתובה' אשר לפי הפשט הוא כתב שנותן האיש לאשה על הסכום מעות שחייב באם שיגרשנה: לכתולה מאתים ולא למנה מנה, ולמה איפוא קראו את הכתב הזה 'כתובה' למען הוסיף: וי"ו ה"א, כדי שיהיה השם שלם וזה הוא החילוק בין אשה לפלגש, אשה בכתובה, ואז אצלם השם שלם, פילגש בלא כתובה ולכן אצלם נמצא רק חצי שם, וזה פלג"ש פלג-שם וזה שרמז רש"י 'פלגשם' חסר כתיב.

(מרגניתא דרבי מאיר)

סגולת מלכים

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים מתוך מפעל "סגולות מלכים" (כ"ה) הלא המזה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולת קניית קבר מחיים תנו לי אחזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני (כ"ג, ד)

והוסיף מו"ר כן כתוב שאומרים שקנית קבר זה סגולה לאריכות ימים, ואיפה זה כתוב איני יודע.
(ארחות רבינו, ח"ד עמ' שכו)

ביאור הסגולה

יש אשר קונים מקום קבורה בחיים משום דידוע שהוא סגולה לאריכות ימים, אולם הצדיק לא קונה הקבר עבור הסגולה לאריכות ימים, אלא להיפך משום שכל חייו הוא רק הכנה עבור הזמן שלאחר המיתה, וא"כ מן הראוי להכין עצמו לכך כמה שאפשר, ונראה דזה גופא הסגולה לאריכות ימים שיש בקניית קבר מחיים, דמי שחי כל ימיו עבור הזמן שלאחר המיתה ומכין עצמו לכך הוא זה שמכין ומעריך מה זה חיים, ולו ראוי ליתן אריכות ימים.

(אור חיים, חר"פ, דף כד)

להגיד תהלים בתוך הקבר של עצמו

כ"ק אדמו"ר הרה"צ ממו"א זצ"ל עת ביקר ביקורו האחרון בארה"ק בחודש אייר בשנת תשנ"ט שהיה אז בביקורו בביתו בבני ברק, מטרת הגעתו לארה"ק, הייתה להגיע ולומר כל ספר התהלים בתוך הקבר הפתוח שקנה מחיים, בבית החיים העתיק בטבריה, וביקשני שאשיג לו רכב ונהג (רש"י) שיקחנו לטבריה, ובהגיעו לטבריה סיכם עם הח"ק שיחפרו לו הקבר ויוכל להכנס לתוכו לומר כל ספר התהלים כסגולה לאריכות ימים, וביקש שהדבר יהיה בצנעה ועל כן שלח מעימו הנהג למקום השוק, והוא נכנס לתוך הקבר ואמר כל ספר התהלים.

(סגולת מלכים)

בני אדם מעופפים על הקבר ובכל לילה מודיעי רזין דאורייתא להנפשות מלמעלה, משיבה של מעלה. ואיתא בספר חסידים בצדיק אחד שהיה קבור בין אנשים רשעים והיה בא בכל לילה בחלום לאוהביו וקרוביו וצעק להם בקול בכי שיוציאוהו משם, ואמר אותו הצדיק טעם לזה כי בעבור אשר סביבותיו הן רשעים מונעים מלהודיע לו סודי התורה ונפשו יבשה בלתי לחלוחית, ולא היו לקרוביו מנוחה ממנו עד שהוכרחו להוציא אותו מן הקבר ולקבור אותו במקום אחר. וע"כ החסידים הראשונים שבא"י היו נוהגין לקנות להם קבר בבית החיים בהיותם בחיי חייהו אצל אנשים כשרים הידועים להם שהיו צדיקים וגם היו נוהגין שהיו מתפללין שם באותו מקום והיו אומרים עליו קצת דברי תורה והיו נוהגים שם ליתן צדקה ובוזה היו מטהרין ומקדשין המקום שהיו מוכן להם שם להקבר. ומחמת קדושה ההוא היו גורמין שלא להתקרב הסטרא אחרא אחר מותם שם.

(קב הישר פ"ו)

העשירים שקונים קבר חשוב אצל צדיק יצא שחרם בהפסדם

ומה שנוהגין העשירים לקנות מקום חשוב לקברו, כדי להיות שוכבים אצל צדיק, לפי הסכרא יוצא שחרם בהפסדם, כי אולי אינם ראוים לכך, ויעשו, כי צר ורע לצדיק שישכוב רשע או שאין הגון אצלו, ומעשה דאלישע (סנהדרין מ"ז ע"א) יוכיח, על כן צריך לראות היטיב, אם לא שדי בעלי כיסים תקפה עלינו.

(ים של שלמה יבמות פ"ג אות טו)

צריך אדם שיהיה לו מסמר או יתד קבוע בבית הקברות כדי שיזכה ויקבר באותו מקום

הוא שהנביא מקנתרו ואומר 'מה לך פה ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר', אמר לו גלויי בר גלויי, איזה כותל בנית כאן, איזה עמוד העמדת כאן, אפילו איזה מסמר קבעת כאן, מכאן א"ר אלעזר צריך אדם שיהיה לו מסמר או יתד קבוע בבית הקברות כדי שיזכה ויקבר באותו מקום.

(ויק"ר ה, ה)

המנהג בגליל זה שכל אחד קונה מקום קבורתו

ועוד נראה לאסור בהנאה קברים דידן אפילו פינו משם המת, דבסתמא כל אדם הנקבר זוכה בקרקע שנקבר בו, מלבד כי המנהג הוא בגליל זה שכל אחד קונה מקום קבורתו, וא"כ מקום קבורתו מאן מחיל מאן שביק.

(שלטי הגבורים סנהדרין טו ע"א מדה"ד)

אברהם אבינו הקפיד להחזיק ממש בקרקע טרם קברו את שרה

מנהג אבותינו בידינו כי כן הקפיד אברהם אבינו ע"ה אפי' אחר שכבר קנה בכסף מלא עדיין לא קבר שרה שם עד שהחזיק בה שיהיה שלו ממש טרם קברו אותה, כדי שלא תהיה הצדקת מנחת רגע אחד בקבר שלא נקרא על שמה ממש, ומהתימא כי גם מלא כסף היה ארץ ישראל מוחזקת לאברהם אבינו ע"ה משעה שנאמר לו קום התהלך וכו', ועכ"פ לדינא היה ארץ ישראל של אברהם אבינו ע"ה ולא היה מייקרי כ"כ צדיק קבור בקבר שאינו שלו, ואפילו הכי שקל כסף מלא, הניח עדיין המת בבזיון ולא קברה עד שקם המערה למקנה.

(ש"ת חתם סופר י"ד סימן שלא)

אין רשות לשום משחית להוציא האדם מרשותו

כל עני שבש"אל צריך שיהיה הקרקע שהוא קבור בתוכו קנוי לו בכסף, והטעם שאין רשות לשום משחית להוציא האדם מרשותו, ולא נקרא רשותו אלא א"כ אותו הקרקע קנוי לו, וכן מציינו באברהם אבינו שלא רצה המערת המכפלה רק בכסף.

(ספר החיים לרבי חיים אחי המהר"ל ח"ב פ"ח)

כבוד הוא לאדם להקבר בקבר שלו

וכמו כן כבוד הוא לאדם להקבר בקבר שלו, לכן נהגו לקנות אחוזת קרקע, כי כמו שסודרו בגן עדן הוא לפי מעשיו, כי הנשמה יגיע כפיה תאכל, כי מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכול ביה, כן צריך שיהי' לגוף מקנת כספו, וכן אברהם אמר בכסף מלא יתנהג לי.

(מעבר יבוק חלק שפת אמת פ"ט)

החסידים הראשונים שבארץ ישראל היו נוהגין לקנות קבר בבית החיים בהיותם בחיים אצל אנשים כשרים

יש ללמוד מהזהר הנ"ל, כי גדול היא מצות התחברות ת"ח להתלוות עמהם בדרך ולשמוע דברי תורה מפיהם כי שכניה שורה בין אנשים כשרים בחייהו ולאחר מיתתו. וכבר מציינו בדורות הראשונים אשר היו מקפידים בקבורתם איזה מקום יהיה מקום מנוחתם, וכמו שאמר יעקב אבינו ע"ה, "ושכבתי עם אבותי וקברתני בקבורתם". והענין, כי הנשמות של

קניית קבר מחיים והנחת שמון זית בתוכו

[מנהג ירושלים] רבים יכינו להם קברות בחייהם נגד צוואת רבי יהודה החסיד ומניחים בהקבר צלוחית שמון זית ומסגר סגור.

(שערי ירושלים, רייזר, פ"ט מנהגי הארץ)

קניית קבר ביום החופה

שמעתי מפי הגאון המקובל הרב יהושע שרבי זצ"ל שהיה מנהג קדום בירושלים שאבי החתן רכש עבור הזוג ביום חופתם זוג קברים כסגולה לחיים טובים.

(סגולות רבותינו ש"ת מהגב"צ מרצפי שליט"א עמוד 413)

מקור לסגולה לאריכות ימים

ר"ח שבט תשל"ג דברתי עם מו"ר זצוק"ל בענין קניית חלקה עבורי, הנדון שלא נותנים ריוח כמו שכתוב בפוסקים בין קבור לקבור כמו שהבאנו, בסוף אמר לי מו"ר (שליט"א) זצוק"ל עכ"פ לקנות קבר זה סגולה לאריכות ימים, ולא תצטרך לזה כי תזכה לביאת משיח,

מנסדות שטפנשט בארה"ק

ברכת מזל טוב מעומקא דליבא
נשגב בזה קמיה

מורינו הרב שליט"א

רב קהל שטפנשט
ולחמדב"ו הרה"צ

ירחמיאל יוסף בידרמן

שליט"א מלעלוב
ראש רשת כוללי הוראה 'שלמת ישראל' - הוסיאטון

ולאביו הרה"צ ר' יחיאל חיים בידרמן שליט"א

חמדב"ו כ"ק הרה"צ המקובל
רבי מרדכי שיינברגער שליט"א
מייסד ואבדק"ק הישוב 'אור הגנוז' בגליל העליון

לרגל השמחה הגדולה השרויה במעונם

בחולת הבת הנכדה תחי'

למזל טוב ובשעטו"מ
יהא רעווא ומשמחה זו יושפע שפע רב בכל העולמות
סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל אמן
המברכים בכל לב
אברכי הכוללים מתפללי ביהמ"ד רבנן וחלמידיהון ההנהלה

הקידושא רבה בעז"ה בש"ק פרשת חיי שרה
בבית מדרשינו ברח"מ מהרש"ל 13 ב"ב, תחילת התפילה בשעה 10.15

לקבלת הגליון 'באר בשדה' הי"ל בס"ד מדי שבת בשבתו אפשר ליצור קשר במייל: 6160303@gmail.com

באר בשדה - שטפנשט

פרקי חיים מהפרשה

על השדכן והשידוכים

מנהגים וענינים הנלמדים מפרשת שליחותו של אליעזר עבד אברהם אבינו להביא את רבקה ליצחק אבינו

מעשה אבות סימן לבנים

יפה שיחתן של עבדי אבות...

בפרשתנו מסופר על שליחותו של אליעזר עבד אברהם, שנשלח ע"י אברהם אבינו ע"ה למצוא את זיווגו של יצחק אבינו ע"ה.

המתבססת על הנהגותיו של אליעזר בעת עשיית השידוך בין יצחק לרבקה.

רבי יהודה החסיד כותב בספר חסידים (סימן תתרט"ו): "אין דבר שכתוב בתורה שאין יוצא משם צורך לדורות. מפרשת אליעזר שמעינו הלכות קבלת האורחים בסבר פנים יפות והאורח שלא יטריח את בעל הבית, שנאמר

(בראשית כ"ד נ"ו) ויאמר אליהם אל תאחרו אותי. ולומדים אנו שיש לחסיד להתפלל שיזמין לו הקב"ה אשה חסידה, ולא יחוש על עושר כי אם שתהא צדקת, ומפני מעשיו הטובים ירבו לו עושרו. ואם יתחתן בשביל העושר, לבסוף יפול בידם ויקבל שכרו בעוה"ז, שנהנה ממעשיו הטובים, אבל אם לוקח מבנות הטובים וממילא בא לו העושר, זהו פירות מעשיו הטובים והקורן קיימת לו לעולם הבא."

בראשית העניין מתואר עצם הצורך של יצחק אבינו בשידוך. היה זה לאחר פטירתה של אמו, שרה אמנו ע"ה, ואז אומרת התורה הק' (בראשית כ"ד א): "ואברהם זקן... וה' ברך את אברהם בכל". רש"י: "בכל עולה בגימטריא 'בן', ומאחר שהיה לו בן היה צריך להשיאו אשה". המפרשים מסבירים את סמיכות הפסוקים בכך שכיוון שהיה אברהם אבינו זקן, חפץ להשיא את בנו בעודו בחייו. ומאידך גיסא, חשש שמא לא תימצא האשה המתאימה ליצחק בעוד אברהם אבינו בחיים, לכן הוצרך להשיב את אליעזר לבל יקח עבור יצחק אשה מבנות הכנענים.

מידות מול דעות

על השאלה הנשאלת בפי רבים: הלא גם בני משפחתו של אברהם אבינו היו עובדי אלילים, אם כך במה היו טובים הם מהכנענים? עונה הרה"ק בעל ה"אבני נזר" זצוק"ל, שהכנענים היו מושחתים מבחינה מוסרית, כפי שהתורה מציינת פעמים רבות "תועבות ארץ כנען", ושחיתות המידות עוברת בתורשה לבנים. ואילו בחרן, ארץ מולדתו של אברהם אבינו, היו האנשים מושחתים רק בדעותיהם, שהיו סוגדים לתרפים, ושחיתות הדעות איננה עוברת בתורשה לבנים.

שדכן – על מה ולמה?

י"ג סגולות לשדכן

רבי סעדיה גאון בפירושו לתורה, לומד מדבריו של אליעזר על י"ג דרכים בהם השתמש כשדכן על מנת לורז ולהוציא לפועל את השידוך. וכך הוא כותב: "כשם שמהחלק הראשון של סיפור זה, אירועי אליעזר על כל נקודותיו, אנו מפיקים ממנו תועלת בענין יראת אלקים ודין ומשפט ומוסר כמו שבארנו, כך החלק השני שמספר אליעזר על כל נקודותיו, משווה כבוד לעבד אברהם ומבליט את חכמתו במה שעורר את רצון האנשים לתת לו את רבקה ב"ג דרכים של פיתוי". כאן עובר רס"ג לפרט את י"ג הדברים, כדלהלן:

- א. "עבד אברהם אנכי" - אם רואים אתם את מצבי וחשיבותו כעבד אברהם, לא כל שכן חשיבותו של אברהם בעצמו.
- ב. "וה' ברך את אדוני וכו'..." - בתיאור עושרו וגדולתו של אברהם חיזק את רצונם ברכוש שיושג ע"י התקרבותם אליו.
- ג. "ותלד שרה אשת אדוני בן לאדוני" - כאן הוכיח להם את פלאי על הולדתו של יצחק.
- ד. "ויתן לו את כל אשר לו" - הצטיינותו של יצחק כבחיר בניו של אברהם.
- ה. "וישביעני אדני לאמר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני... - רצה להראותם שהעדיף אותם מכל המלכים והעשירים שבארצם.
- ו. "... אל בית אבי תלך ואל משפחתי" - רמז להם על געגועיו של אברהם אל משפחתו וקרוביו.

ז. אם יאמרו איך נשלח את בתנו למרחקים? אמר להם שלא יצא הדבר לפועל אלא באופן זה, ככתוב "ואמר אל אדני אולי לא תלך האשה אחר" וגו'.

ח. אמר להם שאברהם הוא אדם בתכלית האמונה והצדקות ואין לחוש שיעשה רע למישהו, באומרו "ה' אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו" וגו'.

ט. הודיעם שאם ימנע הדבר על ידם תהיה זו מניעה מוחלטת שאין לשנותה, שאמר "אז תנקה מאלתי" וגו'.

י. שכנעם ע"י שסיפר להם שה' הצליח דרכו, כמו שאמר "ואבא היום אל העין" וגו'.

יא. ע"י שענה ה' לתפלתו, כמו שאמר "אני טרם אכלה לדבר" וגו'.

יב. ע"י שאמר להם שזה דבר גמור שכבר אישרו וכבר הודה עליו לה', שאמר "ואקד ואשתחוה לה" וגו'.

יג. לאחר כל זאת הבחיר להם שאין זאת האפשרות היחידה אצלו, כמו שאמר "ואפנה על ימין או על שמאל" וכאילו רמז להם שישא אותו לאחד מחסידי האומות שהיו נוטים לבטוח בו.

ומסיים רבי סעדיה גאון וכותב "וכשהכביר עליהם י"ג דברים אלה בבת אחת, נענו לבקשתו".

העניין מסופר בתורה בהרחבה רבה, ולא זו בלבד אלא אף בכפילות: פעם אחת כסיפור התרחשות הדברים ופעם שניה כסיפורו של אליעזר למשפחתה של רבקה על דברים כהווייתן. חכמינו ז"ל אמרו על כך (ב"ר ס"ח): "אמר רבי אחא: יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים". פרטים רבים בעניינים שונים נלמדו מכך ע"י גדולי ישראל לדורותיהם, וכמו שכתב בעל הפירוש "כנפי נשרים", שאף כי לכאורה נראה שהדברים נשנים וחוזרים ללא תועלת מיוחדת, הרי כשמתבוננים ומתעמקים יותר בדברים מוצאים בהם הרבה כוונות ורמזים, כפי שכתבו הראשונים והאחרונים בספריהם ופירושיהם. וזוהי הכוונה הרמוזה בדברי חז"ל דלעיל "יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים", שמה'תורה' שלמדו וחיידשו בניהם של האבות על הפרשה המכופלת הזו, ניתן להוכיח ולראות כי "יפה שיחתן של עבדי אבות" - כמה גדלות, שגב ויופי טמונים בשיחתו זו של אליעזר.

אמנם מעניין לציין את העובדה, כי על אף שהאיש המדובר בפרשה זו הינו אליעזר עבד אברהם, לא מצינו את שמו המפורש נזכר בכל הפרשה אלא בכינויו: "עבד אברהם", "האיש", "העבד" וכדומה.

הסביר על כך הגה"צ רבי משה וולפסון שליט"א כי אמנם שמו של אליעזר מורה על שליחותו בעולם, שהיא להביא את זיווגו של יצחק, שכן זיווג נקרא "עזר". אולם כדי שלא נחשוב שהפעולה עצמה נעשתה על ידו, וכן הלאה ע"י שדכנים למיניהם, אלא ע"י הקב"ה שיושב ומזווג זיווגים, משום כך לא נזכר במפורש שמו של אליעזר בכל הפרשה.

"לעת מצוא"

הנהגות יסוד רבות בענייני שידוכים, נקבעו ונשתרשו כמסורת

הרה"ק הק' בעל ה"אמרי אמת" זצוק"ל (ליקוטים) מביא בשם זקנו הרה"ק הק' החידושי הרי"ם זצוק"ל, שמוה שאברהם אבינו ע"ה שלח את אליעזר לקחת אשה ליצחק ולא הלך בעצמו, נראה שלשידוך צריך שדכן.

אמנם ידועה האמרה שנאמרת משמו של רבי יעקב עמדין, כי שדכן ראשי-תיבות ש'קרים ד'ובר, כ'סוף נ'וטל. מסבירים זאת בכך שבכל הקמת בית חדש בישראל, שזהו דבר נשגב ונעלה, מתעורר הס"מ להפריע ולקטרג, ולכן כתשלום לס"מ נותנים לו מתנה בדמות השקר שהשדכן משתמש בו ומקבל עליו תשלום.

ועל זה הדרך הוא מה שאמרו חז"ל "ליכא כתובה דלית ביה תיגרא". אולם בשידוך של יצחק ורבקה, אומר הגה"צ משה וולפסון שליט"א, היו שניהם במידת השלמות ולא היה מקום לקטרוג ולא צורך בשקר, לכן אמר אליעזר ה'שדכן' "ברוך ה'... אשר הנחני בדרך אמת".

קורא, אפוא, אברהם אבינו ע"ה לאליעזר, עבדו וזקן ביתו המושל בכל אשר לו, ומטיל עליו את המשימה הגדולה והחשובה: חיפוש ומציאת אשה לבנו יצחק, אברהם אבינו משביע את אליעזר לבל יקח ליצחק אשה מבנות הכנעני, אלא ילך לארם נהריים, מולדתו של אברהם, לקחת אשה משם.

ב"ליקוט הדרוש" מובא כי מנהגו של עולם, שכשאדם עומד להלוות ממון לחברו, הריהו חוקר ודורש אחר יושרו ורק כשאין לו עליו שום ספק הוא מלווה לו את הממון. ולעומת זאת בענייני יהדות, כשאדם בא לקנות בשר כשר, תפילין, או כל שמשמשה אחר של מצווה, איננו מקפיד כל כך והוא נוטה לתת אמון בכל אחד. ברם, לא כך נהג אברהם אבינו עליו השלום. אליעזר היה זקן ביתו ומושל בכל אשר לו, כלומר אע"ה נתן לו מתוך אמון מלא את הסמכות המלאה בכל ענייני ממונו ורכושו. ואילו כשהגיעו הדברים לעניין של יהדות, עניין של בחירת אשה מתאימה עבור יצחק בנו, דווקא אז לא סמך על דברתו של אליעזר אלא דרש ממנו שבועה חמורה באומרו "שים נא ירך תחת ירכי" - ומעשה אבות זה צריך שיהיה סימן והוראה לנו, הבנים!

יצא לו אליעזר עבד אברהם אל הדרך. עשרה גמלים עימו מגמלי אדוניו, כאלו שניכרים הם משאר הגמלים, שכן יוצאים הם זמומים מפני הגזל לבל ירעו בשדות אחרים. "וכל טוב אדוניו בידו" - שטר מתנה אותו כתב אברהם ליצחק על כל רכושו, כדי שיקפצו לשלוח עימו את בתם. ע"י קפיצת-הדרך מגיעה השיירה לעת ערב אל מחוץ לעיר, ליד באר המים, וזוהי בדיוק העת בה יוצאות השואבות לשאוב מים מן הבאר. או אז נושא אליעזר תפילה מיוחדת

לפני הבורא, שיקרה לפניו היום ויעשה חסד עם אדוניו אברהם. מצינו באחד המפרשים, שהגם שאברהם אבינו הצטיין במידת החסד, הרי שגם הוא היה זקוק לחסד מאת הבורא בעת כזאת.

"אותה הוכחת לעבדך ליצחק"

הסימן שנתן אליעזר לעצמו להצלחת שליחותו, הוא אחד היסודות הנלמדים ונשנים לדורי דורות. "...אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה, ואמרה שתה וגם גמליך אשקה, אותה הוכחת לעבדך ליצחק". רש"י: "ראויה היא לו שתהא גומלת חסדים, וכדאי היא להיכנס בביתו של אברהם".

ה"בלי יקר" מביא על כך את דברי חז"ל "כלה שענינה יפות אינה צריכה עוד בדיקה", וכותב שיש בזה רמז לכך שמידת "עין-טובה" היא הבסיס והיסוד לכל שאר הדברים.

הגה"צ ר' יחזקאל לונשטיין זצוק"ל כותב כי אליעזר שם את הדגש על מידת החסד, על אף שאשת יצחק היתה צריכה להיות גם הממשיכה של שרה אמנו ע"ה בגיור את הנשים ובהפצת אמונת ה' בעולם. במרות כל זאת, אליעזר לא חיפש בעלת 'מחשבות פילוסופיות דתיות', אלא דוקא 'בעלת חסד', משום שמי שהוא בעל חסד ואיננו אנוכי הוא מוכשר לקבל את כל האמת ויוכל גם להעניקה לאחרים.

מהגרי"ב מבריסק זצוק"ל נאמר כי אליעזר פעל בחכמה מיוחדת כשביקש לתהות על קנקנה של המועמדת ולבחון הן אם היא מחוננת במידות טובות והן אם היא מנצלת אותן בחכמה ובשכל. ולכן ביקש ממנה להשקותו מים היישר מן הכד, כי רצה לבחון מה תעשה במים שיישאר בכד לאחר שתייתו. שהרי אם תקח אותם לביתה כדי להשתמש בהם, אין זה ראוי, שצריכה היא לחשוש שמא הוא חולה והדביק את המים במחלתו. ואם תשפוך אותם ארצה - גם זה לא ראוי, שכן יש בזה עלבון כלפי אליעזר. לכן, האפשרות היחידה העומדת לפניה היא לומר לו "שתה וגם לגמליך אשקה", ואם היא תעשה כך הרי זה סימן הן למידותיה הטובות והן לתבונתה ופקחותה. ואמנם רבקה איננו, לא רק שעשתה כך אלא אף הגדילה לעשות באומרה "גם לגמליך אשאב עד אם כילו לשותות", כאומרת: אל תהיה סבור שאני נותנת לגמלים כדי שלא לפגוע בכך, אלא שרוצה אני להשקותם עד שירוּו...

"מה' אשה לאיש"

איתא ב"פרקי דרבי אליעזר" (פרק ט"ו): "צפוי לפני הקב"ה, בת מלכים שלא יצאה מימיה לשאוב מים, יצאה לשאוב מים דווקא באותה השעה. והנערה שלא היתה יודעת האיש ולא הכירתו,

קבלה עליה להזדווג ליצחק". למה וכיצד קרו הדברים הללו, שאינם רגילים ואינם סבירים? "שהיתה ראויה לו ממעי אמה מפי הגבורה, שנאמר (תהלים ס"ב י') 'במאזנים לעלות המה מהבל יחד'. וענו לבן ובתואל ואמרו: הואיל ויצא הדבר מפי הגבורה, אין אנו יכולין לעכב, שנאמר (בראשית כ"ד) 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר וגו' הנה רבקה לפניך קח ולך'".

אמנם על הסימן שעשה אליעזר לשם מציאת אותו שידוך אומר המדרש "אליעזר שאל שלא כהוגן והשיבוהו כהוגן". הסביר זאת אחד הצדיקים לפי המדרש שלאליעזר היתה בת, ובאומרו "אלי לא תאבה האשה לבוא אחרי" התכוון לרמוז על רצונו לזכות ביצחק עבור בתו. מסיבה זו הבין אליעזר כי אם ינהג "כהוגן" ויסמוך על המבינות שלו בלבד, יפריעו לו הנגיעות האישיות ויטו את דעתו. לפיכך שאל "שלא כהוגן" והסתמך רק על אשר יקרה לו האלוקים, כלומר דווקא שאלתו בדרך "שלא כהוגן" היתה במקרה זה "כהוגן", ולכן מן השמים "השיבוהו כהוגן". ואכן, זכה אליעזר וכל הסימנים שנתן התקיימו באופן מופלא ומייד.

אולם גם לאחר ההצלחה הנראית, עדיין יש צורך בבירור ואימות כל הפרטים, כמו שאומרת התורה: "והאיש משתאה לה, מחריש לדעת, ההצליח ה' דרכו...". רש"י: "משתומם ומתבהל על שראה דברו קרוב להצליח, אבל אינו יודע אם ממשפחת אברהם היא".

אבל למרות שדברים אלו טרם הובררו, היה אליעזר בטוח בזכותו של אברהם שהצליח הקב"ה דרכו, ועוד לפני ששאל את רבקה "בת מי את?" כבר העניק לה את מתנותיו: נזם זהב ושני צמידים, עם כל המשמעות הגלוות אליהם כפי שאומרים חכמינו ז"ל ומובא ברש"י.

רבקה הצדקת משיבה לו לאליעזר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, כסימן נוסף לחכמתה ותבונתה: "בת בתואל אנוכי בן מילכה אשר ילדה לנחור" - לשאלתו בת מי את, ולשאלתו "היש בבית אביך מקום לנו ללין?" היא עונה "יש בבית אבי מקום ללון" כלומר, לא רק ללילה אחד - כמו ששאל אליעזר - אלא אף למספר לילות.

בהגיעו לבית בתואל, לאחר שהוא מציג את עצמו ואת מטרת בואו, מוצע לו לאכול, אך אליעזר אומר "לא אוכל עד אם דברתי". באמירה זו נתלים שני מנהגים הנהוגים בעם ישראל. האחד: שלא מתכבדים לאכול לפני גמר השידוך, והשני: תענית חתן וכלה ביום חופתם. הרה"ק ה"קדושת לוי" מבראדיטשוב כותב שאליעזר קידש ביום זה את רבקה

"תנאים" על שום מה?

מנהג ישראל הוא לעשות תנאים ושידוכים ונקרא "תנאים", יש לפרש לפי מה שאמר הרה"ק החידושי הרי"מ מגור זצוק"ל, דכל זיווג של בר ישראל בא באמצעות ניסים, וראיה לזה דאליעזר עבד אברהם בלכתו לקחת אשה ליצחק קפצה לו הדרך, כמו שאמרו חז"ל (ב"ד פ"שה נ"א). ולמה הוצרך לזה? אך רמז לדורות שכל זיווג הוא בדרך נס עכדה"ק. ונראה מזה דזיווג הוא ענין גבוה מאוד... ע"כ החיצונים מתאמצים בכל כוחם לבטל זה ולפרוש רשת ליד מעגל במניעות שונות כדי שלא יוכלו להשיג המטרה, וצריך נס שלא ירעו ולא ישחיתו ולא תעשינה ידיהם תושיה ולהמלט מפח יוקשים. וע"כ המנהג הוא שהתחלת השידוכים יהיו על "תנאים", ומכיון שהוא רק על תנאי ממילא אין החיצונים מתאמצים נגד זה.

והנה אי' במדרש דהמצוות הן שליחי השי"ת ושלוחו של אדם כמותו, וכיון שהאב מתעסק להשיא את בנו אשה שהוא מצוה, חשיב זה כפעולת השי"ת, וכל דבר שיצא מלפני השי"ת אפילו על תנאי, שוב אינו חוזר בו, כמאחז"ל (ברכות ד' ע"א). סוף דבר, אף שהשידוך הוא על תנאי, נשאר הענין שריר וקיים ואין שטן ואין פגע רע. ומ"מ מחמת כי בפשיטות בנגלה הוא רק על תנאי, אין החיצונים מתגרים בזה, וזה עצה שיעבור הענין בשלום בלא התגרות החיצונים. ע"כ נקראים תנאים, כי זה העיקר העצה מחמת שהוא על תנאי.

(ש"ת ארץ צבי קהיגלוב ח"ב ע' ש"ס)

בשליחות יצחק, וכיוון שחתן ביום חופתו אסור לאכול עד לאחר הקידושין, משום כך לא אבה לאכול עד לאחר הקידושין. כמו כן, אליעזר רצה לאכול סעודת-מצוה, ולכן לא אבה לאכול עד תחילת הקידושין שאז תהא הסעודה נחשבת כסעודת-מצוה.

בהקשר זה מסופר כי הרה"ק רבי שמואל מקאריב זצוק"ל שלח את תלמידו הרה"ק רבי נח מקאריב זצוק"ל אל הרה"ק רבי ישעיה מפשעדיבורי זצוק"ל, להציע לו שידוך לאחד מבני ביתו. כיבודו הרה"ק רבי ישעיה במגדנות, אולם רבי נח סירב בהסתמכו על מנהגו של אליעזר בבית בתואל. ענהו הרה"ק רבי ישעיה בצחות לשונו ואמר: מילא אצל אליעזר שכתוב אצלו "היום יצאתי והיום באתי" והיה לו קפיצת הדרך, נמצא שלא עבר זמן רב מאז שאכל בביתו ולכן יכל לומר "לא אוכל עוד אם דברתי". אולם אתה, שנסעייתך אלי ארכה כשלושה ימים ועבר זמן רב מאז טעמת דבר מה, ראוי שתאכל קודם מעט מהמגדנות ואחר-כך תאמר את דברך...".

מנהגי שדכנות

על הפסוק "וה' ברך את אדוני מאד" כתוב במדרש הגדול: "זה הוא מנהגו של עולם, שכל הרוצה לישא אשה הוא מודיעה הוגנים יחוס שלו וגנוזי הנהגות מכובדות בית אב, כדי לחבבה בו ובמשפחתו. כך עשה אליעזר, פתח תחילה בשבח אברהם ולבסוף בשבח יצחק".

כשהגיע אליעזר לבית בתואל לדבר עם משפחתה של רבקה אודות השידוך, ביקשם שיחליטו בדבר ויודיעוהו על תשובתם, שאם לא כן יפנה על ימין או על שמאל. מסביר רש"י: "על ימין" מבנות ישמעאל, "או על שמאל" מבנות לוט, שהיה יושב לשמאלו של אברהם. הגה"ק בעל "תרומות הדשן" שואל: לשם מה אמר להם זאת אליעזר? ועונה כי אמר זאת בכדי לזוזם להחליט על השידוך וכדי לומר להם שבאם לא יזדרזו אלא יתשלחו, יש לו עוד אפשרויות, ולמרות שהוא חפץ להזדווג רק במשפחתו של אברהם, הרי ישמעאל ולוט גם כן במשפחתו.

יש שהסיקו מכך שלצורך זירוז שידוך אפשר להעלות בפני הצדדים אפשרות של צעדים אף שאין כוונה לעשותם.

"אשר נחני בדרך אמת"

ראינו שאליעזר היה שדכן טוב ונאמן ולאחר שהציג את כל מעלותיו של המשוך ומשפחתו אמר להם "ואם לא הגידו לי ואפנה על ימין

או על שמאל", כיוון שרצה לזרוז את הסכמתם. כמו כן אמר להם "ואמר אל אדוני אלי לא תלך האשה אחרי", והסביר רש"י "אלי" כתיב, כי בת היתה לו לאליעזר וכו'. והקשו המפרשים: למה כאשר דיבר העבד אל אברהם כתיב 'אולי' כתיב מלא, ורק כשחזר על דבריו אצל לבן כתיב 'אלי' כתיב חסר שעליו נדרש הדרש הנ"ל?

מובא בספר "אבני זכרון - רזא דשידוכא" בשם מרן אדמו"ר הק' ה"לב שמחה" מגור זצ"ל, שמשום כך כתיב בדברי אליעזר ללבן ובתואל "אלי לא תאבה האשה ללכת אחרי", שבזה רצה לרמוז להם את האפשרות העומדת בפניו לקחת את יצחק לבתו ועל כן אל יחזיקו עצמם יחסנים. וזהו שאמרו חז"ל "יפה שיחתן של עברי אבות...", שבכך שיחתו של אליעזר אודות השידוך נגמר הדבר, והרי זה סימן לבנים שבשידוך צריך לחזר אחר שדכן שיכול לזרוז את השידוך ולסייע בהוצאתו לפועל.

שכר השדכן

ידוע כי מרבית מגדולי וצדיקי הדורות שהמליצו על הכסף שמקבלים השדכנים בשכר טרחתם שהוא כסף כשר ביותר, והיו שהגדילו לעשות והשתמשו בדמי השדכנות למצוה נוספת של קניית אתרוג מהודר, עם כל זאת, על השדכנים לדעת כי השכר שהם מקבלים ישירות מידיו של הקב"ה גדול פי עשרת מונים מהשכר הכספי. וכך נאמר בפרקי דרבי אליעזר (פ' ט"ו): "בשביל שגמל אליעזר חסד ליצחק שהביא לו את רבקה, הוציאו לחירות ונתן לו הקב"ה שכרו שהיה מלך והוא עוג".

וכך גם כותב מרן הרה"ק הק' ה"שפת אמת" זצוק"ל כותב, שהעובדה שאליעזר יצא מכלל "ארור" לכלל "ברוך", זה היה שכר השדכנות שקיבל מהקב"ה.

סגולה לבנים ת"ח

וכן ידועה אמרתם של הצדיקים מבית בעלזא שכך מקובל אצלם איש מפי איש מהרה"ק החוזה' מלובלין שהתעסקות בשידוכים לש"ש הוא סגולה בדוקה לצאצאים ת"ח.

"על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא"

"ויצא יצחק לשוח בשדה", רש"י: "להתפלל על זיווגו".

רבינו "בעל הטורים" כתב על כך "דהנה אמחז"ל יצחק תיקן תפילת מנחה ואז נודמנה לו רבקה, וזהו שנאמר 'על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא' (תהילים לב ו), וכמו שאומר המדרש "לעת מצוא היינו אשה" עכ"ל. מזה נלמד מנהגו של ישראל שהחתן מתפלל קודם החופה.

"ותשא רבקה את עיניה" רש"י: "צפתה שידו שטוחה בתפילה. אמרה ודאי אדם גדול הוא, לכך שאלה עליו".

רבינו ה"בלי יקר" מפליג בכוחה של תפילת המנחה בדווקא, וכותב אע"פ שאברהם ויעקב תיקנו תפילת שחרית וערבית, מ"מ לא מצינו שנענו מיד ותכף, אבל בתפילת מנחה מצינו שיצחק נענה מיד, כי מסתמא התפלל יצחק על הזיווג בהיות אליעזר בדרך, כי 'על זאת יתפלל כל חסיד לעת מצוא' זו אשה. לכן הלך להתפלל תפילה זו בשדה, שאם נתן לו ה' השדה המוכן לזריעה ביתר שאת על שאר כל השדות, כמ"ש 'ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא מאה שערים', קל וחומר שיתן לו אשה אשר תוציא זרע טוב וישר בעיני אלוהים. ומיד כאשר התפלל על כך כתיב 'וישא עיניו וירא והנה גמלים באים', כי בשעת התפילה היה נותן עיניו למטה, ומיד אחר סיום התפילה נשא עיניו למעלה וראה כי נענה מיד, ומזה למדו שיותר האדם נענה בתפילת המנחה.

וכתב הרד"ק ז"ל: "מי שדבק במטרת הטוב יזמין לו הקב"ה שידוך הטוב, ויאמר אליעזר ברוך ה' וכי' אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדוני, כי הרודף אחר הטוב דין הוא שיזמין לו ה' הטוב וזהי אמת וחסד הוא יתרון הטוב, וזהו שהזמין לו ה' אשה מבנות אביו".

לקט מנהגים הנלמדים מאליעזר

• הצורך במנין בברכות הנישואין, כפי שאומר החזקוני שמפני מה נטל אליעזר עשרה גמלים? כדי שיוכל לברך את ברכות הנישואין במעמד עשרת רוכביהם.

• מכבדים את הבאים במיני מאפה במגדנות ובמשקאות, שנאמר "ומגדנות נתן לאחיה ולאמה ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו".

טעם שעושים סעודת נישואין בלילה, משום שהסעודה הראשונה של נישואין שהיה בישראל בעת נישואי יצחק עם רבקה היה בלילה. שהרי אליעזר עבד אברהם בא לעת ערב, ועד שעברו כל אלה היה זה שעות בלילה. (אגרא דבי היולא)

ברכת "אחותינו את היי לאלפי רבבה"

על הברכה שבירך לבן את רבקה "אחותנו את היי לאלפי רבבה" - כותב החת"ם סופר זצוק"ל: "הנה ידוע שברכה זו מברכים לכלה, ונראה לתת טעם לזה מהכתוב (דברים לג יז) והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה. לכן אנו מכוונים כן בברכת כלה את היי לאלפי רבבה, אלפי כנגד מנשה ורבבה כנגד אפרים, דהיינו כמו ישימך אלקים כאפרים וכמנשה".

וכותב בספר מעדני יוסף מהגה"ח ר' יוסף הלפרין זצ"ל: המנהג שקודם החופה פורסים צעיף על ראש הכלה ומברכים אותה בברכה זו "אחותינו את היי לאלפי רבבה" (בראשית כ"ד ט), וחשובי העיר והמחנות פורסים את הצעיף, ויש נוהגים שהחתן בא בלוויית שושבינים ופורס הצעיף על ראש הכלה ויש נוהגים שאין החתן הולך לפרסית הצעיף. ופלא גדול שנהגו לומר פסוק זה מפי לבן הרשע שביקש לעקור את הכל ומשתמח בדבריו לברך החתן וכלה. ונראה לי לתרץ לפי מה שמצאתי ב"שם משמואל" פר' חיי שרה, הנה האיש הזה שנאמר עליו שביקש לעקור את הכל מדוע בפעם הזאת לא מצינו לו דבר רע? אדרבה קפץ להשיב קודם אביו כאילו הוא היה סיבה שגם בתואל יסכים ובאמת אח"כ בתואל רצה לעכב ובא מלאך והמיתו. ונראה שלבן מחמת שעדיין היו בו נשמות רחל ולא, לא היה כל כך רע, רק אח"כ בימי יעקב שכבר נולדו רחל ולא ונפרדו ממנו כל חלקי הקדושה, אז נהפך לשונא גמור ורצה לעקור את הכל".

על עצם השאלה איך באמת בירך לבן הרשע את רבקה בברכה כזאת מתרץ כ"ק האדמו"ר רבי מנחם מענדל מווישווא זצוק"ל בספרו "שארית מנחם" באופן אחר: שכידוע דרך והשתוקקות הרוע הוא להרבות את הרע בעולם, ולפי שחז"ל אמרו 'רוב בנים הולכין אחר אחי האם' (ב"ב ק"י ע"א) משום כך רצה לבן שיהיה לרבקה הרבה בנים בכדי להרבות הרע, ולכן ברך אותה בלשון הזה: 'אחותנו את' וממילא בניך שיהיו 'אלפי רבבה' יהיו דומין לנו.

מצבות מספרות

מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקה שטפניט

מצבת רבי פנחס משה בורשטיין זצ"ל
רבה של סערט, מימין כפי שצולמה
במסענו לסירט בתשע"ח, ומשמאל כפי
שצולמה בשנת תשכ"ח על ידי מר זוסיא
עפרון, ניתן להבחין שבמשך 50 שנה לא
השתנה המקום ונותר בצביונו ובשממונו
מבלי באי מועד

*
נוסח מצבת רבי פנחס משה בורשטיין כפי
הנוסח שצויה לכתוב בצוואתו

פ"ג הרב החכם מו"ה פנחס משה נ"ע
במו"ה צבי בורשטיין ז"ל
ששימש בכתר רבנות פה"ק כ"ה שנים
בק"ק סערעט [החכם צבי]
ונכד המגיני שלמה והרש"ל מצד אביו
ומצד אמו ז"ל
נפטר ביום א' כ"א מרחשון תרס"ו
לפ"ק תנצב"ה
ויעשו בניו לו כן כאשר צום אביהם
שלא לכתוב שום שבה על מצבת
קבורתו

הגאון רבי פנחס משה בורשטיין זצ"ל אבד"ק סערעט נסתלק כ"א חשוון תרס"ו ומנו"כ בעיר סירט דומניה

ואלה תולדותיו

הגאון הגדול רבי פנחס בורשטיין רבה של סערעט נולד
בחי' חשוון דשנת תקפ"ט, בעיר בערוז'אן לאביו הרה"ג
רבי צבי בורשטיין זצ"ל, חוטר מגזע תרשימים, והתייחס
להמהרש"ל הרבי ר' העשיל מקראקא, והמגיני שלמה.
משפחתו מפורסמת כמשפחת אפרתים. שכן סבו, אבי
אמו הצדקנית מרת וויטעל, היה הרה"ג הצדיק ר' דוב
היילפרן, רבה של בערוז'אן, שהיה חמיו של הגאון רבי
אריה ליבוש נתנזון מחבר ספר "בית אל", על סוגיות
הש"ס ורמב"ם, אביו של הגאון המפורסם הרי"ש נתנזון
רבה של לבוב, בעל שו"ת "שואל ומשיב".
ר' דוב היילפרן היה חתנו של רבי מרדכי זאב אורנשטיין,
רבה של לבוב, אבי בעל "שועות יעקב", בן בתו של
הגאון רבי אריה ליב רבה של אמסטרדם, חתנו של הגאון
"חכם צבי".

"מתנגד"

מעניין לציין כי רבי אהרון מרכוס כותב בספר 'החסידות'
על מרן האדמו"ר רבי אברהם יעקב מסאדיגורה, שהרב
פנחס בורשטיין, שהיה ישיש בן 95 והיה מתנגד, נוכח
בעצמו לדעת כי רבי אברהם יעקב בקי בעל פה בשו"ת
הרשד"ם, של רבי שמואל די מודינה, שהיה ספר יקר
המציאות באותם שנים.

ואכן כפי שכותב רבי אהרון מרכוס רבי פנחס היה
"מתנגד" לשיטת החסידות אך כ"ז לא מנע בעדו לבוא
להספיד את הרה"ק רבי אברהם מסערעטין זצוק"ל,
כאשר נתבקש לכך ע"י חסידיו ומעריציו.

דרך אגב יוספר כי הרה"צ ר' שמואל שמעלקא רובין
(נטמן באהל מיוחד בעיר סירט, עליו כתבנו כבר בשדה גליון 166)
שהיה חתנו של הרה"ק רבי אלתר יחיאל מראדוביץ,
(מנ"כ בחיפה על יד האמורא אבדימי זמן חיפה, עליו כתבנו כבר
בשדה מדור 'מצבות מספרות' גליון 34), וכאשר עלה רבי אלתר
יחיאל לארה"ק ליווהו כל בני משפחתו עד לעיר הנמל
קאנסטאנציע משם היה אמור להפליג באונייה, בעת
שנפרד מחתנו רבי שמעלקא בפרידתו אמר לו חידוש
עצום קושיא ותירוץ בענין מסוים בירושלמי, וכשסיים
אמר לו שיכור חידוש זה כי "ברבות הימים תהיה לו
טובה מזה".
לימים התיישב הרה"צ רבי שמעלקא בסערעט אולם

רב העיר רבי פנחס שהיה כאמור "מתנגד" מושבע, לא
התייחס אליו יפה ולא כבודו כלל, עד שפעם אחת נפגשו
השנים באירוע כלשהו, ושוחחו יחדיו, בין הדברים
הקשה לו רבי פנחס אותה הקושיא שרבי שמעלקא שמע
בשעתו מחותנו הרבי מראדוביץ ורבי פנחס אמר כי
שנים רבות הוא מחפש תירוץ ואין, רבי שמעלקא נזכר
מיד בחידושו של חותנו שמתרץ את הקושיא והרצה
הדברים בפני רבי פנחס רבה של סערעט, ומאוד נתפעל
מכך, ומיד נתרצה וקרא אליו "שלום עליכם הרבי
מסערעט" ומאז חיו השנים בשלום ובשלוה וכבוד הדדי.

חביב על ש"ב בעל "שואל ומשיב"

חיבה יתרה נודעת לו לרבי פנחס משאר בשרו הגאון
הגדול הגרי"ש נתנזון בעל ה"שואל ומשיב", ביניהם
עבר תדיר משא ומתן בדברי תורה והלכה בכתב ובעל
פה, כשהגאון בעל השו"מ מכנהו בתוארים נכבדים
ומופלגים. להלן מספר ציטוטים לדוגמא: "בערב חג
השבועות הגיעני מכתב מגד"ז הרב מו"ה פנחס ב"ש נ"י
הקשה...". "ביום א' הנוכה תרכ"ט היה אצלי ש"ב החריף
מו"ה פנחס ב"ש וסיפר לי כי נשאל...". "שמעתי מנכד
דודי הרב מו"ה פנחס ב"ש נ"י, שהפמ"ג טעה בזה".
וכן: "בוה מיושב קושיא חמורה, שהקשה ש"ב נ"ד הרב

הה"ג החריף מו"ה פנחס בורשטיין נ"י.

הוא נזכר בספריו של בעל "שואל ומשיב" עוד פעמים רבות. ולא עוד אלא כשקפצו עליו על בעל "שואל ומשיב", שואלים רבים ולא היתה באפשרותו להשיב על המון שאלותיהם- פירוטתיהם, והחליט בדעתו שלא לענות אלא על שאלות הנוגעות לדניא, הלכה למעשה, ולא על חידושי תורה, סתם - אולם בדבר, דיה היתה מלה המלצה על השואל של רבי פנחס בורשטיין ומיד ביטל המשיב הגדול את החלטתו והשיב לשואל, כמו שכתב להרב ר' שמואל גאבל מעיר בערזאן: "אמנם לאשר ש"ב הרב הגדול החריף מו"ה פנחס בורשטיין נ"י דיבר טוב בעבורו, כי הוא כעת בלבבו, ואמר לי כי מעלתו מתמיד ומצא כדי מדתו ע"כ אמרתי להשיבו בקצרה..."

האהל על קברו של רבי פנחס משה בורשטיין עליו כתב בצוואתו שיטמם ולא יפתח רק אחרי מאה שנים מיום פטירתו

מצבת זוגתו הרבנית אסתר בתוככי האהל של רבי פנחס משה בורשטיין

מוזכר גם בספרי שו"ת אחרים

רבי פנחס בורשטיין נזכר בשו"ת "יד מאיר", בשו"ת "אבן יקרה", בשו"ת "מחזה אברהם" וגם בשו"ת הד"ר מרבה של גינוזב, וכן פירסם גם מאמר בה"ירח". כמו"כ הוסיף תשובה ארוכה אודות מקרה שהגאון מהרש"ם אסר אשה על בעלה ורבי פנחס כותב שבחיפזון כתב מהרש"ם לאסרה על בעלה והוא האריך להתייר.

כמו"כ היתה ידו נטויה אודות פלמוס כשרות המקוה בעיר סערעט והרעיש את כל גדולי הרבנים בדורו ואסר למלאות מים.

הגדיל לעשות מחותנו הגאון הגדול בעל שו"ת "מחזה אברהם", רבה של בורדי - אשר על אף שדרכו היתה לקמץ בדברי שבח אך אל רבי פינחס הוא כותב ומכנהו בתואר המופלג הגאון הגדול המפורסם מוה"ר פינחס נ"י בורשטיין אבד"ק סערעט והגליל".

רבה של סערעט כ"ה שנים

בשנים תרל"ח-ח נתמנה כרבה של סערעט, בוקבינה, וזאת לאחר שמנע עצמו מלקחת עול משרת הרבנות כל עוד ששאר בשרו הגדול ר"ש נתנון היה בחיים, וסרב לכן בכל תוקף אולם לאחר פטירתו של ש"ב הגר"ש נתנון ובנוסף לכן נתהפך גלגל מזלו לאחר שהונו ירד לטמיון, ורק אז הסכים לשמש כרבנות. ואז נתקבל כאב"ד סערעט שבחבל בוקאווינא (את דרשת ההכחרה הדפיס תלמידו רבי יעקב זאט וואלף ברכר - שהיה אף הוא אב"ד סערעט - בסוף ספרו "חדות יעקב - קב חתן המרות - חמדה גנוה" דפס במרנהוטא בשנת תרע"ז). בסערעט ניהל רבי פנחס את עדתו ביד רמה ובפקחות רבה, היה מסור לעניני העיר ונודע כחריף ובקי ודרשן מפורא בלשון לימודים. וכמו כן השתתף בכנס היסוד של "מחזיקי הדת" בלבוב. וגם אח"כ השתתף בכנסיה הגדולה של אגודת ישראל שנערכה בשנת תרמ"ב בלבוב.

במשך כ"ה שנים שימש ככתר הרבנות דעיר סערעט עד

יום הסתלקותו מהאי עלמא.

שם אתה מוצא

ענוותנות עם כל גדולתו ופרסומו היה רבי פנחס ניהל לרדת מרום מעלתו ולחזק ולעודד ילדי חמד לשקוד על דלתות התורה. והנה קיצור תשובתו על חידושי תורה ששלחו לו שני נערים בגיל "ד"ט"ו שנה (אחד מהם הוא אביו של הרב משה לייטר):

"מכתבכם... כי שלחתם הנה (-לעיר סערעט) ואנכי נסעתי לביתי עיר בארזאן ושלחו מהבי דואר המכתב שמה ואנכי חזרתי שבוע זה ושלחו המכתב כשני משם (-מבורדי) לכאן. ומעתה כשני שבועות הלך המכתב עלי דרך ואנכי לא ראיתיו עד הנה. היום באתי לכאן ועוד הנני כאורח בלמון, כי עוד לא הוקם הכל על מכונו, ספרי וכלי הבית. אבל מיהרתי להשיבכם מפני הכבוד יען כי עוד בחורף העבר שלחתם אלי דבריכם דברי תורה ואנכי אז נסעתי הנה לראות ולהראות ונתעכבתי בדרך כשני שבועות ובשובי הביתה (מבורדי) חפשתי בכל ספרי ולא מצאתי עוד דבריכם ולא השבת, ואם אחריש גם בלע הזאת מלהשיבכם תדמו בנפשכם כי השלכתי חלילה דבריכם אחרי גורי, וה' יודע כי אוהב אני שערי ציון, לידים לומדי תורה, קול קול יעקב מכל משכנות הרועים, אשר ידמו בנפשם כי רועים המה ועוד לא הגיעו אף לרועי צאן, לכן עתה באתי כדרכי לבל לפסול בלינה להשיב לכם בקיצור כאומן בלא כלים רק אלכה ואלקטנה שיבולי דבריכם ואשיב על ראשון ראשון, אשר הקשיתם לשאול בדברי התוס'..."

תשובתו זו נכתבה בשנת תרל"ט, ואכן לפי חשבון קורות הימים היה זה בשנים תרל"ח-ט שאז היתה תקופת התמנותו כרבה של סערעט, והנה ממכתבו נובל להבין עד כמה היה טרוד ומקפד זה "כאורח במלון" ו"כאומן בלא כלים" - ובכל זאת

של שני ילדי חמד, הריפים ושנונים, הרחוקים מעירו העכשווית ולכתוב אליהם תשובה המשתרעת על ששה עמודים, כדי לעודדם ולחזקם בלימודם, ולא עוד, אלא שניחם אותם בהבטחתו: "והנה עתה באתי בקצרה, יען קרוב יום בואי ועדן אין ישיבתי נכונה בספרים סדרון לכן רק מקצת דברים למען הכבוד השבתיכם ועתה לא יבואו עוד דבריכם אשוב לכם באורך". לא כמו אלה ה"רועים" ש"עוד לא הגיעו אף לרועי צאן", כלומר, שאינם מתעניינים בילדי חמד לחזקם ולעודדם בלימוד התורה ולא שמים לב לחינוך הנוער.

פה מפיך מרגליות

נוסף על תורתו הרבה ופקחותו העצומה ניחן גם בכשרון ברוך של גואם ודרשן בחסד עליון, והיתה לו סייעתא דשמיא רבה אשר תמיד נודמת בפיו הכתוב המתאים, דברי חז"ל הקולעים למטרה והמלה האמיתית המתיאמה לנושא דרשתו-גאומו ולשונו היתה לשון עשירה ספרותית ואצילית של תלמיד חכם מלומד, שהפליא את קלח שומעיו.

היה זה בשנת תרמ"ב, כאשר החליטו רבני גליציה וגדוליה לבחור ציר לפרלמנט האוסטרי, שישמש שלוחא דרחמנא ושלוחא של היהדות החרדית, ולא "הפולנים הנימולים" ידברו בשמם, ובחורו רבני שמעון סופר רבה של קראקא, בנו של ה"חתם סופר" כמועמד וקם רבי שמעון לקבל עליו שליחות זו - נוצר צורך דחוף לרדת אל העם שבשדות לערוך ביניהם מסע

הסברה ותעמולה שיבאר ויבהיר לחרדים התמימים וליהודים הפשוטים מה הוא העניין שהיהדות זקוקה לשליח הגון שיהיה ראוי להתייצב לפני המלך ושריו ולדבר בשמם. לאחר בירורים ארוכים נתנו גדולי הדור את עיניהם בהגאון רבי פנחס בורשטיין, אשר כבר נתפרסם כפיקח עצום שניחן בלשון לימודם, ובקשוהו שיצא אל העם להבהיר לכולם גם לתמידי דרך, שאין להם עסק ב"פוליטיקה", אלא כי הגיעה השעה שרבה הגדול של קראקא ייצג את יהודי גליציה בפרלמנט האוסטרי. רבי פנחס ניסה להתחמק אלא שאז עמדו וגזרו על רבי פנחס לסגור את הגמרא לפי שעה ולבטל מלימודו שבועות אחדים, כדי לנהל את התעמולה לטובת בחירת רבה של קראקא, לעורר לבבות בני ישראל, להכשירם ליום קרב ולהציעים לקלפי, לבחור בו כציר ישראל לבית המחוקקים ולא ביריבו המפוזר "תועפות זהב" כדי לרכוש את לבבם בשוחד המעוור...

ורבי פנחס שלבו היה ער לכל המתווה ונוגע לטובת היהדות ולכבודה, הבין ש"עת לעשות לה' הפרו תורתך", קיבל עליו תפקיד קשה זה שהטילו עליו חבריו, גדולי הרבנים מעריציו, והיה לראש המדברים וניצח על מקהלת התעמולה וישם את דבריו בפיהם להרעיש את לבבות היהודים שבגלילות הערים שניאטיץ-בוטשאטש-קלומיז ולשכנע אותם שהם מצווים ועומדים לבחור רק במועמד החרדים, רבי שמעון סופר, רבה של קראקא, שכבודם הגדול של אביו, הגאון בעל "חתם סופר" וכבודו של אבי אמו, הגאון רבי עקיבא אייגר ואחיו הגאון בעל "כתב סופר" חופף עליו ורבי שמעון מסור בכל נימי נפשו לעמו ולא לקויו והוא יאציל מהודו בפרלמנט אשר בוניה על עמו ובימינו ישכון ישראל לבטח. ורבי שמעון בהופעתו עשה רושם כביר על כל רואיו. הציבור היהודי נתלהב והטורח הרב לא היה בכדי, רבי שמעון יצא ממאבק הבחירות וזר הנצחון על ראשו.

זו היתה התעוררות עם חד פעמית, ללא פילוג וניגוד בשדרות החרדים. וחלק הארי של אותו נצחון נזקף היה על חשבונו של רבי פנחס בורשטיין, רבה של סערעט, שדברשותיו הגלהבות בעמדו על הדוכן בבתי כנסיות, בבתי מדרשות וב"קלויזים", הלהיב לבבות רבבות מישראל והדריכם לבחור בציר ישראל, לשם יחוד צור ישראל ולתפארת עם ישראל.

פקחותו

ר' פנחס לא רק שהצטיין בתורתו ובחכמתו, גזעו האצילי ומידותיו התרומיות, אלא היה גם ידוע ומפורסם בפקחותו. הרבנים מעריציו ומחבביו הפליגו לומר עליו, שעל אף התנגדותו לתנועת החסידות יש בו נקודות דומות וקוים שוים לתכונת הרב הצדיק ר"ג מרופשיץ, וכשם שהיה הצדיק מרופשיץ מפורסם בין הצדיקים בפקחותו, כן נודע ונתפרסם רבי פנחס בורשטיין כפיקח בין הרבנים. הרבנים מחבביו היו אומרים: עשרה קבין פיקחות ירדו לעולם הרבנים, תשעה ופורתא נטל רבי פנחס... רבי פנחס בדורו כרבי נפתלי ברויטל של הצדיקים המפורסמים.

אימרות כנף שלו עפו מעיר לעיר והיו לשיחתם המבדחת של תלמידי חכמים והתענגו על חריפותו-עסיסין-טעמיין. אילמלי נמצא אז איש תבונה לאסוף ולקבץ כל אותן אמרות חכימות, שלשונו של רבי פנחס פלטה בחוזמונת שונות, לקובץ אחד - והיה לספר רב מכר וגם היה נכס בגנוי אוצר הספרות לטובי טעם לענג גם את הקוראים איסטניסי רוח של הדורות שלאחריו, וחבל.

לעת מצוא

רבי פנחס משה רבה של סערעט נלב"ע זקן ושבע ימים ביום כ"א חשוון תרס"ז ובהלווייתו רבת המשתתפים הספידו רבני העיירות ראדוביץ ומיהלני. ונטמן בביה"ח בעיר סערעט.

צאצאיו אחריו

מאשתו הראשונה מרת חנה נולדו לו שתי בנות: רבקה, שנפטרה בצעירותה, ודינה, שנשאה לר' בנימין פרנקל מקולמאי. מאשתו השניה, מרת אסתר בת הגביר הנודע מוה"ר דוד שטערנהעל מעיר קולומיא. נולדו לו עשרה ילדים, חנמה - שנשאה לר' שמאי פאפארש מבראדי, חנה - שנשאה לזלמן האלפערן מבראדי, לאה - שנשאה להרב אהרן קעננער מליסקא, בנו יעקב, בתו טויבע - נשאה להרב אליעזר וועשלער, רב בקראמיו במדינת מעהרען, וייזל - נשאה לר' יוסף ווייסעסלברג מקוטשערעמע, הרב יוסף שלמה רב באנגאייש האדיש במדינת מעהרען ור' דוד בורשטיין בוויין, בת יענטה ובנו חיים, אשתו השלישית היתה מרת לאה בת הה"ק משולם האב"ד מסטאניסלאב ולה לא היו ילדים.

פניני הפרשה

חיי שרה

עלון מס'

1110

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

לזכות להיות השליח

כאשר מגיע אליעזר עבד אברהם לבאר המים בעיר נחור, הוא מתפלל תפלה מיוחדת כדי שהקב"ה יזמין לו נערה מתאימה ליצחק, וכך הוא אומר בתפלתו: "ה' אלוקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם". וה' שמע תפלתו, וזימן לו את האשה הראויה והמתאימה ליצחק אבינו. ותמוה לשם מה היה צריך אליעזר להקדיש לכך תפלה מיוחדת, הרי כבר אברהם אבינו הבטיחו בצורה ברורה בתפלתו "ה' אלוקי השמים וגו' הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם", וכי לא סמך על תפלת אדוני שתתקבל? מיישב האור החיים הקדוש: "בטוח היה אליעזר באדוני שתפלתו מקובלת, והוסיף הוא להתפלל שיהיה הוא ראוי להעשות הדבר על ידו". כל תפלתו היתה שיזכה הוא להיות שליח המצוה בשידוך קדוש זה, שהנחו בו היסודות של עם ישראל. לפעמים שידוך צריך לצאת לפועל, אך כיון שאין זכות לכל שדכן להקים את בנין הבית, רק כשמגיעים לשדכן המתאים, הכל הולך למישרין. הדברים אמורים גם בכל ענין. ישנם תהליכים שאמורים לקרות בין כה וכה, תפלתנו ושאיפתנו צריכה להיות שיהיה הדבר ראוי להיעשות על ידינו, שאנו נזכה להיות השליחים הנכונים במקומות הנכונים, להקים בתים נאמנים בישראל, להשיב יהודים למורשת אבותם וכו'.

*

יום אחד הגיע לעירו של רבי יששכר דוב מראדושיץ זצ"ל אחד מחבריו, אשר עמו הסתופף בצלו של המגיד הקדוש מקוויניץ זצ"ל. אותו ידיד הגיע עם מכתב המלצה מרבו לסייע בידו לחתן את בתו, וביקשו לבוא לעזרתו. צר היה לרבי יששכר דוב. "אני עני ואביון", אמר לחברו "אם אאסוף כספים, יתנו לי פרושות עלובות. לך אל פלוני, הנגיד העשיר. הוא יתן לך ביד רחבה!". הלה לא נפגע מן הסירוב. באדישות ובשוויון נפש משך בכתפיו ואמר: "לו יהי כדברך. כנראה, שאינך רשום בפתקתו של הקדוש ברוך הוא", ויצא לעבר ביתו של אותו עשיר. הדברים פילחו את לבו של רבי יששכר דוב כחץ. מה פירוש הדברים: איזו פיתקה? מי כתוב בה? ... הוא סגר את הגמרא ורץ אחרי האיש. משהשיגו, שאלו לפשר דבריו. ענה הלה ואמר: "כשפנית אל הרבי ותיניתי לפניו את צרתי, אמר לי: אתן בידך מכתב המלצה. אמרתי לו: רבי, לא ניסיתי מעודי לקבץ כספים. אמר לי: בכל מקום שתבוא, תמצא מישהו שיאסוף עבורך. הוא יזכה במצוה, ואתה תוושע. אמרתי לו: מי יסכים להתבזות במקומי? אמר לי: אל תדאג לכך, בפתקתו של הקדוש ברוך הוא כתוב בפרוטרוט מי יעזור לך וכמה כסף יאסוף. הגעתי לעיר זו, וחשבתי בלבי: מי כאן יותר מחברי ורעי, רבי יששכר דוב? עכשיו שסרבת, הבנתי שאינך כתוב בפתקתו של הקדוש ברוך הוא...". נרעש רבי יששכר, ושאל: "לכמה כסף הנך זקוק?". אמר לו: "לארבע מאות זהובים". נמל רבי יששכר את ההמלצה, והלך לשוק. בדרכו, פגש בסוחר. הראהו את מכתבו של הרבי. "הגעת ממש בזמן!" נפעם הסוחר "זה עתה סיימתי עסקה ברווח של ארבעת אלפים זהובים. אתן לך את כל דמי המעשר – ארבע מאות זהובים".

עצה טובה	יחיד ומיוחד
עצה לזכרון, ללמוד תמיד מאותו ספר באותה מהדורה. (ספר האפודי)	בית הכנסת חכם שפירא בתונם על שם ר' אליהו שפירא, מחכמי פולניה שבא לתונם, ונפטר בתענית כשהיה מתפלל מנחה בטלית ותפלין יום ח' בתשרי התקכ"ז. בית כנסת זה נהרס בעוה"ר בשנת התשכ"א ("מגדולי ישראל" ח"ב).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"ניתנה תורה בשבת, כמ"ש רז"ל, להודיע שעיקר תלמוד תורה הוא ביום השבת, שבו צריך אדם ללמוד יותר מכל ימי השבוע, שהוא יום מנוחה ואינו טרוד בשום דבר, ואם לא יעסוק בתורה, נדמה כמחלל שבת. ולכך אנו אומרים בתפלת שחרית 'שמח משה במתנת חלקו', שביום זה ניתנה תורה על ידו".
("מגיד חדשות" ח"ט עמ' ר"א)

ואקברה מתי מלפני וכו' ואת מתך קבור

רמז נפלא בפסוקים הנ"ל גילה כאן הגאון מוילנא זי"ע. שהנה כתוב בפסוקים הללו שש פעמים תיבת "קבורה" קודם תיבת "מת": "ואקברה את מתי", "קבור את מתך", "מקבור מתך", "לקבור את מתי", "קבור מתך", "ואקברה את מתי". אך בפעם השביעית והאחרונה כתוב הפוך: "ואת מתך קבור", מיתה קודם. וצריך להבין מה הענין בזה. והסביר הגר"א זי"ע, שבשעת פטירת שרה אמנו, היו מונחים במערה אדם וחיה, והיו צריכים להיות שם בהמשך עוד שלשה זוגות, ויחד הם שש פעמים קבורה. והנה איתא בגמרא (סוטה דף י"ג ע"א) שבשעת קבורת יעקב, נפל ראש עשו למערה (עיין פרקי דר' אליעזר פרק ל"ט, תרגום יונתן להלן נ' י"ג). ואיתא בגמרא (ברכות דף י"ח ע"א) דרשעים בחייהם קרויים מתים, וצדיקים במיתתם קרויים חיים. ובגמרא (שבת דף קנ"ב ע"ב) הקשו, הרי כתוב "ואל עפר תשוב", ואיך יכול להיות שצדיקים אין עצמותיהם מרקיבים. ומתרתא הגמ' שזה מדובר רק שעה אחת קודם תחיית המתים. ע"ש. יוצא לנו א"כ שבצדיקים שייד קבורה ואח"כ מיתה, לכן כתוב שש פעמים לשון קבורה קודם מיתה, כנגד ששה צדיקים, אבל בפעם השביעית כתוב ואת מתך קבור, לרמוז על עשיו, שברשעים מיתתם קודם קבורתם כי בחייהם קרויים מתים, לכן כתב מיתה קודם. עכת"ד הגר"א, ודפח"ה. ונראה בס"ד לומר שבגלל זה דרש ממנו עפרון ארבע מאות שקל כסף, ואז "ואת מתך קבור" – הוא עשיו, כי אמר עפרון אם רק ששת הצדיקים ייקברו שם לא איכפת לי, ואפילו בחנם אתן לכם, אבל מכיון שגם עשיו אמור להיקבר שם אז בשביל הרשע הזה אני מבקש ארבע מאות שקל. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

ואלה ימי שני חיי אברהם אשר חי מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים

פירש רש"י: "בן ק' כבן ע', ובן ע' כבן ה' בלא חטא". ואפשר אולי ללמוד מכאן רמז שגיל חינוך מתחיל משנת שש-שבע, ומאז אפשר לקרוא למעשיו של הילד "חטא", שכן מבואר ש"כבן חמש" זה "בלא חטא". (מכת"י הגאון רבי יצחק חן זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

בשם ה' אלוקינו נזכיר

אחא, יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנינים וכו'. וכבר כתב הרמב"ם בפירוש המשניות (סוף ברכות) כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו.

*

הגאון רבי עבדאללה סומך זצ"ל בספרו "קבוץ חכמים" מקשה מה מצא המגיד בהגדה של פסח עוול בשאלת הרשע יותר משאלת החכם? אם משום שאמר "לכם" והוציא עצמו מן הכלל, הלא גם החכם אמר "אתכם"?

ומי שישב שהחכם גם כשיש לו קושיות, מקפיד להזכיר שם ה' ואומר "אשר צוה ה' אלוקינו", ואילו הרשע מתעלם כליל מהזכרת שם שמים. זה מה שעושה את כל ההבדל.

ועל פי זה הסביר יפה בדרך צחות כוונת הפסוק: "וְרֵאִיתִי אֲנִי שְׂיֵשׁ יִתְרוֹן לְחֻכְמָה מִן הַסְּכָלוֹת פִּתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ" (קהלת ב, יג), דהיינו שיש יתרון בדברי החכם על הרשע הסכל בהזכרת שם שמים, כפי היתרון שיש בין אור לחושך, שכן בבריאה הוזכר שם אלוקים רק בצד האור ולא בצד החושך, כמו שנאמר "ויקרא אלוקים לאור יום ולחושך קרא לילה" (בראשית א, ה).

מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א בספרו "בית נאמן" (בראשית כד, מב) כותב שאברהם אבינו ע"ה הצליח לחנך את ילידי ביתו שיהיה שם שמים שגור בפייהם.

הדבר בא לידי ביטוי באופן שבו מציג אליעזר את עצמו בפני בתואל ולבן. במקום לומר להם כפי שרגילים העולם לומר: "עבד אברהם אנכי והוא עשיר גדול ב"ה", אליעזר מקדים ומזכיר שם ה': "וה' ברך את אדוני!" (בראשית כד, לה). זהו פרי החינוך של אברהם אבינו ע"ה שלקח עבד כנעני עובד עבודה זרה מדמשק, והשגיר בפיו שם שמים עד שבפני עובדי עבודה זרה לא חשש להזכיר כבר בתחילת דבריו שם שמים.

ואכן, הצליח להשפיע עליהם, שענו ואמרו "מה' יצא הדבר" (וכן קרה אצל יוסף עם פרעה, שבתחילה אמר לשר המשקים: כי אם זכרתני אתך וגו' והוצאתני מן הבית הזה" (בראשית מ, יד-טו), ולא הזכיר שה' הוא המוציא והמשחרר, וכשעמד לפני פרעה תיקן זאת, ובסוף, פרעה הושפע ממנו ואף הוא הזכיר שם ה').

והסביר שם שלכן האריכה התורה בדברי אליעזר, וכמו שכתב רש"י (בראשית כד, מב): "אמר רבי

זיספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

ארמון בגלות

הסתקרן הנסיך, והפועלים השיבו בשמחה: "אביך המלך צוה עלינו להקים פה ארמון מפואר בעבורך".

מה הופתעו הפועלים לראות כי במקום לשמוח ולצהול על המחזה המלכותית, פרץ הנסיך בבכי מר...

"שמא אין הבנין מוצא חן בעיניך כבוד הנסיך?" חרדו הפועלים.

"הארמון נפלא ונהדר, ודוקא משום כך בוכה אני..." הצליח הנסיך לפלוט מבעד בכיו ושוב התייפח.

הפועלים הבורים בהו בו וטרם השכילו להבין את המשוואה. סוף סוף הנסיך נרגע, לקח נשימה ארוכה והסביר להם: "כל עוד התגוררתי בבית האיכר, עבדתי בפרך ואכלתי פת חרבה, ידעתי כי קרוב היום בו יגאלני אבי וישיבני אל ארמונו. אך כעת כששלח אתכם לבנות לי ארמון מפואר, הרי זה סימן שחפץ הוא להשאירני כאן בנכר מרוחק מארמונו עוד שנים ארוכות..."

סיים החתם סופר ואמר: "בתוך חשכת עול הגלות מבליחה קרן אור אחת - התקוה לגאולה הקרובה, וכפי שאמרו חז"ל "אם ראית דור שצרות באות עליו כנאר - חכה לו" (סנהדרין צ"ח ע"א).

"אך עתה כשהקדוש ברוך הוא שולח לנו בגלות המרה הזאת את הקיסר הצרפתי להקים לנו היכל נאה בגלות, היכל של שוויון זכויות, מי יודע עוד כמה זמן תימשך גלותנו... במקום לשמוח על כך, יש להצטער ולבכות בכי תמרורים..."

בתקופת שלטונו של נפוליאון קיסר צרפת, יהודים רבים תלו תקוות שהנה משיח בא. הללו סברו שמאחר שנפוליאון ביטל כמה גזרות שהיו תלויות נגדם במשך שנים רבות, וגם העניק להם זכויות שוות, אות הוא כי הגאולה בפתח.

לעומת זאת, הגאון רבי משה סופר זצ"ל בעל חתם סופר, ראה את הדברים בדיוק הפוך, ואל אותם יהודים תמימים היה מפנה את המעשה הבא:

בנו האהוב והמפונק של המלך, סר מהדרך הטובה, והחל לעשות מעשים אשר לא ייעשו. החליט אביו להגלותו לכפר נדח, שם שיכן אותו בביתו של איכר עני. באופן זה קיווה המלך שבנו ילמד להכיר את החיים הקשים, ושוב לא יטה לבו אחר דרכים מפוקפקות, ובבוא היום לכשיגיע זמנו לעלות על כס המלוכה, יהיה ראוי לשבת על הכסא הרם.

חייו של הנסיך המורגל בתפנוקים הפכו למרורים. האיכר העבידו בפרך, ותמורת עבודתו לא קיבל אלא פת יבשה ומים. בן המלך לא התמרד, הוא קיבל באהבה את היסורים שכפה עליו אביו, כשכל העת מפעמת בלבו התקוה כי בקרוב יחזירנו אביו אל ארמונו.

חי לו הבן בכפר, ומנה את הימים עד ליום המיוחל. והנה באחד הימים, הגיעה לכפר קבוצת פועלי בנין, והחלו לחפור בור גדול. עקב אתריהם בן המלך ונוכח לראות כי הם יוצקים יסודות ומתחילים להקים בנין גדול ומרווח.

"בשביל מי מקימים אתם את הבית המפואר?"

☺ זה כא חוק! ☺

בשיחה עם מקורביו על היחסים שבין רב לבני עדתו, התבטא הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל רבה של ירושלים: "מובטחני באנשי קהילתי שיעמדו בכל תקנה שאתקן".

"מניין לכבודו הבטחון הזה?" תהה אחד הנוכחים.

השיבו רבי שמואל בחיור: "שכן דבר אשר לא יעשו, לא אדרוש מהם..."

☺ חוק חוק כא... ☺

אין הקב"ה מעמיד אדם בנסיון, אלא אם כן יכול לעמוד בו.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: כידוע לרב שמחיר הירקות בחנויות שמיטה יקר בהרבה מחנויות המוכרות מהיתר מכירה, ופעמים רבות גם טיב הירקות הרבה פחות טוב. האם יכול אברך ספרדי לקנות לכתחילה מהיתר מכירה, או שלמרות הנ"ל צריך להחמיר ולקנות רק מחנויות שמיטה?

תשובה: אם מצבו דחוק מאד, יעשה התרה על מנהגו ויקנה מהיתר מכירה. אולם כל ירק שעדיין לא הגיע לאיסור ספיחין, מותר לקנות בשופי מכל חנות בתחלת שנת השמטה ולשלם בהבלעה (עם פירות) או בישראל, ולנהוג בו קדושת שביעית, שהעיקר כדעת רוב הראשונים שאם צמח קצת בששית לא גזרו בו חז"ל איסור ספיחין. וכן פסקו הרה"ג ר' אברהם ברוך מאני והחזון איש זצ"ל ועוד.

שאלה: אנחנו מקפידים לאכול רק יבול נכרי. לאחרונה הציע לנו בעל חנות לקבל ממנו ירקות מהיתר מכירה. יש לציין שירקות אלו יזרקו לפח אם לא ניקח אותם. מה נעשה? תשובה: האין עניינם בסביבתכם? תקחו ותתנו להם שיאכלו בשפע.

שאלה: מדוע יבול נכרי עדיף על היתר מכירה, והרי בזה מפרנס את שונאי ישראל, שכן בדרך כלל מדובר ביבול של ערבים שונאי ישראל?

תשובה: כי היתר מכירה לא פשוט ונראה כהערמה גמורה. יש מביאים סחורה מירדן שאינם שונאי ישראל. אבל גם הנסיעה שמה כרוכה בסכנה, וצריכים האשכנזים להתחפש לערבים וללבוש כאפיות, שלא יכירו בהם הרוצחים.

שאלה: האם בהסתמכות על היתר מכירה יש משום חוסר אמונה? תשובה: אין בזה חוסר אמונה.

שאלה: ידוע שיש ענין לצבוע בית שעוברים אליו. האם יש למרוח בצביעה גם לבית שדייריו הקודמים שומרי תורה ומצוות? תשובה: יעשה כרצונו.

שאלה: אומרים העולם שאדם שגר בקומה עליונה לא יחליף דירתו לקומה תחתונה, למשל אם גר בקומה חמישית לא יחליף לקומה מתחת, האם יש מקור למנהג זה, או שזה רק שיחת נשים ואין לחוש לזה? ובאמת ספרו לי על אשה שהיתה גרה בקומה חמישית והחליפה דירתה לקומה מתחת, וכעבור מספר חודשים נפלה בתה הקטנה מהחלון ונפטרה?

תשובה: לא שמעתי, ואדרבה אם היתה נשאת בקומה חמישית היתה סכנה יותר. בטח בה' ועשה טוב, אל תאמין לשוטים ולדמוינות שוא שאין להם יסוד בספרי חז"ל.

שאלה: בבן איש חי (פרשת פנחס שנה ב' אות י"ג) הביא דברי הגמ' בקידושין (נ"ט ע"א) שלא ימכור אדם קרקע שקנה ראשונה דאינו סימן טוב. האם דירה ראשונה שקנה דינה כקרקע? תשובה: אם מוכר בית ראשון לקנות בית יותר מרווח, אין בזה כלום.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

ורבך תאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת חיי שרה

פניני אמונים

פניני אמן ותפלה על הפרשה

נחיצות התפלה

"ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת... ויאמר אליו אברהם... ה' אלקי השמים... הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם" (י"ח-י)

מפסוקים אלו נוכל ללמד עד כמה נחוצה התפלה לכל דבר וענין. שהנה מצינו שהכל החשיבו את אברהם כ'נשיא אלקים' (בראשית כג ו), ומתוך כך אף בקשו להשתדף עמו. וכפי שאמרו חכמים (ב"ר מה א): "הגר בתו של פרעה היתה. וכיון שראה פרעה מעשים שנעשו לשרה בביתו נטל בתו ונתנה לו, אמר: 'מוטב שתהא בתי שפחה בבית זה, ולא גבירה בבית אחר'", ואם חפצו שתהיה שפחה בבית אברהם, על אחת כמה וכמה חפצו שתהא גבירה בביתו. למרות כל זאת, כשביטא אליעזר את חששו: "אולי לא תאבה האשה ללכת", לא בטל אברהם את דבריו, אלא מיד התעורר לשאת תפלה: "ה' אלקי השמים... הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם".

אף אליעזר למד מאדונו את נחיצות התפלה, ולכן מיד בבואו לארם גהרים נשא תפלה להצלת שליחותו, ואף כשהגיע עם רבקה לבית אדונו וספר ליצחק את הקורות אותו, הדגיש: "שנודמנה לו רבקה בתפלתו" (רש"י להלן פס' טו).
מעלות התפלה

הברכה תלויה בתפלה

"אחתנו אתה היי לאלפי רבקה ויירש זרעך את שער שנג'יו" (כד ט)

'בעל הטורים' הביא כי מלבד בפסוק זה, הזכרה המלה 'רבקה' בשלושה פסוקים נוספים, וברבקה זו כונו אחי רבקה לברכה אף בברכות המפרטות בשלושה פסוקים אלה: א. "ומאה מכס רבקה ירדפו" (ויקרא כו ח); ב. "ולשנים יניסו רבקה" (דברים לב ל); ג. "רבקה כצמח השדה נתתיר" (חזקאל טו ז).
הוסיף ובאר החתם סופר:

במסכת חלין (ס ב) למדו חכמים ש: "הקדוש ברוך הוא מתאנה לתפלתם של צדיקים" מהעבדה שבברית העולם לא יצאו הצמחים עד שהתפלל אדם הראשון על הגשמים. ויש לומר כי לכלל זה רומז הפסוק: "רבקה - כצמח השדה נתתיר" - עתידים בנייה של רבקה לזכות בברכות הכתובות בפסוקים שמזכרת בהם המלה 'רבקה', באותו

שכר הברכה 'עשרה זהב'

"וישח האיש גזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על זידיה עשרה זהב משקלם" (כד כב)
לשם מה פרט הכתוב את משקל הצמידים?
פרש רבי יצחק מוינה בשם רבו רבי יהודה הקסיד:

במתנת הצמידים בקש אליעזר לשלם לרבקה על כך שבזכותה עתיד הוא לברך את ה' באומרו (להלן פס' כז): "ברוך ה' אלקי אדני אברהם", וכיון שלמדו אברהם רבו כי שויה של ברכה הוא עשרה זהובים, שלם לה בשני צמידים שמשקלם הכולל היה 'עשרה זהב'. פסוק זה הוא סמך לדברי חכמים (ב"ק צא ב, ע"פ תוספות שם ד"ה וחיבו) כי שויה של כל ברכה הוא עשרה זהובים.

הוסיף ופרש התורת חיים כי לכך דיקו חכמים והעמידו את שויה של ברכה דוקא על 'עשרה זהובים' ולא 'דיגרים' או 'סלעים', שהרי אף אליעזר נתן לרבקה 'עשרה זהב' בשכר הברכה.

כך אף באר את דבריו של דוד המלך בתהלים (פד א): "כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלקי"; טוב בעיני "יום בחצריך מאלף" - מלוקבל אלף זהובים במזמן בעולם הזה, שכן בכך שאשכים ואעריב להתפלל בחצרות ה' - בבית הכנסת, אזכה להשלים אמירת "מאה ברכות", שבעבורן אקבל אלף זהובים בעולם הבא, ולכן: "בחרתי הסתופף בבית אלקי", ואת השכר העצום המבטח לי, אקבל בעולם הבא.

אור זיוע' ח"א סי' שצט; 'תורת חיים' ב"ק צא ב
על דברי התורת חיים נתן להוסיף, כי אף שגם בביתו יכול האדם לצבור מאה ברכות, מכל מקום הצהיר דוד: "בחרתי הסתופף בבית אלקי" - בבית הכנסת, לפי ששם מצויים אנשים שיענו אמן אחר ברכותיו, וכמבאר בש"ף (הו"מ שפב ז) כי שכר עשרה זהובים נתן דוקא על ברכה הנענית באמן. רמז לכך נתן ללמד מכך שראשי תבות הפסוק: "כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלקי", מצטרפים יחד לגימטריה צ"א, בגימטריה של אמן.

האפו שבו יצא 'צמח השדה' בששת ימי המעשה; כפי שהצמחים לא יצאו בשעת הבריאה עד שהתפלל אדם הראשון עליהם, כך לא יזכו ישראל

בברכות 'רבקה' עד שיתפללו לזכות בהן.

חתם סופר

יצחק התפלל בין האילנות

"ויצא יצחק לשוב בשדה לפנות ערב" (כד טג)
"לשוב" - לשון תפלה, כמו (תהלים קב א): "ישפך שיחו" (רש"י, ע"פ ברכות כו ב).

במסכת ברכות (לד ב) הובא שרב כהנא גנה את המתפלל בשדה, לפי שהוא מקום פרוץ ללא מחצות. ובתוספות (שם ד"ה חציף) תמהו על כך שהרי בפסוק שלפנינו מבאר שיצחק התפלל בשדה? ותרצו כי על פי דרשת חכמים (פסחים פח א) מהפסוק שלפנינו שיצחק קרא למקום המקדש שבו התפלל 'שדה', נמצא שאין פגנת הכתוב לומר שיצחק התפלל בשדה ממש אלא בהר המוריה שכנויו היה 'שדה' (ע"פ ב"ח או"ח צ).

באפן נוסף ישב הב"ח (שם) כי אכן, לכך דקדקה התורה לכתב: "ויצא יצחק לשוב בשדה" ולא "להתפלל בשדה", ללמד שיצחק לא התפלל במקום הפרוץ שבשדה אלא בין השיחים והאילנות שבה.

יצחק לא חשש שאליעזר יפריעו בתפלתו

"ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדני ותקח הצעירי ותתכס" (כד טה)

מדוע הצרכה רבקה לפרט בפני אליעזר את מקום הליכתו של יצחק: "מי האיש הלזה ההלך בשדה", וכי אליעזר לא ראה זאת בעיניו?

פרש רבי מאיר רבה של טורעניץ:

חכמים אמרו (ב"ר ס טו) שרבקה שאלה את העבד על אודות יצחק משום שכשראתה אותו מתפלל הבינה שאדם גדול הוא. מתוך כך התפלאה, הכיצד הוא מתפלל בשדה במקום שעוברי דרכים עלולים להפריעו (ראה בית יוסף או"ח צ ד"ה ולא תפלל). וכדי שלא יתרו אליעזר שאין זו שדה שהולכים בו רבים, לכן הדגישה בשאלתה: "ההלך בשדה לקראתנו", כלומר: הרי זה שדה שדרך בני אדם להלך בו, שהרי אף אנו צועדים בו. על כך ענה לה אליעזר: "הוא אדני", מלבדי אין דרך בני אדם ללכת בשדה זה, ומכאן יצחק אינו חושש שמא אפריעו בתפלתו, שהרי אסור לעבד לשאל בשלום אדונו (ראה שבת פט א).

לקוטי מוהר"ם [ברלין תע"ז] אות יח

שכר כפול

מדבריו על מצלת ענני אמן:

"ובשעה ששליח צבור חוזר ומתפלל, חייב לענות אמן על כל ברכה וברכה. ויבין לבו ככל ברכה וברכה כדי שידע על איזה ברכה הוא עונה אמן, ויש לו בזה שכר כפול, והרי זה כמו התפלל שני פעמים זו אחר זו. ואמרו רז"ל במדרש (ראה מדרש תהלים כו) אם התפללת ולא נוגת לבך ותורת והתפללת, מהא מבשר שתפלתך נשמעת" (אגרת התשובה [לרבנו יונה] אות ט).

רבנו יונה גירונדי זצ"ל

כ"ח בחשוון היא כ"ד

הקסיד רבנו יונה גירונדי, הצמיד תלמידים הרבה, והמפרסם שבהם הוא הרשב"א. הוא חבר ספרים רבים, מהם: 'שערי תשובה'; 'עליות דרבנו יונה' על ב"ב ועוד. נפטר בטולדו בכ"ח בחשוון ה"א כ"ד, ומקום קבורתו אינו ידוע.

מחרוזת באורים (ד)

חכמים (שבת קט"ב) הבטיחו שכר מפלא ומיחד למקפיד לענות אמן פראוי, וכך אמרו: "אמר ריש לקיש: כל העונה אמן בכל כחו פותרחין לו שערי גן עדן, שנאמר: (שע"י כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים' - אל תקרי שמר אמונים אלא שאומרים אמן". בפאמר שלפנינו נוסף ויבא מחרוזת באורים מגדולי הדורות על מאמר זה:

לעשות נחת רוח במסירות נפש

אמר רבי אליעזר פאפו בעל הפלא יועץ: השכר העצום המבטח למקפיד על עניית אמן בכל כחו - 'פותרחין לו שערי גן עדן' מלמד על שגב מעלתה של עניית אמן ועל גדל נחת הרוח הנגרמת לקדוש ברוך הוא מענת אמן פראוי, ובר' בודאי צריך האדם להיות מאשר מן שואר זוכה לעשות נחת רוח ליורדו, ואף ראוי לכל יהודי למסר נפשו על כך (סוד לאליפיס' [לבעל פלא יועץ] נ"א).

רואים את הנעשה בגן עדן

מעשה ברבי פינחס מקורין שאמר פעם על צדיק אחד שרואה שנמצא הוא בגן עדן, אולם עם כל זאת לא הגיע עדן לדרך האמת. לשמע הדברים שאל אחד מהשומעים בהשתוממות: "הלא רבנו נמצא בעולם הזה, וכיצד הוא יודע מה נעשה בגן עדן?"

השיבו רבי פינחס: "חכמים אמרו (שבת קט"ב) כי 'העונה אמן בכל כחו פותרחין לו שערי גן עדן', לא נאמר 'פתחו' - בלשון עתיד, אלא 'פותרחין', לאמרו: כבר בעודו חי בעולם הזה זוכה הוא שנתפתחים בפניו שערי גן עדן והוא רואה את הנעשה בתוכו. ואולם יש לזכר ששכר זה מתנה קאמור בעניית אמן 'בכל כחו' (שומר אמונים' מאמר פתחו שערים פ"ב).

ספור דומה מספר על רבי ברוך פרנקל-תאומים בעל ה'ברוך טעם': פעם ישב רבי ברוך בסעדת ברית מילה, ולפתע נראתה בת שחוק על פניו. לתמיהת המסבים השיב כי שחק על דבר מה שראה בעולם העליון. אחד המסבים הרהיב עו ושאל: "מדוע אני אינני זוכה לראות מהנעשה בעולם העליון...?"

השיב לו רבי ברוך: "חכמינו אמרו (שבת קט"ב) כי 'כל העונה אמן בכל כחו פותרחין לו שערי גן עדן', לא אמרו חכמים כי אותו אדם יזכה לכך רק לאחר פטירתו, אלא אמרו 'פותרחין' בלשון הווה, והינו שעוד בעודו חי בעולם הזה יזכה שיפתחו בפניו שערי גן עדן ויראה את הנעשה שם, ובלבד שימקפיד לענות אמן 'בכל כחו'."

"גם אתה", אמר ה'ברוך טעם' לשואל, "אם תענה אמן בכל כחך בודאי תזכה שיפתחו בפניו שערי גן עדן ותזכה לראות את הנעשה שם" (אשל ברוך' [לוד' תרצ"ג] אות מו).

בשליחותו של ריש לקיש'

ספר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים:

נוהג היה הצדיק רבי שמעון ז"ל מוילנא להסתובב בבתי כנסיות ובתי מדרשות שבעירו ולהזהיר את הצבור על עניית אמן.

פעם הזמן לוינא אחד מגדולי הדור, ומשהבחין בהנהגתו זו של רבי שמעון הזין, התענין על סבת מנהגו זה. בתגובה ספר לו רבי שמעון:

"היה זה כאשר פעם ישבת' בביתי ושקדתי על למוד מסכת שבת. שעות רבות למדתי עד שנעצמו שמורות עיני וראשי נטמט על הגמרא הפתוחה. לפתע ראיתי בחלומי איש הדור מראה שנגש אלי ושאלי בתרעמת: 'מדוע אינך נזהר בדברי?' והוסיף ואמר: 'אבקש ממך שמיים זה ואלי: תסובב בבתי כנסיות ותעורר את הצבור שיהיו זהירים במאמרו של ריש לקיש: 'כל העונה אמן בכל כחו פותרחין לו שערי גן עדן', ואמר להם כי אם ימקפידו על כך יצילו מפל הגזרות ויזכו לברכת שמים'. כאשר התעוררתי מחלומי לא ידעתי את נפשי מגדל החיזון הנורא, וכיון שהתלבטתי אם אמת היה הדבר או שמא חלום בטל הוא, התפללתי שיתנו לי משמים סימן. אך סימתי את תפלתי והנה שמת לי לב כי אצבעי מנחת על מימתי זו של ריש לקיש לברכת שבת וראיתי בכך אות משמים שהיה זה חלום אמת, וכי היה זה האמורא הקדוש 'ריש לקיש' שהתגלה אלי. מאז אותו החלום שומר אני על שליחותי ומקפיד לעורר את תושבי עירי להיות זהירים בעניית אמן, שהרי בכך יזכו שיפתחו בפניהם שערי גן עדן' (שירו לפל' עמ' 131).

הדירה שהמתנה לתפלה

אותו בהמשך לבקש כנגדה הלואה של מאה אלף שקלים להשלמת הממון של הדירה החדשה.

בצר לו הוא פנה לרבו, מחשבו האדמור"ם, ובקש את עצתו וברכתו. הרבי שמע בסבלנות את הצדדים ולבסוף הכריע: "אסור לך לרדת במחיר אם הדבר יאלץ אותך לקחת הלואה".

"ומה אעשה?" ניסר קולו של ר' שלמה. "הלא קרוב לשנה שאני מנסה בכל דרך למכור את הדירה ללא הצלחה. ההלואות שלוחתי עד כה מעיקות עלי, ומעל הכל רובצת עלי הדאגה בשל הסכום העצום שאני נדרש להעביר לקבלן בתוך שלושה ימים מהיום".

הרבי הקשיב בסבלנות אולם לא שנה את דעתו; "הלא סרס התפללת ערבית", אמר לר' שלמה, "עצתי אלה, כי בעומדך להתפלל ולהשיח לך, לאבינו שבשמים, שתף אותו באופן מלא במצוקתך. שטח לפניו את כל לבטיך וספר לו עד כמה זקוק אתה באופן מידי לכסף. אל תכחד דבר. הלא שומע ביד האדם לעשות דבר והוא נושא עינים לשמים כי בודאי ישמע שועתך".

לשמע הדברים נאלם ר' שלמה דם. הוא לא צפה לתשובה שפזו, והרבי שנוכח בכך הוסיף ואמר לו: "מה לך תוהה? הלא בדיק לשים קד נועדה התפלה! דוקא בזמן שהכל נעול וחסום, כאשר אין ביד האדם לעשות דבר והוא נושא עינים לשמים בתפלה, כולה התפלה לפתח שערי שמים ולהחיש לו ישועה ונחמה".

ר' שלמה יצא מחדר הרבי כשהוא מלוג בברכה כמה ובלבו פושטת תחושה מרוממת. הוא חש כי היסוד שנטע הרבי בלבו ליהוה לכל ארך חיו, גל לאחר שנטעו הנוכחי יקמים בני טוב. דבריו של הרבי הדהו באזניו - דוקא בשעת מצוקה ואין אונים, זהו הזמן הראוי ביותר להשיח את הלב בפני רבון העולמים, והישועה בא תבוא.

מבית הרבי יצעד הישר לבית הנכנסת. ספוד. את התפלה הוא נשא מעמק לבו, הוא שח בפניו זוננו על דאגתו בפני מועד התשלום הקרוב ובא, על העסקה העומדת על הפרק שהוא לא מענין בה כלל וכלל, אולם כרגע היא הדבר היחיד שבדרך השבע יכול לאפשר לו לעמוד בלוח התשלומים הדוחק. דקות ארוכות הוא עמד והתפלל בכונה, ומשפס להשיח את שגל לבו חש כי ננסכו בו כחות מחדשים.

המפנה המפתיע התרחש כבר בבקר שלמחרת, כאשר בשעה מקדמת צלצל הטלפון, ומעבר לקו הדקה בשמו 'הודי מכו, שלפני כמה חדשים כבר התענין ואף ראה את הדירה. עתה, כפיכיל לא חלפה תקופה ארבה מאז, הוא החליט כי הוא מענין לסגור את העסקה בזמן ובמחיר המלא שדבר ביניהם. ר' שלמה שהיה המום מההתפתחות הבלתי צפויה הביע מיד את הספקתו.

זמן מה לאחר מכן כבר ישבו השניים מול שלחנו של עורך דין, והעסקה נחתמה לשביעות רצונם של שני הצדדים.

"איני מבין מדוע התעכבתי עד כה", שתף הרוכש את ר' שלמה ברגשותיו, עם יציאתם ממשרד עורכי הדין, "הדירה מצאה חן בעיני כבר אז, גם המחיר התאים בהחלט לתקציב שהיה ברשותי. איני מבין מדוע כה התקשיתי להחליט. הבקר קמתי בהחלטה נחושה לסגור מיד את העסקה, ושמתמי מאד לשמע כי היא עדין מצעת למכירה. ראיתי בכך אות משמים כי היא מתמנה במיחד עבורי...".

ר' שלמה הקשיב וחיך. לו דוקא היה הסבר מניח את הדעת לעכוב המתמשך. הדירה לא נמכרה משום שהיא המתנה לתפלה. כרגע שהוא נשא תפלה מעמק הלב, הוסיף המעכבים והמכירה יצאה אל הפעל.

מפי בעל המעשה, הובא בפנינו פרשת השבוע ויש עמי פב

שבת המקום ב"ה וקילוסו

פירש רש"י: "כי ידעתיו - לשון חיבה וכו'" ע"כ. ומבואר מדברי רש"י, 'סגי ליה. והרבה יותר ממה שהאב אומר ומוכיח בביתו הוא מלמד ומורה בעצם מהותו, ואת מה ש'הוא' זה גופא הוא 'אומר' ודו"ק.

[על פי 'טיב התורה' - פרשא דיון]

• § • § •

כבר נעמדו המפרשים על אתר, מה ראה אליעזר לפרט כאן את כל גדלות אברהם לפרטי פרטים, שהשי"ת ברכו מאוד בצאן ובקר כסף וזהב ועבדים וכו'. ובפשטות נתכוון אליעזר לרמוז להם שכל העושר והכבוד הזה עתיד להיות של יצחק, כדי שירצו להשתדך עימו.

ברם שבעים פנים לתורה, ובדרך הרמז נראה על פי מ"ש בספ"ק שהדיבור המכוון כאן הוא דיבור התפילה. ולכן "לא אוכל עד אם דברתי דברי", היינו שאתפלה

תחילה לפני השי"ת, כי אסור לאכול לפני התפילה.

ולפי זה יתפרש המשך הפסוקים, בהקדם מה דקיימא לן (עבו"ז ז): "לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחר כך יתפלל", שאין ראוי לגשת אל המלך תיכף עם המבוקש, רק פותחים בכבודה של מלכות, בדברי שבח והודאה לרצות את המלך, ומתוך כך יבוא ממילא אל מבוקשו.

והנה כשאמר אליעזר שצריך להתפלל תחילה, השיב לו: "ויאמר דבר", כלומר תדבר תיכף אותו דיבור המבוקש בתפילתך, בלא שום הקדמות של שבח ושל הודאה, לפי שחשבו שעיקר התפילה היא המבוקש בלבד.

אך על כך ענה להם: "עבד אברהם אנכי וגו'", ואברהם אבינו אינו פורץ מיד אל מבוקשו, רק מקדים לפתוח בשבח והודאה לה', כמו שפותחים אנו בשמונה עשרה בברכת 'מגן אברהם' שהיא כולה שבח המקום ב"ה.

ותיכף מתחיל אליעזר בסדר תפילה כפי שהסדיר הלכה למעשה, והיינו שפותח כאן אליעזר בתפילתו ומקדים בדברי ריצוי של שבח והודאה לה' על אשר ברח את אדוני מאוד. ולכוונה זו פורט ומאריך בכל הפרטים שמודה עליהם להשי"ת, ורק לאחר שסיים את הודאת שבח המקום ניגש אל מבוקשו בענין השידוך.

והרי על שם כך נקראים אנו "יהודים", שמודים ומקלטים תמיד לפניו יתברך, כד"א (תהילים עה, ב) "הודינו לך אלקים, הודינו וקרב שמך, ספרו נפלאותיך". ושבח הודיה זו נעוזה בשורש נקודת חיות איש יהודי, ולכן נקרא שמו עליה. כי במעמקי לב יהודי פנימה פועמת תמיד הודאה וקילוס ליצרו. וחלק אלקי ממעל הבורע בקרבו שורש חיות האדם מיחל תמיד לאלקיו להודות ולהלל לפניו, כשם שכל עלול משתוקק לעילתו, השיר והשבח לחי העולמים. [ויעויין נא בדברי הרמב"ן הנודעים ביסודות האמונה בשלהי פרשת בא (שמות יג, טז), שעיקר יצירת האדם בעולם היא כדי שיודה וישבח להשי"ת על שבראו בעולמו עיי"ש].

[על פי 'טיב המעשים תנוכה' - עריכה חדשה]

• § • § •

אחת מנשים צדקניות שבירושלים קרתא דשופריא, אלמנה מזה שנים רבות, נוסף לה מלבד צרת אלמנותה גם בן חריג בתסמונת דאון רח"ל, שכבר עבר את גיל החמישים, והאם

המסורה צריכה כל העת לטפל בו לבדה ולדאוג לכל צרכיו, בהיותו 'מוגבל' בהרבה תחומים. ויחד עם זאת גם לתחזק את הבית ולהביא פרנסה, וכל זאת ללא שום עזרה וסיוע.

באחת משיחותיה עם אחיה, מגדולי הרבנים שבירושלים,

התבטאה באוזניו: די וועלט האט א' טעות אין מיר... [העולם טועים בי],

הם תמיד מתמלאים רחמים עלי, בהסתכלותם עלי כאשר מסכנה זקנה וגלמודה, הטורחת כל העת בטיפולים אינטנסיביים בן החולה והמסכן...

- אבל מי כמוני יודע שאין זה נכון כלל! אדרבה, הבן החריג הזה שנתן לי השי"ת במתנה הוא סימן יפה עבורי שהקב"ה אוהב אותי מאוד! וכאשר קורא הדורות מראש ידע שעתידה אני להיות אלמנה שנים רבות, דאג לכך שלא אשב גלמודה כל החיים בלא שום תעסוקה, ונתן לנו מראש בן חריג.

שנצרך השי"ת להביאו לעולם כדי לתקן מה שצריך לתקן. והפקיד בידי את הזכות הגדולה הזו, לטפל ולגדל נשמה יקרה וקדושה, נפש צדיק כמעט בלא חטא ורוב. ובכך נמצאתי כל שנות אלמנותי עסוקה במצוה רבה ויקרה, להעלות נחת רוח ליוצרי קוני ב"ה. וכל הימים לרבות הלילות לבי ומחשבותי נתונים לילד טהור וזך זה, כיצד ניתן יותר להדר בגידולו וטיפוחו ולהקל ממנו את מטלת החיים המוגבלים שחפץ השי"ת ממנו בעולמו.

כאשר ידוע שהדבר הקשה ביותר לאשה היא הבדידות וחוסר הענין בחיים, כמ"ש בריש פרק האיש מקדש (קידושין מא.): "טב למיתב טן דו, מלמיתב ארמלו". פירש רש"י: "משל הוא שהנשים אומרות על בעל כל דהו, שהוא טוב לשבת עם שני גופים, משבת אלמנה" ע"כ.

ולפיכך מדי יום ביומו נותנת אני שבח והודאה לפני המקום ב"ה, שהעניק לי נפש זכה וצחה, כדי שאהיה עסוקה בידיים מלאות עבודה כל שנות אלמנותי בטיפול בני החולה, ולהחיש בכך את תיקון העולם, ולא אשב בודדה בשעמום וחוסר תכלית ומטרה בחיים...

ללמדנו בינה, כיצד להסתכל בכל דבר ובכל מקרה בעין טובה, לחתור ולחפש על מה ניתן להודות להשם ולשבח לפניו. - במקום לחפש תמיד על מה ניתן לרטון ולהלונן... נשנה את מבטינו לטובה, לראות על מה ניתן להודות! - כפי שאנו למדין מטיב מעשה דנו מאותה אלמנה צדקנית, שבה בעת שכולם מתמלאים רחמים עליה ועל טרחתה הקשה, הרי היא עצמה מלאה שמחה בהלל והודאה לה', על אותו דבר עצמו שבשבילו מחשבים אותה הבריות למסכנה גדולה...

[עו] • § • § •

מון החפץ חיים צוק"ל, היה נוהג פעמים רבות להשיח את לבו הטהור לפני קונו בתמימות ובפשטות, ומדבר לפניו יתברך בשיחה פשוטה וקולחת מן הלב, כדבר איש אל רעהו את אשר על לבבו, כד"א (תהילים קב, א) "תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו".

בערוב ימיו כשכבדה עליו שמיעתו, היה החפץ חיים מדבר דיבורים כאלו יותר בקול, כדי להשמיע לאוזניו את מה שמוציא מפיו, והיה ניתן לפעמים לשמוע את אשר משיח אותו צדיק וקדוש ממעמקי לבו

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

והצליח דרכך...

התקופה היא תקופת קורונה ומצב בריאותו של הרב לא במיטבו, קבלת הקהל מצומצמת ביותר והגם שאני יכול לבוא ולשוחח עם הרב אין זה לא נעים ולא ראוי להכביד על הרב במצבו.

הייתי צריך להתייעץ בכמה עניינים דחופים שאינם סובלים דיחוי ואני מעצמי איני רוצה להכביד עליו בחולשתו...

עודי מתלבט כיצד לנהוג קיבלתי טלפון מהרב ששאל: "ביום שישי בדרכך הביתה תוכל לקחת אותי לעיר ביתר? יש לנו שמחה משפחתית ואני מתארח בביתר."

"בשמחה ובחפץ לב!!!" השבתי

כמוכן שאספתי את הרב בשעה היעודה ונסענו יחדיו לביתר, בדרך התעניין הרב מעצמו במצבי והיה לנו די זמן לשוחח בנחת מבלי להכביד וכך זימן לי ה' את כל התשובות ופתר לי את כל הספקות על הצד היותר טוב.

הרב התעניין אם אני גר סמוך למקום שהותו בביתר והשבתי שאני גר בירושלים, רק אז תפס הרב את הטעות שלו שהתקשר אלי בטעות במקום אל גיסי שגר בביתר. הרב התנצל שלעולם לא היה מטריח מישהו והוא חשב שהתקשר לגיסי שדר בביתר.

אני מצדי הרגעתי את הרב וסיפרתי לו עד כמה היה דחוף לי לשוחח ויד ההשגחה הייתה בדבר!!!

מה גם שבכל שבת עד לדקה האחרונה אני בהכנות ואילו השבת התארגנתי עם הכל מוקדם כך שאזכה לקבל שבת בנחת בזכות הנסיעה.

עתה התרגשותי הייתה כפולה ומכופלת כאשר התברר שמחמת הבלבול התקשרו אלי לנסיעה.

בדרכי חזרה לירושלים קבלתי שיחה מהרב שאבדוק אם נשכח ברכב תיק קטן, בדקתי ואכן התיק ברכב...

אני כבר בשערי ירושלים ולחזור הלוך חזור שוב עלול לגרום ללחץ בזמנים, אבל יד ההשגחה הייתה גם כאן, קרוב משפחה שהיה בדרכו לשבת התעכב בירושלים באופן לא צפוי ורק עתה עשה את דרכו לביתר. קבענו להיפגש בדרך ומסרתי לידו את התיק שהגיע לרב לפני השבת.

מי שמתבונן רואה כיצד הכל מכוון ומושגח וכאשר מבינים זאת החיים שמחים ומאושרים. בעל המעשה: ח.ס.

הפענוח לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזמן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס בפקס: 15326517922 או ל: o.y.wines@gmail.com

הטהור לפני השכינה הקדושה, הקרובה וצמודה עמו תמיד, בלא שום מסך המבדיל או מחיצה המפסקת בינו לבין אביו שבשמים. כמה עדויות נשתמרו מאותם זמנים, מתלמידים שונים ובאי ביתו ששמעו מפי קדשו, כיצד משיח בתומו צדיק. טיב שיחותיו היו הן כלפי שמיא 'בתחוננים ידבר רש' (משלי יח, כג), בבקשות ותפילות לפני השי"ת, והן כלפי עצמו לייסר את לבו בלקח מוסר השכל, ומפרט במה צריך הוא לשוב בתשובה, על פי מה ששפט את עצמו כחוט השערה, כמידתן של צדיקים שנאמר בהם (תהלים ג, ג) "וסביבו נשערה מאד - מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו אפילו כחוט השערה" (ב"ק ג).

הצד השווה שברוב השיחות הללו היה ההודאה שהיה מודה ומהלל לפניו יתברך, והאמונה הפשוטה שהיה אותו צדיק מדבר בה בנהמת ליבו בתמימות שלמה. בעיקר כשהזכיר את ספריו הרבים והטובים שזכה לחבר ולזכות בהם את כל ישראל, ומדבר בתום לבבו שלא כוח ועוצם ידו עשה לו את כל החיל הזה ח"ו, רק הכל מתנות שהעניק לו השי"ת, ומודה לו על כך בכל לב.

בתוך דבריו היו שומעים אותו לאמר: ריבוננו של עולם, כמה מחויב אני להודות לך הרבה, נתת לי ברוב רחמיך וחסדיך מתנה טובה, בחיבור ספר "משנה ברורה", ובחיבור ספר "חפץ חיים", וכן מונה והולך שאר ספרים שחיבר. - ואילו מה אני נתייך לך בהכרת טובה על כל אלו החסדים הרבים והטובים שגמלת עמדי?! וכך היה עובר לייסר את עצמו בשבט לשונו: ישראל מאיר! היכן מידת 'הכרת הטוב' שלך?! ראה נא גם ראה הרחמנות הגדולה שהשי"ת מרחם עליך ואוהב אותך, ומשפיע לך מתנות נאות ויקרות שכאלו, אף אתה חייב לו את נפשך! וצריך להכיר טובה למקום! - וכך היה מתחיל לומר מה שצריך הוא לתקן בכל יום לפי עניינו, ומייסר את עצמו בדברים שמצא בעצמו שלא כהוגן, לפי רום מעלתו.

הנלמד לנו לעניינינו הלכה מתוך מעשה, כמה היתה שלמה מידת ההודאה לפני המקום חזרה בליבו ונפשו של אותו צדיק, שהיה תובע מעצמו שלא להיות 'כפוי טובה' חלילה! - ולא ייחס לעצמו שום הצלחה וגדלות ח"ו, רק תמיד בענוה ושפלות רוח, ובתחושת הכרת הטוב לפניו יתברך, ומה אשיב לך והכל שלך!

[מתוך שיחה לאברכי ישיבת מיר, הכנה לחג הפורים תש"ע]

• § • § •

על דרך שפירשו בספרים הקדושים ברמזי טיב המעשה דשלהי מסכת יבמות (קכא): "תניא, אמר רבן גמליאל, פעם אחת הייתי מהלך בספינה, וראיתי ספינה אחת שנסברה, והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה, ומנו? רבי עקיבא".

"וכשעליתי ביבשה, בא וישב ודן לפני בהלכה. אמרתי לו, בני, מי העלך? אמר לי, דף של ספינה נזדמן לי, וכל גל וגל שבא עלי נענתתי לו ראשי" ע"כ.

רמזו חכמינו ז"ל בטיב מעשה זה, כיצד לעבור ולצלוח את כל גלי החיים הקשים, כדרך שאמר דוד המלך ע"ה על עצמו (תהלים מב, ח) "כל משבריך וגלך עלי עברו". - ולימד לנו רבי עקיבא איך לעבור את כל הגלים והמשברים הללו בשלום? - כאשר "כל גל וגל שבא עלי נענתתי לו ראשי", כמי שמרכין את ראשו ואומר תודה רבה! ישר כוח!

במקום להרים ראש בעזות כלפי מעלה, ולנסות להילחם נגד הגל בלב מלא תרעומת וטינה נגד 'טיב ההשגחה' ח"ו, הרכנתי ראשי וקיבלתי הכל באהבה, בכל גל וגל נענתתי לו ראשי, כמודה ומברך לפניו על הרעה כמו שמברך על הטובה (ברכות נד).

• § • § •

אחד מן הנגידים הגדולים והנכבדים שבארצות הברית רכש לעצמו 'מטוס פרטי' מפואר ומשוכלל עבור טיסותיו הרבות לרגלי עסקיו המסועפים, מטוסים אלו תואמים במיוחד עבור בעלי הון 'אנשי עסקים' ופמלייתם, משרתים ויועצים, עורכי דין ומזכירים, שכל צרכיהם מוכנים ומתואמים בבטן המטוס בקפידה, כדי שתהא הטיסה נעימה ונינוחה.

בתהילים הזה
לא רק אומרים תהילים
אלא לומדים תהילים

ספר תהלים

ספר תהילים זה, היינו אוצר יקר מאוד
משנתו של הגדול רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
ובו מדורים מגוונים השווים לכל נפש
אשר כל אחד ימצא בו אות נפשו. ללמוד התהילים וללמוד מהתהילים

טיב התהילות
ביאור בשפה ברורה ונעימה
על כל תיבה ופסוק

טיב המוסר
פרקי מוסר והדרכה בעבודת ה'
לאורם של רבותינו המפרשים

טיב הפנינים
אוצרות ופנינים דרך דרוש ורמז

ניתן לחשיב
בחתימת הספרים
המבחרות
המנה ראשית
מרכז המסרים
במחלקת רב רבי שמואל
02-6194114

במהלך אחת הטיסות ארעה פתאום תקלה קשה באחד המנועים, ובתוך דקות אחדות החל פתאום המטוס לקרטע באוויר ולהתנדנד מצד אל צד כעלה נידף בין שמים לארץ. כל יושבי המטוס היו בסכנה גדולה ונתקפו בפחד איום, מכל עבר נשמעו צעקות נוראיות וזעקות שבר. ואף הגביר דגן החל להתכונן לגרוע מכל, בכל רגע אמור היה האווירון לצלול מטה ולהתרסק ארצה לשברי שברים רח"ל.

לפתע תפס היהודי העשיר את גודל השעה הנוראה! הן עומד הוא עתה בדקות האחרונות של חייו! ולא נותרו לפניו כי אם עוד מספר נשימות קצוב... - הוא נזכר בשעה גורלית זו במאמר רבותינו ז"ל (ב"ר יד, ט): "על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא! מאי טעמא (תהלים קנ, ו) 'כל הנשמה תהלל קה', כל הנשימה תהלל קה" ע"כ. - כמה עמוקה היא משמעות זה המדרש, כאשר הנשימות שנותרו ספורות אחת לאחת, לפני המוות הנורא!

רק עתה, על סף נשימותיו האחרונות, חדרה לתודעתו גודל חובת הודאתו לבורא ברוך הוא, שאם על כל נשימה צריך לקלס ולהלל, על אחת כמה וכמה בכל הטובות והחסדים העצומים שגמל עמו השם יתברך כל ימי חייו! פתאום התחיל הגביר אף הוא להתפלל ולזעוק מקירות לבו, אך במקום לבכות וליילל באמירת 'וידוי', אשמנו

בגדנו וכו', כדן העומד על שערי מוות... פצח בשיר והלל מקרב לב ונפש על כל החסד אשר גמל עמו השי"ת, כשהוא הולך ומפרט בהתלהבות גדולה את כל הטובות שנעשו לו בימי חייו! ליבו התמלא שבח ותהילה ככל שזוכר יותר ויותר מהמתנות הרבות שהוענקו לו משמים, בבריאות, ומשפחה, בבית ובממון, ובכל שאר קנייני גוף נפש ורוח שזכה להם מיום עמדו על דעתו ועד הלום, ועל הכל נתן שיר ושבחה הלל וזמרה! - כשלבסוף צירף לה בקשה וצעקה על העתיד, להושיעו גם עתה מצרתו הגדולה, כדי שיוכל להמשיך להודות ולהלל!

והנה בדרך פלא התייצב לו פתאום המטוס, והתיישר על מעמדו, ובניסים גדולים עלה בידו של הטייס להמשיך בטיסה המקרטעת עד הנחיתה בשלום!

המקרה הנורא הזה חדר עמוק לעצמותיו, ועשה בו מהפכה אדירה! - באותם דקות שנדמו כנצח של שיר ושבחה לחי עולמים ב"ה, הוא למד על בשרו ועל נפשו את 'טיב ההודאה'! ומאז התהפכה הסתכלות השקפתו בחיים, לראות תמיד בחלק הטוב שנתן לו השי"ת. ובכל תפילת שמונה עשרה אינו שוכח להודות ולשבח לבורא, על כל מה שהעניק לו למן השמונה עשרה הקודם ועד עתה!

ואף אנו נרבה תמיד לספר שבח המקום וקילוסו!

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליארצייט | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון בכייל (דוא"ל) נא לשלוח לכייל המצוי"ב

לע"י יעקב צבי בן ישראל	לע"י מרת הינדל בת משה ירסיהו ובלומה	יוסף בן טילה רחא לרפואה שלימה	האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים	שרה שיינדל בת טילה רחא להצלחה בכל העניינים	לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע י' סיון תנצבה.	לע"י הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחטי"א רבי ישראל יצחק נלביע יח נסלו תנצבה.	גרפצ'יק סל: 02-5002321	קשת הרשת מיתוג י"צ ויקדים מיוחדת 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il	גל-19

ילדי החסד

ילדי ישראל עוסקים במצות חסד של אמת
לעלוי נשמות שלא זכו להניח אחריהם ילדים

גליון מספר 37
פרשת חיי שרה תשפ"ב

דבריהם הם זכרונם דבר תורה מגדולי ישראל שלא זכו לילדים, ולומדי תורתם הרי הם כבניהם

הטעם כי אמרינו זוזי אונסי, ולכן אמר עפרון לעיני בני עמי נתתיה
לך שלא יהא זוזי אונסי, אבל ביני ובינך תשלם לי טבין ותקילין ארץ
ארבע מאת שקל כסף ולא יוכלו בני משפחתו לקברו בע"כ.

[דברי שאול]

אין זקן אלא מי שקנה חכמה

ואברהם זקן בא בימים (כד, א).

יש לפרש על פי מה שאמרו חז"ל רבי יוסי הגלילי אומר אין זקן אלא
מי שקנה חכמה (קדושין לב, ב), והנה אמרו חז"ל אם דעת חסרת מה
קניית ואם דעת קניית מה חסרת (ויקרא רבה א, ו - תנחומא ויקרא א),
וזהו שאמר ואברהם זקן דהיינו שקנה חכמה, ולכאורה אין שום רמז
בתיבת זקן שקנה חכמה דהחכמה מאין תמצא לה רמז בתיבת זקן,
וכתב הפני יהושע על פי דברי המדרש הנ"ל שאם אמרינו דזקן
נוטריקון זה קנה על כרחך צריכין לומר דקנה חכמה, דאי לא
קנה חכמה מה קנה וכדאמרינו דעת חסרת מה קניית.

[גן רוה דברי חנוך]

מכר בעין רעה מתנה בעין טובה

השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה (כג, יא).

צריך להבין למה כפל הכתוב גם נתתי לך וגם נתתיה, ולמה הוא
מחלק בין השדה למערה, ואפשר לומר כי בתורת מכר יש מחלקת
רבי עקיבא ורבנן אי מוכר בעין יפה או בעין רעה, ולכן במקר צריך
לפרט את המערה ביחד עם השדה, מה שאין כן במתנה הרי הוא נותן
בעין יפה וזה כולל גם את המערה שבתוך השדה ולכן כיון שעפרון
אמר השדה נתתי לך הוא מפרט ואומר שנתתיה זו כולל גם המערה.

[גרן לדוד]

שלא יהא זוזי אונסי

ארץ ארבע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא ואת מתך קבר
(כג, טו).

ע"פ הגמ' (ב"ב ק, ב) תנו רבנן המוכר קברו וגו' באין בני
משפחה וקוברין אותו על קרחו, ואי בשלחן ערוך

זכות הרבים תלוי בך!
רבבות שעות תורה במסגרת לימוד ה'דף היומי' יזקפו לזכותך!
הורד אינך פוסט אפליקציה והוא הולך היומי וגלה רבית הנכנסת לך!
DAF.TFILOT.ORG

רב אחא - שר הבירה ספור היסטורי בהמשכים

[ארכיון המחנה החרדי]

פרק ט"ז

לקחים לקראת הפעם הבאה

נותר לפליטה והתבונן שוב על פני השטח לנודא אם הכל חזר לקדמותו ולא נותר זכר למה שקרה כאן.

רב אחא שב אל הבירה, החזיר את האריה לחדרו והאריה מיד שקע בתרדמה לאחר "הארוחה הדשנה" שלו.

לחמור נתן רב אחא חדר מיוחד סמוך לחדרו של האריה ונעל אותו, מחשש שמא יטרוף האריה גם את החמור.

לאחר מכן פנה לבדוק את החפצים של אנשי השירה: הוא לא מצא בהם סמן כלשהו המעיד כי הם יהודים, לא תפלין ולא היו בין בגדיהם צציות, ולכן הניח כי הם היו גוים.

הוא אסף את הבגדים הראויים לשמוש, הפריד את הכלים העשויים להביא לו תועלת ומצא בתוך השלל גם פמות גדולה של דברי מאכל.

רב אחא מין את המזון, את המאכלים אשר פקפק בכשרותם ואת התבשילים השליך

רב אחא נותר על מקומו המום מהזעזוע שהתחוללה לעיניו זה עתה.

צעקות האימים של אנשי השירה המותקפים נדמו, אך באוזניו הן עדין הצטלצלו כמנגינה עצובה, השקט הפתאמי שהשתרר עתה היה נורא.

הוא הביט על האריה וחס כלפיו רגשות מעורבים:

מצד אחד, כעס עליו מאד על הטבח המחריד שבצע, אך מצד שני, הוא אינו אשם, הוא בסך הכל בעל-חי וזהו טבעו. ומצד שלישי, לרב אחא עצמו יש חובת הכרת הטוב כלפי האריה הגומל אתו חסד רב מזה קופה ארקה.

"עוד אדון בדבר" – אמר רב אחא בלבו וקבע, כי עכשו יש לפעול ולא לחשוב כי את הנעשה אין להשיב.

הוא חפר בור גדול בעזרת רבו וקבר בתוכו את העצמות שנוותרו וכסה את הדם הרב והטרי באדמה.

לאחר מכן אסף את הבגדים והחפצים של אנשי השירה, העמיס זאת על החמור היחיד אשר

שליחי 'שומע תפילה' יעתירו עבורכם בכותל המערבי

40 יום רצופים

להעברת שמות חייגו כעת: 0722-81-85-82

אלפים
כרך
נושאים!

וחטים

והותיר לעצמו רק פרות ירקות

בלבד, וכך הוא יוכל להתקדם
מבלי להתעייף, ומבלי לחשוש מטבח נוסף.

עכשו אוכל לותר על יציאה אל החוף למטרת דיג
לזמן מה, כל עוד יספיק לי המלאי הזה – חשב בלבד
בהקלה.

כדי להזהר מנקמה אפשרית מצד קרוביהם
וידידיהם של אנשי השירה הקודמת, החליט רב אחא
כי הוא יתקרב לשירה, אך ידאג להסתתר מאחורי
גבעה כלשהי או קבוצת סלעים סמוך לשירה כדי שלא
יראוהו.

אחר-כך עלה שוב לחדרו אשר בקומה העליונה
כשהוא מצטער על ההזדמנות שנשמטה מידי, לשוחח
עם אנשים אשר אולי בעזרתם היה מגיע חזרה לביתו,
אולם לאחר רגע של מחשבה אמר, כי "גם זו לטובה"
ולא הצטער. בלבד חשב:

ממחבאו יוכל להאזין לדבריהם, לקלוט את שחותיהם
וללמוד לפי זה לאן מועדות פניהם? האם הם יהודים או
גוים? מהי מטרתם? וכדומה.

"אולי אנשי השירה לא היו מאמינים לספורי והיו
הורגים אותי. אולי הם היו לוקחים אותי שבי ומוכרים
אותי לעבד. הרי כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא –
הכל לטובה!"

ואמנם לאחר זמן מה גלה רב אחא פעם נוספת
נקודות קטנטנות המתקרבות לאטן לכיוון הבירה. הפעם
רב אחא ידע, כי יש לחכות עד ליום המחרת כדי לראות
בבירור האם זו אכן שירה.

לאחר מכן, ישב רב אחא ותכנן לעצמו מה יעשה
וכיצד ינהג אם יגלה דרך זכוכית המגדלת שבחלון שירה
נוספת העוברת בקרבת מקום.

למחרת בבקר לאחר התפל, נגש רב אחא אל חלון
והבחין דרך זכוכית המגדלת בגמלים וחמורים נשאי
חבילות וצורות ובאנשים אשר חלקם רוכבים עליהם
וחלקם הולכים ברגל.

"עכשו המצב הרבה יותר מסבך" – הרבה בלבד –
ראשית כל, יש להניח כי לאנשי השירה אשר נהרגו
ישנם ללא ספק קרובי משפחה וידידים אשר ברבות
הימים יגלו כי עקבותיהם נעלמו ויצאו לחפש אחריהם.

וא ירד מיד לקומה הראשונה, פתח את חדרו של
החמור, עלה על גבו ויצא משער הבירה.

"אם הם יעברו בדרך זו ויגלו אותי הם עלולים לחשוד
בי שאני גרמתי למוותם ולכלות בי את זעמם, לכן עלי
להזהר לפני שאני נגש אליהם."

האריה הביט ברב אחא בפליאה, מזר היה לו לראות
כי "בעליו" החליט הפעם להחליף אותו בבעל חיים
אחר.

"שנית – כיצד אצא לקראתם? אם אלך ברגל –
אתעייף מדי, כי הדרך רחוקה ויתכן שאגיע מאוחר מדי.
וחוץ מזה הרי סכנה ללכת לבד באזור שמים שפזוה. לרוב
על האריה? ודאי שלא, הרי הוא עלול לחזור על מעשהו
גם בפעם הבאה."

החמור לא היה זריז כמו האריה, הוא התקדם לאטו
לעבר השירה. אך משהגיע למרחק-מה מן השירה, ירד
רב אחא מעל החמור והוליד אותו בידו כשהוא מצביע
על קבוצת סלעים אשר מאחוריה אפשר להסתתר.

עתה, חכה בסבלנות שעות אחדות עד שהשירה
תתקרב וקנה שכאשר היא תחלוף בסמוך לכאן, הוא
יוכל לשמע את דברי אנשיה ולעמוד על טיבם.

לאחר שחכך בדעתו הגיע לכלל החלטה כי אם תגיע
שירה נוספת הוא יצא לקראתה רכוב על גב החמור

המשך בשבוע הבא בעזהש"ת

לזכרון עולם בהיכל ה'

מתאחדים לכתיבת ספר תורה שכל כולו חסד של אמת!

קחו חלק בספר התורה ובחרו פסוק מיוחד
לזכותכם ולזכות בני ביתכם, חייגו כעת: **0722-81-85-82**

לְעֵלוֹי נְשָׁמָתָם

שְׁמוֹת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ לִילָדִים
שֶׁהֵיֶאֱרָצִיט שְׁלָהֶם חֵל בְּשָׁבוּעַ זֶה

כ"ז חשוון - הב' דוד ב"ר רבי דניאלי
כ"ז חשוון - הב' אליעזר יודא ב"ר משה מרדכי גולדין
כ"ח חשוון - הג"ר מרדכי בהג"ר מאיר אליפנט
כ"ח חשוון - ר' יודא צבי ב"ר אברהם דוד הופמן
כ"ח חשוון - ר' שמעון ב"ר משה
כ"ט חשוון - ר' פנחס ב"ר יצחק יוסף מרק
כ"ט חשוון - שלמה ב"ר שמואל
כ"ט חשוון - מרת צארטל ב"ר ישע פאליק אונגר
כ"ט חשוון - מרת רחל לאה ב"ר יצחק לייב
כ"ט חשוון - מרת נעכא ב"ר נתן יוסף שפיצר
כ"ט חשוון - מרת אסתר ב"ר שלום
כ"ט חשוון - מרת רחל רוזי ב"ר אליקים
ל' חשוון - ר' אהרן שלמה ב"ר חיים שאול ראזען
א' כסלו - ר' גדעון אהרון בן עמרם
א' כסלו - ר' יהושע ב"ר יצחק גוטמן
א' כסלו - גדעון אהרון ב"ר עמרם
א' כסלו - מרת אסתר ב"ר זבולון חגר
א' כסלו - מרת סימא אסתר ב"ר צבי הירש

כ"ד חשוון - ר' אלעזר ב"ר אופיר
כ"ד חשוון - ר' רפאל ב"ר אופיר
כ"ד חשוון - צבי בן שושנה
כ"ד חשוון - ר' שלום ב"ר יצחק עובדיה
כ"ד חשוון - מרת בלומה ב"ר מרדכי שטיין
כ"ד חשוון - זיוה בת גריהרד טאו
כ"ה חשוון - ר' דוד דוב ב"ר שלמה ווייסברגר
כ"ה חשוון - ר' אביגדור משה ב"ר יחזקאל גולשטיין
כ"ה חשוון - ר' ברוך בן ציון ב"ר שמעון אריה הויזמן
כ"ה חשוון - ר' יוסף אהרן ב"ר נחמיה דירנפלד
כ"ה חשוון - מרת ח' שרה ב"ר יואל
כ"ה חשוון - גאולה ב"ר מאיר
כ"ו חשוון - רבי אריה מרדכי ב"ר משה משינאווא
כ"ו חשוון - ר' ישראל ב"ר שמעון משה זופניק
כ"ו חשוון - ר' אברהם ב"ר מרדכי מרקיל מנדלוביץ
כ"ו חשוון - מרת רחל לאה ב"ר מרדכי פרנקל
כ"ו חשוון - מרת רחל ב"ר יהודה
כ"ז חשוון - ר' יוסף ב"ר אפרים פישל כץ
כ"ז חשוון - דוד רפאל ב"ר שלמה חיים

קו ההגָרלות - ילְדֵי הַחֶסֶד

ילְדִים יְקָרִים בּוֹאוּ לְקַיֵּם מִצְוַת חֶסֶד שֶׁל אֲמִתּוֹ, וְאוֹלֵי גַם תִּזְכּוּ בְּהִגְרָלָה שְׁתַּתְקִים בְּסוֹף הַחֶדָּשׁ!!!

קו ילְדֵי הַחֶסֶד

077-204-9772

נִתֵּן לְהִרְשֵׁם לַהֲגָרְלָה אַךְ וְרַק עַד יוֹם ד' ב־12:00 בְּלִילָה

אֶפְשָׁר לַהֲכַנֵּס מִיַּדֵי שָׁבוּעַ 3 פְּעָמִים בְּהִגְרָלָה
הַחֶדָּשִׁית (פְּעַם אַחַת עַל כָּל מְשִׁימָה) וּבִסְרָ
הַכֵּל עַד 12 פְּעָמִים בְּחֶדָּשׁ.

אִז קְדִימָה חִיְגוּ עִכְשָׁו לְקו ילְדֵי הַחֶסֶד
וְהִשְׁתַּתְּפוּ בְּהִגְרָלָה הַגְּדוּלָה!

ילְדִים יְקָרִים שִׁימוּ לִב: הַהֲגָרְלָה נַעֲרַכֶת לְפִי
מִסְפָּרֵי הַטֵּלְפּוֹן מֵהֶם הַתְּקַשְׁרֶתֶם, לְכֵן חֲשׂוּב
מְאֹד שֶׁתַּתְּקַשְׁרוּ בְּכָל פְּעַם מֵאוֹתוֹ מִסְפָּר.

שְׁלֹשֶׁת הַמְשִׁימוֹת הַשָּׁבוּעִיּוֹת הַמְזֻכּוֹת אֲתֶכֶם
בְּהִשְׁתַּתְּפוֹת בְּהִגְרָלָה:

- 1 << לומדים 2 משניות לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה.
- 2 << אוקרים בסעודת השבת דבר תורה המופיע בעלון זה
- 3 << מדליקים נר לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה (באשור ההורים בלבד!)

לתרומות והנצחות חייגו - 0722-81-85-82

לקבלת העלון לוחצאים: 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשַּׁבָּת: 17:32

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:29

ר"ת: 19:05

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagifrenkel@gmail.com

בס"ד עלון מס' 325 29.10.2021 - כג' מרחשוון תשפ"ב

וְהָאֱלֹהִים הַשָּׁמַיִם לָלוּ צְדִיקֵיהֶם וּבְיָמֵינוּ בָּנוּ

פְּרִישֶׁת - זְזִילֵי שׁוּרָה

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זְקוּן בֵּיתוֹ הַמְּשַׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שִׁים נָא יְדָד תַּחַת יָרְכִי.
וְאֲשַׁבֵּיעַךָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנֵי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי
(כד, ב-ג)

ויש לשאול: מדוע התורה מאריכה לספר לנו על תאריו של אליעזר שהוא זְקוּן בֵּיתוֹ הַמְּשַׁל
בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ?

הסביר נפלא בעל ה'באר מים חיים' על פי משל: קבוצה של מטיילים יצאה לדרך ארוכה,
באמצע הדרך פונה יהודי אל כל אחד מחבריו ומבקש הלוואה בסך אלף ₪.
כולם דחו אותו בטענה כי הם לא מכירים אותו ומניין להם הביטחון שאכן הוא יחזיר
להם את הכסף? תוך כדי הטיוול הם הגיעו למאהל בדואי וקנו מהם תרנגולים, אך
הייתה להם בעיה קטנה - לא היה להם שוחט שישחט עבורם את העופות.

לפתע קם אותו יהודי שביקש הלוואה ואמר להם 'מה הבעיה? אני הרי במקצועי שוחט
ואוכל לשחוט לכם את העופות'. כולם שמחו שמחה והחלו להתארגן למסור אליו את
העופות לשחיטה. פונה אליהם אותו יהודי ואומר: 'סליחה חברים, אני ממש מתפלא
עליכם? כאשר ביקשתי מכם הלוואה של אלף ₪ טענתם כי אינכם מכירים אותי ולכן לא
סמכתם עלי שאחזיר לכם את הכסף? והנה כעת כולכם סומכים עלי שאני באמת שוחט.
ומה עם אני מרמה אתכם ואינני כלל שוחט? כיצד אתם מוכנים לקחת סיכון שכזה?'

אבל התשובה היא פשוטה, בענייני כסף וממון האדם מאוד חשדן ולא עושה שום
עסקה עד שהוא לא בטוח שהכל כשורה, אבל כאשר זה מגיע למצוות כאן כבר אפשר
לסמוך על הצהרות בלבד...

זו הסיבה לאריכות בתאריו של אליעזר, שלמרות שהוא היה זְקוּן בֵּיתוֹ של אברהם וּמְשַׁל
בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ ואברהם סמך עליו בכל העניינים הגשמיים של ניהול משק הבית, אבל
כאשר אברהם רוצה לשלוח אותו למצוא אישה לבנו ליצחק הוא לא סומך עליו ולא
משביע אותו שלא ייקח אישה מבנות הכנעני... ואת מה אנחנו מקפידים לבדוק? את
עסקי הממון שלנו או את עסקי הנשמה שלנו? (מתוך העלון 'מתוק מדבש')

רגישות לזולת

אליעזר עבד אברהם מגיע אל באר המים עם גמלים ועבדים רבים, עומד וממתין. עוברי אורח רבים העוברים במקום מביטים בקבוצה המוזרה הנעמדת מול באר המים בלא מעש, כשהם אינם מבינים את פשר מעשיהם, וממשיכים בדרכם ומתעלמים מהם. רק ילדה אחת קטנה לא יכלה לעמוד מול המראה המוזר הזה ואמרה לעצמה: "אני חייבת להבין מדוע עומדת כל הקבוצה הזו כאן?... אולי חסר להם משהו?... אני מאמינה כי אם הם עומדים מול הבאר, כנראה שהם רוצים מים. אז רק רגע, מדוע הם אינם שואבים בעצמם?! – לא משנה, אני ארוץ ואעשה זאת בשבילהם".

אותה ילדה בשם רבקה זכתה בזכות אותה מחשבה וכוונה טובה להיות האמא של כל עם ישראל, והכל בגלל מה? בגלל רגישות לזולת, וחשיבה על השני – מדוע הוא עומד שם? אולי הוא זקוק למשהו? אולי חסר לו משהו?... אדם כזה שיש לו רגישות לזולת ואכפת לו מהשני-הוא זוכה להיות מהאנשים המעמידים את עם ישראל.

היה זה לפני כמה עשרות שנים. אל ביתו של ה'חזון איש' הקדוש הגיע אדם כשהזמנה בידו: "שלום לך רבנו", פתח את דבריו תוך כבוד גדול לרב, "בשעה טובה נולד לנו בן זכר ורצינו עד למאד לזכות שהרב יהיה הסנדק בברית שתיערך מחר". ה'חזון איש' שמח עד למאד וברך את אבי הבן שיזכו לראות נחת מכל יוצאי חלציו, ולבסוף אף הבטיח שישתדל להגיע אי"ה.

השמועה המיוחדת כי גדול הדור – ה'חזון איש', עתיד להיות סנדק בבריתו של אותו יהודי, עשתה לה כנפיים, והכל הגיעו לאולם ששכן בפאתי העיר 'בני ברק' על מנת לחזות בצדיק הגדול שיכבד את המעמד ולהתברך מפיו. השעה היתה 11:00 בצהריים. האולם היה מלא עד אפס מקום, כשההתרגשות היתה בשיאה לראות את החזון איש מתיישב על כיסא הסנדקאות ואוחז בתינוק הרך בידיו.

מיד עם סיום הברית, נשרך תור ארוך במיוחד של אנשים שעמדו והמתינו לקבלת ברכה ועצה מהצדיק. ה'חזון איש' ישב בסבלנות, קיבל כל אדם בהארט פנים, שמע בתשומת לב כל שאלה ובעיה וייעץ. לפתע, הבחינו מקורביו של הרב כי פניו מחווירות באופן חריג, וכי נראה כי עומד הוא להתעלף בכל רגע. הם ניסו לגשת לרב על מנת לבדוק את מצבו, אך הרב בשלו, ממשיך לחייך ולברך כל אחד ואף להשתתף בצערו ובבעיותיו.

כאשר סיים ה'חזון איש' לקבל את הקהל הרב, קם ממקומו ופסע באיטיות אל המכונת שחיכתה להשיבו לביתו. הנהג ומקורביו הרב כבר לא חשבו פעמיים – הם ראו בוודאות כי הרב לא נראה טוב כלל, ואמרו: "רבנו, אנו חוששים מאד, אינך נראה טוב, על כן אנו נוסעים במהירות אל בית החולים הסמוך". "אכן, אינני מרגיש טוב כלל – סע לבית החולים, אך בינתיים אני מבקש שתיסע לאט, מפני שמאחורי הרכב יש עדיין אנשים שבאו ללוות אותי". הנהג לא הבין את דברי החזון איש, אך עשה כדברי הרב ונסע לאט. לאחר שיצאו מכמה רחובות, פלט החזון איש זעקה מקירות ליבו ואמר: "מהר! כעת סע אל בית החולים מהר ככל שתוכל לפני שיהיה מאוחר". הנהג הוציא מהר את הכדור שהורה הרופא לתת לרב במקרה חירום של התקף לב, והביא לרב. הרב בלע את הכדור וביקש לעצור בצד על מנת לנשום מעט אויר ולהירגע.

מקורבי הרב נעמדו סביבו בדאגה, ואז לאחר שנרגע הרב הוא אמר: "זה היה התקף לב חזק ביותר, כבר חששתי מהגרוע מכל". המומים ונסערים, שאלו מקורביו של הרב: "מתי החל הרב להרגיש ברע?". "כבר בדרך לברית". "האומנם?". שאלו המקורבים, "אם כן, מדוע בא הרב לברית כשאינו חש בטוב?".

"קיוויתי שזה יעבור", השיב הרב. "וכשזה לא עבר, מדוע המשיך הרב בקבלת הקהל?". או אז השיב גדול הדור מנהמת לבו: "כל כך הרבה אנשים באו וחיכו, כל אדם המתין עם הפעקאלע' (חבילה) שלו. לא יכולתי לברוח מהם ולצער אותם. אילו הם רק היו יודעים שחביבין ישראל ואינם צריכים שליח שיתפלל ויברך אותם... די להם במה שהם בעצמם מבקשים מהקב"ה, אבל אין הם יודעים זאת והם המתינו לי, ואיך יכולתי לעזוב כך ולצערם?".

התלמיד התפעם אודות אצילות נפשו של רבן של ישראל, אך הוסיף לשאול: "אם כך, מדוע גם כשעלה הרב לרכב, הוא הורה לי לנסוע לאט?". או אז אמר גדול הדור דבר שלימד את הסובבים מהי רגישות לזולת ואמר: "זכי לא ראית את הציבור הגדול שהלך אחרי המכונית?... הרי אם היינו נוסעים מהר, הם היו מקבלים את העשן הנפלט מהרכב ישר על פניהם. וכי יעלה על הדעת לזלזל כך ביהודים ולפלוט עליהם עשן?!... (מתוך 'דרשו')".

אם תרצה לבחון מהי גדלותו של האדם עליך לבדוק עד כמה יש לו רגישות ומחשבה על השני.

וַיִּסַּף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וְשָׁמָּה קְטוּרָה (כה,א)
רש"י: קטורה – זו הגר, ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטורת.
ויש לשאול: בזכות איזה מעשים נשתבחה כקטורת? תירוץ נפלא מובא בספר 'בית יצחק' בשם ר' שלמה בר משה זצ"ל (קיבלתי מידידי ר' אורן ארביב הי"ו).

הקדמה א': מובא בגמרא (זבחים פח' ע"ב): 'תני דבי רבי ישמעאל על מה קטורת מכפרת? על לשון הרע, יבוא דבר שבחשאי (הקטורת הייתה מוקטרת ע"י כהן גדול בקודש הקודשים) ויכפר על מעשה חשאי (לשון הרע שדיברו בסתר).

הקדמה ב': כאשר הגר ברחה משרה שואל אותה המלאך (לעיל טז, ח'): 'הֲגַר שְׁפַחַת שָׂרֵי אֵי מִזָּה בָּאת וְאַנָּה תִּלְכִּי? עונה הגר (שם): 'מִפְּנֵי שָׂרֵי גְבֻרָתִי אֲנֹכִי בְרַחַת'.

ויש לשאול: מדוע היא לא מספרת למלאך את מה ששרה עשתה לה? (שנאמר טז, ו): 'וְתַעֲנֶה שָׂרֵי וְתִבְרַח מִפְּנֵיהָ' כי מי יכחיש את דבריה? ואעפ"כ היא לא נכשלת בלשון הרע. ולכן נקראה 'קטורה' כי כמו הקטורת שמכפרת על לשון הרע כך היא נמנעה מלספר לשון הרע. (מתוך העלון 'מתוק מדבש')

יְבֵא אַבְרָהָם לְסֶפֶד לְשָׂרָה וְלִבְכָתֶּה (כג,ב)
רש"י: "וכמעט שלא נשחט – פרחה נשמתה". מספרים שהיה בחור שישב ולמד אצל הרה"ק ר' זושא מאניפולי זצ"ל. פעם באו ואמרו לבחור שאימו נפטרה, והוא התעלף. ניגש אליו ר' זושא, עורר אותו ואמר שהשמועה אינה אמת, וכך הווה. לאחר זמן מה באו שוב ואמרו לו שאימו נפטרה, והבחור התעצב וקיבל את הבשורה המרה אבל לא הגיע לידי התעלפות, וראו שאכן צדק ר' זושא כשאמר בהתחלה שעדיין לא נפטרה אימו. ואמר הרה"ק זצ"ל: "הקב"ה אינו עושה ניסיון לאדם אם אינו יכול לעמוד בו, וכשראייתי שהוא מתעלף הבנתי שאינו יכול לעמוד בזה". אף אצל שרה אימנו ע"ה רואים שלא יכלה לעמוד בניסיון ומיד פרחה נשמתה, וזהו סימן שיצחק לא נשחט באמת. (סיפורים נפלאים)

וַיֵּדַע הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ וַיֹּאמֶר הֲגִמְיָאִנִּי נָא מֵעַט מִיָּמַי מִכַּדָּךְ, וַתֹּאמֶר שְׂתֵה אֲדֹנָי... וַתְּכַל לְהַשְׁקֵתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגִמְלִיךָ אֲשָׁאֵב (כד, יז-יט)

הקשה רבינו ה'בן איש חי' זצ"ל: משהו בהתנהגות של רבקה לא ברור כל כך, שהרי אליעזר בסך הכול ביקש ממנה שתיתן לו מעט מים לשתות, והיא אומנם נתנה לו, אלא שלאחר מכן פנתה אליו מיוזמתה והציעה להשקות גם את גמליו. והרי אליעזר לא ביקש דבר כזה, ואם כן מה גרם לה להציע?

והשיב רבינו: אליעזר שתה את המים ישירות מהכד של רבקה, וכשסיים לשתות עדיין נותרו בכד שאריות מן המים ששתה מהם. עובדה זו עוררה בליבה של רבקה התלבטות לא פשוטה. מצד אחד רצתה לשפוך את שאריות המים שלו, שמא הוא חולה או נגוע והיא ובני ביתה עלולים להידבק ממנו, ומאידך ידעה שאם תעשה כן בפניו הרי שתפגע בכבודו ותגרום לו בושה.

רבקה מצאה פתרון נפלא לבעיה זו ואמרה: **"גַּם לְגִמְלִיךָ אֲשָׁאֵבו"** היא נתנה את שאריות המים לגמלים, וכששאבה להם עוד מים ניצלה את העיתוי לשטוף ולהדיח את הכד שוב ושוב במי מעיין זכים ונקיים. ללמדך, שחובה על האדם להיות זהיר במעשיו ולא לפגוע בכבודו של איש!

וְאָבֹא הַיּוֹם אֶל הָעֵין (כד, מב)

מסופר על רב אחד שנסע עם משפחתו לעיר רחוקה כדי לערוך את אירוסי בנו עם בתו של אחד מעשירי העיר. בדרך נכנסו לפונדק כדי לנוח מעט, ובא בדברים עם בעל הפונדק. כששאל אותו אם הוא מכיר את העשיר המדובר, השיב הלה כי אומרים עליו שהוא רמאי ונוכל ואין תוכו כברו.

חייד הרב ואמר לבני משפחתו: **"עכשיו אני מבין מדוע אומר רש"י על הפסוק: וְאָבֹא הַיּוֹם אֶל הָעֵין – מכאן שקפצה עליו הארץ. אילו היה אליעזר הולך לאיטו, היה נכנס בדרך לפונדק ושם היה שומע שלרבקה יש אח נוכל ושמו לבן, ואז היה חוזר לאברהם אבינו בידיים ריקות. לכן היה צורך בקפיצת הדרך כדי שלא יוכל להתעכב במקום כל שהוא..." (שבת טיש)**

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה.
לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רות.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה,
שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 656 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מ"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, השבוע יתקיים השיעור ביום ד' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 542 שנה י"ב העלון מוקדש לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל י"ט חשוון תשפ"ב

999 ה'תשפ"ב

חיי שרה - תוכן ענייני הפרשה

- א. פטירת שרה, קניית מערת המכפלה מעפרון החתי ע"י אברהם אבינו, בכסף מלא, וקבורת שרה (כג).
- ב. אברהם מבקש אשה ליצחק ומשביע את אליעזר עבדו, שלא יקח ליצחק בנו אשה מבנות כנען, אלא מבנות משפחתו (כד, א-ט).
- ג. נשואי יצחק ורבקה:
 - א. אליעזר מגיע לחרן - (מתפלל להצלחת שליחותו) הקב"ה שמע לתפילתו ומזמן לו את רבקה על באר המים (כד, י-כח).
 - ב. העבד מספר למשפחת רבקה על לידת יצחק, על קורותיו בדרך (ושרבקה השקתה אותו ואת הגמלים) ושבצעו לקחת את רבקה לאשה ליצחק (כד, כט-מט).
 - ג. רבקה מסכימה והולכת עם אליעזר לארץ כנען אל יצחק, להיות לו לאשה (כד, נ-סז).
- ד. רשימת צאצאי אברהם מקטורה (כה, א-י).
- ה. פטירת אברהם אבינו וקבורתו במערת המכפלה (כה, ז-יא).
- ו. בני ישמעאל וזרעם, ומותו של ישמעאל (כה, יב-יח).

"והנה עמד על הגמלים על העין" (כד, ל)

וברש"י: לשמרן, כמו "והוא עומד עליהם". והיינו שאין לפרש שעמד ממש עליהם, שא"כ היה לו לומר 'והנה רוכב (או יושב) על הגמלים' (רא"ם), אלא שהיה עומד אצל הגמלים (כדי לשמרם).

אמנם במדרש 'לקוט שמעוני' (רמז ק"ט) פירשו: 'על הגמלים' - כפשוטו, שכשראה לבן את הנזם, מיד רץ להמית את העבד וליטול ממנו. וכשהכיר אליעזר שמרוצת לבן היא לרעה, מיד הזכיר שם, והעמיד הגמלים באוויר מעל העין, והוא עומד על גביהם. וכשראה זאת לבן, הכיר שהוא צדיק, ואמר "בוא ברוך ה'", שסבור שהוא אברהם, שהיה קלסתר פניו דומה לו.

וכתב ה'אור החיים': בזה מובן מה שהקדים לבן לומר לאליעזר "בוא ברוך ה'", ואח"כ אמר "למה תעמד בחוץ", שהיה לומר 'למה תעמד בחוץ - בוא ברוך ה'', אך לפי זה יש לומר: קודם אמר לבן לאליעזר 'בוא ברוך ה'', דהיינו רד ממקומך לארץ, ואחר שירד אמר לו: 'למה תעמוד בחוץ'.

[יפה נוף]

"וה' ברח את אברהם מפל" (כד, א)

מרגלית טובה הייתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו, וכל חולה שבא, נתרפא. בשעה שנפטר אברהם אבינו, לקחה הקב"ה ותלאה בגלגל החמה (ילקוט שמעוני ד"ה וה' ברוך).

תמה הרשב"א: מדוע לא מסר אברהם לבנו יצחק את המרגלית שריפאה חולים? מדוע הקב"ה נטלה ממנו ותלאה בגלגל חמה? ומתקן: לאברהם אבינו הייתה מרגלית בצווארו - היה לו כח שכנוע בפיו ובגרוננו, פה מפיך אמונה, וכל חולה בנפשו הרוחנית - מיד נתרפא. [להגיד]

כתוב בפרשה (כג, טז): "וישקל אברהם לעפרן". כתב הכלי יקר: "עפרן", חסר ו"ו כתב בעל הטורים לפי שהיה רע עין ו-עפרן כתיב, חסר ו', בגמטריה = רע עין' (400) וכנגד ד' מאות שקל כסף שלקח נקרא 'עפרן' בגמטריה 400. וטעמו של דבר לפי שאמרו רז"ל (מסכת בבא בתרא ט:): כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות וכו', וכל מי שרעה עינו באחיו האביון ואינו נותן לו כלום אינו מתברך בשש ברכות אלו, על כן חסרה האות ו"ו דעפרן כי מצד שהיה רע עין' חסרו ממנו ששה ברכות אלו. ורז"ל אמרו (מסכת סוטה לה:): אין נותנין כוס של ברכה כי אם לטוב עין שנאמר (משלי כב, ט): "טוב עין הוא יברך", אל תקרי יבורך אלא יברך. ותדע עוד. כי רע עין' עולה למספר 400 ע"כ מצינו בארבע מקומות מספר 400 אצל בעל 'עין רע'. א) בעפרן שהיה רע עין על כן לקח 400 שקל כסף. ב) אצל אחי יוסף שהיה עינם רעה באחיהם יוסף הצדיק ונתקנאו בו עבור כתונת הפסים שעליו ע"י כך נתגלגל הדבר וירדו למצרים והיו 400 שנה בגירות ועיניו ועבדות. ג) אצל עשו שרעה עינו באחיו יעקב ונתקנא בו על הברכות אשר ברכו אביו כי על כן אמר יעקב וריווח תשימו בין עדר לעדר כדי למלאות עיניו של אותו רשע על כן בא עשו וארבע מאות איש עמו. ד) נבל הכרמלי היה איש כילי (קמצן) ורע עין כנודע, על כן בא עליו דוד עם ארבע מאות איש לשלם לו כמדתו.

לבית דינו של החת"ם סופר הגיע דין תורה. עשיר חשוב מנכדי הקהילה נפטר, ובניו רצו שיקברוהו בשורת המכובדים, בה היה קבור הגאון רבי משולם איגרא זצ"ל, שהיה מרבני פרשבורג. אולם החברא קדישא דרשו מחיר מופרז עבור המקום, ובאו היורשים בטענה שהחברא קדישא מפריזים במחיר. הצדיק החתם סופר את טענתם של החברא קדישא, והביא מקור לכך מן התורה. מצינו שחז"ל דרשו במדרש על הפסוק (משלי כח, כב): "נבְהַל להוֹן אִישׁ רַע עֵינָן" זה עפרן שדרש סכום גבוה - 400 שקל כסף עבור שדה הקבורה. לכאורה קשה, שמצינו בפרשת ויחי בפסוק (בראשית ג, ה): 'בְּקִבְרֵי אֲשֶׁר פָּרִיתִי לִי כֹתֵב רִשְׁמֵי כְרִי מִלְשׁוֹן כְּרִי וְעֵרִימָה, שִׁיעֵקֵב אֲבִינוּ לָקַח אֶת כָּל הַכֶּסֶף שֶׁהֵבִיא מִבֵּית לָבֵן, עָשָׂה אוֹתוֹ כְּרִי וְאָמַר לַעֲשׂוֹ טוֹל בְּשִׁבִיל חֶלֶקךָ בְּמַעֲרָה. נִרְאָה שְׁעָרִימַת כֶּסֶף הִיא סְכוּם גָּדוֹל פִּי כִּמָּה מֵאַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף. א"כ מדוע נקרא עפרון רע עין, ועשו לא מצינו שקראוהו כן? התשובה היא, כאשר עפרן ביקש 400 שקל כסף, עדיין לא היו קבורים שם האבות (מקבורת אדם וחוה אף אחד לא ידע חוץ מאברהם אבינו) וכשביקש 400 שקל נקרא רע עין. אולם עשו לקח כרי כסף עבור חלקו במערה אחרי שנקברו בה אברהם ושרה יצחק ורבקה, אז כל סכום שבעולם אינו מוגזם כראוי למקום קדוש וחשוב כזה. סיים החתם סופר אף כאן, מקום כזה, כל חפצך לא ישוו בו! אם ברצונכם לקברו סמוך לצדיק, עליכם לשלם טבין ותקילין.

הרב אליהו דסלר זצ"ל בספרו "מכתב מאליהו" כתב: כי אדם המקנא בחברו גורם למעט את שפע החיים מחברו ולגרום לו לנזקים ואסונות, כיוון שהוא גרם לחברו לרגשות קנאה, דהיינו בכח הראיה להמעט שפע מחבירו וזהו המושג עין הרע. הגמרא מצווה עלינו להימנע מלחוש קנאה בזולת על מנת לא להטיל עליו עין הרע. בנוסף, אנו מצווים לא לעורר את קנאת הזולת עלינו.

וכתוב במסכת אבות (ב, יא): "רַבִּי הוֹשֵׁעַ אָמַר, עֵינַי הָרַע, וְיָצַר הָרַע, וְשִׁנְאָת הַבְּרִיּוֹת, מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם".

לכן נדבק בעין טובה, כי טוב עין הוא יבורך.

olfe nae

”וַיִּקַּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ” (כג, ג)

לכאורה המילה ”פני” מיותרת. מבאר על כך ה”יערות דבש”: מובא במדרש שבמערת המכפלה היו נקברין המתים בנשיקה, ומובא בגמרא (עבודה זרה כ:): ג’ טיפין יש בחרבו של מלאך המוות, ממנו פניו מוריקות... ואם היתה שרה מתה ע”י מלאך המוות, היו פניה מוריקות מהטיפה. וכיון שראה שפניה מאירות, ידע שמתה בנשיקה, וזהו ”ויקם מעל פני מתו”, על כן ביקש לקברה במכפלה (וכן כתב תפארת יהונתן דף כ”ז: ד”ה ויקם) (פרדס יוסף).

”וַיִּקַּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ” (כג, ג)

היושב בבית האסורים, מאחר ואין ביכולתו לעשות למען אביו הנפטר, אין לו דין אונן הפטור מהמצוות. וכן אם המת נמצא בתפיסה ואין השלטונות משחררין אותו לקוברו. ואין לו מה לעשות בינתיים, אין לו דין אונן (ש”ע י”ד סי’ שמ”א ס”ד). וכן טוען רבי אשר וייס שליט”א, הנוסע במטוס, אין לו דין אונן, כי אין לו מה לעשות במטוס לכבוד אביו.

אולם כשמניח תפילין, יניח ללא ברכה. והטעם שאונן פטור מהמצוות, נחלקו רש”י ותוספות.

רש”י (ברכות י”ז): סבור שפטור משום עוסק במצוה פטור מהמצוה. אך אם רוצה לקיים המצוות, אין עבירה בידו. ותוספות שם (ד”ה ואינו), הביא מהירושלמי (ברכות כ”ב.) שאסור לאונן לקיים את המצוות מפני כבודו של מת.

”גַּר וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי עִמָּכֶם” (כג, ד)

ראה ענוותנותו של אברהם אבינו, שהבטיחו הקב”ה לתת לו ולזרעו את הארץ עד עולם, ולא מצא קבורה אלא בדמים, ולא קרא תגר, ולא הרהר אחרי מידותיו של הקב”ה, ולא עוד אלא שדיבר עם תושבי הארץ בענווה. א”ל הקב”ה: אתה השפלת את עצמך, חייך שאני משימך אדון ונשיא עליהם.

[מדרש הגדול]

”וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְפָּנָי” (כג, ד)

שש פעמים נזכר בפרשה תחילה קבורה ואחר כך מיתה, ופעם אחת נזכרת תחילה מיתה ואחר כך קבורה, שש הפעמים הן נגד ג’ האבות וג’ אימהות, והפעם השביעית כנגד עֲשָׂו (שראשו נקבר במערת המכפלה).

”וַיִּתֵּן לִי אֶת מַעֲרַת הַמַּכְפֵּלָה” (כג, ט)

אברהם ראה וידע מה יש במערה, ועפרון לא ראה מאומה, לפי שאין הדבר מתגלה אלא לאדונו האמתי. וחיכה אברהם עם קניית המערה עד מות שרה, כדי שלא יבינו שהמערה חשובה מאוד בעיניו, ואולי לא ירצו למכרה לו (הזוהר הקד’).

”וַאֲחֵרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל מַעֲרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה” (כג, יט)

”אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ”, אֶת’ לרבות את חוה, כי בעבור חטא אדם הראשון ואשתו לא היה להם קיום אמתי, עד שבא אברהם לקיים העולם ולתקן אשר עיוותו באכלם מעץ הדעת טוב ורע, ואברהם תיקן באכילה שהאכיל לכל באי עולם, והחזירם למוטב. [השל”ה הקדוש]

”וְהַמֵּת שָׂרָה בְּקֵרִית אַרְבַּע הַיָּא חֲבֵרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ”

לדעת איך לנחם (כג, ב) –

כאשר נפטרה אשתו של מרן הגרא”ל שטיינמן זצ”ל, הגיע מרן הראש”ל הגר”ע יוסף זצ”ל לנחמו, ובין הדברים אמר כך: **”וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ”**, מדוע כתוב **’לְבִכְתָּהּ’** באות כ’ קטנה? כי אברהם לא בכה בכיה רבה עליה ומדוע לא בכה? הרי מסרה נפשה עליו שאמרה אחי הוא ואם מגיע לבכות עליה יבכה הרבה ואם לאו מדוע בכה מעט?

התשובה: אנו בדור הזה בעוונותינו אין עמנו רוח הקודש אך אברהם היה נביא וכשנפטרה שרה ראה ברוח הקודש שיושבת בשמים עם צדקניות בעולם הבא, יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא יותר מכל חיי העולם הזה, ואם כן אמר אברהם: על מה אבכה? על זה שהיא בגן עדן, שהיא שמחה ומאושרת שם, האם עיני צרות במה שהיא נהנית?!... אך מפני דרך ארץ, שלא יאמרו הבריות: מה?! האם אתה לא בוכה עליה?! אתה לא מצטער עליה?! זו אשתך! לכן בכה כדי לצאת ידי חובה...

ולכן אומרים **”המקום ינחם אתכם”**. מהו **”המקום”**? שהנשמה בשמים בגן עדן, ואם כן על מה בוכים? **”כי עם קדוש אתה לה’ אלוהיך”**, ולכן אסור לעשות קְרָחָה למת, כי זה דרכו של מי שלא מאמין! אך המאמין בה’ בוכה ג’ ימים, שבעה להספד, שלושים לתספורת, והבכי מסיח את צערו שלא ישאיר את צערו בתוכו, וזהו הענין של שרה.

מרן הגרא”ל שמע את הדברים ומאוד נהנה!

בלילה אמר למקורביו, זה כבוד גדול שהרב הגדול של הספרדים, שגם בדורות הקודמים היה נחשב לתלמיד חכם גדול - הגיע לנחם.

”וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ” (כג, ב)

כתב ה”חתם סופר” (תורת משה בפרשתנו ד”ה ויבא), דאיתא בגמרא (בבא בתרא ט”ז): **”וְהָיָה בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּלָל”** (להלן כב, א), בת היתה לו אלא שמתה, ו**’בכל’** שמה, וכל זמן ששרה חיה לא הרגיש בחסרונה, אבל כשמתה שרה הרגיש גם בחסרון הבת, ואם ניקח כ”ף מ’ולבכתה’ (כ’ קטנה) נשאר **’ולבתה’**. וב’דרוש שמואל’ כתב עפי זה שבמדרש (הובא במנחה בלולה בפס’ **’ולבכתה’**) מובא שבתו של אברהם מתה עם שרה, ולכך כתב ולבכתה בכ’ קטנה. [פרדס יוסף]

”וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ” (כג, ב)

שואל המדרש רבה (נ”ה, ה): מהיכן בא? ומתקן: מהר המוריה. כלומר, מה ראה בשרה לספוד אותה? אף שהייתה צדיקה, מכל מקום לא היה זה דבר גדול לאברהם, כי לדעתו כל אדם צריך לילך בדרך ה’. ועל כך השיב: **’מהר המוריה בא’**. ראה שבנו פשט צווארו, והבין שגדלות בנו נובעת מהחינוך הטוב אשר קבל מאמו, ואשה כזאת ראויה לספוד אותה קבל קהל ועדה, למען ילמדו ממנה. [פרדס יוסף]

”וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ” (כג, ב)

יש לעיין מדוע לא הספיד אותה יצחק בנה, שהיה אז בן 37 שנה, שיותר כבוד למי שהניח בנים כשרים שהם יספידו. ויש לומר שיצחק הכיר את אמו רק בזקנותה, ולא יכול היה לספר על שבחיה בעת ילדותה, והשומע יכול היה לחשוב שמקודם, בנעורתה, היתה כשאר נשים, אך אברהם יכול היה להעיד על צדקותה וגדלותה גם בימי ילדותה. [פרדס יוסף]

והנה מעשית פעולה טובה, צדקה או גמילות חסד, אי אפשר עוד להכיר את ה"לב טוב" שבאדם. כי יתכן בכוחות הנפש שאדם עושה טובה לשני וזה בא מחלישות המזג שלא יכול לראות צער, ועושה את זה להקל לעצמו את הצער, או מטעמים אחרים. (עיין חובות הלבבות שער עבודת האלוקים באריכות בזה).

אבל כאן שהיה אליעזר ואנשיו כדכתיב (כד, לב): "וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ", אמר אליעזר "הֲנֵה אֲנֹכִי נֹצֵב עַל עֵין הַמַּיִם, וְהִיָּה הַנְּעַר אֲשֶׁר אָמַר אֵלַיָּה הֵטִי נָא כַדָּךְ וְאִשְׁתֵּה וְאִמְרָה "שְׂתֵה וְגַם גְּמַלְיָךְ אֲשָׁקָה", וכידוע יש בגופו של גמל מקום לצבירת מים למשך שבוע ימים, ושונה כמויות עצומות של מים, וזו טרחה גדולה להשקות גמל, גמל שותה כשבועיים ליטרים, ודלי רגיל מחזיק כעשרה ליטרים, כלומר שעבור כל גמל היא שאבה שבעה דליים, וכיון שהיו שם עשרה גמלים, נמצא שהיא שאבה כ-70 דליים עבורם...

ולפי זה אפשר אולי להצדיק ולהבין את מעשה אליעזר שחשב שהוא עושה כהוגן, ולא חשש שאיזה שפחה תצא ותגיד שתה וגם גמליך אשקה. כי זה יכול להיות רק אצל מי שיש לה נשמה טהורה ולב טוב באמת כמבואר. אצל רבקה מצא אליעזר יותר גדלות במידת הטבה, כעדות הכתוב "וַתֵּרַץ" וַתִּמְהַר" כמה פעמים, "ותשק לכל גמליו".

בזמן שאליעזר ואנשיו עומדים ומביטים ולא עוזרים, רבקה עושה זאת בשמחה ובזריזות. כאילו עוזרת לאנשים מחוסרי יכולת ובאה להצלתם, וזה סימן על טוב ליבה באמת. כי מי שיש לו לב טוב באמת הוא רוצה ומשתוקק לעשות טוב עם השני. לא בגלל חולשת מזג, או סבל שלו או רחמנות, אלא ממש שמח על ההזדמנות שיש לו להיטיב לזולתו.

נביט אל צור חוצבנו ונלמד ממעשיהם הגדולים להיטיב עם זולתנו ברצון ובשמחה, ובמסירות באמת. [ע"פ זכרון מאיר]

הלב הטוב של רבקה

"וְהִנֵּה רֵבְקָה יָצְאָתָּה... וְכִדָּה עַל שְׂכָמָה" (כד, טו) יש לדקדק מדוע התורה מציינת עובדה זו שכדה היה על שכמה? וביאר רבנו יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן": בא הכתוב להודיענו את נדיבות הלב שהיה לרבקה, כי שאר הנערות היו מצניעות כדיהם, שמא יפגעו בדרכם בני אדם העוברים ושבים וירצו לשתות ולא יספיק להם הכד ויצטרכו לשאוב פעמים רבות, אבל רבקה היתה נדיבת לב "וְכִדָּה עַל שְׂכָמָה", מזומנת לחסד! ולכן כשראה אליעזר בה מידה טובה זו - "וַיֵּרַץ הַנְּעָד לִקְרֹאתָהּ" (כד, יז).

מובא בספרים הקדושים שבעקבתא דמשיחא צריכים להתחזק בחסד כמו שפירשו דברי רש"י על הפסוק (יב, ב) "וְהִיָּה בְרָכָה" - בך חותמים במידת החסד של אברהם ולא בהם (במידת הגבורה של יצחק ואו במידת התפארת של יעקב), כלומר שע"י מידת החסד שבאה מלב טוב נזכה לגאולה העתידה.

חינוך לתיקון המידות

רואים אנו עד כמה שנחוץ לתקן את המידות. נחוץ עד מאוד להחדיר בילדים מידות טובות. לא בצעקות, לא בציווים ולא בפקודות.

אנו רואים בעינינו כמה ילדים שששים ושמחים לעשות מעשים טובים, אם רק נותנים להם את ההזדמנות לכך. גדולי עולם ידעו לחנך את ילדיהם.

ל'סבא מקלם' היו שני ילדים, בן ובת. שם לב ה'סבא מקלם' שהבת 'נחמה ליבא' בטבעה היא נוטה לשמור לעצמה... מידת הקמצנות. מה עשה, בכל בוקר היה נותן בידה מטבע שתשלשל בקופת הצדקה, להרגילה במידת הנתינה...

המידות הטובות של האדם, היא התקווה שלו שילך בדרך הישרה בכל עת, בכל שעה ובכל מצב.

"וְהִיָּה הַנְּעַר אֲשֶׁר אָמַר אֵלַיָּה הֵטִי נָא כַדָּךְ וְאִשְׁתֵּה וְאִמְרָה שְׂתֵה וְגַם גְּמַלְיָךְ אֲשָׁקָה אֶתְּהָ הַכַּחַת לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק וְבָה אֲדַע פִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנָי" (כד, יד)

לב טוב זה העיקר

וברש"י: ראויה היא לו שתהא גומלת חסדים וכדאי ליכנס בביתו של אברהם. ע"כ. כלומר אליעזר עשה בחינה מי האשה הראויה להינשא ליצחק ולהיכנס לבית אברהם, והבחינה היתה שתהא גומלת חסדים.

א. והנה יש להתבונן מדוע הספיקה לאליעזר עבד אברהם הבחינה במידת החסד. והרי היו באברהם אבינו ע"ה מעלות נוספות מלבד מעלת החסד, כיראה, וביטחון, ובפרט אמונה. ומדוע לא בחנה ובדקה אליעזר אף במעלות אלו, ושמה אף אם במידת החסד מושלמת מכל מקום אולי חסרה לה מעלות אלו, והיאך תיכנס לביתו של אברהם ושאר מעלותיו של אברהם אין בה?! וממהלך הכתובים משמע שהסתפק אליעזר במידת החסד.

ב. שאלה נוספת שואלים בעלי המוסר, לו יהי שיש לה מידות נאצלות, אבל היא גדלה בבית של עבודה זרה, איך אפשר לקחת אותה אשה ליצחק. ואף אם היא בעצמה לא עבדה עבודה זרה, אבל סוף-סוף היא היתה בבית וספגה את האוירה, איך אפשר לקחת ליצחק אשה שבאה מבית שעובדים בו עבודה זרה?

ועתה נבאר: אליעזר - זקן ביתו של אברהם חכם גדול היה, וידע את אשר לפניו מטרת שליחותו על בוריה, שעליו למצוא אשה כזאת שתהיה כמו שרה אמנו שהשכינה תהא שרויה על משכנה, ענן קשור על פתח אוהלה, נר דולק מערב שבת לערב שבת וברכה בעיסה, ושכל דבקותה בה' היתה על ידי אהבת חסד לעשות חסדים גדולים ב"מה הוא אף אתה", והיה בטוח שבודאי האציל ה' יתברך נשמה גבוהה כזו והיא נמצאת בעולם, שבשביל כך התפלל אל ה' שיעשה חסד עם אדונו אברהם, ויצליח את דרכו להגיע אל מטרתו הנשגבה בדרך נס ופלא. ומתוך חכמה רבה השכיל אליעזר להמציא בחינה שהיא לא כמנהג העולם, בנדיבות כזו שרק האמהות הקדושות ראויות לה, מתוך עוצם דבקותם בה' בציימאון לעשות חסד גם עם עשירים שאינם זקוקים לחסד כלל, שכך אמר בתפילתו "וְבָה אֲדַע פִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנָי", שאם תזדמן לפנינו נערה אצילה שתעשה חסד כזה בחפץ לב, יהיה בטוח שהגיע אל מטרתו בלוא שום ספק.

לב טוב הוא היסוד לכל

ועתה נבאר את שאלה ב' בעניין המידות, ואפשר לומר כי העניין מובא בפרקי אבות (פרק ב, משנה ט): "אָמַר לָהֶם, צְאוּ וְרֵאוּ אֵיזוּהִי דַרְךְ יִשְׂרָאֵל שִׁדְבַק בָּהּ הָאָדָם. רַבִּי אֶלְעִיזָר אָמַר, עֵין טוֹבָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, חֶבֶר טוֹב. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שְׁכָן טוֹב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַרְוָאָה אֶת הַנוֹלָד. רַבִּי אֶלְעִיזָר אָמַר, לֵב טוֹב. אָמַר לָהֶם, רְוֹאָה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי אֶלְעִיזָר בֶּן עֲרֹךְ מְדַבְּרִים, שֶׁבְּכָל דְּבָרָיו דְּבָרִים".

וביאר ר' עובדיה מברטנורא, לפי שהלב הוא המניע לכל שאר הכוחות, הוא המקור שממנו נובעים כל הפעולות.

וה"תפארת ישראל" ביאר: "כשלב שוקט ושמח ישקיף על כל אדם לטובה, וירבו אוהביו בחבר טוב, ושכן טוב. וגם במנוחת נפשו יוכל להשקיף את הנולד ויאהב גם ה' בכל לבבו ונפשו ע"כ.

"פי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק" (כד, ד)

כשיגיע השידוך - זה ירוץ - סיפור

פרשת חיי שרה עוסקת בתחילתה, כמו גם בסופה, במוות הפרשה מתחילה במוות שרה וממשיכה במוותם של אברהם וישמעאל. והנה למרות זאת נקראת הפרשה פרשת חיים - "חיי שרה", שכן עיקרה של הפרשה הוא בעיסוק בהמשך החיים, בדאגה לדור ההמשך ולשידוכם של יצחק ורבקה. וידועים דברי חז"ל (במסכת סוטה ב.) "אין מזווגין לו לאדם אשה אלא לפי מעשיו, שנאמר: כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן: וקשין לזווגן כקריעת ים סוף, שנאמר: "אלקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות. איני? (האמנם?) [והא אמר רב יהודה אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני בית פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני!"]

בסמיכות ליארציט של רבן של ישראל רבי אברהם ישעיהו קרליץ זצ"ל - מרן ה'חזון איש', נביא מעשה שסיפרו הגרב"צ פלמן זצ"ל, כפי שנשמע מפי המגיד מישרים הג"ר מנחם שטיין שליט"א ששמעו מהגרב"צ, שסיפר ששמע את הדברים הללו מפי בעלי המעשה, ואלו הם דבריו: מעשה היה בבחורה טובה, ממשפחה טובה, וכאשר הגיעה לתקופת השידוכים כל שידוך שהוצע לה לא התקדם לשלב המעשה, אלא בדרך כלל, הבחור לאחר פעם או פעמיים היה מוריד את ההצעה הזו בתירוץ כזה או אחר, וכך עברה במשך תקופה ממושכת הרבה הצעות וכולם לא חפצו בה. הרגשתה של הבחורה היתה מאוד פגועה מהמצב הזה, שכולם אינם חפצים בה, ובזמן שיתר בנות גילה, כל אחת בזמנה מוצאת את זיווגה, הרי היא נשארת בודדה וגלמודה וכולם דוחים אותה השכם והערב.

יום אחד החליטה במר ליבה להיכנס אל ה'חזון איש', ולבכות לפניו על מצבה, אולי מתוך החדר הקדוש הזה תבוא לה הישועה, באיזו ברכה או הבטחה. ואכן כך עשתה. נכנסה אל ה'חזון איש' וספרה לו על מצבה, כשהיא בוכה לפניו ואומרת "האם באמת אני כל כך גרועה, כזאת כלומניקית, שכולם לא רוצים אותי"...

ה'חזון איש' שמע בקשב רב את דבריה, וכשגמרה לשפוך את שיחה לפניו, פתח את פיו ואמר לה בצורה שלווה ורגועה, "אני רוצה לשאול אותך משהו, אבל תעני לי על כך תשובה אמיתית". וכך התחיל בדבריו ואמר - "אם למשל, אני רוצה לשלוח מכתב למשפחת לוי מרחוב רבי עקיבא 35, ואני אמסור לך את המכתב, וכאשר תעברי ברחוב הזה תעלי לביתם ותמסרי להם את המכתב. ואת הולכת ומגיעה לבנין הזה, ואת רואה שמדובר בבנין גדול עם הרבה דיירים ואין בו תיבות דואר שכתובים בהם שמות הדיירים וכשאת מתחילה להתבונן בדלתות את רואה שגם ברוב הדלתות לא כתוב שם המשפחה, מה תעשי כדי למצוא את משפחת לוי?" ה'חזון איש' סיים את שאלתו והמתין לתשובת הבחורה. הבחורה היתה נבוכה מהשאלה שפתאום ה'חזון איש' שואל אותה, שלכאורה אינה קשורה לנושא ושתיקה במבוכה. ה'חזון איש' ראה שהיא לא משיבה, פנה אליה שוב ואמר: "אני רוצה לדעת מה את עושה במצב כזה, איך תמצאי את ביתם של משפחת לוי"...

הבחורה ראתה שהשאלה היא אמיתית, וה'חזון איש' רוצה לקבל תשובה, התחילה להשיב בהיסוס מה ואמרה, "אני אדפוק בדלת הראשונה בבנין, וכשיפתחו אני אשאל אותם,

האם כאן משפחת לוי"... ה'חזון איש' קיבל את תשובתה והמשיך בשאלה: "ומה תעשי אם יענו לך שכאן זה לא משפחת לוי, אלא משפחת כהן"?

השיבה הבחורה: "אשאל האם גרים כאן בבנין משפחת לוי. מעתה המשיך ה'חזון איש' ואמר: "תארי לך שאת דופקת בדלת הראשונה, וכשאומרים לך שכאן זה לא משפחת לוי אלא משפחת כהן, את תתחילי לצעוק עליהם 'מה החוצפה הזו למה זה לא משפחת לוי, עד שטרחתי לבוא לכאן אתם אומרים לי שאינכם משפחת לוי', וכי שייך לטעון כזו טענה!! בודאי שלא! מה יש לצעוק על כך שאינם משפחת לוי, משפחת לוי גרים בקומה העליונה, ובקומה הראשונה גרים משפחת כהן, מי שרוצה לפגוש את משפחת לוי עולה למעלה ומגיע אליהם, ואין שום סיבה לכעוס ולצעוק על כך". עתה, פנה ה'חזון איש' אל הבחורה ואמר, "תדעי לך, ברגע שמציעים לך שידוך מסוים, ואת שומעת תשובה שלילית מהצד של הבחור, הפשט בזה הוא שהשידוך הזה הוא לא השידוך שלך!!! את צריכה להתחתן עם אחד שנניח קוראים לו לוי ולא כהן. ואם היתה הצעה של כהן, הוא אמר לך תשובה שלילית האם שייך לצעוק עליו למה אתה כהן ולא לוי? להיפך, את צריכה להודות שברוך ה' לא התחתנת עם מישהו שהוא לא השידוך שלך. אין בזה שום ראייה שאת יותר טובה או פחות טובה ממה שאת באמת בעצמך, אלא פשוט זה לא השידוך שלך! ברגע שיבוא השידוך שלך שיבוא הבחור ששמו לוי, תראי שהשידוך ירוץ במהרה ולא תהיה שום תשובה שלילית".

ובאמת כך הווה, בשעה שהגיע השידוך המיועד לאותה בחורה, לא היו בו שום עיכובים ובזמן קצר התנהלו העניינים עד שזכתה להיות כלה בשעה טובה ומוצלחת. [שלמים בציון']

בברכת התורה

ריון ברינה

"לאדם מערכי לב ומה מענה לשון" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיאל: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוח בת שמשון מרים בת עזיזה: כותן בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר ועל בני פאולה
זיווג הגון: זהבה בת אנו: ג'ימי שמואל בן אסתר: נעמה בת אסתר: יצחק בן חיה
רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס: בתיה בת אסתר

לזרע של קיימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לילי: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: עדי בת מזל

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסניה שליט"א יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט אוטליל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליס בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה איליה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה רחל בת נארה: רות בת לינה: מורית בת רחל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752
או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מאוצרות הפרשה

מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים (כג, א)

בת ק' כבת כ' לחטא, ובת כ' כבת ז' ליופי (רש"י). "ויהו חיי שרה וכו' - משמחה שרה התחיל אדם הראשון לדבר בלשון ארמית" (מדרש פליאה). דברי המדרש צריכים תלמוד, אומר ה"חתם סופר", כתוב בחז"ל, שכשאדם הולך למוות, הוא בא לאדם הראשון ואומר לו, בגללך אני הולך למוות, שאכלת מעץ הדעת. עונה לו אדם הראשון שהוא מת בגלל חטאיו. אך כל זה תשובה לאדם רגיל כי אין צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא, אבל מה יענה אדם הראשון לשרה אמנו שנאמר עליה בת ק' כבת כ' ובת כ' כבת ז', א"כ מתה בלא חטא, אלא, אדם הראשון ענה לה בלשון ארמית, בלשון התרגום, ובתרגום כתוב והווי חיי שרה מאה עשרין ושבע שנים, המילה שנה מוזכרת רק פעם אחת בלבד, וממילא כל הדרשה של בת מאה כבת כ' וכו' בטלה ואיננה. (מדרש ביתר)

ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי (כד, ב) מנהגו של עולם כשאדם עומד להלוות ממון לחברו הריהו חוקר ודורש אחרי יושרו נאמנותו וכושר הפרעון של הלווה, ורק לאחר שאין לו עליו כל ספק הריהו מלווה לו את הממון, לעומת זאת בעיני יהדותו כאשר אדם בא לקנות בשר כשר, תפילין, או כל תשמיש אחר של קדושה, איננו מקפיד כל כך, והוא נוטה לתת אימון בכל אחד, ברם לא כך נהג אברהם אבינו אע"פ שהיה אליעזר זקן ביתו המושל בכל אשר לו אשר לידו מסר את הפיקוח על כל רכושו וממונו, מתוך אימון מלא, בכל זאת משהגיעו הדברים לענין של יהדות, של בחירת אשה מתאימה, בשביל יצחק בנו, אזי לא סמך עוד על דברתו של אליעזר כי אם דרש ממנו שבועה חמורה שים נא ידך תחת ירכי. (מעיינה של תורה בשם ילקוט הדרוש)

הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשאב (כד, ז) מדוע אליעזר ניסה את רבקה בעניין של שתיה? בספר "עיסורי תורה" מתרץ ע"פ הגמ' בשבת (קנב), שעד גיל ארבעים האכילה טובה לגוף, ומגיל ארבעים ואילך השתיה טובה לגוף. אליעזר ניסה את רבקה בת השלוש בשתיה דווקא, כדי לראות כיצד היא מתנהגת וגומלת חסד בדבר שבגילה עדיין לא חשוב כ"כ. וזהו יסוד גדול, שהאדם צריך לחשוב על השני ולהרגיש מה הוא צריך ולתת לו, אפילו אם הוא עצמו אינו צריך לכך.

ירץ העבד לקראתה (כד, יז)

פרש"י: "לפי שראה שעלו המים לקראתה". והיינו שמפרש טעם שרץ העבד לקראתה, שמוכח מזה שהיתה כאן איזה סיבה לרוץ. ועל כך תירץ שמחמת שראה בה 'מופת' זה שהמים עולים לקראתה, כדמוכח לשון הפסוק הקודם (פסוק טז) "ותרד העינה ותמלא כדה ותעל", ולא אמר "ותשאב מים". לפי שלא נצרכה לשאוב ממעמקי הבאר כלל, כי כל המים שבבאר עלו וגאו לקראתה, והיא רק נצרכה 'למלאות' את כדה בלבד. ונשאלת השאלה, מאחר שרואה בה העבד 'מופת' חותך כזה, שמוכח בעליל שאינו בדרך הטבע כלל, כי אין בכוח מים שממעמקי באר לעלות מעצמם למעלה, והרי בשביל זה המופת היה רץ לקראתה. ואם כן הרי הוכח לפניו בבירור שצדקת גדולה לפניו, ומדוע נצרך אחר מופת עצום כזה לכל המבחן שערך לה בפסוקים הבאים, וניגש לבקש ממנה מעט מים לשתות, לראות אם תאמר שתה וגם לגמליך אשקה וכו', הלא כבר הוכח להדיא שמדובר ב'בעלת

מופת' גדולה, והיה צריך מיד לשאלה בת מי את וגו'. ברם תירצו בעלי המוסר, שכשמדובר בשידוכים אפילו 'בעל מופת' ברור לא מהני, ומן ההכרח לבדוק את המידות, אם יש כאן מידות טובות ובעיקר גמילות חסדים. כי יתכן 'בעל מופת' גדול שאין בו מידות ואינו גומל חסדים, וכדי ליכנס בביתו של אברהם מן ההכרח לבדוק שיש בה 'גמילות חסדים'! כיוצא בדבר איתא בתרגום אונקלוס להלן (פסוק טז): "ויביאה יצחק האהלה שרה אמו, ויקח את רבקה ותהי לו לאשה. - והוא והא תקנין עובדהא כעובדי שרה אמיא, ונסיב ית רבקה". והנה לעיל בפסוק הקודם נאמר: "ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה", ופרש"י: "גילה לו נסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ, ושנדמנה לו רבקה בתפלתו" עכ"ל. - ולמדנו כאן שעל אף שסיפרו לפניו נסים הרבה: קפיצת הדרך, ושהודמנה לו מיד, ועליית המים, וניסיונה בשאיבת הגמלים, ורצון בתואל לעכב והמלאך המיתו. - שכל אלו 'מופתים' גלויים וברורים, אע"פ כן מתי לקחה יצחק, רק כאשר ראה "תקנין עובדהא כעובדי שרה אמיא", אז 'ותהי לו לאשה', כי אכן ראויה היא במידות הטובות וגמילות חסדים שבה, להיכנס בביתו של אברהם.

ויאמרו מה יצא הדבר (כד, ג) סיפר רבי בן ציון פלמן, ממקור ראשון - מבעל המעשה עצמו. בת ישראל נכנסה למרן החזו"א, ותנינה את מר גורלה כי היא נפגשת עם הרבה בחורים, ואין מי שרוצה אותה. כולם מסרבים לה והיא מאד נעלבת. "וכי אני כל כך גרועה, כזאת כלומניקית, שאף אחד לא רוצה בי?!". מרן החזו"א ענה לה בשקט, בשלווה ברוגע: תראי, אני רוצה להסביר לך משהו, ותעני לי בכנות. אם לדוגמא, אני מעוניין לשלוח מכתב למשפחת פרידמן מרחוב ר"ע 2, ואני אתן לך את המכתב כדי להעבירו לאותה משפחה. תלכי, ותגיעי לבניין מספר 2 שהוא בן 4 קומות, בכל קומה 3 דיירים, ואין תיבות דואר, ואין שם מתנוסס על הדלתות. אתם לא יודעים היכן בבניין מתגוררים משפחת פרידמן. מה אתם עושים? - שאל אותה מרן החזו"א. היא שתקה. אמר לה מרן החזו"א אני רוצה לדעת מה את עושה! היא ענתה בהיסוס: "אדפוק בדלקת הראשונה, ואשאל האם זה פרידמן כאן". המשיך מרן החזו"א: והיה אם הם יאמרו 'כאן זה לא פרידמן?' אתם תשאלו: האם והיכן בבניין מתגוררת משפחה בשם פרידמן והם יאמרו הם מתגוררים אכן בקומה הרביעית בדירה האחרונה. דירה מס' 12. כך זה יהיה. נשאלת השאלה, כאשר אתם שומעים מהשכן מהקומה הראשונה, שזה לא משפחת פרידמן אלא משפחת איצקוביץ, מדוע שלא תצעקו עליו בכאב ובזעם: "מדוע זה לא פרידמן כאן, מה החוצפה הזו?" וכי נורמלי לצעוק כך? ודאי שלא. מה יש לצעוק, הרי פרידמן מתגוררים למעלה, מה יש לכעוס, כאן איצקוביץ ושם למעלה פרידמן, תעלו עד קומה רביעית ותפגשו את פרידמן... מה יש לצעוק. הגביה מרן החזו"א את קולו. תדעו לכם, שברגע שאת שומעת שמישהו אמר לך "לא" על השידוך, משמעות הדבר שזה לא השידוך שלך. את, לדוגמא, צריכה להתחתן עם אחד שקוראים לו פרידמן. וכאשר את נפגשת עם איצקוביץ, הוא אמר "לא". וכי יש לך מה לצעוק, לכאוב, להתאכזב, מדוע אתה לא פרידמן? הוא הרי איצקוביץ, אינו החתן שלך. על מה הכעסים כאן?! וכי זו ראייה על האישיות שלך שאת טובה יותר, או טובה פחות. מה פתאום, זה פשוט לא השידוך שלך. ברגע שיגיע פרידמן השידוך יבוא לכלל גמר בשעה טובה. ברגע שהשידוך שלך יבוא, זה ירוץ. וכך היה. ושמעתי את הדברים מפי בעלת המעשה.

הספד שלא לשמו – חשש שקר!

וְתָמַת שָׁרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הוּא חֲבָרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְיָבָא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וְלִבְכָתָהּ (כ"ג, ב')

לכאורה יש להבין: מדוע היה הפסוק צריך לפרש כי אברהם הגיע לספוד לשרה? הלא הפסוק הקודם עסק בפטירתה של שרה, ודי היה לכתוב כעת כי אברהם הגיע לספדה ולבכותה!

את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

היה זה תקופה קצרה לאחר פטירת חתנו של המשגיח, הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל, כאשר הסתלק לבית עולמו הגאון הצדיק רבי אייזיק שר זצ"ל. היה זה מתבקש, כי המשגיח, רבי יחזקאל, ימנה בין מספידיו של רבי אייזיק, אולם להפתעת הכל – רבי יחזקאל סירב בחריפות ובתקיפות. לא הועילו כל ההפצרות: רבי יחזקאל סירב להספיד – בכל תוקף! לאחר מעשה, כאשר שאלוהו לפשר סירובו הנחרץ – הסביר רבי יחזקאל ואמר: "הלא בימים אלו, אני כאוב ושבור עקב פטירתו של חתני... מעתה, לא ימלט כי בשעה בה אספיד את רבי אייזיק זצ"ל – יתעורר בי הבכי בנקל, כאשר בבכי זה יהא מעורב צערי הפרטי, בעוד השומעים – יהיו סבורים כי אני בוכה רק בשל פטירתו של הצדיק... ובכל, לכך לא אוכל להסכים, שכן הרי זה שקר!". הרי לנו, כי לעיתים עומד אדם ובוכה על פלוני, בעוד לאמיתו של דבר – בכיו הינו על מישהו אחר לחלוטין... ומכאן – תשובה לשאלתנו:

שכן הנה, כבר הקשה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ, מדוע הסדר בפסוק הינו קודם 'לספוד' לשרה – ורק לאחר מכן 'לבכותה'? הלא בגמרא מצינו (מו"ק כ"ז, ע"ב), כי שלשת ימי האבל הראשונים הם ימי 'בכי', בעוד 'לאבל' – מוקדשים כל שבעת הימים, ואם כן מן הראוי היה להקדים את ה'בכי' - 'להספד'! אכן מיישב רבי יהונתן אייבשיץ, כי הנה מצינו שיטה במדרש (בר"ר נ"ח, ה') על פיה אברהם הגיע להספדה של שרה מקבורתו של תרח אביו. מעתה, אילו היה אברהם בוכה בתחילה – היו הכל סבורים שהוא אינו בוכה על שרה, אלא על תרח אביו... לפיכך, הקדים אברהם לספוד לשרה, בכדי שלכולם יהיה ברור כי הבכי שיבוא בעקבות ההספד הזה – הינו על שרה ולא על תרח...

מעתה, נוכל להבין כי זו הסיבה לכך שהתורה מדגישה כי הספדו של אברהם היה על שרה, שכן כל הסיבה לכך שהוקדם במקרה זה ההספד לבכי – היה רק בכדי להדגיש כי ההספד כמו גם הבכי הינם בעקבות פטירתה של שרה הצדקת ולא בעקבות פטירתו של תרח אבי אברהם, וכך לא יהיה חלילה שמץ של שקר בבכיו ובהספדו של אברהם!

(מתוך "ללמדך - בראשית" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

כשטעם הבעל את העוגיות, החל להקיא...

שאלה: מעשה היה בת"ח שאשתו חלתה בקורונה, ונחלשה מאוד. בעלה ביקש לשמח אותה, והלך לקונדיטוריה והזמין כמה עוגיות טעימות, ואף ביקש מבעל הבית שיארוז לו אותן בקופסה נאה ומכובדת. ויקשרנה בחוטים צבעוניים. בשל כך, עלות ההזמנה היתה גבוהה מאוד. הגיע הת"ח לביתו והגיש את התשורה לרעייתו שאכן התעורדה מהיחס שבעלה מעניק לה. היא טעמה מהעוגיות ומאוד נהנתה, וביקשה מבעלה שישתתף גם הוא באכילה. בתחילה סירב הבעל והזכיר לאשתו שהוא סוכרתי, אבל היא אמרה לו שלכבוד חנוכה אפשר לטעום משהו. כדי לשמח את אשתו, הסכים הבעל לאכול, אבל מיד לאחר שהכניס את העוגייה לפיו, הלך הצידה והחל להקיא... התברר שבטעות הוכנס לעוגייה מלח, במקום סוכר... האשה לא חשה בכך, מפני שחוש הטעם והריח אבדו לה בגין המחלה, והיתה לה רק הנאת-מעיים. אבל הבעל שהיה בריא, הרגיש והרגיש. הוא מתקשר אל הקונדיטוריה ומתלונן, ובעלי המקום מתנצלים במאוד, ומודים שאכן התחלף הסוכר במלח, והסכימו לא רק להחזיר לו את הכסף, אלא אף לשלם לו פיצוי... ברם, כשהבעל היה בדרך לקונדיטוריה כדי לקבל את כספו בחזרה, הוא התעורר בשאלה האם מותר לו לקבל את הכסף בחזרה. שכן, מצד אחד העוגה אכן לא היתה ראויה לאכילה, אבל מצד שני אשתו מאוד נהנתה מהמוצר הפגום הזה, כי היתה לה, כאמור, הנאת מעיים, והרי הבעל קנה את העוגיות בשבילה, והמטרה הושגה. הבעל גם חשב לעצמו, שהרי בקניית העוגיות הוא הוסיף בשלום הבית שלו, ואם כן היתה לו הנאה מכל הענין. כך חשב הבעל, ואילו בעל הקונדיטוריה מצידו טוען שסיפק סחורה לא טובה ולכן הוא חייב להחזיר את הכסף.

תשובה: לכאורה הבעל צודק... שהרי האשה נהנתה, ואולי צריך לשלם עבורה. אבל מצד שני – וכך אמר לי גיסי מרן הגר"ח קניבסקי – התשלום הוא עבור דבר שיש לו ערך, והעוגיות המלוחות הללו אין להן ערך, ואכילתן היא אכילה שלא כדרכה. יתכן שכפי שאמרנו עבור האשה זה שווה, אבל לא משלמים עבור מה ששווה לה, אלא עבור העוגה, והיא העשויה עם מלח לא שווה כלום. ולכן אפשר לקבל את כל הכסף בחזרה. **לסיכום:** העוגיות המלוחות אינן שוות מאומה מחמת עצמן, ולמרות שהן שוות לאשה החולה, בשוק אין להן כל ערך, ולא צריך לשלם עליהן. צודק אפוא בעל הקונדיטוריה שרוצה להשיב לת"ח את כל הכסף. (הגר"י זילברשטיין, גליון קול ברמה)

חידה שבועית

הַיְהוּדִים בְּחֻרֵיהֶם: אֲבִיהֶם, יִצְחָק וְיָעֲקֹב, הֵכִינֵם לְחֹדֶר אֶחָד. אֲמָרוּ לָהֶם: צוּרֵי אֵימָה לָכֵס אֶת הַצִּיּוֹנִים וְהַיְהוּדִים לָכֵס אֶת הַרְאֵה כּוֹבֵעַ אֲדוּם אִו יֹרֵק. הַמַּיְמָה: מִי שְׂרָאָה כּוֹבֵעַ אֲדוּם אֶת הַרְאֵה אֶת הַיְהוּדִים שִׂירִים אֶת הַיְהוּדִים. מִי שֶׁמֵּיֵצֵא לְמִסְקָנָא, בְּדַרְכַּי כִּלְהֵיבָא, אֵינָה כּוֹבֵעַ יֵשׁ לֹא אֶת הַרְאֵה אֶת הַחֹזֶה. מִי שֶׁמֵּיֵצֵא לְמִסְקָנָא, אֵינָה כּוֹבֵעַ יֵשׁ לֹא אֶת הַרְאֵה אֶת הַחֹזֶה. אֵיךְ הַיְהוּדִים אֶת הַחֹזֶה לְמִסְקָנָא יֵשׁ לֹא כּוֹבֵעַ אֲדוּם אֶת הַרְאֵה?

תשובה על חידה פר"ש: פרעה מלך מצרים, המוזכר בתחילת הפרשה, היה אביו של הגר הכתובה בהמשך (רש"י טז, א). תשובה לחידה: עכביש.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות לוי – הכט להולדת הבן הנכד משפחות גואטה – כהן להולדת הבן הנכד משפחות אורדמן לנשואי הבת
משפחות ברוך ברגר להולדת הנכדה משפחות איזנשטיין לאירוסי הבת משפחות אדלשטיין – ברקוביץ להולדת הבת הנכדה משפחות יצחק זאב בלומנטל להולדת התאומות
משפחות פריבס – הוכוויור להולדת הבת הנכדה **גני הדד:** משפחות אבריטישר להולדת הבת משפחות לנדא לנשואי הבן משפחות הורמן – הקלמן להולדת הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל רמי גרינברג, ראש העיר

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר השבתורי

שבת אורה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוצאים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא גועינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

חיי שרה

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

ברחוב היהודים שכעיר העתיקה הייתה גרה ישישה שנקראה בשם סבתא עלקה, פעם אחת ביום א' סליחות כאשר הלך רבי אליעזר דן רלב"ג זצ"ל, לפנות בוקר, לבית הכנסת, ועבר ליד ביתה, שמע שהוקנה בוכה מקרב לב. עוד באותו יום הספיק רבי אליעזר דן לברר מה שקרה לזקנה. גודע כי אחד מנכדיה חזר מהתלמוד תורה עם תעודתו, ובתורה לא קיבל את הציון מצוין כפי שקיבל בשאר המקצועות. מאז אין לה מנוחה "מה קרה לנוער הזה שהיה תמיד מצוין בכל, שפתאום פרחו הבנתו"? מילמלה כל היום לעצמה את צרתה סחה לרבי אליעזר דן שבא להרגיעה. רבי אליעזר דן לא יכל לענות לה כיוון שנהג כל שנותיו לעשות תענית דיבור מראש חודש אלול עד אחרי יום כיפור. משום כך הוא כתב לה על פתק שיברר את העניין ויודיע לה את התשובה. מיד לאחר תפילת ערבית במוצאי יום כיפור הוא עלה לאחד הבחנים בתלמוד תורה הקובעים את הציונים ושאלו אודות הילד. אולם בתלמוד היו שבעה בחנים והוא נאלץ ללכת מביתו של האחד אל ביתו של השני עד שמצא כי הבחן רבי שלמה זלמן בהר"ן הוא זה שבחן את הנער. הבחן סיפר לרבי אליעזר דן שעד לא מוזן הילד היה ממש מצוין. אלא שבזמן האחרון מפסח והלאה התחולל בלימוד התורה שינוי עצום אמנם הוא המשיך לדעת בעל פה את כל המסכת שלמד אבל ללא הבנה רבי אליעזר דן מחליט לברר מה הסיבה לשינוי בהבנת הילד. ולכן הוא ירד לבית אביו של הילד וביקש לשוחח עם הילד בן האחד עשרה "מה הסיבה לכך שבתעודה נתנו לך ציון נמוך יותר ממה שקיבלת בשנים הקודמות" קשה היה לרבי אליעזר דן לשאול את הילד שאלה כה גלויה, אבל לתמונה, הצדיק הילד את הציון שקיבל בהבנה. "בחודשים האחרונים התפללתי כבר הרבה על כך, אבל לא זכיתי שתפילתי תתקבל, ראשי אינו קולט כמו פעם." אמר הילד בבכי. רבי אליעזר דן שואל את הילד על סדר יומו ועל יחסיו עם חבריו. ואז התגלתה הסיבה. בחודשים האחרונים הוא נכנס לשכן לשחק עם הילדים הקטנים, ואביהם כיבד אותו באשכול עגבים קטן. התברר שהוא קיבל את העגבים מאחיו שיש לו כרם בפתח תקוה, ושכח לעשר אותם. "הרי אכלת סבל גמור!" אמר רבי אליעזר דן. הילד והוריו פרצו בבכי מר, ובקושי רב, הצליח רבי אליעזר דן להרגיעם. ברוך ה' שבמוצאי יום כיפור הצלחנו בעזרת ה' לגלות את סיבת טמטום מוחו של ילדכם, בחודשים האחרונים, והתשובה האמיתית על כך היא, שתקבלו על עצמכם להעיר לכל מוכרי הפירות והירקות היהודים שיעשו את סחורתם. רבי אליעזר דן בירכם בשלום ויצא. אבל הוא לא חזר לביתו, אלא עלה לביתה של סבתא עלקה, וסיפר לה כל העניין. הישישה שמעה את הדברים, וספקה כף אל כף: "אוי אשכול קטן של עגבים ואבירה כה גדולה, זמן שלם של לימודים דפי גמרא אבדו בגלל הנאת רגע" (ירושלים של מעלה)

רבי אליהו דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו) בהיותו ניצב על משמרתו החינוכית, הורה רבי אליהו במאמרי פיו ובהנהגותו המעשית, לא רק את תורת המוסר, אלא גם את הדרך אשר ילכו בה בקיום המצוות בדקדוק, כשהוא יוצא חוצץ. בהשפעתו של רבי אליהו, החלו להתפשט בקרב שומעי לקחו ובני משפחותיהם הנהגות של הידורי כשרות במאכלים, אשר רק יחידי סגולה אחוו בהם עד הנה. כתוצאה מכך, מונה גם משגיח כשרות מיוחד במטבח הישיבה, שפיקוחו הביא להידורים מיוחדים בכשרות המזון. ראש הישיבה רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, שעמד אף הוא מאחורי מינוי זה, התבטא אז: "אם בישיבה לא יקפידו על כשרות, היכן יקפידו?". רבי אליהו אף חנך את תלמידיו לבקורת עקבית לא רק במה שהם מניסים לפיהם, אלא גם במה שהם מוציאים מפיהם. כך - כפי שמעיד הרב מאיר מונק זצ"ל החלו להקלט שיפורים "בישמירת הדיבור" בקרב בני הישיבה, כשבמקביל חדרו אל תוך המחנה הנהגות של טהרת המחשבה, כמו המנעות משימוש בכלי התקשורת הכתובים והמדוברים. הנהגות אלו, שכיום מובנות מאליהן בקרב קהל יראי ה' - לא היו מקובלות באותם ימים כפשוטן ומובנות, אולם רבי אליהו, בעמידתו האיטנה על משמר חינוכם של תלמידיו בפרט, ושל בני דורו בכלל, השכיל להחזיר אל תוך המחנה. (מתוך לדור)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

לא אדני שמעני שדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתי: המפרשים תמהים על השינוי הפתאומי שחל בדברי עפרון שמתחילה אמר לאברהם: "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתי" — כרוצה לרמוז כאילו לא עלה על דעתו כלל לבקש כסף עבור המערה, ואדרבא בגדיבות לב מציע הוא את כל השדה בנוסף למערה — ומיד אחר כך חוזר עפרון ואומר: "ארץ ארבע מאות שקל כסף בני ובניך מה היא", כרומז שמצפה שישולם לו מחיר גבוה זה. ואכן אחר כך כתוב "וישקול אברהם לעפרון וגו'", ועפרון מקבל ברצון את הכסף. ולא זו בלבד אלא שקיבל כסף עובר לסוחר, שהוא (ע"פ הנ"מ בב"מ) בערך גדול בהרבה מכסף הגיל. לביאור הענין מביא הסבא מקלם זצ"ל, את הסיפור הידוע אודות הויכוח שהיה לרמב"ם עם חכמי אומות העולם הם סברו שאפשר ללמד בעלי חיים נימוס ודרך ארץ, ולהפוך את טבעם שנהגו כבני אדם. הרמב"ם טען לעומתם שדבר זה אינו אפשרי, וכי אי אפשר להפוך את טבעי בעלי החיים. רצו אותם חכמים להוכיח את צדקתם, וקיבלו על עצמם ללמד חתול נימוס ודרך ארץ תוך פרק זמן מסוים. כאשר הגיע היום המיועד להציג את הצלחתם באילוף החתול, התקבץ קהל רב לדאות במו עיניו את ה"חתול המלומד". ואכן בשעה היעודה נכנס החתול והחל לשמש בתפקיד של מלצר, סידר כמה שולחנות והציע עליהם מפות. אחד כך הלך להביא מגש עם יין וכוסות. כאשר חזר עם היין והכוסות, השתוממו כל הנאספים מהמחזה הנדיר וכמעט אמרו שאכן צדקו אותם חכמים. באותו רגע הוציא הרמב"ם קופסא קטנה מכיסו ופתחה, ועכבר קטן זינק מתוכה. כיון שראה החתול את העכבר השליך מידיו את המגש, היין נשפך והכוסות נשברו ורץ אחר העכבר להשיגו. מיד הורו כולם לרמב"ם ונוכחו לדעת שגם אם אמנם אפשר ללמד בעלי חיים דברים מסוימים, אולם את טבעם לא ניתן לשנות. כך גם עם עפרון. כל זמן שלא ראה כסף לנגד עיניו, התנהג כאיש נבון ונדיב(לא פחות מבע"ח מאולף). אבל לאחר דבריו הראשונים שבהם הציע לאברהם את השדה ואת המערה חינם אין כסף, חוזר אברהם ואומר לו: "נתתי כסף השדה קח ממני", כלומר אברהם מחזיק את הכסף בידו ואומר לו: "קח הממוץ". כיון ששומע עפרון את הצילצול של הכסף — ורואה את המטבעות הנוצצות בידו אברהם — מיד הוא נהפך לאיש אחר. הוא משליך מעליו את כל גינותי ההתנהגות היפה שנקט בהם, ורודף אחר הכסף כמו שהחתול רודף אחרי עכבר. התנהגותו של עפרון מצויה מאד אצל אנשים רבים אשר כלפי חוץ נראים כבעלי מידות נעלות, מנומסים ובעלי דרך ארץ. אך ברגע שנדולקת בהם איזו שהיא תאוה, או כאשר מישוה פוגע בכבודם, הם מאבדים את עשתונותיהם ומתנהגים כאחד הריקים. "האמצעי היחידי שבעזרתו ניתן לשנות טבע בני אדם, הרגלים רעים ומידות רעות — הוא התורה. כמאמרם ז"ל: "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין(קודשין ל:). (לקט לקט טוב (דרכי מוסר)

ואֲשִׁיבֶנְךָ בְּה' אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם. מדרך העולם שבענינים הרחוקים מאמין איש לדעתו וכיון שאחד אומר לחבירו על מאכל מסוים שהוא כשר מאמין הוא לו ואוכל. אבל בענינים הגשמיים כגון שחבירו אומר לו על סחורה מסוימת שהיא טובה, הוא לא סומך עליו, אלא הולך בעצמו לבדוק את טיב הסחורה. אבל אברהם אבינו בעניניו הגשמיים סמך בכל על אליעזר כמו שאומר הפסוק "המושל בכל אשר לו". אבל לגבי ענינים רוחניים כמו לקחת אשה ליצחק לא סמך עליו ודרש ממנו שישבע לו. (דרכי מוסר)

ויאמר ה' אֱלֹהֶיךָ אֲדֹנָי אֲבְרָהָם הִקְרָה נָא לְפָנָי הַיּוֹם וְעָשָׂה חֶסֶד עִם אֲדֹנָי אֲבְרָהָם: אבינו אדוהבו וחביבו לפני הקב"ה, בידו מסר את כל הברכות ששתמש בוין כריצונו, גם הבטיחו "כי ביצחק יקרא לך זרע". אף על פי כן, כשהגיעה עתה של יצחק לשאת אשה ואליעזר יוצא בשליחות לקחת אותה עבורו, נאלץ אליעזר לעמוד ולהתפלל. כל היוונים ביד הקב"ה המה, ואף שהכריזה הבת קול על היוזוג ארבעים יום לפני יצירת הולד, בכל זאת כשיגיע המועד, נוקקים לתפילה: גם אחרי שכבר נשא יצחק את רבקה, ועברו שנים ארוכות ואין להם בנים, והלה מחזיק באמתחתו הבטחה והתחייבות מהבורא הכל יכול. בכל זאת, הוא שופך שיח ומתחנן על נפשו - "ויעתר יצחק לה'". כי אכן אין לך דבר שאינו נוקם לתפילה. (פנינים משלחן גבוה בשם רבי ראובן דב דסלר זצ"ל)

סיפור מההפטרה

וישבע המלך ויאמר חי ה' אשר פָּדָה אֶת נַפְשִׁי מִכַּף יְדָי: בסעודת ה'שבע ברכות' לבתו, סיפר ר' שרגא את נס הצלת משפחתו ממלחמות הנאצים ימ"ש. סבי וסבתי התגוררו בבית כפרי בעיירה פולנית שקטה. לול תרנגולים היווה מקור הפרנסה היחיד של המשפחה. סבא היה משכים לאסוף את הביצים שהטילו התרנגולות, עמם קנה לחם, עצים להסקה ובגדים לילדים הרכים. בוקר אחד הבחין סבא שהלול אינו הומה כמו תמיד. חשש החל להלוטם בלבו. הוא החל לספור את תרנגולותיו אחת לאחת וטביעת העין שלו התגלתה כנכונה; עשר תרנגולות נעלמו באופן מסתורי אולי 'שורף הגיח מן היער; העלה סבא 'ענקיל השערה, שהייתה אימתם של כל כפר' הסביבה, אולם כל עקבות של דם לא ניכרו בשביל המוביל אל הלול. בבוקר הבא היה הלול של סבא יענקיל שקט עוד יותר. הוא ספר ומצא שעוד תרנגולים נעלמו... בלילה השלישי לא הצליח ר' 'ענקיל לעצום עין. הוא התהפך מצד אל צד מרמה לראות תרנגולים זבי דם. עם שחר ספר בלב רוטט את התרנגולים ונילה שהתאבון הלילי גדל; מקומם של 12 בעלי כנף נפקד. הוא ניסה שוב לתור אחר סימני מאבק, עקבות של דם המובילים אל היער, אך לשווא. ר' ענקיל החליט שעליו לחשוף את הגנב הנעלם. עם ליל הוא התעטף במעילו המסורבל, חבש כובע פרווה ונחבא מאחורי השיחים העבותים שבפינת החצר. הקור היה מקפיא, אי שם מתחת לאפס. יללות התנים הדהדרו מן האופק, אולם ר' ענקיל היה נחוש לגלות את החמסן, שורד פת לחמו. לפתע נשמע רחש מכיוון השער. ר' 'ענקיל נדרך. הוא הבחין בשער החצר הנפתח לאטו וזוג מגפי איכרים גדולות פוסעות בלהט אל החצר. הפורץ הסתגן אל הלול והחל נוטל תרנגול ועוד תרנגול ועוד אחד. ירח של אמצע החודש הבליח מבעד לעננים ור' 'ענקיל כמעט ופרץ בצווחה. הוא זיהה בבירור את הגנב. היה זה לא אחר מאשר... חצקיל השכן. חצקיל?! חצקיל גונב?! הנשים ידידות ותוקות וילדי המשפחות משתובבים יחד. מי היה מאמין... חצקיל... אילו היה ניגש אלי ומספר לי על קשיי הפרנסה שלו, הייתי בוודאי עוזר לו בנפש חפצה, אבל כד? לעשוק את פרנסתי בערמומיות שכזו. איך הוא לא מתבייש?! ר' 'ענקיל חזר אל ביתו כשפניו אפורות. הוא צנח על הכיסא שנקרה בדרוכו ונשטף בגל של דמעות. ליל שימורים היה אותו לילה בבית הכפרי של סבא וסבתא. הנפש עונתה והטלטלה אנה ואנה. כעס ופגיעה, אין אונים ותרעומת הסתחררו במחול אימים. אולם דבר אחד היה ברור לו, לר' 'ענקיל, וזו הייתה פיסת הקרקע היציבה האחרונה שנשארה תחת רגליו; הוא לעולם לא ישמין ולא יכתים את שמו של חצקיל, גם אם יעלה לו בדמים מרובים ובכל המאמצים שבעולם. באותם רגעים הבשיל במוחה של הרעיה הצדקנית רעיון נועז, רעיון שבקע ממידות נעלות ומסורתות: "עלינו לעזוב את הכפר", אמרה בקול מרוסק, דמעות בעיניה, "לברוח". לברוח מהמחלוקת, לוותר להבליג, להתגבר; לעזוב בית חמים, קהילה תומכת, פרנסה מסודרת, בית כנסת, חברים; ולצאת אל הבלתי נודע. כשהחלו קרקורים של שחר נפלה ההחלטה הגורלית. החלטה נאצלת שכולה התגברות עצומה על המידות וכפיפת היצר. עם שחר פשטה השמועה שר' 'ענקיל מוכר את ביתו ונוסע לאמריקה הרחוקה". ממשיך ר' שרגא לספר את קורות הימים, "הם מכרו את הבית ואת לול התרנגולים, ארוזו בבהילות מעט מטלטלין ובהפלגה הראשונה עזבו את ארצם ואת מולדתם אל ארץ לא נודעת. לא קל היה המסע באונייה. אולם ר' 'ענקיל ואשתו היו שלמים בנתיב הגבורה שבחור. מחלות ים, תלאות וטלטלות לא הצליחו לשבור את רוחם האיתנה של גיבורי נפש אלו. הספינה בה עשתה המשפחה את דרכה לחוף מבטחים, הייתה אחת הספינות האחרונות (!) שהפליגו מאירופה הבווערת. זמן מועט לאחר מכן נסגרו השערים ואדמת אירופה נספגה בנהרות של דם יהודי. סייס ר' שרגא את סיפור ההצלה, סבא וסבתא העבירו על מידותיהם ונמלטו ממקום הניסיון, ובכך מילטו הם את נפשם - לחיים. (הבלימה)

ועל הכל...

"פרפראות"

פעם כיבדו את הברדחן המפורסם באמריקה. הרב מרמלשטיין זצ"ל לומר דרשה בסעודת "שבע ברכות" והוא אמר אתם יודעים למה מכבדים לדרוש בסעודת חתן. כי כתוב בגמ' ברכות (ו' ע"ב) "אמר רב הונא, כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו - עובר בחמישה קולות. והרי לא כולם יצאו ידי חובת שמחת החתן, על כן מצאו עצה לזה להוציא לכולם את ההנאה שנהנים בסעודת חתן מכבדים משהוא לדבר... ומוציא לכולם את כל המין וההנאה... אבל עדיין יש בעיה כי זה רק מתקן את כל השומעים. אבל הנואם בעצמו נהנה - ולכן לזה גם מצאו עצה - מכבדים עוד משהוא לדבר ולדרוש, וזה יתקן גם אותו (דרש יעקב)

"עניו של טעם"

טעם שמזכירין בברכת אתה גבור שלושה פעמים "מחיה מתים", לפי שבשלושה ענינים הקב"ה מחיה מתים, הראשון כשאדם ישן על מיטתו ונחשב כמת, והשני כשהקב"ה מעלה עננים ומוריד טללים וגשמים כדי לפרנסו, והשלישי תחיית המתים לעתיד לבוא שזה העיקר. (אבודרהם)

"מפי כתבם"

כותב ה'חפץ חיים': "ובאמת בעוונותינו הרבים אנו צריכים להתבושש מעצמנו, שאנו מתנהגים עם השם יתברך במידה שלא היינו רוצים להתנהג בה אפילו עם נברא ושפל כמונו. ויברך משל, אחד בא לעשיר ויבקשוהו בבקשה שטוחה שיקח אותו לשרת אותו בבית מסחרו. ויאות העשיר לבקשתו, ויכתבוהו בפנקס שהוא מקבלו בבית מסחרו. והנה מידת דרך ארץ שאחר זה שואל המשרת את בעל הבית שיורוהו הענינים שעליו לעשות. אבל אם לא יעשה כן, אלא שילך תיכף לביתו ולא יבוא להראות עוד בבית העשיר, לאיש שונה ופתי יחשב. ואנו בעוונותינו הרבים מתנהגים עם הקב"ה כן. שאנו מקבלים עלינו עול מלכות שמים בבקר ובערב, ואנו אומרים בברכת 'אמת ויציב' ודבריו חיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים על אבותינו ועלינו... וכן בערבית 'אמת ואמונה כל זאת וקיים עלינו', ואף על פי כן מצוי בעוונותינו הרבים שתכף אחר תפילת שחרית וערבית הולך לביתו וכנ"ל, ואינו מתיישב אולי צריך ללמוד או לעשות איזה מצוה. ומן הראוי היה, שתיכף אחר התפילה, שקיבל עליו עול מלכות שמים וקבלת עול המצוות, יראה להתיישב מה לעשות היום בעניני עבודת ה', אבל אין אנו עושין כן בעוונותינו הרבים. וסיבת כל הדבר הזה היא, מפני שבעת שאנו אומרים ודבריו חיים וקיימים... על אבותינו ועלינו... אין אנו מתיישבים בעצמנו מה אנו אומרים... ועל זה וכיוצא בזה אמר הכתוב "לה' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך", רוצה לומר הזהו הגמול על מפעלו הטוב אשר הוא מיטיב עמנו בכל עת לגופנו ולנפשנו". (ה'חפץ חיים' בספרו "שם עולם")

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן אדם שרוצה לאכול מאכל, ועד שהוא יכניס את המאכל לפיו, יצטרך לברך שני פעמים אותה ברכה?
תשובה: כתב בשולחן ערוך (אורח חיים סימן ר"ו סעיף ו') נטל בידו פרי לאכול וברך עליו, ונפל מידו ונאבד או נמאס, ורוצה לאכול פרי אחר מאותו המין צריך לחזור ולברך, אף על פי שהיה מאותו מין לפניו יותר, כשברך על הראשון. וכתב הרמ"א שדוקא אם בשעה שברך על הפרי הראשון לא היה כוונתו גם על הפרי השני. (ועיין במשנה בורה שם)

מפתגמי אוריתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

טבע הגאווה, לנוח בחיק כסילים. (חזון איש)

בעל גאווה יתגאה במעט ענווה, והעניו רוחו נשברת במעט גאווה. (אור המוסר)
אין נקב המחט צר לשני אוהבים, ואין רוחב העולם מכיל שני שונאים. (אבן גבירול)

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש רבי גדליה משה מזוועהאל זצוק"ל, בנו של מרן הרבי הקדוש רבי שלמה מזוועהאל זצוק"ל, נלב"ע ביום כ"ד חשון תש"י.

בתקופת מלחמת השחרור עם הבריטים, אירע פעם שחייל מהצבא הבריטי חטף בחור אחד, ומי שהגיע לידם היה גורלו מר מאוד, ומרוב פחד לא העיז שום אדם לצאת מביתו לנסות להצילו מידי, אך תיכף כששמע הרה"ק רבי גדליה משה את המתרחש, לא שת לבו לסכנה הגדולה שהיתה כרוכה בדבר, ועל אף הפצרותיהם של בני ביתו שיחוש על נפשו, רץ החוצה לעבר החייל הבריטי והתחיל לצעוק עליו שיעזוב את הבחור. אנשי ביתו עקבו אחריו ברוב פחד מהחלון לראות מה יצא בגורלו, אך הוא לא נרתע. הוא אחז ביד הבחור, הוציאו בכח מידי של החייל והכניסו לביתו, וכך הציל ממש את חייו...

הרבי הקדוש רבי גדליה משה התגורר בשכונת 'בית ישראל' וקבע מקום תפילתו בשכונה, בבית הכנסת 'באר שבע'. הימים היו ימי ערב פסח, וכשרבנו הגיע לתפילת מנחה מעריב, הרגיש בשכנו היושב לידו שפלס אנחה מליבו, מפעם לפעם. נפנה אליו רבנו ושאלו מה מעיק עליך, אך הלה ניסה להשתמש מלחשון לפניו את ליבו, ומלמל שביך כה וכה לא יוכל להיות לו לעזר. רבנו הפציר בו עד שהלה פתח את ליבו לפניו ותינה את צערו, שאין לו דבר לצרכי החג הממשמש ובא. אולם לא ציפה לעזר מרבנו, שבעצמו היה מוקף בעוני ובדוחק קשים מנשוא.

כיון ששמע רבנו את צרותיו של האיש, השתתה בבית הכנסת עד לאחר שיעזב האיש את ההיכל, אז ניגש לגבאי בית הכנסת ושח לפניו את הענין, כשהוא מעוררם לבוא לעזרת האיש ברכישת צרכי החג. הגבאים טענו שהקופה ריקה בעטיין של הוצאות השיפוצים של בית הכנסת, כך שאין באפשרותם לסייע בנידון. אך רבנו לא ויתר להם כלל וכלל, ופנה אליהם באהבת ישראל שהייתה מלהטת בו תדיר: "מי צריך את השיפוצים הללו, כשאין ליהודי זה מה לאכול...". ולבסוף הפטיר שהוא מוכן להשיג השתתפות במחצית ההוצאות.

משנכחו הגבאים לראות עד היכן נוגע צערו של יהודי זה לליבו, הסכימו מיד להשתתף ולתת חלקם בסיפוק צרכי החג לאותו מתפלל. מאז הפך הדבר למנהג קבע, מידי שנה בשנה. הגבאים היו מספקים חלקם לצרכי החג של אותה משפחה ורבנו היה משלים את חלקו. מנהג זה המשיך גם לאחר שעלה על כס הנהגת חסידי זוועהאל והפסיק לפקד את בית הכנסת. ואף לאחר הסתלקותו של רבנו, היה הרב של אותו בית הכנסת מגיע בכל שנה אל בנו ממלא מקומו - כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'יקרא דמלכא' זי"ע, כדי לקבל את ההשתתפות בסיפוק צרכי החג לאותה משפחה...

(טוב עין הוא יבורך, ברכת יישר כח להרב יהודה רוט מנהל מכון מעיינות הרים זוועהאל, על הסיפורים הנפלאים ששלח לנו)

תפילתו בוקעת הרקיעים של הרבי הקדוש הדבר חיים זצוק"ל

הוא יצא, ושלח את אחד החסידים לשאול את המרא דאתרא של בני ברק הגאון הצדיק רבי יעקב לנדא זצוק"ל אם מותר לו לקחת כדורים ביום כיפור. החסיד הגיע אל בית מדרשו של הרב לנדא, והרב אחז בשמונה עשרה של מוסף. בלית ברירה הוא המתין עד שהרב לנדא סיים, ואז ניגש ושאל את הרב. מיד כששמע הרב לנדא את השאלה, פסק בנחרצות שלא רק שמותר לרבי הדבר חיים לקחת כדורים, אלא שבתורת מרא דאתרא הוא מצווה עליו לקחת את הכדורים...

החסיד רץ לבית המדרש של נדבורנה אשר בפאתי בני ברק ברח' חתם סופר, וכבר בדרך כשהוא עולה את רח' מינץ, הוא שומע את הרבי הדבר חיים כשהוא קורא בתורה, בקלות וברקים ובהתלהבות נוראה. מה קרה? פשוט מאוד, כשהרבי ראה שהתלמיד מתעכב ומתמהמה, הוא לא המתין, נכנס לבית המדרש והמשיך בהתלהבות בעבודתו עבודת הקודש בקריאת התורה בכל כוחו, עד שקולו נשמע בתחילת רח' מינץ...

כשאנו שומעים סיפור כזה אנו מקבלים קצת אספקלריא מי היו הצדיקים. נשתדל ונסה ללכת בעקבותיהם, כמאמר חז"ל 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', שהרבי הקדוש הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל היה תמיד אומר: 'מתי יגיעו' - שיהיה לנו נגיעה במעשי אבות...

(מתוך הפתיחה לשיעור, י"א תשרי, ביצה דף י"ז)

העגלון שהציע את עזרתו

השבוע נלמד בדף היומי (ר"ה דף כ"ו ע"ב) את דברי הגמרא: **"לא הוו ידעי רבנן מאי השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך"** (שלא ידעו פירוש המילה 'יהבך'), **אמר רבה בר בר חנה, יומא חד הוה אזלינא בהדי ההוא טייעא** [הלכתי עם ערבי אחד], **הוה דרינא טונא** [נשאתי עלי משא], **ואמר לי שקול יהיבך ושדי אנגלאי** [קח את משאך והשלך אותו על הגמל; ומכך למדו חכמים ש'יהבך' פירושו משאך].

סיפר מרן הרבי הקדוש מתולדות אהרן בעל הדברי אמונה זצוק"ל, שהחוח מלובלין זי"ע היה פעם אצל רבו הקדוש בעל הנועם אלימלך זי"ע. לפני שנסע לביתו, נכנס לרבו הקדוש להיפרד ממנו, וביקש ממנו ברכה: **"דער באשעפער זאל מיר באשערין א פיאקער אהיים צו פארך"** [שהקב"ה יזמין לי עגלה לנסוע בה הביתה].

נענה הרבי רבי אלימלך ואמר: "אם אתה אומר כך, אתה חייב עדיין להישאר כאן". ולתמיהתו של תלמידו הקדוש הסביר ואמר: הגמרא בראש השנה מספרת

צעקותיו של המקובל

זה קרה לפני כעשר שנים. אברך נסע מירושלים לאחד מגדולי המקובלים זצוק"ל, הוא נכנס לקדוש פנימה, והמקובל התחיל לצעוק עליו צעקות נוראיות. האברך יצא שבור ורצון ממור בבכי. כל כך טרח עבור הנסיעה, כל כך חיכה לדברי חיזוק, כל כך השתוקק לקבל ברכות, ובמקום ברכות קיבל צעקות.

בדרך חזור הוא התהפך ברכבו לא עליכם, הרכב יצא מכלל שימוש, אך הוא ניצל ויצא בחסדי שמים ללא פגע. האברך התחיל לרקוד, הוא קיבל את חייו במתנה.

בפעם הבאה כשהוא הגיע למקובל, שמח איתו המקובל שמחה גדולה, ואמר לו מילים מצמררות: "כאשר באת אלי בפעם הקודמת ראיתי את מידת הדין מתוחה עליך, ורציני להציל את חיך. על ידי הצעקות והביזיונות פדיתי את הגזירה..."

אינני רוצה לפרסם מי היה אותו מקובל ומי היה האברך, כי לא קיבלתי רשות, אך אני יודע את שמם.

אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי זצ"ל תמיד כשהיה מספר לנו סיפור בשולחן שבת, היה אומר אחרי הסיפור **"היוצא לנו מדברינו"** ותמיד היה מוציא את המסר החשוב מהסיפור. [עם הזמן היו הילדים בבית פוצחים במקלה מיד כשהסתיים הסיפור **"היוצא לנו מדברינו"**...].

מה המוסר השכל מהסיפור הנ"ל? יהודי מקבל ביזיונות, הוא מקבל מכה, הוא עובר צער כבד, תשמח! תרקוד! מי יודע ממה אתה ניצל כרגע בזכות זה, מדברים הרבה יותר גרועים. בשעת מעשה זה נסיון לא קל, אבל התפקיד שלנו הוא להיות בכל רגע נתון באספקלריה נכונה בבחינת מוח שליט על הלב, לדעת איך להסתכל נכון על כל מה שקורה מסביבנו...

בתפילה שהשי"ת ישיפע עלינו רק חסדים גלויים, בשורות טובות ישועות ונחמות. אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור, י' תשרי, ביצה דף י"ב)

עבודתו של הרבי הקדוש הדבר חיים מתוך מסירות נפש

הרה"ח ר' זאב בורד שליט"א, מגדולי וממוקשרי תלמידיו של מרן הרבי הקדוש הדבר חיים מנדבורנה זצוק"ל, סיפר סיפור מרטיט על הרבי הדבר חיים. [הסיפור מופיע בספר "הליכות עולם" אלול-תשרי הליכות קודש עובדות ומנהגים למרן הרה"ק הדבר חיים מנדבורנה ומרן הרה"ק הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל (עמ' ר"א)].

ביום הקדוש יום הכיפורים היה הרבי הדבר חיים חולה לא עליכם, ובמצות הרופאים היה עליו לקחת כדורים על מנת להסדיר את הבעיה שהיתה לו בלב. בהפסקה אחרי שחורית

מיני מתיקה

מי שטס פעם בשדה תעופה ראה את זה. אפשר לראות זאת בכל שדה תעופה בעולם. מיד כשעוברים את המכס, עומדים איזה 10-15 דריוורים, נהגי מוניות, מנסים להציע לך נסיעה. שימו לב באילו מבטים הם מסתכלים עליך. הם לא מורידים את העיניים לשניה. אולי אדם זה ירצה לנסוע אתם. 15 מתחרים על כל אדם שיוצא...

הנמשל הוא, בפרשת האזינו לקראת סוף הפרשה (פרק ל"ב פסוק מ"ו) אומרת התורה הקדושה: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֶנִּי מְעִיד בְּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תִּצְטָוּ אֶת בְּנֵיכֶם לְשִׁמּוֹר לְעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת". אומר רש"י הקדוש: "צריך שיהיו עיניו ואזינו ולבו מכוונים לדברי תורה". צריך להיות מחוברים לתורה עם כל הרמ"ח איברים וכל השס"ה גידים. רק ככה לומדים את ההייליגע תורה. להיות שקוע כל כולו בתורה, עם העיניים האזניים והלב, ורק ככה נהיים גדולים בתורה.

שהתלמידים לא ידעו מה זה השלך על ה' הבך, מה הם לא ידעו? מה היתה השאלה שלהם? הם לא ידעו עד כמה היא מדרגת הבטחון. עד כמה צריך אדם להשליך יתרו על הקב"ה. האם חייבים גם לעשות השתדלות או שאפשר לבטוח על ה' לגמרי בלי לעשות שום השתדלות. סיפר להם רבה בר בר חנה שפעם הוא נשא משא כבד על כתפו, והוא לא ביקש עזרה מאף אחד, הוא לא חיפש עגלה שתעזור לו, אלא הוא בטח לגמרי על הקב"ה שאם הוא באמת צריך, ודאי יזמין לו הקב"ה את כל צרכו. ואכן בלי שום השתדלות מצדו פנה אליו הערבי והציע לו לשים את משאו על הגמל. ומזה קיבלו התלמידים את תשובתם שאפשר לבטוח על ה' אף בלי שום השתדלות.

החחה הקדוש הבין את דבריו של הרבי, ולא חיפש יותר עגלה. ואכן לא עבר זמן רב, ועגלון אחד ניגש אל החחה ואמר לו: אברך, אני נוסע ללובלין, אולי אתה רוצה לנסוע הביתה?...

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדרף היומי

השבוע נלמד בדרף היומי (ר"ה כג ע"ב במשנה) שמי שבא להציל מן הדליקה, או מיילדת הבאה לילד, מותר להם לחזור בשבת אלפיים אמה, והטעם כי אם לא נתיר להם לא ירצו לבוא ולהציל. ורצינו לשאול, איש הצלה או אדם רגיל [שאינו איש הצלה], שנוסע במכוניתו להציל חיי אדם או שמביא חולה לבית החולים וכדומה, האם מותר לו לחזור במכוניתו מאותו הטעם כי אם לא נתיר לו לא ירצה לנסוע להציל? וכן האם מותר לו לכבות את המכונית כשהוא מגיע לבית החולים?

תשובה שהתקבלה מאת שאר בשרי הקרוב הגאון הרב אליעזר הרשקוביץ שליט"א, מדרוך החתנים הנודע, מרבני הכולל בית דוד קרעטשניץ קרית קרעטשניץ רחובות בעזה"ת, ז' מרחשון תשפ"ב יומא דהילולא רבא דהרה"ק רבי מאיר שפירא זיע"א מייסד ומחולל ה'דרף היומי'

לכבוד ידיד נפשי ש"ב הגאון הגדול כ"ת הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א אשר שמו רץ לפניו מקצה העולם ועד קצהו, במסירות נפש נפלאה למען הרבות שיעוריו תורה בכלל ולימוד הדרף היומי בפרט, ובשימת דגש גדול על **מתיקות** ועריבות **הדרף היומי**, שיעוריו הערבים רצים מפה לפה ומאוזן לאוזן כאש בנעורת, אש דת למו, הגדיל האי גאון לעשות למען ולטובת הכלל להוציא לאור עלי גליון מיני מתיקה ערבים לקוראיהם מידי שבת בשבתו חק ולא יעבור, אשלח בזאת את ברכותי ואיחולי, שחפץ השם בידו יצליח להרבות תלמידים והפצת תורה בכלל ישראל, אתה בירושלים ומצודתך פרושה על כל העולם כולו.

ועתה אשתדל בס"ד לתת מענה הוגן לשאלתו שאלת חכם, בקצירת האומר ככל אשר יספיק המקום והזמן.

בגמ' ר"ה למדנו כלל יסודי, שמי שיצא להציל את הנפש מותר אף לחזור בשבת, והסיבה היא שאם נאסור עליו לחזור, אזי כשיקלע לידו שוב צורך להציל יתירש ולא יצא להציל כי יודע שאין באפשרותו לחזור. והנה הרבה קולמוסים נשברו על נושא חשוב זה, היות וגם ברמב"ם עצמו מצאנו סתירה בדבריו, שבפרק כ"ז מהלכות שבת הלכה י"ז כתב שאין היתר לחלל שבת בחזרה ובפרק ב' הלכה כ"ג כתב כגמ' דידן שמותר לחלל שבת בחזרה, ורבו הפוסקים שדנו בדבר זה וביניהם החת"ס ומנחת שלמה ועוד רבים, ואנחנו לא באנו אלא לומר את היוצא מדבריהם להלכה.

התשובה מחולקת לג' אפשרויות: **א'** איש הצלה בתפקיד. **ב'** איש הצלה שלא בתפקיד. **ג'** אדם פרטי. ונבארם בס"ד אחת לאחת:

א' איש הצלה בתפקיד - אף ללא ההיתר של 'נמצאת מכשילן לעתיד לבא', ברור שמוותר לו לחזור לביתו, היות וצריך לעמוד על המשמר על כל צרה שלא תבוא. אך אם יש באפשרותו לחזור ע"י גוי, בוודאי עדיף. אך שלא יגרע חלילה מעבודתו בהצלת נפשות. וכן מסתבר שמוותר לו לכבות את הרכב אם יש צורך בכך.

ב' איש הצלה שלא בתפקיד - על אף שאין זה מתפקידו הרשמי לצאת כרגע לקריאות הצלה היות ויש את הממונים לכך, ואם כן לכאורה אין את ההיתר ד'נמצאת מכשילן לעתיד לבא', אעפ"כ אם היה צורך לצאת, מותר לו גם לחזור דא"כ נמצאת מכשילן לעתיד לבוא, שפעם אחרת לא ירצה לצאת אפי' אם יראה צורך בכך כי אסור לו לחזור, וכן מסתבר שמשום חשש זה מותר לו גם לכבות את הרכב. אך כאן צריך יותר להשתדל אם יש באפשרותו לחזור ע"י נכרי, אבל בתנאי שלא בגלל זה יתירש במלאכתו חלילה לעתיד.

ג' אדם פרטי שאינו איש הצלה, אלא עובר אורח או שכן וכדו' שנצרך באקראי ללוות חולה, ככה"ג אין כלל את ההיתר של 'א"כ נמצאת מכשילן לעתיד לבוא' ואסור לו לחלל שבת באיסורי דאורייתא בחזרתו, וכן מסתבר שאסור לו לכבות את הרכב, ואם חזרתו כרוכה באיסורי דרבנן כגון ע"י נכרי אז יש היתר, אבל רק בשעת הדחק גדול. ואם המלוה הוא קרוב משפחתו של החולה, מקרה זה חמור עוד יותר ואסור לו לחלל שבת כלל בחזרתו, אפי' אם החזרה כרוכה רק באיסורי דרבנן, משום דאצלו וודאי שלא שייך הטעם ד'א"כ נמצאת מכשילן לעתיד לבוא' ומסתבר דכ"ש שאסור לכבות את הרכב.

עד כאן היוצא מדברי הפוסקים להלכה, ולמעשה ישאל כל אחד את רבו ויורה את הדרך הנכונה לילך בה וכל דבר לגופו.

ואסיים מעין הפתיחה בברכת יגדיל תורה ויאדיר ויפוצו מעיינותיך חוצה.

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד גליון **"מתיקות הדרף היומי"**!

בגליון מספר 86 [גליון פרשת נח] כתבתם על ענין גלגול חובות [מתוך פתיחה שנאמרה ביום י"ב אלול], ורציני לשתף את הקוראים הנכבדים בסיפור אישי בענין זה.

מלפני החגים מאז ששמעתי את הפתיחה של השיעור מאת **הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א** בקול הלשון, על הנחיצות לחיות עם מה שיש ולא עם צ'קים או אשראי, אני משתמש כמעט רק עם מזומן. לא קל

להתרגל למשהו חדש, אבל רואים עין בעין את ההשגחה הפרטית.

אני משכיר צימר לימים ושבתות. לפני שבועיים מיד אחרי שמחת תורה שכרו כמה ימים את הצימר, כך שהיתה לי הכנסה לקנות צרכי שבת. שבוע שעבר לקראת סוף שבוע, ממש בהשגחה פרטית הגיעו כמה לקוחות חדשים ונכנס כסף להוצאות שבת. השבוע היה לי סיפור מיוחד ביום ב' פר' לך, אחרי שבוע שלא היו הזמנות לצימר, ואני מחכה שישכרו ממני כדי שיהיו לי הכנסות במזומן לשימוש יומיומי. התיישבתי לעשות חשבון של 'מעשר געלט' על תקופה ארוכה אחורה. לא עברו כמה דקות מאז שהתחלתי לעשות חשבונות, ומישהו מתקשר וסוגר לשבוע הבא מיום חמישי עד מוצ"ש. היה זה אחרי שהלה כבר דיבר איתי כמה פעמים, כך שנראה במוחש שהקב"ה חיכה רק לחשבון ה'מעשר געלט' כדי להשפיע ישועה...

תודה על השיעורים הנפלאים ועל הגליון הנפלא, זה ממש "מתיקות הדרף היומי"!

שמעון קויפמן, ביתר

מאוצרות הפרשה

ואבוא היום אל העין (כד, מב). פירש רש"י: היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ. אמר הרבי הקדוש בעל החידושי הרי"ם מגור זצוק"ל, לכאורה אינו מובן למה היה צריך אליעזר לנס זה, מי רדף אחריו? אלא הקב"ה רצה לרמז לבני בניו של אברהם אבינו, שכל זיווג של יהודי אינו מגיע אלא על ידי נסים.

פעם הגיעה אשה אחת שבורה אל הרה"ק רבי הירש מרימנוב זצוק"ל והתאוננה בפניו שבעלה חולה מסוכן, והרופאים התייאשו ממנו כבר ואין להם מה לעזור לו, והוסיפה שאף הלכה אל אחד מצדיקי הדור שאמר לה "ער דארף גרויס רחמים" - [בעלך זקוק לרחמים גדולים]...

ענה לה הרה"ק מרימנוב בשלוה: "אכן בעלך זקוק לרחמי שמים מרובים, אבל בשמים לא חסרים רחמים, הרי הקב"ה אוהב כל כך את עמו ישראל, ולכן הוא מתנהג איתם רק ברחמים מרוב אהבתו. בחדי ירחם עליו הקב"ה וירפאהו רפואה שלימה"... ואכן נרפא הבעל לגמרי, וחי עוד הרבה שנים.

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

סגולה לשמחת

מהרה"ק הרבי הגדול רבינו שלום שכנא מפראהבישט זיע"א

סגולת הצדיק משטפנשט זיע"א
אבי זי"ע [הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט], **אמר:** מי שרוצה לזכות לשבת שמחה שידבר כליל שישי מזקני הגדול רבי שלום מפראהבישט זי"ע, ואם אין לו סיפור ממנו, שידבר לפחות משולחנותיו הקדושים ומספסלי בית מדרשו.

שנה ב'

ליל שישי פרשת חיי שרה תשפ"ב

גליון 53

הנהגות ישרות * אמרות טהורות * סגולות * עובדין קדישין * תולדותיו * הכנה לשבת

תורת שלום

מתורת בנו הרה"ק רבי אברהם מפראהבישט

עצה לכוונת התפילה

מאת הרה"ק רבי אברהם מפראהבישט זי"ע
בנו של רבינו הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהבישט זי"ע

הדף הראשון שבסידור שלך, תקבל עליך לאומרו בלב שלם ובדעה מיושבת בכל האפשרות ובכל יכלתך, וכשתגיע לסוף הדף הזה אז תראה לקבל עליך כנ"ל על דף השני, ואחר כך על דף השלישי וכו' (2).

"ויצא יצחק לשוח בשדה"

(לשוח - לשון תפילה כמו ישפוך שיחו, רש"י) (בראשית כ"ט)
הרה"ק רבי אברהם מפראהבישט זי"ע, קבל לפניו אחד מאנשיו כי מוטרד הוא בפרנסתו ואי אפשר לו לכוון לבו לתפלה. ויען ויאמר לו, תתפלל מתוך הסידור דוקא (1), ואת

הרה"ק מטשערנאביל נתן לו הקוויטל שיתן לו סדר תשובה, ופירט בהקוויטל את כל העבירות שעשה רח"ל, ויהי כאשר ראה הרה"ק הר"מ מטשערנאביל את חשבון הנפש הנשחת הלוה, השיב לו 'אני כבר זקנתי ושבתי: מחקבל עלי בעל תשובה קשה כזה לתקנו, סע נא לאדמו"ר מרוזין, הוא עוד צעיר לימים, הוא יקבל אותך וישע לך'. ויסע הבעל תשובה הלוח לאדמו"ר מרוזין זי"ע, ויתן גם לפניו את הקוויטל שנתן להצדיק הרה"ק מטשערנאביל עם חשבון כל העונות שעשה, הגדולים עם הקטנים, החמורים עם הקלים. ויהי כקראו אדמו"ר מרוזין את הקוויטל הזה ויסדר לו תשובה בסדר זה: היינו מראש מקדם יראה שולל דיבור ודבר שבקדושה שיאמר, הן תפלה ברכות וברכת המזון אפילו ברכת אשר יצר, אל יאמר בעל פה, רק דוקא בסידור. וגם בכל עת שישב אדמו"ר מרוזין זי"ע בשלחנו הקודש צוה עליו על הבעל תשובה ששיבט רק על פני קדשו של אדמו"ר מרוזין ולא ירף עינו ממנו. זה היה סדר תשובתו של אדמו"ר מרוזין לבעל תשובה קשה כהנ"ל. וסיפר אדמו"ר ציט"ע [מטשורטקוב] זצלה"ה מדריגה דלקח קוויטליך. וסיים אחר כך מרן אדמו"ר זי"ע 'ממילא כשעשה כל מה שצוה עליו אבי [הרה"ק מרוזין] זי"ע ידע אחר כך מעצמו לעשות הכל מה שצריך לעשות תשובה על כל דבר ודבר.

(2) על דרך שאמרו חז"ל (תורת כהנים, פר' מצורע, ובכמה מקומות בש"ס): אמר רבי עקיבא: כל שמועו מרובה ושמועו מועט, תפשתה המרובה לא תפשתה תפשתה המועט תפשתה. וראה מה שכתב החתם סופר (על התורה, פר' כי תצא ד"ה כי תבנה) וזה לשונו: על פי מה שאמרו חז"ל שחייב אדם לעשות גדרים וסיגים ומכל שכן בעל תשובה שצריך אפרוש משבעים שערי היתר שלא ליגע בשער אחד של איסור, אמנם צריך לזה שמירה יתירה שלא תהי' השמירה לו למכשול כמו"ש חו"ה, כי היצה"ר ילחם כנגדו להעביר גדרו וכי יכול לו הי' לו למדריגה לעלית אל מה שאחריה למנהג אל אחרת עד שיגע בגוף האיסור והוא תבעל גדר יהיה נגמש על זה הריבה מאוד, על דרך מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו ממנו וזה מרמז הקרא כי תבנה בית חדש שתחדש ביתך לשוב אל ה' אזי העיקר ועשיית מעקה לגגך גדרים וסיגים אך אמנם השמר שלא תשים דמים בביתך שלא ישים המעקה ההוא דמים בביתך כי יאולי סוף שיפול הנופל ממנו פן מן אותו המעקה יפול ח"ו.

(1) ראה בצעטיל קטן להרה"ק מליזענסק זי"ע (אות יא) וזה לשונו: ירגיל את עצמו להתפלל בכל כחו ובקול המעורר הכונה להדבק המחשבה לדיבור ופניו אל הכותל בתוך סידור התפלה בבוקר ובערב ולא יסתכל לצדדין מתחילת התפלה עד סופה. וכתב הרה"ק מקאמרנא זי"ע בספר שלחן הטהור (סי' מט סע"ב): מרן האריז"ל היה מתפלל מלה במלה מתוך הסידור ולא על פה. וכן כתב בסידור רבי שבתי (דיני תפלה בבית הכנסת, דף ט:). לא יתפלל כלל ועיקר בעל פה, רק הכל מתוך הכתב וספר, כמנהג מורי"ו [האר"י הק"ן] ז"ל, ויעזור מאד לעזור את הכוונה. ועיי"ש עוד.

וראה בשערי תשובה (סי' צו סק"ב) שכתב בזה הלשון: כתב המג"א דהאר"י ז"ל היה מתפלל מתוך הספר כו' וכתב בספר הכוונות כתב דפסקי דזמרה ויצר אור היה אומר מתוך הסידור אך תפלת י"ח היה אומר בעינים סגורות. וכתב מח"ב שכי"א ישער בעצמו אם יוכל לכיין יותר מתוך הספר או בע"פ וככה יעשה עפ"י מדותיו וכן מובאר שם במג"א והביאו בבה"ט. ובספר גאולת ישראל הביא בשם הרה"ק רבי שלמה מהייסן זי"ע (מאמרים משמו אות ו) בזה הלשון: סגולה למי שיש לו ח"ו מחשבות רעות ורעות בשעת התפלה או בשעת לימוד התורה, אזי יתפלל מתוך הסידור וכן בלימוד התורה כן. והוא למוד מתוך רמז קודש מאמר תוה"ק שאמרה (אסתר ט כה) 'אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה' והבן. וכה נזכה שיפלו מעלינו כל המחשבות רעות ולרעות מועבדי השי"ת באמת ונזכה לבואת מרות צדקנו במהרה בימינו ויתגדל ויתקדש שמיא רבא אמין.

וראה עוד בספר של"ה הק' (מסכת תמיד, פרק נר מצוה) שכתב בזה הלשון: ראה ראיתי מהחרידי שאת דבר ה', שמישימן סידור פתוח לפניו בשעת חזרת ש"ץ התפילה, ויהיה עיניהם ולבם שם ולא יראו חוצה, ואז מכוונים על כל מלה ומלה, ועונים קדושה ואמן ומודים בשבח ותהלה הוא העולה למעלה עד רום מעלה, ופותח המקור העליון ומשקה את השתלשלות של העולמות כולן.

ובספר דברי דוד (דף כב). מובא בשם הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע שסיפר פעם אחת, שבעל תשובה אחד בא לפני הרה"ק המגיד רבי מאטילי מטשערנאביל זי"ע, והבעל תשובה הלוח הרשיע מאד מקודם, כמש לא הניח עבירה אחת שלא עבר עליה רח"ל, ובעת שבא לפני הרה"ק

ברכוני לשלום

סגולת נפלאות לשבת שמחה ולחיוזק הסגולה "שכל המזכיר בליל שישי את זכות רבינו שלום הגדול יזכה לשבת שמחה".

אומרים 'ישמחו במלכותך' ע"פ הכתוב 'וביום שמחתכם ובמועדיכם'

כתב עולת שבת: מה שאומרים 'ישמחו במלכותך' פירש ה"ר כהן צדק שסמכו על מה שכתוב (במדבר י') 'וביום שמחתכם ובמועדיכם' וגו' ואמרו (ספרי בהעלותך) 'וביום שמחתכם זה שבת, ויש לומר שעל זה סמכו לומר 'ישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך' עכ"ל.

לימוד התורה בשבת מביא לזמר ולספק ולרקוד בשמחה ובדביקות

שלא נחשוב ח"ו לצאת יד חובתנו בחסידות ונתרשל - על סמך זה - מלימוד התורה. אדרבה אש החסידות תוקד בנו שנתפלל בדביקות ומסירת נפש להשי"ת להאיר עינינו בתורתו ונזכה ללמוד תורה לשמה. ואיתא במדרש עה"פ 'כי קולך ערב ומראיך נוח', קולך ערב בתפילה, ומראיך נוח בתורה. שניהם כאחד משולבים יחד. ואיתא בפסקתא (מובא בבני יששכר סיון א ט) אשר לשם זה נתנה התורה בחדש סיון, יען בחדש סיון מזל תאומים שהוא אדם שיש לו פה לדבר וידיים לספוק ורגלים לרקד, ועיי"ש. והכל מודים שבשבת נתנה תורה (שבת פו:). וזהו דרך החסידות ליזמר ולספק ולרקוד בשבת בשמחה בדביקות לקל עליו... אמירת זהר בשבת אצל רבו אחר שטבל במקוה מסוגל לשמחה ליזמר ולספוק ולרקוד בקדושה וטהרה, ותזכר להמתקת הדינים ברחמים וחסדים.

אמרי חיים (בראשית ע"ו, ד"ה ויברך אותם) כשהולך רבי ישראל מרוזין לחופה את בנו רבי אברהם יעקב מסאדיגורה אמר, אבי רבי שלום מפראהבישט זי"ע רגיל היה לומר 'מבני ידעו מי אני', ואני אומר 'מבני ידעו מיהו האלקים'. יוצא לאור ע"י מכון תורת אמת שטפנשט | טלפון: 03-579-03-03 | פקס: 03-616-5110 | להצטרפות, למנויים ולתגובות - דוא"ל: 6160303@gmail.com

הנהגות ישירות וסדר היום לרבי שלום לפי סדר נכון וחדש עם תוספת ציונים הערות וביאורים והרחבות מספרי תלמידי הנעש"ט הקדוש וצאצאי בית רוזי"ן כפי שנערכו על ידי מכון 'שכינת שלום' ללימוד ולפרסום תורת וסגולת הרה"ק הרבי ר' שלום מפראהבישט זיע"א

וְאִם יָשָׁב לְאָכַל, יִכְוֶן גַּם-כֵּן בְּאֲכִילָתוֹ: אֲנִי אוֹכֵל בְּכַדִּי שְׂיֵהֶיָה לִּי פֶחַ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתָיו, וְיֵהִיָה נֶחֱת-רוּחַ לְיוֹצְרִי, וְיֵהִיָה לִּי פֶחַ לַעֲשׂוֹת גַּם-כֵּן וְלַעֲסֹק בְּפִרְנָסְתִּי בְּשִׁבִיל דְּבַר זֶה דְּהֵינּוּ שְׂהֵשִׁים יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח לִּי פִּרְנָסְתִּי עַל יָדוֹ בְּעֶצְמוֹ. וּבָזָה הוּא נֶחֱת-רוּחַ לַהֲשִׁים יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְשַׁפֵּיעַ עַל חֲלָקוֹ מִמְּנוֹ בְּיַחֲד גָּמוּר בְּלִי שׁוּם דְּבַר אַחַר פְּלֵל הַמְּפָרִיד בֵּינֵנוּ וּבֵין קוֹנֵנוּ חֶסֶד וְשָׁלוֹם. וַיֹּאמֶר זֶה הַנְּזָכָר לְעִיל בְּפֶה מְלֵא קֹדֶם אֲכִילָה.

שלמות שלום - השלמות וציונים

ואחר אכילת המוציא יאמר בזה הלשון: "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, אין אני אוכל להנאת גופי חס ושלום, רק שיהיה גופי בריא וחזק לעבודתו יתברך שמו, ואל יעכב שום חטא ועוון והרהור רע ותענוג גשמי את היחוד קודשא בריך הוא על ידי ניצוצות קדושות של האכילה והשתיה הזה", ויכוין כשהוא אוכל דבר מה או שתה דבר מה, שהטעם שהוא מרגיש בפיו בשעת לעיסה ובשעת גמיעה, היא פנימיות הקדושה וניצוצות הקדושה השורה במאכל או במשקה ההוא, ועל ידי האכילה והשתיה בשיניים והאיצטומכא נברר הפנימיות מהמאכל שלא יעשה מותר להשפיע לחיצונים, ואז נפשו נהנית מהפנימיות והפסולת נעשה מותרות ונדהה אל החיצונים, ויקבל אז במחשבתו שתיכף ומיד כשירגיש שיצטרך לנקבו, לא ישהה את הפסולת בקרבו לטמא ח"ו את מוחו ולשקץ את נפשו להשהות את הצואה והשתן בקרבו אפילו רגע אחד. וגם יצייר לפניו בשעת אכילה האותיות "מאכל" בכתב אשורית, ויהרהר שעולה צ"א כמנין הוי"ה בשילוב אדני".

וכן כתב בספרו הקד' נועם אלימלך (פר' בא ד"ה והו פירוש הגמרא) בזה הלשון: וזהו פירוש הגמרא "זכור ושמוך בדיבור אחד נאמר", ר"ל "זכור" הוא רמז לדיבור כנ"ל, ו"שמוך" הוא רמז למחשבה, על דרך "ואביו שמר את הדבר", ובין המחשבה ובין הדיבור צריכים להיות שניהם אחד בקדושה ובטהרה, דהיינו אם הוא מחשב לעשות מצוה, צריך גם כן להוציא בפיו בדיבור שהוא רוצה לעשות מצוה זאת, ויאמר "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה". וזהו פירוש הפסוק "לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", ר"ל במה שהוא מוציא מפיו שהוא עושה לשם ה', "יחיה האדם" זה הוא עיקר החיות של אדם. עכלה"ק.

וראה דברי אלקים חיים שכתב בספה"ק מאור ושמש (רמזי פסח, ד"ה עבדים היינו) וזה לשון קדשו: יש לרמוז גם כן באמרו אח"כ "ברוך המקום ברוך הוא", רוצה לומר שתחילה צריך להמשיך קדושה וברכה אל המקום שהוא היה מוצאות הפה מקום הדיבור שלא יהיה בהם אחיזת החיצונים ואח"כ ראוי לומר ברוך הוא, שהוא להמשיך ברכה ממקור העליון אל הדיבור וכו', ואמר חכם מה הוא אומר מה העדות והחוקים והמשפטים וכו' שהחכם שואל על העדות מדוע צריך האדם להעיד בפיו בשעת עשיית המצות שהוא עושה המצוה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, אפילו אותן המצות שהם נעשים במעשה בלי דיבור ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח, פירוש שע"י הדיבור הוא ממשיך אור המוחין עלאין שעולין ס"ח אל הפה ומייחד קודשא בריך הוא ושכינתיה. ועיי"ש עוד שהארץ בזה.

כה) "צדיק אוכל לשבע נפשו, ובטן רשעים תחסר". כי האצטומכא אינה יכולה לטחון אלא מה שהיא יכולה להחזיק, והרשעים שממלאין אותה ואוכלין עד שהחך לא יתאוה לאכול מחסרים בטנם ומקלקלים אותו והחסרון בבטנם זהו הקלקול. אך הצדיק שאוכל לשובע נפשו ולהסיר הרעבון לבד הוא מקיים את הגוף שאוהב נפשו לעשות הישר בעיני ה', והמשכילים בינו.

ביד האדם לעשות כל סעודתו סעודת מצוה

ובספה"ק פלא יועץ (ערך אכילה ושתיה) כתב דברי הדרכה בעניין זה וזה לשונו: אכילה ושתיה יש בהם שלשה סוגים: מצוה והתר ואסור. ויש ביד האדם לעשות כל סעודותיו סעודות מצוה בהצטרף אלו התנאים הנאמרים באמת מפי סופרים אשר מפייהם אנו חיים. ראשונה צריך לכוון באכילתו שיהיה בריא וחזק לעבודת האל יתברך שמו, ולהיות "גמל נפשו איש חסד" (משלי י"א ז), דהיינו לברר ולהוציא לאור כל ניצוצי הקדושה הדבוקים בכל אשר יאכל ואשר ישתה. וצריך להתפלל על מזונו קדם כל אכילה, והוא חיוב גדול כמבאר בזהר (שמות עמוד סב). (ואני הקטן סדרתי נוסח תפלה להוציא הכוונות שאמרנו בפה, כי יש תועלת בהוצאת הפה לזכירת הלב, וגם יועיל להשרות קדושה על האכילה בפרט שכונתו לשמים, וסמכותיה בבית תפלתו בסיעתא דשמיא). והנה הקורא בספר הקדוש "ראשית חכמה" (שער הקדושה טו) בעיניו יראה כוונת האכילה אשר שוו בשיעוריהן עם הקרבנות. אשר ילוד אשה אשר ידו משגת להיות בונה בשמים עליותיו על ידי אכילותיו, ובלבד שיכוון לבו לשמים ויעשה הדברים כדת וכהלכה, וטהר ידים יוסיף אמוץ (אייב י"ט) לזהר בנטילת ידים כהגן וכתקון חז"ל. עד כאן לשונו, ועיי"ש עוד שהארץ בדרך הישר שינהג בהם האדם בעניני האכילה והסעודה.

אמירת כוונתו בפה

והרי דברי קדשו כדבריו של רבינו זי"ע בענין כוונת האכילה שיהיה חזק לעבודת הבורא ברוך הוא, ושיאמר כוונתו אלו בפה כדי להשרות הקדושה על המאכל. ועל דרך זה נתבאר מה שכתב רבינו זי"ע: 'ויאמר זה הנזכר לעיל בפה מלא' וכו'. וכן כתב הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע (צנטיל קטן אות ד): ככל הדברים שבעולם, הן בתורה הן בתפילה הן במצוות מעשיות, ירגיל את עצמו לומר בזה הלשון "הריני עושה זאת לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו". וירגיל את עצמו לומר זאת בתוכיות ופנימיות הלב, ובהמשך הזמן ירגיש הארה גדולה באמירה זו. עכ"ל. וכתב עוד (שם אות טו) בזה הלשון: קודם נטילת ידיו לאכילה יאמר "תפילת השב" של רבינו יונה ז"ל,

האכילה לעשות לצורך קיום הגוף

יכון גם כן באכילתו אני אוכל בכדי שיהיה לי כח לעשות מצותיו וכו'. כתב בשו"ע (או"ח סימן רלא) בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוון להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך כדכתיב "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג ו) ואמרו חכמים כל מעשיך יהיו לשם שמים, שאפילו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההלכה והשיבה והקנימה והתשמיש והשיחה וכל צרכי גופך, יהיו כולם לעבודת בוראך, או לדבר הגורם עבודתו, שאפילו היה צמא ורעב, אם אכל ושתה להנאתו אינו משובח, אלא יתכוין שיאכל וישתה כפי חיותו לעבוד את בוראו, וכן אפילו לישב בסוד ישרים ולעמוד במקום צדיקים ולילך בעצת תמימים, אם עשה להנאת עצמו להשלים חפצו ותאוותו אינו משובח, אלא אם כן עשה לשם שמים. וכן בשכיבה, אין צריך לומר שבזמן שיכול לעסוק בתורה ובמצוות לא יתגרה בשינה לענג עצמו, אלא אפילו בזמן שהוא יגע וצריך לישן כדי לנוח מיגיעתו אם עשה להנאת גופו אינו משובח, אלא יתכוין לתת שינה לעיניו ולגופו מנוחה לצורך הבריאות, שלא תיטרף דעתו בתורה מחמת מניעת השינה.

וכן כתב בשמונה פרקים להרמב"ם (פרק ה) בזה הלשון: צריך לאדם שישעבד כוחות נפשו כולם לפי הדעת וכו', וישים לנגד עיניו תמיד תכלית אחת, והיא השגת השם יתברך כפי יכולת האדם לדעת אותה. וישים פעולותיו כולן תנועותיו ומנוחותיו וכל דבריו מביאים לזו התכלית, עד שלא יהיה בפעולותיו דבר מופעל החבל ר"ל, פועל שלא יביא אל זאת התכלית. והמשל בו שישים הכונה באכילתו ובשתיתו, ומשגלו ושנתו ויקיצתו, ותנועתו ומנוחתו בבריאות גופו לבד, והכוונה בבריאות גופו שתמצא הנפש כלים בריאים ושלמים לקנות החכמות וקנות מעלות המידות ומעלות השכליות עד שיגיע לתכלית ההיא, וכו'. והכוונה בכל זה שיבריא גופו, ותכלית הכוונה בבריאות גופו לקנות חכמה.

וראה מה שכתב רבינו יונה (אבות פרק ב משנה טז) וזה לשונו: אכילה ושתיה כיצד, אין צריך לומר שלא יאכל וישתה דברים אסורים, אף כי אכל ושתה דברים המותרים והיה רעב וצמא אם להנאת גופו עשה אין זה משובח, אלא אם כן נתכוין להשלים צרכי גופו ושיאכל כדי חיותו שיוכל לעבוד את בוראו. גם האכילה הגסה עושה רעה גדולה, שכך אמרו חכמי הטבע, שרוב החלאים הנולדים הם מסבת ריבוי המאכלים, ואין לאדם לאכול כי אם עד שיסיר הרעבון מגופו, ובה ישמור מצוות נפשו ויגרום לגופו הבריאות. אבל לא יאכל כל זמן שימתק לחכו, כי לעולם מתאוה החך לאכול עד יתמלא כרסו כפי מה שאדם יכול למלאתו ובהו יהיה לו כל חלי וכל מכה, וזהו שנאמר (משלי ג

מספרי המגיד

"מתוך ההפיכה" (סיפור היסטורי מפעים מהעבר הלא רחוק

פרק פ"ה "חיים שלום מוכר כעריק"

סקירה קצרה:

חיים שלום פינקלשטיין אחד מגדולי העיליים של ירושלים נשבה ברוח התקופה הקשה ששררה בירושלים, הוא מחליף תורת אלוקים חיים בבוותן נשברים, הוא מתגייס לאצ"ל ואו"ם לצבא הוא מתקדם בצורה מפתיעה ביותר במעלות הקצונה, יש לו חברים בפיקוד הבכיר שלוטשים עליו עין לקדמו לפיקוד הבכיר ביותר.

אבל מלמטה החשית כוורת של שונאים בראשם עומד חייל מושחת בשם בנג' שיווד לחייו ועושה כל מה שביכולתו לסלקו מהצבא, שונא נוסף יש לו, את חברו הטוב יונסי שמתקנא בצלחתו להתארס עם קצינה חילונית, בעוד שהוא לא מוצא לעצמו שידוך. שניהם פועלים נגדו כל אחד בדרכו הוא, בשיא העלילה נרצח לפתע בנג' ואיש אינו יודע ידו של מי במעל, אבל השונאים לא שוקטים על השמרים, יש מי שחזאג לסבך את חיים שלום בפרשת הרצח, התוצאה הישירה, ארוסתו עוזבת אותו והוא נאלץ להימלט על עורו, הוא בורח באישון ליל מהמחנה בכך הוא חורץ את גורלו מעתה יהיה נרדף על צווארו. אנו נעקוב כעת אך מתמוחד חיים שלום עם תמוורת החיים החדשות.

AA

חיים שלום נתן מבט אחרון לעבר המחנה הצבאי יונה שהיה ביתו בשנים האחרונות, הוא חש עצב נורא על הנטישה החפוזה, הוא יוצא כעת לדך ללא מוצא, אין לו מושג לאן היא תוביל אותו, דמעות עמדו בעיניו כשעזב את המעוז שלו, אך לאחר מספר רגעים התנער מרובצו, אין לו יותר מדי רגעים לבכות את מר גורלו, עליו לצאת לדך.

הנטיעה הייתה רגועה, הכבישים היו שוממים כמעט לחלוטין, למרות כך עצביו של חיים שלום היו רעועים למדי, כל בדל של רכב הקפין אותו, פחד אחזו אולי התחיל המעקב אחריו, רוחו של בנג' רדפה אחריו בכל מקום, הוא זכר את כל המעקבים שעשה אחריו בעבר לא היה פעם שיצא מהמחנה שלא ידע על כך, באופן טבעי התרגל שהוא נתון תחת מעקב.

למרות ששכלו אמר לו שעדיין אין לו ממה לחשוש, דבר בריחתו עוד לא נודע, חברי חדרו היו שקועים בשינה עמוקה בעת יציאתו, אבל האינסטינקטים הטבעיים יצרו את המתח הרב, הוא נסע במהירות לכיוון פרדס כץ, היה לו מקום בו יכול היה להסתיר את הרכב, הייתה שם מישה שכמעט לא הייתה גמישה ולכן נראתה מחוננת מאד, הוא עלה עליה בעת שהיה עורך את פגישותיו עם אפרים זלמן, את המקום הזה ניצל עתה להסתיר את הרכב, כדי שלא יעלו עליו מחה את טביעות אצבעותיו בזיהרות.

הוא נטל את תרמילו והוציא משם את בגדיו האזרחיים ואת השמירה העיקרית שנטל עמו, את התפילין שלו ופרשיות מזוזה (שקיבל מאפרים זלמן) ששימשו לו כשמירה בכל מבצע שהיה עורך, עדיין היו בו חלקיקי אמונה שעתה אמורים הם לתת לו את חומר הבעירה לזמנים הקשים אליהם הוא מתכוון.

הוא פשט את בגדי הצבא וטמן אותם בריחוק מקום בגומחה, הוא שירטט לעצמו מפה אם יגיע אי פעם ליטול אותם, אבל תחושה עמומה לחשה לו, שספק רב אם ילבש אותם אי פעם, כל עתידו לוטה בערפל כבד, אויביו ניצחוהו, המטרה שלהם הושגה, הוא ברח כשפן כשעורו לבשרו, על פי דך הטבע לא יוכל לשוב לכהן בתפקיד כל שהוא, ודאי לא בתפקיד בכיר.

הוא הוריד דמעות רבות על שאילצוהו לברוח כפושע מהגרועים ביותר, הוא יצא קרח לחלוטין, הוא נקרע לחלוטין מהמחנה החרדי ואת המחנה החילוני איבד ברגע. הדמעות הועילו לנקז את הכאבים החוצה, הוא חש שמצב רוחו מתאושש מעט, אמנם עדיין אין לו תוכנית מסודרת, אבל אסור לאבד את העשתונות, אם הוא רוצה לצאת בשלום מהסכנה הגדולה עליו לאזור כוחות, רק אמונה יכולה לעזור, היאוש הוא החידלון והענקת פרס לאויבים.

הוא צעד רגלית לפנות בקר לכיוון העיר בני ברק, הוא הכיר את העיר היטב, הוא ביקר בה מספר פעמים לרגל תפקידים שהוטלו עליו. הוא ראה אנשים ממהרים עם טלית ותפילין לתפילת ותיקין, לבו נחמץ בקרבו, פעם אף הוא היה מאלו שמשכימים קום ורק התורה הייתה נר לרגליו, אם לא היה עושה את כל הטעויות יכול היה כיום להיות אבך חשוב מאד מגדולי הלומדים שבירושלים, הוא בוודאי לא היה נרדף על צווארו.

אבל הוא רץ לעולם בו הרדיפה אחרי השררה וההישגיות היא הערך הראשי בחיים, לכן כיום הוא נרדף עד הצוואר, אנשים לא יכולים לפרגן שהוא אהוד על כל צמרת הפיקוד ושיש לו שאפתנות נדירה, בשל זה רדפים אותו זה חודשים ארוכים, כשהרדף הראשי שלו נהרג בידי כנופיה מסתורית מטילים מיד את האשמה עליו, אין כל סיכוי שהוא היה מסוגל לבצע מעשה כזה, דומה הדבר כאילו יאמרו...זבוב המית פיל.

אבל היה מי שדאג להטיל את האשמה עליו והאשמה המוטופשת קנתה שביתה בקרב המחנה, עד שאפילו לינור האמינה בזה, היא אפילו לא ניסתה לברר איתו את הנושא לפני שעשתה צעד חד צדדי בצורה ממש לא ערכית, זה הראה לו עד כמה ערכי המוסר של החילוניים אינם יציבים, אפילו לא נחשבים ל"עלה נידף ברוח מצויה".

לאחר מעשה שמח שהקשר נותק, אם שנים רבות של אירוסין לא הועילו, אין ספק שהנישואין היו מחזיקים "מתענית אסתר עד פורים" על כל צעד ושעל הייתה המסגרת מתפרקת, כל טענה קטנה הייתה מטילה מריבה קשה ביניהם.

הוא חיפש את בית הכנסת בו אמור היה עידו להתפלל, הוא זכר ששם בית הכנסת הוא "אהל יוסף" הוא החליט שלא יפנה אליו בבקשת עזרה אלא יתנחל במקום, עליו לעשות רושם רציני, יש לו אוכל לשלושה ימים, הוא ישב בבית הכנסת וילמד יומם ולילה רק כשיצטוך לעזרה יפנה אליו, זו הזדמנות נדירה לחדש מעט את הקשר שלו עם הגמרא, קשר שכמעט נפרם לחלוטין, הוא זכר עד כמה התקשה לשוב אל הלימוד בשב שמעתתא, אבל בזכות אפרים זלמן היקר חזר אל הלימוד וחלק מהזכרון שב אליו. עתה ינסה להתמוחד עם מסכתות מוכרות מאד מסדרי נשים נזיקין מועד בהן השקיע רבות.

כשהגיע לבית הכנסת, התקיים שם מניין ותיקין, אחזו כבר באמצע פסוקי דזמרה, הוא הניח תפילין בזריזות והתעורה בתוך המניין, לאחר שנים רבות הוא שוב מתפלל במניין, הוא שכח כבר את טעם התפילה ואין נראה ש"ץ בחזרת הש"ץ "אלעס האט איהם אויסגענהן טאטאל

מספרי המגיד

פרעמד" הכל היה זר לו לחלוטין, הוא הסתכל עליהם כביכול כטוריסט שהגיע לבית כנסת מתוך סקרנות לבחון איך נראית תפילה בבית הכנסת, הוא מגלה לחרדתו הרבה אדישות מוחלטת למה שמתרחש סביב, הוא רואה את התלהבות המתפללים, התפילה מחייה אותם, ישנם כמה שאפילו מתפללים בקול גדול (כקרלינאים מבטן ומלידה) ואילו הוא יבש כחוס.

אמנם הוא ממלמל את המילים, אבל הוא לא קולט את משמעותם, ניתוק של שנים גרם להרס כל המערכות, כל הרגש שלו אבד, האם כל כך התנתק מעברת, עד שכמעט דומה הוא לתינוק שנשבה בין הגויים?! הוא נזכר במאמר חכמים "עתיקתא קשא מחדתא" קשה לחזור לדברים ישנים אליהם היה רגיל שנים רבות.

הוא חש בחמיצות רבה, מחשבה קשה עלתה במוחו: האם אני דומה לגוי גמור רח"ל, האם באמת כל כך התרחקתי מהבית שלי שהיה בית יהודי שורשי ביותר עם כל החום היהודי, עד שאני חש כמו אדם זר לחלוטין?!

תחושה זו שברה אותו לחלוטין, לפתע הבין עד כמה שגה בדרכו החדשה, בה ניתן את כל העבר המפואר, עבור חופן הנאות של עוה"ז שאפילו לא נהנה מהן, חוץ מרדיפות ושנאה איומה לא קצר כלום, כל החלומות נגזו לחלוטין ועתה נותר בלא כלום.

הוא התפלל עמם כשהוא דומע, באמצע תפילת שמונה עשרה, הוא חש אבן כבדה מונחת על צווארו, אין לו מושג מה יהיה איתו בעתיד, הוא חיפש בעיניו את חברו לשעבר עידו דיסנצ'יק אך לא מצאו, אולי טעה ולא הגיע לבית הכנסת שלו, או שהוא לא ממתפלל ותיקין? הכל יתכן, עוד היום גדול, עליו להתנחל כרגע בבית הכנסת הזה ולא לאבד רגעים חשובים בחיפוש, בפרט שאי אפשר לדעת אם ברגע שיגלו שהוא ברח מהמחנה לא יתחילו בחיפושים קדחתניים אחריו. הוא הכיר את יעילות המערכת ולא היה לו ספק שברגע שיתבייתו עליו חיו בסכנה איומה.

לאחר התפילה חש טפיחה על השכם, יהודי כרסתן בעל זקן הדור פנה אליו ושאל אותו מי הוא, הוא התנער מקיפאונו, מוחו אמר לו כי עליו להגיב לו ספונטנית, כדי שלא לעורר חשדות. הוא זרק לו מוכנית את השם שמואל איתן (איזנבאך).

"מה אתה אומר, אולי אתה הבן של ר' דוד איתן היקר?"

לא, איני מכיר אדם כזה, אבל אולי אנו מקרבה רחוקה" השיב לברנש שבא לחטט כדרכם של יהודים סקרנים.

"מה אתה לא מכיר את סגן אלוף דוד איתן שיחי' מפקד העיר העתיקה?? הוא היה גיבור חייל, אדם חרדי שלא בוש בלבשו, מאיך היה מפקד רב עוז ותושייה, הוא לא נכנע עד שפשוט שבוהו יחד עם הרבנים חזן ומינצברג עם יתר שארית הפליטה".

"נדמה לי ששמעתי את שמעון, אבל עד כמה שנדמה לי מקור המשפחה שלו הוא הלוי אייזן ואילו אני בא ממשפחה אחרת".

"טוב אני מבין שאתה לא מעוניין לומר לי בדיוק מי אתה, אין בעיה, לא משנה מי אתה, מה שחשוב שאתה בא מזרעם של אבותינו אברהם יצחק ויעקב ומשבטי קה ולא איזה גוי משבטים אומות העולם, אם אתה מעוניין להתארח אצלי לארוחת בקר אשמח מאד, אני אוהב לארוח אנשים חדשים, זה מגוון את האווירה הדיכאונית אצלי, ענה בבדיחות הדעת.

"הייתי מעדיף להיות כעת עם עצמי" השיב חיים שלום, מה שפחות להיות עם אנשים זרים שמפטפטים עם ט' קבין, אי אפשר לדעת מה עלול לקרות ממילה מיותרת, נראה לי שהוא רח"ל מהלכת, חשב לעצמו.

"בסדר גמור תחוש בנות, ההזמנה פתוחה בכל עת שתרצה, תוכל לבוא אלי, כדי שלא תרגיש עצמך במבוכה אציג את עצמי, שמי אליהו ברוכין אני מתפלל קבוע במניין הזה, לצערי הרב לא זכיתי להקים בית בישראל, אני חי לעצמי ומחכה לנפש חיה כדי לגוון את האווירה המשממה בבית, לכן אני מחפש בנרות כל מי שאני חושב שהוא זר שאין לו היכן להתאכסן, כך אני מטיב עמו ועמי, בגדל "זה נהנה זה לא חסר" הצטחק.

"תודה רבה על ההזמנה, כרגע איני זקוק לה, אבל אם בעתיד אצטוך לה אשמח לקבלה, ואני אומר לך מראש ישיר כוח על עצם ההזמנה שמעידה על לב טוב ורחום".

להיכן נעלם מולי פלד?

מחנה יונה געש וסער, מולי נעלם לפתע פתאום בלי שאיש יחוש בכך, הראשונים שחשו בדבר היו חברי חדרו, כשקמו בבקר מצאו את מיטתו סתורה כביכול רק עתה קם, אבל חשד נפל בהם שאת הלילה לא בילה עמם, הם לא חשו אותו בכל הלילות, הם מששו את מיטתו היא הייתה קרה כמבשרת להם שאת הלילה לא עשה עמם, בדיקה נוספת שערכו הסקרנים העלתה שהתרמיל שלו נעלם, כמו חפצים אישיים והעיקר שקית התפילין אינה במקומה, מעולם לא הוציא את התפילין מהחדר, הוא שמר עליהם מכל משמר, עתה לא היה להם ספק, הלילה עזב מולי את החדר, השאלה לזמן קצר או רב? הם היו בטוחים שברח בשל ההצקות הרבות שעבר, לא קל להתמודד עם אוירה כל כך טעונה.

שמחתם גאתה עד לשמים, לבסוף הצליחו במטרתם להרחיק אותו מהחדר, הם מיהרו לבשר זאת לחבריהם, התגובות על כך היו מעורבות, היו ששמחו לאיד, אבל הרבה טענו שההתנהגות כלפי מולי בשל חשדות שלא הוכחו הייתה לא נכונה, עוד לא הוגשה נגדו אפילו תביעה אחת, כל אחד הוא בחזקת חפות עד שיוכח ההיפך, ואילו כלפי מולי נהגו שהוא בחזקת נאשם כל עוד לא הוכח את חפותו.

אפילו יואב מרמורשטיין שינה לפתע את עורו, בלי מולי חסר לו את הצבע בחיים, הוא היה צריך אותו בשביל שישמש לו כרית לחבטות, הוא לא שנה את מולי באופן אישי, הוא היה בשבילו פרויקט לשמח את כולם, בלעדיו החיים משעממים.

אל"מ מ. קיבל את הידיעה בשמחה לאיד, משאלת לבו עלתה ביזו, אפשר לומר כבר "ברוך שפטרנו" אם הדבר היה מסור לידו היה עובר על כך לסדר היום, אבל הוא ידע שאם לא ידווח על כך לממונים עליו עלול הוא לתת את הדין, הוא מיהר להעביר מסר למשרדו של האלוף חיים לסקוב [שהיה מתוקף תפקידו ממונה על מחנות צה"ל] על סגן מולי שנעדר מן המחנה.

מספרי המגיד

האלוף הזדעזע מאד, היתכן שהקצין המצטיין סגן מולי פלד ברח מהצבא? זה מטיל כתם גדול על הצבא שאין הוא "עורך עליון" באותם ימים הצבא היה העורך העליון ביותר בארץ, מי ששירת בצבא נחשב כאיש המעלה, ומי שערק ממנו נחשב בוגד נקלה, אם ההרגשה הזו חלה כלפי כל חייל אפילו טוראי, על אחת כמה וכמה כשמדובר בסגן מולי פלד שהיה מועמד לדרגת סרן, אלמלי אלו שניסו להניח לו רגליים (הלשונות הרעות של בנג'י ומרעיו חלחלו היטב ולכן לא מיהרו לקדמו) כבר היה סגן אלוף, מה קרה למולי אך הגיעה לו מחשבה מטופשת לברוח מהמחנה בעת פריחתו?!

אבל אולי לא ברח, רק נטל חופשה בלי לדווח, צריך לבדוק את הנושא לעומק ולא להוציא מסקנות חפזות. דבר ראשון צריכים לזמן את מפקד המחנה שישמיע גרסה מסודרת, אך האלוף אינו מסתפק בזה אלא בכונתו לזמן עדויות חיילים מן המחנה, כדי להבין את הנושא כפי הצורך.

הוא שלח הזמנה דרך המזכיר שלו למפקד המחנה, הוא ביקש את חברי חדרו של מולי למסור עדות אך הייתה הנהגתו בימים האחרונים כמו כן זימן את מומי בר ואת סגן אלוף אורי הר מלך מפקדו לשעבר להעיד, המעמד של מומי כזקוף הקנה לו עדיפות על פני יתר החיילים, כזקוף הוא מכיר את כל המחנה ויכול לדעת יותר מכל חייל אחר מה באמת קורה.

מפקד המחנה ניצל את ההזדמנות הוא עיפר בעפר את דמותו של מולי, הוא תיאר אותו כחייל מושחת שחושב רק על עצמו, הוא גם התחרד וניסה להשפיע על אנשים נוספים לחזור בתשובה, בשל זה התקוטט עם המנוח בנג'י שחרד על צביון המחנה, מי ידע אולי בשל זה עשה את המעשה האיום, זה גם נותן רקע לבריחה המסתורית.

חקירה נגדית שנערכה על ידי צוות מיומן גילה סתירות ושקרים רבים, עד שכל עדותו נפסלה, בתיק נרשמה הערה כי המפקד אל'מ.מ. אינו אמין, הוא לא מהסס לשקר ואפילו אינו מנסה לסדר את השקרים שיראו לכל הפחות הגיוניים.

חברי חדרו של חיים שלום ניסו למסור עדות מהימנה, אבל נראה היה שהיו טירונים מוחלטים בתחום המשחק, העדות שלהם נסתרה כבר בחקירה הראשונית, היא לא החזיקה מים, ניכר היה לכל שהם נשכרו על ידי גורם עיין שמעוניין להטיל את האשמה על מולי בלי אחיזה במציאות.

מומי הזמן אף הוא לתת עדות, הוא סיפר בקצרה את מסכת ההתעלליות אותם עבר מולי מעת הרצח, כאשר לא נתנו לו את הזכות הבסיסית ליהנות מחפזת עד שאשמתו תוכח לעין כל, הדברים הגיעו עד שהסיתו את ארוסתו כנגדו, האוירה כנגדו הייתה מאד טעונה, יתכן שבשל זה ברח. מומי נחקר האם שיתף פעולה עם מולי, מומי הכחיש מכל וכל, הוא עמד יפה בחקירות הנגדיות אלא שבפולגורף היו סתירות, מומי זוכה מספק ולא הוגשה עליו תלונה על ניסיון לשבש חקירה.

סגן אלוף אורי ניסה בלהט לגונן על גיסו לשעבר, הוא השתדל להציג את מולי כאדם ישר ומוכשר ביותר שירק יועיל לצבא, הוא טען בפני כולם שהקנאה מדברת מפי שונאיו, איש מהם לא מחפש את האמת, על מפקדי הצבא לתת גיבוי מוחלט למולי שנרדף על צווארו, אסור לראות את מעשהו כעריקה. אם מולי ידע שהמפקדים הבכירים נותנים לו גיבוי מלא אין ספק שיחזור בלי לערוך אחריו חיפושים מולי אוהב את הצבא הוא יברר באיזו דרך מה קורה במחנה ברגע שידע שהפיקוד מגבה אותו הוא כבר ידע לשוב לביתו הטבעי.

לאחר שמיעת כל העדויות התקיימה ישיבה סוערת בין בכירי הצבא אם לדון אותו כעריק או לנסות לבוא לקראתו ברגע שינסה ליצור קשר עקב המציאות שלו כפי המלצת סגן אלוף אורי הר מלך. הייתה מחלוקת קשה בין המפקדים הבכירים, אך החלטת הרוב הייתה לדון אותו כעריק, אין שום צידוק לקום ולברוח מ"הצבא הקדוש" אם היה מבקש בקשת שחרור היו דנים על כך בכובד ראש בשל הנסיבות המחמירות, אך אם יקלו ראש בניסיון העריקה מי יודע אם זה לא יעודד מקרי עריקה נוספים, היחידים שגוננו עליו היו הרמטכ"ל דיין והאלוף לסקוב, מעמדם הבכיר לא הועיל להם, הם נאלצו לקבל את הכרעת הרוב, הישיבה ננעלה בהחלטה להכריז על סגן מולי פלד כעריק על כל המשתמע.

לאחר החלטת הקצינות הבכירה הוכנס צוות מיוחד של המשטרה הצבאית לעניין, סריקות החלו ברחבי הארץ, מודעות של המשטרה הצבאית ובהן תמונות של העריק הופצו בערים הגדולות פורסמה בקשה לאזרחים הנאמנים, מי שרואה את העריק סגן מולי פלד עליו להסגירו לידי המשטרה הצבאית, כל הידע פרטים יפנה אל קצין העיר ויבוא על שכרו.

חיים שלום ישב בבית הכנסת "אהל יוסף" לאחר התפילה, מוחו תפוס בהרהורים, מה יהיה אם יעלו על עקבותיו, האם ימצו איתו את עומק הדין או שינסו לחפש עליו זכות בגין ההצלחות הרבות שלו, הוא קלט עתה שבזה שברח ולא עזב את הצבא בצורה מסודרת עשה טעות מרה, יתכן שהיה עליו לבקש שחרור מהצבא, למרות שחתם על צבא קבע, עם טיעונים נכונים יכול היה לבקש שחרור מהצבא, הוא יכול היה לטעון שבנסיבות שנוצרו, קשה לו להיות חלק מהצוות, במצב זה יתכן שיכול היה לכל הפחות לשבת באיזו פינה ולחכות מה יעשה בדינו, הוא לא זימן אפילו פעם אחת לחקירה ואיש לא הגיש כנגדו תלונה, יתכן שלא הייתה נפתחת כנגדו תביעה בעקבות הרצח בגין חוסר הראיות כנגדו.

אך בזה שברח כמו שפן ולא הגיש בקשת שחרור שיחק לידי אויביו, עתה יוכלו לתבוע אותו על עוון ודאי כעריק מהצבא, את הצבא לא יעניין מצבו הנפשי הרעוע בגין הרדיפות, היה עליו לפעול בצורה חוקית, אך כאשר ברח הפסיד המון זכויות, מי ידע אם לא ישלם על כך יקר מאד, אם יתפס הוא יחבש בכלא וגם יעודד כנגדו משפט (אולי פומבי), יתכן מאד שהשונאים שלו ינצלו את הבמה ויבקשו שיערכו לו גם משפט בגין חשדות ברצח בנג'י. הוא התפתה כמו שוטה על ידי הכותב האלמוני שניסה לכרוך עליו את חבל התליה בצורה בטוחה, יתכן מאד שהיה זה אויב מתוחכם שרצה להפיל אותו בצורה טובה יותר.

בדקות הראשונות לא הפסיק לייסר את עצמו שלא שקל כדרכו את הדברים בכובד ראש, אלא פעל בחופזה בלי לקחת בחשבון את כל התוצאות העלולות להגיע, זרם דקיק של דמעות ניגר מעיניו, הוא לא בוש בהן בשל היותו בודד בבית הכנסת, הוא נתן לדמעותיו לשתוף את הכאב, לאחר חצי שעה נרגע, הוא חשב שאת הנעשה כרגע אין להשיב, אולי זה יותר טוב עבורו, משמים הכריעו בשבילו את הכף, סגרו לו את הדלת לחזור לצבא כדי שיתעשת באחת וישוב לצור מחצבתו.

מספרי המגיד

הוא נזכר בחלום שקדם ליריות בו נגלה אליו אביו בפעם האחרונה הוא הזהיר אותו שזו היא הזדמנות חייו האחרונה לשוב בתשובה, באם לא הוא מאבד את ההזדמנות, אולי אביו פעל בשמים שיטעה בשיקול הדעת ק' ישוב הביתה.

הוא יגיש לארון הספרים וחיפש גמרא שימשך אליה, הוא עבר על הספרים, מוציא גמרא אחרי גמרא ומהסס איזו גמרא תמשוך אותו לשוב ללמוד אותה, אחרי שכבר קרוב לעשר שנים הפסיק לשקוד על תלמודו. לבסוף הוציא את הגמרא "בבא בתרא" היא הייתה זכורה לו לטובה, הוא נזכר ברבו הקודם רב משה כהן שלימד אותו את המסכת בעומק העיון.

מחשבות עלו במוחו, אם לא הייתי מכיר את רב משה כהן יתכן ולא הייתי מצוי בכלל במקום הזה. אולי לא הייתי למוך גדול, יתכן שהייתי די סטנדרטי כמו אלו שהכרתי, כי לא היה להם מי שישקיע בהם, אבל לא הייתי מכיר את הקבוצה התימנהונית של 'שוחרי המקדש' ק' לא הייתי מכיר את כל אנשי האצ"ל ולא הייתי מכיר את יונטי ולא הייתי נגרר למקומות לא רצויים.

הוא פתח את המסכת וניסה ללמוד את הפרק הראשון, ברגעים הראשונים נראתה לו המסכת זרה לחלוטין, כביכול לא למדה מעולם, הוא חש כאב רב, היתכן שק' יהיה, שלא ישאר לי מכל העמל שהשקעתי משך שנים? אך הכל נעלם ממני? האם לא דיברתי שעות ע"ג שעות בעומק המסכת והנה היא נעולה בפני.

עתה ראה במוחו כי התורה חכמה אלוקית ואינה כחכמות אחרות בהן די להשקיע פעם פעמים והוא קונה אותה לתמיד, אבל כאן זה לא ק', אם מתנתקים מהגמרא היא גומלת בהתאם "אם תעזבני יום יומיים אעזבך".

ברגע הראשון נואש, הוא סגר את המסכת והחל לומר פרקי תהילים עם דמעות, לכל הפחות את זה הוא יודע, גם שם הוא לא מבין את עומק הדברים אבל לכל הפחות מתחבר למילים, הוא שפך לב כמים שיצא מהתסבוכת הנוראה ושיקבל שוב את ההארה הנכונה לשוב אל האמת. חצי שעה התמוגג בדמעות עם פרקי התהילים שמחברים את האדם לקונו גם לאחר שהתרחק, לאחר מיכן החליט ללמוד את הספר 'מסילת ישרים' ספר שמאד מטהר את המחשבה.

לפתע נעור בו הרצון לשוב אל מסכת בבא בתרא, אני חייב להוכיח לעצמי שאני כן יכול, אני אלמד אותה כמו ילד בלי הרבה הבנה, בסוף היא תחזור אלי, כפי שהיה עם השב שמעתתא שהצלחתי ללמוד אותה לאחר נתק של שנים.

המחשבה הזו הכניסה בו עיזוד, הוא ניסה בשנית ללמוד את המסכת בפשטות בלי לנסות לחפש גדולות ונצורות, הוא עבר בגרסה דף על דף, מרגע לרגע חש איך מוחו ניעור מחדש, הוא נהנה לחזור ללמוד של פעם, אמנם לא ברמה של פעם אבל הייתה לו סוג של הנאה רוחנית.

באמצע הלימוד חש יד על כתפו, הוא הרים את ראשו הוא ראה את אליהו ברוכין עומד ליד השולחן ומנסה לרמוז לו כי הוא רוצה להכין לו כוס קפה חם עם פרוסת עוגה, חיים שלום הודה לו מאד, זה ממש הגיע בזמן, הוא היה די מורעב ועדיין לא סעד את לבו, לאחר מיכן יגיש אליו ברוכין ושאל אותו בעדינות אם הוא יכול להיות חברותא ללימוד. חיים שלום קיבל את הרעיון בשמחה, זה יגרום לו להסיח את דעתו מכל הסובב.

הלימוד הפיח בו רוח חדשה, הוא החל להרצות לו את דברי הגמרא ברובד הפשוט, הוא אמנם לא זכר את הפירושים של פעם, אבל המסכת נעורה בתוכו, ידיעות חשובות החלו לשוב אליו, זה נתן לו שמחת חיים אמיתית, הוא ראה בק הארה משמים, כנראה שאביו פועל מלמעלה ולא נותן מנוח עד שהבן ישוב בתשובה שלימה.

מרגע לרגע חש איך הוא מתמזג עם הגמרא יותר ויותר, הוא מקבל טעם בלימוד, הוא חש שוב את המתקנות שלה, לפתע הוא מרגיש איך מתגמדים בעיניו חיי הצבא הם כבר לא כל שאיפת חייו, הוא שמח בהרגשה החדשה אולי הוא מתחיל חיים חדשים, ק' נמשך הלימוד עד הצהרים, אליהו ברוכין הזמינו לארוחת הצהרים, הפעם לא התנגד.

כשנכנס לבית גילה שהבית מסודר להפליא, אליהו היה אדם מסודר ונקי, הוא ידע להסתדר לבד, הוא הציע בפניו ארוחה עם רוחב לב, לאחר הארוחה שאל אותו אולי יתגורר אצלו כל עוד הוא חושב לבלות במקום, הפעם לא סירב לבקשתו, לחלוק עמו שכנות בחינם, הוא קיווה כי עשה עסק טוב, אליהו הוא אדם נעים וגם בשלן מעולה, הוא מאד השתדל להנעים את חייו של האורח, נראה כי אליהו הוא אדם טוב לב שאוהב לתת מכיסו ביד רחבה, הוא לא ידע שיש לו מטרה שונה לחלוטין, הוא ניסה לחלוב ממנו מידע על חייו המסתוריים, כזה הוא אליהו ברוכין הוא סקן בצורה חולנית והוא משקיע לספק את יצרו, מהרגע הראשון סיקן אותו חיים שלום מי הוא ומהו, הוא נראה לו אדם שלא מן השורה, הוא הבחין שהוא אינטליגנטי בצורה יוצאת דופן, הוא לא יכול היה להשוות אותו ליתר המתפללים, כנראה שהוא מסתיר עבר מעניין מאחוריו, זה גירה את סקרנותו מי הוא ומה היה מעשהו בעבר.

אבל הפעם נתקל באגוז קשה לפיצוח, חיים שלום זיהה מיד את היצור הסקן שעלול להסגיר את סודותיו בהזדמנות הראשונה, הוא סכר את פיו לחלוטין ולא היה מוכן למסור על עצמו אף פרט שעלול להסגיר אותו.

ק' החלה תקופה חדשה בחיי חיים שלום, הוא ישב בבית הכנסת "אהל יוסף" והשקיע את עצמו בלימוד, מפעם לפעם נעור בו החלומות והגעגועים לימים הקודמים, חפץ היה לדעת מה קורה שם, מחשבות רבות עלו בראשו, אם ליצור קשר עם אותו כותב הפתק האלמוני כדי לברר על המצב, הוא הותיר לו אפשרות ליצור קשר, אבל לאחר זמן קצר נרתע מיצירת קשר, ספקות רבות נקרו במוחו שמא הוא אחד משונאיו שבכוונה הדיחו לברוח כדי להפיל אותו ביד המשטרה הצבאית, מחשבה זו הרתיעה אותו, הוא נאלץ לכבוש את סקרנותו הרבה, הוא רק לא ידע עד מתי יצטרך להחביא את עצמו והאם זו הדרך להיות כל החיים במחבוא?

אם היה לו חבר אחד שיכול היה לבטוח בו היה חש את עצמו יותר בטוחה, הוא ציפה למצוא את עידו דיסנצ'יק ידידו לשעבר, משום מה בכל אותה תקופה לא דרכה רגלו בבית הכנסת הנ"ל, אולי עקר את ביתו למקום אחר, הוא לא העז לשאול את אליהו עליו, הוא לא רצה שידע שהוא מכיר אותו, זה עלול לגרות את יצרו הסקרני הוא לא יתן לו מנוחה לרגע, עדיף להישאר בחוסר ידיעה ורק לא ליפול לידי פיו המתגלגל של אותו רוקן מזדקן.

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 299

פנינים לפרשת חיי שרה

**לפניכם טעימה מגיליון לקראת שבת,
לקבלת הגירסא המלאה עם 32 עמודים נא שלחו מייל ל-info@dirshu.co.il
או חפשו 'גיליון לקראת שבת - דרשו' ברשת המקוונת**

סיפר רבי צבי בוימל שליט"א: נכנסתי אל רבינו, והוא אמר לי: "הרי גם את רבקה אמנו, לא הייתם מקבלים בבית יעקב. אתה יודע איזה אבא היה לה, ואיזה אח היה לה? זו היתה משפחה של פושעים..." "בבית היה להם גם סם המוות, כנראה באופן קבוע זה היה בבית, שהרי לא כתוב באף מקום, שכאשר אליעזר הגיע הם שלחו ילד לבית מרקחת לקנות סם המוות..."

הגאון רבי שלמה לווינשטיין שליט"א על בעיות חינוכיות שהגיעו אל מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"ותאמר אליו בת בתואל אנכי" (בראשית כ"ה, כ"ד)

באופן קבוע זה היה בבית, שהרי לא כתוב באף מקום, שכאשר אליעזר הגיע הם שלחו ילד לבית מרקחת לקנות סם המוות... כנראה היה להם את זה באופן קבוע בבית, כדי שאם יהיה צורך

אחת הבעיות הכואבות שהגיעה לשולחן רבינו, היתה נושא אי קבלת תלמידים ותלמידות למוסדות החינוך השונים. יש מקומות בהם המנהלות לא מוכנות לקבל תלמידות בטענה כי האב אינו נראה כראוי, או שיש אחים שאינם הולכים בתלם. שלא לדבר על חידרים וישיבות שלא מקבלים מסיבות שונות, חלקן לא רלוונטיות. אל ביתו של רבינו היו מגיעים מאות הורים לשפוך את ליבם לפניו, על שלא קיבלו את בניהם או את בנותיהם למוסדות החינוך. באותה תקופה, סיפר ראש החינוך העצמאי רבי צבי בוימל שליט"א, נכנסתי אל רבינו, והוא פנה אלי בתפקידי כמנכ"ל החינוך העצמאי, ואמר לי: "הרי גם את רבקה אימנו, לא הייתם מקבלים בבית יעקב. אתה יודע איזה אבא היה לה, ואיזה אח היה לה? זו היתה משפחה של פושעים..."

כדרכו המשיך ואמר בהומור: "בבית היה להם גם סם המוות, כנראה

להעביר מישהו מן העולם, יוכלו להשתמש בזה...

מה ראתה רבקה בבית שלה? מה היא ראתה בשכונה?

ואז החל רבינו לדמוע והמשיך ואמר: "מהבית הנורא הזה יצאה הבת הזו, וכאשר הלכה לשאוב מים מן הבאר, עלו המים לקראתה. ובנות שכאלה לא מקבלים ל'בית יעקב'..."

המשיך הרב בוימל שליט"א וסיפר:

כאשר תמך בהקמת מוסדות, היה לוקח עליהם אחריות מלאה. את מנהלי המוסדות המודאגים היה מרגיע, ומסייע להם ככל יכולתו.

היתה הצעה לפתוח בצפון הארץ תיכון לבנות ממשפחות קשות יום, שאינו מתקבלות במוסדות הקיימים.

לארגונים השונים לא היה תקציב, והנה הזדמן לארץ יהודי עשיר מארצות הברית, שידו היתה פתוחה לצדקה. הוא ביקש ממני להתלוות אליו אל ראש הישיבה, וכאשר המתנו לפני חדרו, סיפרתי לו על התכנית לפתוח תיכון לבנות בצפון ועל הצורך בסיוע כספי.

הוא האזין לבקשה ואמר לי שעל אף שכבר נתן כספים רבים, הוא מוכן לתת כסכום ראשוני ארבעים ושמונה אלף דולר, כדי שיפתחו את התיכון.

נכנסנו אל ראש הישיבה, סיפרתי לו על התרומה, והוא ברך את התורם. אבל כדי לפתוח מוסד כזה, צריך להיות מסונף לסמינר אחר, כדי לקבל רישיון חינוכי, ואחד ממנהלי הסמינרים איתו דיברתי, אמר לי שהסכום הראשוני שקבלתי הוא מזערי ביותר, כיון שבשנים הראשונות אין תקצוב ממשלתי, והעלויות הן גבוהות ביותר. כדי להמחיש לי זאת, אמר לי אותו מנהל: הסכום שקיבלת זה כמו שהיית נכנס לסוכנות 'מרצדס' ובידך אלף שקל, והיית מבקש לקנות רכב...

שבתי אל ראש הישיבה, וסיפרתי לו את הסיפור כולו, על הגביר שנתן ארבעים ושמונה אלף דולר, ועל משל ה'מרצדס'.

שאל אותי ראש הישיבה: "מה זה 'מרצדס'?"

השבתי לו שמדובר במכונית יקרה ביותר שעולה מאות אלפי שקלים.

"והיכן מוכרים מכונית כזו?" המשיך ושאל אותי, ואני השבתי לו,

שמן הסתם בתל אביב אפשר לקנות את המכונית היקרה הזאת.

"אם כך", אמר לי רבינו בחי"ן, "קח אלף שקל, וסע לקנות את המכונית, אולי ימכרו לך..."

בזאת התכוון לומר לי, כי עלי לפתוח את המוסד עם הסכום הקטן שבידי. ואכן כך עשיתי, פתחתי את המוסד עם 'אלף שקל', ובחסדי שמים הוא הצליח מעל למשוער להוציא יקר מזולל, ועד היום הוא ממשיך להוציא פרות משובחים.

רבינו ראה באותם ארבעים ושמונה אלף דולר סייעתא דישמאי מיוחדת, ולכן עודד אותי לפתוח. וכי בשביל לפתוח את המוסד צריך שיהיה בכיס מיליון דולר? אם יש כסף ראשוני פותחים וזוכים לסייעתא דישמאי.

אגב, באותו תיכון שפתחנו למדה בחורה, שעל פי דברי המחנכת שלה, היתה מכינה את שיעורי הבית בשבת. הילדה לא הכחישה זאת, ואף סיפרה בגלוי ובהתרסה כי אכן, היא מכינה שיעורים בשבת... היתה שאלה האם לסלק אותה מהמוסד, כדי שלא תשפיע על אחרים, וכמובן שאלה כזו שיש בה דיני נפשות, הוגשה לפתחו של רבינו.

התשובה היתה חד משמעית: לשם כך פתחתם את המקום, להשפיע על בנות כאלה - "כי לכך נוצרתם", התבטא מרן.

חלף זמן, ושוב נכנסתי לרבינו וסיפרתי לו כי הילדה ממשיכה להכין שיעורים בשבת, ורבינו אומר לי: "הרי כבר היית כאן לפני שלושה חודשים ואמרתי לך 'כי לכך נוצרתם', ואם כן מדוע אתה שואל שנית?" אגב, בדקתי את התאריכים ואכן צדק רבינו, חלפו בדיוק שלושה חדשים מהפעם הקודמת בה הייתי אצלו.

סופו של הסיפור, אני הייתי בחופה של אותה תלמידה, באולם חתונות בבני ברק, כאשר החתן הוא בן תורה חשוב, עמל ומתייגע בתורה.

רק רבינו, בעינו הצופייה למרחוק, יכול היה לקחת אחריות כה כבדה ולהחליט כי הילדה תישאר בבית הספר, ובסופו של דבר תיכנס למסלול הנכון.

(מתוך הספר 'ומתוק האור' פניני הגרא"ל)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

יש להתבונן ולהבין: מנין למדה רבקה לעסוק במצות החסד? הלא בני ביתה היו רשעים, שהרי מי שרק היה שומע את שמו של לבן כבר יודע על מי מדובר, כיון שהתפרסם ברמאויותיו כמו כן אביה בתואל מת ברשעותו. אם כן, ממי היה לה ללמוד לעשות מעשים טובים שכאלו? שמעתי ממרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שביאר זאת...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א בפניני הפרשה

"וַיְהִי חַי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים..." (בראשית כ"ג, א')

ידועים דברי רש"י הקדוש, המפרש על פי המדרש (בראשית רבה נח, א): "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים - לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו: בת מאה כבת עשרים לחטא, מה בת עשרים לא חטאה, שהרי אינה בת עונשין, אף בת מאה בלא חטא. ובת עשרים כבת שבע ליופי".

בהמשך הפסוק: "שני חיי שרה - כולן שוין לטובה".

האדמו"ר מסדיגורה באר את דברי רש"י באופן נפלא:

בכל תקופה בחיי האדם ישנם מעלות וחסרונות היחודיים לתקופת חיים זו: בשנות צעירותו של האדם - כחו במתניו והוא יכול לקיים את המצוות בזריזות ובמרץ, כדברי רבותינו במסכת אבות (ד, ב): "והווי רץ למצוה קלה כבחמורה".

לעמת זאת, אצל אדם צעיר ישנה רתיחת הדמים; כח התאוה שלו חזק ועוצמתי. קשה לו מאוד להתגבר על היצר המושכו לדבר עבירה. כיון שכך, עיקר עבודתו בתקופת חיים זו היא לסור מרע. עליו לרכז את כוחותיו במאמץ להתרחק מן הרע ומחמדת הממון ולברוח מן הקנאה, התאוה והכבוד, שמוציאים את האדם מן העולם (אבות ד, כא).

לעת זקנותו של אדם שוקטת רתיחת הדמים, וכח התאוה נחלש ומתמעט, אולם היצר הרע - מלך זקן וכסיל הוא (קהלת ד, יג), ואינו יוצא לפנסיה בשום גיל... פיתויי היצר, שכה קרצו לאדם בעבר, כבר אבדו מכח משיכתם, אך כעת משתמש היצר בשיטות אחרות ומעמיד אותו בניסיונות חדשים: "אתה עייף וזקן", הוא אומר לו עם שחר, "וכבר אין לך את הכוחות הדרושים על מנת לצאת לבית הכנסת בכל יום. בוודאי פטור אתה מתפילה במניין..." רוצה הוא לשקוע בסוגיה, והיצר מצטרף אליו לחברותא ולוחש לו: "בגילך, עליך לחפש עניינים קלים יותר לעסוק בהם..."

כך נפתחת לה מערכה חדשה במלחמת היצר של האדם. כעת עיקר עבודתו היא "עשה טוב" - לא לחפש פטורים והקלות, אלא להשתדל ולהתאמץ לעשות ככל שביכולתו.

לסיכום: אדם צעיר - אינו מתעצל לקיים את המצוות, אך קשה לו להתגבר על כח הרע. הזקן לעומתו, אינו ממחר לדבר עבירה, אך גם

את המצוות הוא כבר אינו מקיים במלא כוחותיו. אך אצל שרה אמנו החלוקה הזאת לא היתה קיימת. כל שנותיה היו שוות לטובה.

גם כשהזקנה והיתה בת מאה - היתה כבת עשרים לעניין עשה טוב, וקיימה את המצוות בזריזות ובכוח. גם כשהיתה צעירה, מנעה עצמה מן העבירה כאשר מבוגרת, שכח התאוה נחלש אצלה.

"בת עשרים כבת שבע ליופי" - ילדה קטנה עדיין אינה עסוקה ביופי, ואינה מתמודדת עם הניסיונות הכרוכים בו. שרה אמנו, גם בשנים שבהן חל עיקר כוחו של היצר - היתה כילדה קטנה שניסיונות אלה כלל אינם שייכים אצלה.

עוד ינובון בשיבה

אצל גדולי ישראל זכינו לראות מושגים של 'בת מאה כבת עשרים'; גם כשזכו והגיעו לגיל גבורות, הוסיפו לשבת על התורה ועל העבודה ללא הפסק, לא פטרו עצמם משום סעיף בשולחן ערוך, ולא הקלו בשום מנהג או הנהגה טובה.

מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל מסר שיעורים עד ימיו האחרונים - ובמלוא הרעננות והעוצמה! גם בגיל מופלג לא היה נשען על כסא. מרן הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל מסר את שיעוריו היומיים תמידים כסדרם אף כשהגיע לגיל מאה. בגיל זה אף היה מקפיד לעמוד לאורך כל תפילת החזרה!

הדברים האלה ויגוד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גם היא בנים
לנחור אחיך... ובתואל ילד את רבקה".

דרשו רבותינו (בראשית רבה נז, ג): "ויהי אחרי הדברים האלה -
אחר הרהורי דברים שהיו שם. מי מהרהר? אברהם הרהר. אמר:
אלו מת יצחק בהר המוריה היה מת בלא בנים, עכשיו מה אעשה?
אשיאנו מבנות ענר, אשכול וממרא שהן צדקניות, וכי מה אכפת לי
מיוחסים? אמר לו הקדוש ברוך הוא: אין אתה צריך, כבר נולד זווג
של יצחק - הנה ילדה מלכה גם היא".

הרי לנו כי אברהם ידע ברוח הקודש על הולדתה של רבקה, אשתו
העתידיה של יצחק.
לפי זה צריך להבין, מדוע נקט בכל צעדי ההשתדלות המפורטים
בפרשה - שלח את אליעזר, השביעו, שיגר עמו מתנות וכו', הלא
כבר היה ברור כי רבקה תהיה אשתו של יצחק?
אכן, יסוד גדול לימדנו כאן אברהם: גם כאשר האדם מקבל מידע,
ואפילו הבטחה, ברוח הקודש, הוא אינו פטור מעשיית ההשתדלות
הנדרשת. בעניינים מעשיים אי אפשר לסמוך על רוח הקודש
ולהמתין בשילוב ידיים להתקיימותה. על האדם לנהוג תמיד
כאשר יראה לעיניו, כמובן, מתוך אמונה ותפלה שיזכה לחזות
בהתממשותה של ההבטחה שראה ברוח הקודש.

קרח עינו הטעתו

סופו של קרח מלמד ענין זה על דרך השלילה: קרח היה חכם גדול
ומנושאי ארון הקדש (במדבר רבה יח, ג), ומה ראה לשטות זו?
אומרים חז"ל (הובאו דבריהם ברש"י שם): "עיניו הטעתו. ראה
שלשלת גדולה עומדת הימנו: שמואל ששקול כמושה ואהרן
שנאמר (תהלים צט, ו): 'משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו',
עשרים וארבעה משמרות עומדות מבני בניו שכולם מתנבאים ברוח
הקודש. אמר: אפשר הגדולה הזו עתידה לעמד ממני, ואני אדום?
ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה ועומדין מהן".
קרח היה בעל רוח הקודש, אך כיון שהסתמך על מה שראה ועל
הבנתו האישית - שהייתה שגויה - אבד את הכל!

גדולה תפילה מרוח הקדש

יסוד נוסף שלמדנו מעניין זה, הוא כוחה של תפילה. גדולה תפילה
אפילו יותר מרוח הקודש! רוח הקודש כבר בישרה לאברהם שנולדה
בת זוגו של יצחק, אך אברהם ואליעזר לא הסתמכו על כך, אלא
התפללו לה' מעומק ליבם שישלח להם את זווגו של יצחק.
כלומר, לא תמיד מספיקה הבטחה של רוח הקודש. על האדם
להתפלל ולהיעתר שהבטחה אכן תתקיים.

עלינו לזכור זאת כאשר אנו ניגשים לצדיק ומבקשים ממנו ברכה
ועצה טובה. אכן, ראוי ונכון לנהוג כך, אך אל לו לאדם לוותר על
תפילתו שלו, שכוחה גדול אפילו יותר מרוח הקודש של הצדיק.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'משכני')

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. משמים העניקו להם את
הכוחות ואת היכולת ללמוד גם בשנותיהם האחרונות בשקידה
ובהתמדה של נערים צעירים, בבחינת "תתחדש כנשר נעורייכי"
(תהלים קג, ה).

"וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֲבָדָיו... וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק" (בראשית כ"ד, ב'ד')
חלק משמעותי מעניין זיווגו של יצחק, הוא השליחות שהוטלה
על אליעזר להביא לו אשה מבנות חרן. מדוע הפקיד אברהם את
האחריות על מציאת השידוך לבנו בידי אליעזר עבדו, ולא יצא
בעצמו לחפש לו שידוך ראוי?

המפרשים עונים שתי תשובות לשאלה זו:
ראשית, אברהם כבר היה זקן בא בימים בעת הזו - בן מאה וארבעים
שנה! מחמת זקנותו קשתה עליו הדרך.

ועוד, הלא ה' יתברך צווה אותו: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית
אביך (לעיל יב, א). אמנם היה זה עשרות שנים קודם לכן, והקב"ה
לא כלל בצווי "לך לך" איסור חזרה לבית אביו. אף על פי כן - לא
רצה אברהם לשוב למולדתו, כדי שלא לפעל בניגוד לצו האלוהי,
ואפילו במשהו.

מדוע לא שלח אברהם אבינו את יצחק בעצמו

עוד יש להבין, מדוע לא שלח אברהם אבינו את יצחק בעצמו, שילך
אל ארצו ומולדתו וימצא שם אשה לעצמו? יצחק היה בגיל שלושים
ושבע, גיל מתאים לחפש לעצמו אשה בלי צורך להשתמש באליעזר,
עבד אברהם, לצורך ביצוע המשימה.

התשובה לכך היא, שיצחק אבינו, לאחר העקידה, הפך להיות
קרוב עולה, כפי שאומר המדרש (בראשית רבה סד, ג): "אתה
עולה תמימה, מה עולה - אם יצאת חוץ לקלעים היא נפסלת, אף
את אם יצאת חוץ לארץ נפסלת". כשם שאין להוציא קרבן עולה
מחוץ לעזרה, כך אין להוציא את יצחק מארץ ישראל. כיון שאברהם
אבינו לא רצה לקחת אשה ליצחק בנו מארץ ישראל, אלא מארצו
וממולדתו בדווקא, היה צריך לשלוח את אליעזר.

הסיבה לרצונו הזה נבע מכך שהוא ידע שבני ארצו ומולדתו הם
גזע מיוחד! גם אם הם ערמומיים ורמאים ממדרגה ראשונה, מכל
מקום טבועה בהם מידת החסד. המידה הזאת היתה החשובה ביותר
בעיניו.

משפט בנוסח: "ואנכי פינתי הבית ומקום לגמלים" יכול לומר רק
מי שטבועים בו גנים של חסד. רק במשפחה כזאת יכולה להימצא
האשה הראויה להיות אשתו של יצחק אבינו.

"כִּי אֶל אֶרְצִי וְאֶל מוֹלְדוֹתַי תֵּלֵךְ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק" (בראשית כ"ד, ד')
בסוף הפרשה הקודמת, פרשת וירא, מספרת התורה: "ויהי אחרי

שעון קיזי!

הדלקת נרות: 17:34
יציאת השבת: 18:24
רבינו תם: 19:00

ע"פ אופק תל אביב
כא' בחשוון התשפ"ב

טוב לחסות בה'

760

כסף שווה זמן!

חיי שרה התשפ"ב

אברהם אבינו נמצא בסוף ימיו, כשהתורה הקדושה מעידה עליו: **"וְאַבְרָהָם זָקֵן, בָּא בַּיָּמִים"** (כד, א).
אומר הזוהר הקדוש **"בָּא בַּיָּמִים"** – בא עם כל הימים שלו, שלא היה יום אחד או שעה אחת שביזבז
במשך חייו, כל חייו נוצלו לעבודת ה' במאת האחוזים. לא היה רגע שאברהם אבינו החליט להסתכל
על השמיים ולהעביר את הזמן, או 'לשרוף לילה/ כמה שעות' כלשון הרחוב.
אין ספק כי כל אדם צריך לאכול, לישון, לטייל כדי להחליף כוחות – אך רק כשזה נעשה לצורך
עבודת ה' אזי זה נחשב שעבד את ה' גם בשניה ובאכילה, וניצל את זמנו בשלימות. אך אם ישב לפטפט
דבורי חול ללא מטרה, ביזבז את זמנו בדברים צדדיים – הרי ששרף את זמנו בידו.

מספרים על הגאון מוילנא זצ"ל כי בסוף ימיו פרץ בבכי.
"מה קרה רבנו?!", שאלוהו תלמידיו. **"עשיתי כעת חשבון**
ואני רואה ש-5 שעות בכל ימי חיי ביזבזתי לריק, שלא
ניצלתי אותם, ופספסתי אוצרות לעולם הבא".
התלמידים היו המומים – הלוואי עלינו לבזבז רק 5 שעות
בכל משך החיים. אך חשוב לדעת שאין זו הגזמה!
נתאר לעצמנו חולה קשה ל"ע המוטל על ערש דווי,
והרופאים אומרים לו כי רק אם יעשה ניתוח מורכב בשוויץ
שעלותו \$250,000 יינצל ויאריך ימים.

"למה שאעשה את הניתוח הזה?!", שאל. **"אתה רוצה לחיות, לא?!",** שאל הרופא, **"הרי שכעת הינך בן**
50, ואם הניתוח יצליח תחיה עוד 30 שנה, וכי זה לא שווה?!".

פתח החולה ואמר: **"כלומר שכדי לקבל עוד זמן של חיים בעולם אנשים משלמים מיליוני שקלים**
לרופאים. ואולם כמה מיליוני אנשים מבזבזים את היום שלהם / השעות שלהם בלי תכלית, וכי הם לא
מבינים שהם שורפים בידיים את הדבר היקר ביותר, שאדם מוכן לשלם עליו כל הון שבעולם?!".
כל אדם שהולך לעבוד כדי להביא פרנסה, אוכל ושותה שיהיה לו כח, ונח כדי להחליף כוחות – יכול
להיחשב כמנצל את הזמן, אם מבין שהעיקר הוא לנצל את זמנו הפנוי לחטוף תורה, מצוות וחסד שהם
היחידים שממשיכים איתו לעולם הנצח. לשם כך נשלחת לעולם הזה – לנצל הזמן לחטוף חבילות!
סיפר מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל: **"יהודי רצה לגור בעיר מסוימת והלך להתרשם ממנה.**
בכניסה לעיר, ראה בית עלמין והחליט לראות מי קבור שם. להפתעתו, ראה שעל כל המצבות מצוינים
גילאים צעירים, אחד בן 3, אחד בן 3, האיש נבהל וחשב לעצמו 'מה קורה בעיר הזו?'

חיפש את בית הכנסת, נכנס וראה אנשים זקנים. פנה אליהם היהודי ושאל: **"כיצד יתכן שבבית הקברות**
של העיר שלכם כולם נפטרו צעירים, בעוד אתם אנשים מבוגרים לימים?!"

"לכל אדם בעירנו", השיבו הזקנים, **"יש פנקס חיים, בו הוא מסמן כל יום זיי אם ניצל את אותו יום**
לחסד, תורה או מצוות. ואם בזבז את זמנו ולא עשה משהו לטובת נצחיות נשמתו – הרי שהוא מסמן
'איקס'. עם פטירתו, החברה קדישא סופרים את הזוי, וזה הגיל שנרשם במצבה, כי אלו מספר הימים
שאכן חי אותם בעולם כראוי וניצל את זמנו, וכל השאר שרף לריק ופיספס הזדמנות עצומה!".

כמה אנשים לצערנו שורפים זמן יקר, שאנשים חולים ישלמו עליו הון תועפות, במקום לשבת שעות
על קריאת דברי רכילות, צפיה בדברים המכלים את הזמן, אשרי האדם החוטף זמנו ללימוד תורה,
עזרה לאחרים, תפילות ואמירת תהילים – שהוא היחיד המנצל את הזמן וחי את החיים האמיתיים.

לרפואה. פרנסה
והצלחה: מ"א מיכאל
וציפורה אחיאל. מנשה
ואורה אחיאל. א"ה
הדר בת נחמה. ליאורה.
אורשל חנה בת הדסה
וב"ב. פנינה בת
שושנה וב"ב. אושרית
בת פנינה וב"ב. אסתר
בת מוזה. משה שמואל
בן זלדה. ניסים חיים
רפאל בן לטיפה. שרה
חיה רפאלה בת רחל.
רחלי בת מרים ובעלה
וכל יוצאי חלציהם.
ישעיהו בן מרים.
גאולה בת דבורה. לירז
בת יפה, אייל רפאל בן
שרית שרה.

זיווג הגון: דניאל
ולירן בני אורנה.
זשב"ק: שולמית בת
איריס. יסכה בת מוזה.
הדר בת נחמה.

לעילוי-נשמת: הרב
עובדיה יוסף בן
גורג'יה, הרב שמעון
בן בחריה. מ"ס צדוק
בן נור ומרים בת גליה.
יחזקאל בן גורג'יה.
גבריאל בן סמינה.
שלום בן מנחם
שמריהו. יוסף בן
נג'יה. פרחת בת טובה.
יעקב בן ויקטוריה.
שרון שיריין ספיר
ספאחי בת לאה. יצחק
ז'אק בן שמחה. מנשה
בן יקוט. משה שלום
בן אברהם. מרים בת
אסתר. ניסים בן
דבורה. עליזה בת מוזה
טוב מלכא. ג'קו בן
ויקטוריה. גלילי הכהן
בן כוכבה. משה לוי בן
מריקה מרים. רוני
אהרון בן מוזה כהן.
פנחס בן דינה. שרית
שרה בת מריאן.

לע"נ יאיר כהן
בן מיכאל ושרה

אמנון ואבינועם
בני דבורה
ת.נ.צ.ב.ה

זכור הפרשה

המכתב אל העשיר, בלי לגלות לו את תוכן המכתב ובחירתו להיות חתן הגביר. התלמיד המצטיין לוקח את המכתב מרבו בשמחה ומבטיח להעבירו ליעד. הוא חשב שהיתה זו עוד התכתבות בין הרב לעשירים שיחזיקו המוסדות. אלא, שלפתע פגש הבחור המצטיין בחברו ללימודים ואמר לו: "היי ידידי, האם נכון הדבר שהינך גר ממש סמוך לביתו של גביר פלוני?".

"אכן", השיב ידידו לישיבה. "אם כן, אולי תיטיב עמי בכך שתחסוך לי זמן יקר, ותעביר לגביר את המכתב שביקש ממני ראש הישיבה להעביר לו. הרי אתה ממילא גר צמוד אליו, ולי יש המון סידורים לעשות".

"אין בעיה", השיב ידידו ולקח את המכתב אל ביתו של הגביר. הגביר מקבל את המכתב מהבחור, פותח אותו וקורא: "זה הבחור המיועד לכתך, כפי שדיברנו". העשיר מתרגש עד למאד, ופונה לבחור: "אשמח שתהיה חתן לבתי, הבה ונערוך פגישה ביניכם ונראה אם הוא שידוך מה".

הבחור נדהם מהדברים, ולא ידע מניין צץ לעשיר רעיון זה. השניים נפגשו ולאחר כמה שבועות באו בקשרי האירוסין והקימו בית נאמן בישראל. "מה אשה לאיש" – קובעים חז"ל, כי בעת הגיע זיווגו של אדם, ה' מפיל תרדמה על האדם, כפי שעשה בזיווג של אדם הראשון, וה' בעצמו מביא לו את זיווגו עד לפתחו.

"ויען לבן ובתואל ויאמרו מה יצא הדבר, לא נוכל דבר אליך רע או טוב", כתב על כך הרשב"ם דבר פלא: 'אמרו לבן ובתואל – לא הסתירה ולא הבניין תלוי ברצוננו, כי על כרחנו (יקרה הדבר בין אם אנו) רוצים או לא רוצים, כי ה' עשה זאת שהיכולת בידו".

'אין עצה ואין תבונה לנגד ה', וכשהגיע זמן השידוך מהשמיים – אין מעצור לדבר. – המשך בעמוד 4

וטבע, כך שהכל נראה טבעי ולא מובן, והאמת שהכל עשה ה' באופן מדויק. אך ההזדמנות בה האדם יכול לראות בחוש, בלי הסתר את השגחת ה' והנהגת עולמו, הוא בשידוכין. שם רואה אדם כיצד הזיווג שלו הגיע אליו בצורה ניסית וברורה מה' בלא שום טבע!.

אל מרן החת"ם סופר הגיע אדם אמיד בעל נכסים ובקשה בפיו: "רבנו היקר והאהוב, בתי הגיעה אל גיל השידוכין, ועל כן אני מחפש לה בחור צדיק וירא שמיים. על כן, מבקש אני מכבוד הרב שיתן לי את הבחור הכי טוב בישיבתנו לחתן, ואני מבטיח שאתמוך בו ואפרנס אותו זמן רב,

על מנת שיתמיד וישקוד בלימוד תורה".

"אשמח לעזור לך", השיב החת"ם סופר, "אלא שאני ממליץ להמתין כמה שבועות, אז ייערך בישיבתנו מבחן גדול בו אני בוחן את כל הבחורים, ולפי התוצאות אדע בוודאות מי הבחור המשובח ביותר בשבילך".

ואז סיים החת"ם סופר ואמר: "הבה ונעשה סימן, מיד כשהיו בידי התוצאות ואדע מי הבחור הטוב ביותר, אשלח עמו מכתב בו אכתוב לך כי זה הבחור המיועד".

שמת העשיר והודה לרב מקרב ליבו. לאחר כמה שבועות נערך המבחן, בו בחור אחד הפגין בקיאות עצומה, ובנוסף להיותו בעל מידות טובות – בחר בו החת"ם סופר וקרא לו למשרדו.

בינתיים, כתב החת"ם סופר מכתב לעשיר בו הוא כותב: "זה הבחור המיועד לכתך, כפי שדיברנו". הבחור המצויין מגיע לחת"ם סופר, אשר מצווה עליו להביא

אליעזר עבד אברהם נשלח ע"י אדונו למצוא שידוך לבנו יצחק. הדרך אורכת כמה ימים, אך נס גדול אירע לאליעזר והדרך קופצת לו, כשמסלול של מס' ימים מתרחש תוך שעה, שנא': "ויבוא היום אל העיין".

רבקה שמעולם לא יצאה לרעות את המרעה, התבקשה ע"י אביה באותו יום לצאת לרעותו עקב חוסר ברועי צאן שערכו דוקא היום שבייתה. אחר שאליעזר בוחן את רבקה ורואה כי אכן היא המתאימה לתפקיד, הוא מגיע לבית הוריה.

לבן ובתואל רואים את הכסף והזהב הרב שהביא אליעזר על הגמלים, ומיד הם מחליטים להורגו ולקחת את ממנו (מדרש אגדה, ילק"ש קט).

מיד כשראה אליעזר שהם באים להורגו, אמר שם המפורש ופרח באוויר מעל הגמלים, שנאמר: "והנה עומד על הגמלים", ממש החל לעופף באוויר, כך שהם לא יכלו לגעת בו.

לבן ובתואל קוראים לאליעזר לשלום, ומחליטים לחסל אותו בצורה עקיפה, ע"י נתינת סם המוות במאכלו של האורח.

מלאך מהשמיים יורד ומחליף בין הצלחות של אליעזר ובתואל, כך שבסוף הסעודה בתואל מת, וללבן לא היתה ברירה אלא להודות כי: "מה יצא הדבר", וכי אין אפשרות לעצור את השידוך הזה מלהתקיים. מכאן לומדים רבותינו כי זיווגו של האדם מהשמיים.

שאל הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל: "וכי מה החידוש בכך, והרי יסוד האמונה וההשגחה הוא שכל הבריאה מונהגת ומושגחת ע"י הבורא יתברך עד לפרט הכי קטן בכל עת ובכל שעה, ומדוע הדגישו זאת חז"ל בענייני השידוכין?".

עונה הרב ואומר: "אמת, כי כל רגע בחייו של האדם מונהג בהשגחה, אך הקב"ה מסתיר את השגחתו בהעלם,

זיווג מהשמיים

הרב דניאל אכיל

את זיווגם על פתח הבאר: רבקה, יעקב ורחל, משה רבנו וציפורה – כדי ללמד את האדם שכדי לקבל את הזיווג הראוי לו, עליו להתנהג כמו שואב מים מהבאר – כשם שהשואב מתכופף לבאר ומשפיל ראשו, אף בשידוכין צריך לכופף ראש ולדעת כי הכל משמיים, ולא להיות גאוותן ולדחות הצעות טובות ממניעי כבוד ובררנות. הגאון הצדיק, הרב משה קלירס זצ"ל, רבה של העיר טבריה התגורר בדירה בת חדר אחד, כך שהוא חילק את החדר עם מחיצות עץ – חצי חדר היה סלון לקבלת אורחים ולימוד התורה, וחצי חדר היה חדר שינה. מסירות נפש של ממש! יום אחד, שמע הרב על זוג צעיר ששלום הבית לא עלה בידם יפה, ולכן הבעל הצעיר חיפש מקום ללון בעיר טבריה. ביקש ממנו הרב בכל לשון שיבוא לישון בביתו עד שימצא פיתרון, כשכוונתו להראות לו איך נראה בית תורני. לאחר שלושה ימים הודה הבחור לרב וביקש לעזוב. "וכי רע לך אצלי?", שאלו הרב. "חלילה", השיב הבחור, "אך איני מסוגל לצער אתכם הרב, כשאני רואה איך אשתך חולה וכל בוקר אתה מגיש לה תה לרפואה, ואני מפריע לכסו!". "מי אמר לך שהיא חולה?", נודעק הרב, "אשתי בריאה לחלוטין, אלא שכל בוקר איני יוצא מהבית לפני שאני מגיש לה כוס תה בכדי לכבדה ולשמחה, שהרי בכל יום אנו מקבלים על עצמנו מצוות זאהבת לרעך כמוך, ואני החלטתי לקבל זאת בתוך הבית שלי". נדהם הבחור וחזר לכור מחצבתו. הקב"ה שולח לאדם זיווג, ועל האדם לדאוג לשמרו על ידי נתינת כבוד והערכה לצד השני שנתן לו ה'!

אחר שדיברתי עם הרב, הגעתי לבית והצגתי בפני בתי את דבריך. הבת שמעה זאת ואמרה: "מעולם לא הפריע לי קול של אדם מסוים. וגם אם 'הקול' שלו לא בסדר, מפני שאולי נולד כך או יש לו בעיה רפואית בקול – בשבילי זה לא מפריע ואינו חיסרון כלל". נדהם המשגיח מהדברים והבין כי כשנקבע הזיווג המיועד מן השמים, לא יועילו כל טעדיקי למנעו, עד שמן השמים הטעו את האב לחשוב שהמשגיח אומר

לו כי הקול לא בסדר... 'הסבא קדישא משפולי' זצ"ל אומר: "לכל אדם יש מעלות ויש חסרונות, וכאשר נגזר על האדם שידוך משמים, אז יורד קרש רחב מהשמים ומכסה את כל החסרונות, ורואים רק את המעלות. וכשהשידוך המוצע אינו הזיווג שנגזר עליו מהשמיים – אזי יורד קרש רחב מהשמיים ומכסה את כל המעלות של הבחור, וממילא רואים רק חסרונות". אלא, אמר מרן הרב שטיינמן זצ"ל, כי לעיתים האדם בעצמו, ע"י מעשיו גורם לדחיית השידוך שנגזר עליו. כיצד יתכן? "לו הייתה פחות גאוה – היו מתחתנים יותר", כמה פעמים האדם חושב שמגיע לו יותר טוב מבחינה חיצונית או ממונית ולכן דוחה במו ידיו את השידוך שלו. זה הטעם מדוע כמעט כל אבותינו מצאו

האדמו"ר בעל ה'פני מנחם' זי"ע אמר, כי בבוא העת לגמור השידוך – מוליך הקב"ה את ההורים כסוסים עיוורים שלא יראו כל חסרון בשידוך, ובכך ייתנו את הסכמתם ויצא הדבר לפועל. מעשה פלא אירע באחת הישיבות בארץ. יהודי אחד, חיפש שידוך טוב לבתו. באחד הימים הציעו לו בחור מסוים, והלה החליט לברר אצל המשגיח של הישיבה, המכיר הכי טוב את הבחור, מה טיבו והאם כדאי לקדם את השידוך.

המשגיח שידע כי בחור זה גדוש בחסרונות ובעיות, וכי עליו לשנות הרבה דברים בחייו טרם יתחתן, לא יכל לשקר ולהסתיר זאת, שהרי בשידוכין חייבים לומר את האמת (עיין בכללי הלכות לשון הרע). לכן, החליט הוא לומר לאבי הנערה בצורה ברורה כי הבחור הזה בעייתי, והשיב לו במילים הללו: "דע לך שאצל הבחור הזה – הכל לא בסדר!". המשגיח אינו יכול לומר לו שלא לעשות את השידוך, אלא עליו להשיב עניינית כי הבחור בעייתי. כך סיים את דבריו והשניים נפרדו. והנה, לאחר כמה ימים מקבל המשגיח הזמנה מהבחור על כך שהתארס. עם מי?... עם אותה בחורה שהציעו לו. "הכיצד יתכן?!", תמה המשגיח, "והרי עניתי בצורה ברורה כי הכל לא בסדר אצל הבחור?!"

בסיום האירוסין, ניגש המשגיח בעדינות אל אבי הכלה ושאלו: "מה הביא אותך ללכת על שידוך זה אחר מה שאמרתי לך?". חייך האב בסיפוק ואמר: "הרב, השידוך הזה הוא רק בזכותך."

לתגובות: 052-7151858
 רחוב מטה בריל 9, ת"א, מספ' אחיל
 daniel777achiel@gmail.com

תודה רבה!
 למפיצים היקרים בכל הארץ,
 על זיכוי הרבים העצום.
 זכות הרבים תעמוד לכם לעד!

ההקדשה המרכזית
 העלון מוקדש לרפואה והצלחה: משפ' שחב הי"ו, מש' אטדג', ולרי אריה בן אירנה, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, יואב חי אברהם ב"ב וצאצאיו, אבשלום בן ויולט, אסתר בת מרים. לע"נ: אורי בן סלימה, אמיר בן גזור, בוריס בן ברכה.

גיליון 'מסכן טילה'!
 70 עמודים צבעוניים, גדושים במאמרים וסיפורים מידי שבוע. ניתן להשיג בעלפון: 054-847-3292
 באיזור גבעת שמואל והסביבה

תורה
מיהו האדם שנוגד עם צורת נחש חקוקה על ירכו?
 תשובה: אדם רשע ורשע הוא הנחש המכונה נחש חקוקה על ירכו. (משלי כ"ג, ט"ז)
 אדם רשע ורשע הוא הנחש המכונה נחש חקוקה על ירכו. (משלי כ"ג, ט"ז)
 אדם רשע ורשע הוא הנחש המכונה נחש חקוקה על ירכו. (משלי כ"ג, ט"ז)

קו הישועות העולמי!
 התקשרו: 0733834050 לחצי: #2448 ואח"כ הקישו 5
מוקדש לעילוי נשמת:
 * האשה היקרה גילה עטר בת רחל וצדק רוח ה' נתיחנה בגן עדן
 * זורי (עזרא) בן ויקטוריה, ו'ק'ו (יעקב) סמול ת.נ.צ.ב.ה.

{ אז נדברו }

פרשת חיי שרה תשפ"ב | לסדר: "ברוך ה'... אשר לא עזב חסדו ואמיתו..." | גליון מספר: 532

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון
בשירות פקס באמצעות
שיחת טלפון:

☎ 0795319191

רוצה שעוד אנשים יקראו
כסוך, את העלון?

קדימה!

זה זמן להצטרף לשותפות
בהו"ק להחזקת העלון..

ותהפוך שותף קבוע
בזכויות החזקת העלון!

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

באשראי: "נדרים נלוס"

בטלפון: 0799 654321

בדואר: פולק, גאולה 15

חיפה

תודה מראש!!!

המים עלו לא רק לקראת רבקה... גם לקראתי... ו... וגם...

חז"ל אומרים: שאליעזר התרשם והתפעל מרבקה... למה?? בגלל שהוא ראה שהמים עולים לקראתה!!! יש לי כמה וכמה שאלות על זה: דבר ראשון: אם באמת באמת המים עלו לקראתה... אז למה אנחנו כ"כ מתפעלים ממנה... בטח... המים עלו לקראתה... גם אני... אם המים היו עולים לקראתי... גם אני הייתי משקה את כל הגמלים של אליעזר וגם שלך... דא עקא ש-לי המים לא עלו ואילו לרבקה כן... אז בבקשה... רבקה... תעשי את זה את במקומנו... לך זה הרבה יותר קל... לך יש מעלית... לנו אין... זו שאלה ראשונה... שאלה שניה: סו"ס רבקה שאבה מים לא מבור מים אלא מ-באר מים!!! למי שידוע מה זה באר... בבאר תמיד המים עולים... כל ההבדל בין באר מים לבור מים... שבבאר המים עולים... אז מה פירוש שמים עלו לקראתה... וכי יש באר מים שהמים לא עולים??

אז נראה לי לומר (עכ"פ על דרך הדרש):

לא רק רבקה זכתה שהמים עלו לקראתה... גם אני זכיתי פעם שהמים עלו לקראתי... הייתי בבית המדרש שלנו והשתמשתי בכיור... והנה... המים לפתע... לפתע עלו לקראתי... בקיצור: התברר שיש סתימה בכיור!!! ואתה מבין לבד שאם יש סתימה בכיור של בית הכנסת מישוהו מהמתפללים אמור לתפוס יוזמה ולתקן את זה... אז בשלמא פעם... היה לי תירוץ שאני לא יודע לתקן סתימות... אז לצערי הרב יום אחד כן למדתי לשחרר סתימות וכבר אין לי תירוץ... והנה כעת המים עולים ואני יודע מה צריך לעשות... אבל משום מה לא ששתי על המשימה הזו... העדפתי להשאיר את זה התפקיד הנלבב למישוהו אחר שהמים יעלו לקראתו...

תכל'ס... מה התברר?? שהמים עלו!!! אבל הם לא ככזה עלו לקראתי...

הבנת?? הרי מה פירוש המילולי לקראת?? לקראת זה מלשון קריאה... כשהמים עולים לקראתי הם במילים אחרות קוראים לי... יוצא מהם קריאת מצוקה... ההלו... יש פה משימה שצריך לעשות אותה... האם אתה שומע את הקריאה? אז זהו!!! שהמים עלו... אבל לא בדיוק לקראתי... ותנחש מה היה סוף הסיפור? המים המשיכו לעלות במשך כמה ימים... הרבה אנשים היו שם שהמים עלו אבל לא לקראתם... עד... שהגיע מישוהו אחד שהוא זיהה שהמים עולים לקראתו!!! הוא לקח את הקריאה של המים לקראתו- לתשומת לבו וטיפל בבעיה...

על אותו משקל ברבקה: המים של הבאר עולים תמיד!! השאלה לקראת מי!!! כשאליעזר הגיע לארם נהריים... כולם ראו מול העיניים אורח צמא עם גמלים צמאים שבא היום אל העין... כעת לא צריך להיות גאון גדול כדי להבין שהוא והגמלים צריכים לשתות ומישוהו צריך לדאוג לזה... כעת השאלה מי יקח את המשימה הזו לקראתו??

כן... כמו להבדיל בסתימה בשירותים... המים שעולים- הם עולים לקראת מישוהו... לקראת מי שיואיל בטובו להבין את קריאת המצוקה שלהם שההלו... יש פה בעיה ותטפל בה... ולבנתיים לא נמצא מישוהו שיפרש שהקריאה הזו היא לקראתו... על אותו משקל: המים שכעת עולים מהבאר, בוקע מהם איזושהי קריאה... ההלו... לא להיות עיוורים!! אתם רואים פה אורח שעומד פה משמאל... תנו לו לשתות... אנחנו המים- עולים ואנחנו עולים בשבילו... כעת מי מוכן לשמוע את הקריאה המתבקשת הזו ולשאוב אותנו בשביל להשקות אותנו??

אבל לא!!! כולן מגיעות לשאוב... והמים עולים והבקשה הנדרשת הזו עולה... אבל לא לקראתם... הם לא לוקחות את הקריאה המתבקשת הזו לקראתם... ואז מגיע רבקה והמים כן עולים לקראתה!! היא לוקחת את הקריאה הזו לקראתה!!! היא מבינה שהמים שכעת עולים הם לא בשביל שהיא תשאב ותלך הבייתה... אלא הם עולים בשביל האורח הזה... והצורך המתבקש הזה עלה לקראתה!!!! היא שמעה את הקריאה הזו!!!

עכשיו שלא תבין!! אני לא מתעלם מהפשט... אם כתוב שהמים עלו לקראתה... כנראה שהיה פה באמת נס... הם באמת עלו לקראתה... המים עלו ורמזו לה את יכולה... תעשי את זה...

כן... לכל אחד מאיתנו יש כל מיני משימות ואתגרים בחיים שלפתע עולים וקורצים לי... כן... אתה יכול לעשות את זה... הבעיה היא שאני ממש ממש לא שש ושמח לקראתם!! בינינו... אם יגיע אליך עכשיו יהודי נזקק ואני אוכיח לך שהוא עולה לקראתך... ויש לך יכולת לעזור לו יותר מכולם... אתה תתפרגן מזה?? או... שתחפש את הדלת האחורית איך להתנער מזה ולהוכיח שלא... אני לא מבין בזה... זה לא עולה לקראתי ותתן לי בבקשה לחיות...

כן... המים עלו לקראתה והיא קיבלה את המחמאה הזו!!! לקחה את הקרדיט... לא התנערה מזה... מאמר זה מיועד עבור אנשים כמוני וכמוך שדווקא מאוד רוצים לעשות דברים טובים בכבוד שמים... אבל מחכים לאיזשהו גילוי עליון... משהו בסגנון של מים עלו לקראתה...

אז זהו שהמים שעלו לקראתה פוגש אותנו יום יום!!! רק נסתכל ימינה ושמאלה ונפגוש כל מיני משימות בעבודת ה' שאני ואתה יודעים טוב מאוד שאנחנו יכולים להועיל ויכולים לפעול... והצורך הזה מתבקש ועולה לקראתנו... זועק פה שצריך לעשות משהו... ואני הרי יודע במסתרי לבי שאני מתאים לזה... זועק שזה דבר שאני יכול לעשות אותו אם אני רק לא אתחמק... כל מה שנדרש ממני זה לא להוריד מהר מהר את המים ולחמוק באלגנטיות... ולהתנער לא קשור אלי... לא עלה לקראתי... שמישהו אחר יעשה את זה... להבין שזה כן עלה לקראתי!!! והנני...

נקודה למחשבה... בייחס למסכתות הקלות והקצרות בדף היומי...

נמצאים אנו כבר עמוק עמוק באמצע מסכת ראש השנה... אנהנו כבר בחצי השני... ובעיקר בחלק ההרבה הרבה יותר קל של המסכת!!! החצי הראשון בחלקו מאתגר ואפילו קשה... אבל כעת נכנסנו לסוגיות קלות... והאמת היא שכל התקופה הקרובה זה הולך להיות ככה... כי מיד אח"כ תענית ואח"כ מגילה... המסכתות היותר קלות שבש"ס...

בהזדמנות זו תרשה לי לדבר על תופעה כללית שישנה במסכתות הקצרות האלו ביצה ראש השנה תענית וכו'... **ובכן:** באוצר הספרים היהודי ישנו מושג שנקרא "**מרן השאגת אריה!!!**" מדובר בגאון הגאונים ששבילי הש"ס היו נהירין לו כשבילי מיץ... כל התורה כולה היתה פרושה לפניו ובהירה לו כביעתא בכותחא וידוע שהוא סיים את הש"ס אלף פעמים... אבל למרבה הפלא ובניגוד לשאר רבותינו האחרונים... כמעט כל החיבורים שהוא חיבר זה דווקא במסכתות הקטנות האלו... ספר טורי אבן על ראש השנה חגיגה ותענית... גם השו"ת שהוא חיבר רובו ככולו על הלכות ק"ש ותפילה וברכות, וסביב סדר מועד... **וזה דבר פלא!!!** כי על פי רוב גאון עולם שכל הש"ס פרוש לפניו... בדרך כלל רוב עסקו הוא בהלכות החמורות שביד א"ד במסכתות של סדר נזיקין... ואילו מרן השאג"א את עיקר חיבוריו הקדיש דווקא על המסכתות האלו... ובאמת מי שמעיין שם רואה איך שהשאגת אריה מגיע לכל דף במסכת ר"ה עם כל הש"ס... הוא מכניס את כל התורה בכל תוד"ה במגילה... הלא פלא הוא? כי מי שכבר שט בכל הש"ס כולו... יותר מתאים שיכתוב ספר על מסכת חולין וכתובות...

די ניכר שהיה כאן איזשהו מהלך!!! היה כאן גישה מסוימת בדרך הלימוד של השאגת אריה... וכאן זה כבר עניין של פרשנות וכל אחד יכול להגיד מה שהוא מבין... אבל תרשה לי לומר שתי פרשנויות משלי: **דבר ראשון:** השאגת אריה מלמד אותנו שבריא לכל אחד לתפוס מסכת אחת ולו הקצרה ביותר שזה יהיה הבית שלנו!!! ומשם... משם הוא מגיח... ולשם הוא חוזר... כלומר: זה שאני גר בחיפה זה לא אומר שלא יצאתי מעולם משערי העיר... אני נוסע למרכז וחוזר... נוסע אפילו לחו"ל וחוזר (חס ושלום...) אבל עדיין בתי בחיפה... משם אני יוצא ולשם אני חוזר... **על אותו משקל:** גם אם אתה התייר הגדול ששט בכל התורה כולה ועוקר הרים וטוחנם זו בזו בסברא... בכל זאת בריא שיהיה **מסכת ביתא!!!** שהיא הבית שלי... שמשם אני מגיח ולשם אני חוזר!!! שגם אם יהיו לי חידושים במסכת בכורות... זה בסוף יכנס למגילה שלי בבית... (אני אמצא במסכת ר"ה את הסוגיה שמזכירה בשתי שורות את עניין כבוד ולמגילה הזו אכניס את החידוש במסכת בכורות... זה סתם עצה טובה לתלמידי חכם שיש לו חידושים מפורזים בכל הש"ס... איפה הוא יכניס אותם...? בשביל זה צריך שיהיה מסכת אחת שלשם הכל מתנקז...) בקיצור: שיהיה מסכת ביתא!!! לקחת מסכת אחת, שהיא תהיה המסכת שלי... **אלא שכאן!!!** ברגע שרוצים לאמץ מסכת כזו... כאן יש כלל שאומר: תפסת מועט תפסת... עדיף לא לקחת מסכת גדולה... כי ברגע שזו מסכת מידי גדולה אז היא כבר לא בית... זה יותר עיר מאשר בית... (כמו שכולנו מכירים את ה"מעשה בחסיד אחד" שאימץ את מסכת חגיגה, ולאחר פטירתו מסכת חגיגה הופיעה לדאוג לכבודו... הייך שגם אותו חסיד אימץ דווקא את מסכת חגיגה ולא את מסכת יבמות שאחריה)

זו נקודה אחת למחשבה. שמומלץ לאמץ אותה דווקא כעת במסכתות האלו... לכה"פ להבין שלא בושה להשקיע במסכת ראש השנה ותענית ומגילה כי השאגת אריה שהיה מרא דכולא תלמודא... גם הוא ראה לנכון להשקיע את כל חיבוריו במסכתות אלו...

עד כאן נקודה אחת... אבל יש פה עוד נקודה... שלענ"ד עוד יותר נחוצה:

באגדות של מסכת מגילה יש מחלוקת מרתקת אודות אחשוורוש שעשה סעודה דווקא לאנשי שושן הבירה והוא קירב אותם יותר משאר העם... יש סוברים: שהמהלך הזה מוכיח שמלך טיפיש היה!!! כי אם כבר להשקיע... עדיף להשקיע באלו שגרים רחוק שיש חשש שימרדו בו... ואילו אנשי שושן שגרים בשכונתו... נו... זה פחות קריטי... איתם הוא עוד יסתדר... **לעומת זאת יש אומרים בדיוק ההיפך!!!** זה שהוא קירב דווקא את השכנים שלו שבשושן זה מוכיח שמלך פיקח היה... למה?? כי ככה... אם הרחוקים מחליטים למרוד... אז לכה"פ הוא מוקף בשכנים האוהדים - אנשי שושן... בקיצור: יש כאן מחלוקת איסטרטגית!!! במי יותר כדאי להשקיע?? האם ברחוקים כדי שלא ימרדו... או בקרובים שיעמדו לצידך בשעת מרד... ניתן לומר שניתן לומר על אותו משקל בייחס ללימוד התורה... נשאלת השאלה: באיזה לימוד כדאי יותר להשקיע?? האם בשושן הבירה... במצוות שאנחנו פוגשים כל יום... בק"ש ותפילה וברכות... או!!! אם כבר להשקיע... אז להשקיע בנושאים היותר רחוקים... כמו יו"ד וחושן משפט... אז מצד אחד יש מקום לטעון: שעדיף יותר ללמוד הלכות תערוכות ומליחה וריבית... למה?? כי זה הריבה הלכות וגם הלכות חמורות... ואם הם ישארו רחוקים אני עלול לשכוח אותם... לכן עדיף להשקיע בהם מאשר בהלכות ק"ש ותפילה... כי ק"ש ותפילה זה שכנים שלי... אני פוגש אותם כל יום... אני עוד אסתדר איתם... (בקיצור: לא כ"כ מהר שוכחים הלכות ברכות... ש"ס אתה נזכר בזה כל יום...) ואילו הלכות פסח ועירובין וכתובות זה יותר דחוף... וזה בדרך כלל התפיסה הרווחת... ולכן בדרך כלל עיקר עסק התורה זה בהלכות הפחות מצויות... אבל!!! כאן מגיע מרן בעל השאגת אריה ומציע את הצד השני!!! קח בחשבון שדווקא המהלך לעשות סעודה לאנשי שושן... דווקא זה מהלך של מלך פיקח... ולמה?? סוף סוף ק"ש ותפילה ותפילה זה השכנים שלי!! אותם אתה פוגש ביום יום!!! וממילא טוב שקי קרוב מאח רחוק... עדיף להשקיע בשכנים... אם תשקיע בהלכות ק"ש... זו השקעה שאתה הולך לפגוש אותה יום יום... ויש בה יתרון על הלכות מקוואות שפעם ב... פוגשים אותם...

וזה היה המהלך של השאגת אריה!!! אם כבר לחדש חידושים... בא נחדש מערכות שלמות בהלכות זכירת יציאת מצרים שזה מצוה שפוגשת אותנו פעמיים ביום... בא נעשה עסק ממסכת מגילה שיש בה יסודות שלימים דיני דברים שבקדושה ובית כנסת וקריאת התורה... ולסיים: בא נגיד את זה ככה: שאלה מאתגרת לי אליך: איזו הלכות יותר חמורות... האם הלכות פסוקי דזמרה או הלכות טריפות?? אז התשובה היא די מסובכת: תפתח הלכות טריפות ותראה כמה דיו נשפך על זה... זה ההלכות החמורות ביותר בש"ס... זה איסור והיתר... ואילו תפתח סימן נ"א באו"ח הלכות פסוד"ז... זה בקושי סימן אחד קצר... וכל הפסוד"ז ביחד... בקושי ניתן להגדיר אותו כדינא דגמ'... אבל!!! מה נעשה שהחיים חזקים מהכל... ואת הלכות טריפות יתכן וביחיים לא תפגוש הלכה למעשה... הכל יהיה בגדר דרוש וקבל שכר... ואילו את פסוד"ז אתה תפגוש יום יום יום יום!!! זה שבשו"ע זה תופס קצת מקום... זה לא ישנה את העובדה שאת המאה ברכות אני פוגש כל יום... ובשנה זה מצטבר לארבעים אלף ברכות... חבל שלא להשקיע בשושן הבירה הזה... נקודה למחשבה...

החונך הצמוד שהיה לרבקה...

ברוכים הבאים לארם נהרים... שלום לך יהודי יקר... כפי שאתה רואה... פה זה לא האזור של אברהם אבינו... כאן זה עיר נחור... כל מי שגר פה... זה סתם אנשים כאלו... כלומניקים כאלו... **אבל אל תשאל!!!** בשנה הקרובה עתידה לרדת כאן בארם נהרים - נשמה קדושה ונוראה. אחת מארבע אמהות... ותוך שלוש שנים קצרות היא אמורה להגיע לצדקות וטהרת לב ומידות טובות בקנה מידה של רבקה אמנו!!!

כעת תנסה לתת לי כיוון או תכנית איך כזו גדלות עצומה יכולה לצאת מכזה מקום??? תנסה לתת לי איזה קצה חוט איך ילדה בת שלוש אמורה לצמוח כזו צדיקה מארם נהרים... מאיפה בדיוק?? מילא יצחק אבינו... הוא בן של אברהם אבינו... חוץ מזה הוא כבר בן 40 שנה... הוא כבר אחרי עקידת יצחק... אבל אנחנו כעת מדברים על רבקה... מדובר בילדה בת שלוש שגדלה אי שם בארם נהריים... אין מסביבה שום דמות אידיאלית שיכולה להעמיד אותה כקורן אורה... וכעת תסביר לי מאיפה הילדה הקטנה הזו צומחת ונהיית פתאום רבקה אמנו... עם כל המידות הנפלאות שלה??

אז יש!!! הנה... התורה מלמדת אותנו איך עושים כזה דבר...

בשביל זה התורה מצמידה לרבקה חונך צמוד!!! בדמות של לא פחות ולא יותר לבן הארמי... **בדיוק היא!!!** זו שמעותדת להיות אשתו של יצחק... דווקא היא מקבלת אח שכל כולו צביעות ורמאות... בן אדם שהמידות הרעות שלו בלתי נסבלות לחלוטין... בדיוק היא! רחמנות עליה!!! (רק שתבין: אם יעקב אבינו שהיה גר במרחק של שלושה ימים בינו לבין לבן... הרי לבן רימה אותו מאה פעמים... אז רבקה שחיה עם לבן באותו בית!!! הוא בטח רימה אותה מאה פעמים ביום) הוא בטח לא נתן לה מנוחה אפילו רגע אחד... הוא רימה אותה ועקץ אותה ללא רחם... הריץ אותה והתעמר בה כמו שפחה וכמובן הכל עם חיוך וטוב לב וצביעות נוסח לבן שביקש לעקור את הכל... **רבש"ע: ילדה כ"כ קטנה... למה נגזר עליה להיות אחות של הפרצוף הזה???**

מה התשובה?? מה נעשה... הילדה הזו צריכה לגדול רבקה אמנו... היא צריכה לקבל מנות גדושות של אמת טהורה!! של מידות טובות!! אז מילא אם היתה גדלה בבית של אברהם... אז היא היתה מקבלת את החינוך הטהור הזה **בדרך החיובית...** אבל היות והיא גדלה בארם נהריים... ואין לה כאן את ההכנסת אורחים וספר הישר של אברהם... אז מי ילמד אותה להיות כזו טובה? כזו מושלמת?? כזו צדקנית?? אין ברירה!! אם לא בדרך החיובית!!! היא נאלצת ללמוד את זה על דרך השלילה!!! וה' מצמיד לרבקה את האדם הכי רע... הכי צבוע... הכי רמאי... הכי תכנן ושקרן ורודף בצע... והוא פשוט - סליחה על הביטוי נגעלת ממנו!!! היא לא יכולה לסבול אותו... וזה כ"כ בלתי נסבל... עד כדי כך שרבקה מרוב ריאקציה מהרמאות והאגו... היא לוקחת את ההגה הכי קיצוני לצד השני ונהיית רבקה אמנו על כל המשתמע מכך!! אליעזר מתפעל מרבקה: מי עשה אותך כזו בעלת חסד?? מי לימד אותה בשממה הזו להיות כזו צדקנית וטהורת לב??

עונה רבקה לאליעזר... חכה חכה... עוד מעט תבין... עוד מעט יבא הרבי שלי... ואז אתה תראה כמה גדול כח הרב... והנה!!! ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן... לבן מחבק את אליעזר כזה חיבוק דוב... שאליעזר מבין מהר מאוד שהוא רוצה כסף... לבן מארח את אליעזר בשיא החביבות ואליעזר מבין שהוא כבר מכין לו רעל במרק... אה... עכשיו אני מבין מאיפה צמחה רבקה... **אותה הוכחת לעבדך ליצחק!!!**

אומר הספורנו במקום: "אותה הוכחה - יסרת והורית אותה מוסר השכל באופן שתהיה ראויה לעבדך ליצחק" כתוב כאן שרבקה נהייתה ראויה ליצחק בדרך של תוכחה ויסורים... תכל"ס: כלפי מה הדברים אמורים? ואיפה זה פוגש אותנו בחיים??

על כך בעמוד 3-4 בגיליון זה...

ההלו... זה שלי! שילמתי על זה!!!

התחדש לי חידוש נפלא ונחוץ... ברצוני לשתף את כל מי שזה יכול להועיל לו... קודם אגיד את היסוד כמות שהוא... ואח"כ אסביר... ובכן:

יש תחומים מסוימים בעבודת ה' שקנויים לי **כי עבדתי עליהם!!!**

ויש דברים בעבודת ה' שדווקא לא עבדתי עליהם... **אבל שילמתי עליהם!!!**

ברגע ששילמתי על משהו... אז הוא שייך וקנוי לי גם אם לא עבדתי עליו...

סו"ס שילמתי עליו!!! זה שייך לי יותר ממקום של חושן משפט... שילמתי!!! **כלפי מה הדברים אמורים???**

משהו אישי... רק בתור דוגמא... (כבר הבאתי את הדוגמא הזו כמה פעמים... אז כבר אין לי מה להפסיד...) אני טיפוס מאוד טוב בבין אדם לחבירו!!! מעולם לא הרגתי זבוב... אף פעם לא העלתי בן אדם... כי אני טיפוס מרצה... אני צריך שכולם יהיו מרוצים ממני ולכן אני אף פעם לא אציק לבן אדם. והנה יום אחד יצא לי לדבר עם חבר שלי... אחד כזה שהוא בדיוק הפוך ממני... כולו אסרטיבי... אגרסיבי... (כל המילים הלוועזיות ביחד...) **ואמר לי בגילוי לב:** איזה מידות נפלאות יש לך... איזה זהירות בכבוד חברך... בחיים שלי לא ראיתי אותך מתעלל מילולית באף אחד... תמיד מפרגן... גם אם יש נאקאץ אחד שלמד איתך חברותא ואתה לא יודע איך להתפטר ממנו... אני במקומך הייתי חותך ללא רחם ומסביר לו בטוב טעם מה הוא שווה וגומר איתו... ואילו אתה בחיים לא תעשה את זה... אתה תעשה שמיניות באוויר ותסביר לו שאתה פה הבעיית... והסיבה שאתה לא יכול להמשיך... כי הוא כ"כ כשרוני ואתה לא יורד לסוף דעתו... בקיצור: אומר לי אותו אחד: אני מקנא בך!!! מקנא בזכויות שלך!!!

אז בשעתו... כשהוא אמר לי את זה... דמעות עמדו לי בעיניים... אמרתי לו: רוצה שאני אגלה לך סוד?? אתה טוען שאתה מקנא בי??

אז תתפלא לשמוע **שאני הרבה הרבה יותר מקנא בך!!!**

ולמה?? כי זה שאני כזה מושלם בבין אדם לחבירו... זה נטו נטו חולשה!!! אין פה שום שום גדלות נפש מצדי... אני פשוט טיפוס מרצה... לא יודע לעמוד על שלי ולא יודע להעמיד אנשים במקום... וכשאני נתקע עם משהו... אני יכול להתקשקש איתו 21 שנים כמו יעקב עם לבן... וכשאני רואה אותך איך אתה סוגר חשבונות עם אנשים... הלב שלי יוצא מקנאה... הלוואי עלי... מי יתן לי את העור פיל שלך... גם אני חולם יום אחד להצליח להגיד את המילה: **שתוק!!! לך מפה! אתה מפריע!** אבל זה לא יוצא לי מפה... ומילא זה היה נובע מצדקות ומענוותנות יתירה כהלל בשעתו... אבל לא... זה סתם חולשה ורפיסות...

אז אני גם חלש אופי... וגם אין פה אפילו מידות טובות... אני לא הולך לקבל על זה שום שחר... אז ממש אל תקנא בי... תשמח בחלקך...

עד כאן מה שעניתי לו- פעם!! אז זהו!!! שעל זה באתי. רצייתי לומר שחזרתי בי מהגישה הזו! ולמה??

כעת נחזור למשפטים שהוזכרו מקודם
יש תחומים בעבודת ה' ששייכים לי **כי עבדתי עליהם!!!**

ויש דברים בעבודת ה' שדווקא לא עבדתי עליהם... **אבל שילמתי עליהם!!!**

ברגע ששילמתי על משהו... אז הוא שייך לי גם אם לא עבדתי עליו...

אם יש לי כזה אופי רגיש ומרצה שכ"כ טוב בבין אדם לחבירו... נכון **שלא עבדתי על זה!!!** נכון שזה בסה"כ תכונה או אפילו חולשה שנולדתי איתה... **אבל אני משלם על זה!!!** אוהו משלם על זה... משלם על זה

ביוקר... והיות ואני משלם על זה... אז זה שלי גם אם לא עבדתי על זה... אני משלם יום יום על האופי שלי... מי כמוני וכמוך בעלי האופי המרצה והמתוק...

מי כמוני יודעים איזה מחיר אנחנו צריכים לשלם על האופי הזה... **אם אנחנו משלמים אז זה שייך לנו!!!** יש לנו שחר על זה למרות שלא עבדנו על זה... זה סוג אחר של קניין!!! אמנם לא קניין של עמל ויגיעה... אלא קניין של תשלום!! עובדה שאנחנו משלמים על זה...

(אגב: הדוגמא הכי מזעזעת ליסוד הזה... זה השואה!!! בשואה היו יהודים צדיקים שעמדו בניסיון של ההסתרת פנים וקידשו את ה' ובזכות זה זכו לעולם הבא... אבל מקובלנו שגם היהודים החילונים שנעקדו בעל כרחם גם הם זוכים להגיע לעולם הבא... ולמה?? כי סו"ס הם שילמו! הם שילמו על עצם היותם יהודים... הם שילמו על זה במחיר חייהם!! אם אתה משלם... אז גם אם זה לא מגיע ממדרגה שקנית יש לך זכות בזה... ויש עוד דוגמא הרבה יותר פשוטה!! הורים לילדים... להורים יש זכות בכל המעשים טובים של הילדים שלהם... למה?? בגלל שהם חינכו אותם? לא דווקא!! גם אבא רשע... בנו הצדיק מוריש אותו גן עדן... למה?? כי אבא שלו שילם עליה!! שילם בצער גידול בניו שלו ודו"ק...)

אתה קולט מה אמרתי פה?? אתה קולט איזה מסמך עוצמתי טמון כאן (במידה ואני צודק... כנראה??)

המשמעות היא: שהמשימה שנדרשת מאיתנו בעבודת ה' מתחלקת לשני חלקים שונים... יש חלקים בעבודת ה' שנדרש ממני לעבוד... לעמוד ולהגיע למדרגה הזו... ואילו יש חלקים בעבודת ה' שאני דווקא לא צריך לעבוד כדי להגיע לזה... אדרבה... יש לי את זה בטבע... אה... אם זה בטבע שלי... אז למה מגיע לי שחר על זה??

כי אני משלם על זה!!! כלומר: בייחס לחלק הזה בעבודת ה'... העבודה שנדרשת ממני זה לא כ"כ להגיע לזה... כי אני כבר אווז שם... כל מה שנדרש ממני... זה להיות שלם עם המחיר שצריך לשלם בשביל זה...

בא נגיד את זה ככה: ה' עשה לנו הנחה... במקום שיהיה לי המון המון מה לעבוד בעבודת ה'... ולך תדע... אולי אני לא אגיע לכולם... בשביל זה ה' פיצל את העבודה... **יש דברים שאני צריך באמת לעבוד עליהם!** ויש דברים שאני רק **צריך לשלם עליהם!!** לי לדוגמא... יש רשימה ארוכה של דברים בעבודת ה' שאני צריך לעבוד כדי להגיע אליהם. וכשאני אצליח אני אעדכן... בנתיים אני ממש בראשית הדרך...

אבל!!! ה' ריחם עלי... וסו"ס רצה ה' לזכות את ישראל... וא"א לגמרי "לבנות" עלי... ולכן ה' שיריין אותי... ובשביל זה יש חלקים בעבודת ה' שה' העמיד אותי מול עובדה!!! אני עשיתי אותך טוב בזה מצד עצם טבעך!!! רק מה?

היות וזה הטבע שלך ולא עבדת על זה... אז אתה תצטרך לשלם על זה!!! יש כאן עיסקת חבילה... ועל כל החבילה מסביב אתה תשלם...

אני קצת תמים!!! יש לי ישרות בטבע... הייתי ממזה רוצה להיות קומבינטור... אבל אני פשוט לא מצליח בזה... זה לא הולך לי... ניסיתי כמה פעמים לעשות פיליטטיק ותוך רגע עלו עלי... אז בזכות זה שאני כזה... אני ישר בדיני ממונות!! אפילו אם אני רוצה לגנוב אני לא מצליח... אבל!!! לישרות הזו יש מחיר... יש לפעמים נצלנים שעושים עלי קופה... עושים ממני צימע'ס... ובמקום לקחת ללב אני צריך פשוט לדעת שזה התשלום!! זה המחיר שצריך לשלם על החבילה הזו שמזכה אותי.

בקיצור: ברגע שהבנתי את זה... פתאום התחלתי לקבל את החולשות שלי... אני פתאום פוגש את עצמי בכל מיני סיטואציות מעצבנות... שאתה מכיר את זה... שאתה פוגש את החולשה שלך... איך שהיא שוב ושוב דופקת אותך בכל מיני מקומות (כל אחד והחולשה שלו) ופעם זה הציק לי... והיום אני פתאום קולט... שלא!!! אני כעת משלם!!!

החולשות האלו הם חלק מהעבודת ה' שלי!! כי כאן אני משלם על זה!!!

בדיוק כמו שכשאני מתאמץ מאוד בלימוד התורה ובשמירת עיניים וקדושה... אני מרגיש התעלות... למה?? כי אני מבין שיש מדרגה מסוימת בעבודת ה' שבשביל להגיע אליה צריך להתמסר ולפום צערא אגרא... **אם ככה אז על אותו משקל:** יש לי תכונות שאני לא צריך להגיע אליהם כי אני כבר אווז שם!!! רק כן צריך לשלם עליהם מחיר... והמחיר שאני משלם... זה הלפום צערא אגרא שלי...

כלומר: איפה אני מקבל שחר על הישרות שלי בדיני ממונות?? לא כשאני ישר בדיני ממונות... אלא כשעוד מישהו עשה עלי "סיבוב" וניצל את הטוב לב שלי...

בקיצור: החולשות שלנו זה לא דפקט!! **זה פשוט תשלום!!!**

תחשוב על היסוד הזה!!! אני חושב שזה אמיתי אמיתי ויכול לעשות לנו סדר חשוב בחיים ולשים את החולשות שלנו במגירה הנכונה שלהם!!!

זה אולי הפשט במדרש שאומר: **עתידה בת קול להיות מפוצצת בראש ההרים ואומרת: מי שפעל עם קל יבא ויטול שכו, שנאמר: כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל קל", ולא הבנתי: מה פירוש "מי שפעל עם קל"?? מה זה הפעולה הזו??**

אז אולי אפשר לומר על דרך ההרגש: מי שהפעלה שלו עם קל יבא ויטול שחר על **ההפעלה** שלו!!! לדוגמא: לפעמים אני מרגיש עמוק בתוך הלב שלא

הרבה זכויות... אבל כעת זה בעיקר **זכיונות**... זה בעיקר המחיר שהיא שילמה ואתה משלם במקום שלך ובנתונים הסיבבתיים שלך...

מכאן יצא לי היסוד הזה... כשאתה מחפש זכויות אצל בני אדם או יותר נכון בעיקר אצל עצמך... לא תמיד צריך **זכויות**! לפעמים זה בעיקר עניין של **זכיונות**! יתכן שדווקא אין לך הרבה זכויות... בפרט אם אתה מתעקש להרגיש כעת לא שווה ושאינן לך זכויות... אין בעיה... אני איתך!!!
אבל רגע... אתה מסכים איתי שאתה ירא שמים... ואתה מקפיד קלה כבחמורה... ואתה יושב ועוסק בתורה... ואתה עושה מצוות וחסידים...

נו... תנחש מה הוא עונה לי?? מה התגובה הצפויה של אותו אחד??

הוי... באמת... זה שאני ירא שמים זה בגלל שאין לי אומץ לעשות מה שמתחשק לי... זה שאני יושב ולומד זה בגלל שאני מרובע ורגיל לסדר יום מסוים... וזה שאני כזה מתמיד כי אני סתם שקט ואין לי מה לדבר עם אנשים... זה שאני נחמד לאחרים כי אני לא יודע לחתוך אנשים...

בקיצור: הוא מוכיח לי באותות ומופתים שגם אם הוא צדיק ועובד ה' אין פה שום זכויות מיוחדות... אלא סתם אוסף של חולשות...

ומה אני עונה לו?? אתה צודק! אין איתך... אני

מסכים איתך שזה שאתה ירא שמים זה בגלל שאין לך אומץ... אבל תכל'ס... איזה מחיר אתה משלם על האופי הזה עצמו שאין לך אומץ ואתה מפחד מהצל של עצמך?? נכון אתה משלם על זה טבין ותקילין?? אם כן, אז זו **הזכיונות** שלך!! היראת שמים קנויה לך במחיר מלא וממילא אתה מקבל עליה שכר... נכון שאתה מתמיד בגלל שאתה סתם שקט... אבל סליחה על השאלה: כמה מחיר שילמת על האופי השקט שלך?? אוהו... כמה סבלת בשבילך?? נו... אז אם שלמת- קניית... אתה מקבל שכר על הזכיונות שלך!! על האופי השקט שהוא מפעיל אותך ומביא אותך להתמדה... הבנת את הנקודה?? כשאנחנו מחפשים את המעלות של עצמנו... אנחנו נוטים להתחיל את החיפוש מהאמצע... מהבית מדרש... מהבית כנסת... מהמצוות ומעשים טובים... **אבל לא!!! לא משם מתחילים לחפש**... תתחיל מההפעלה!!! מה פעל קל... סו"ס בשביל להפעיל אותך ולהביא אותך לבית המדרש... בשביל זה ה' הפעיל בך תכונות מסוימות שאתה משלם עליהם מחיר! אם זו האופי התחרותי שלך... או הטיפוס הפרפקציוניסט שלך... ששם אתה משלם את המחיר!!! ואם תקבל את האופי הזה שלך... ותבין שבזה אתה **פועל** עם קל... בזה שאתה כזה... אתה מאפשר לה' להפעיל אותך ולהביא אותך ליעוד היחודי שלך... ואם ככה... כל פעם שהאופי הזה משגע אותך סתם ככה בחיים... תדע שגם כאן אתה פועל עם קל!!!

מה שבטוח: בתור תזכורת: עתידה בת קול שתפוצץ בראש ההרים ואומרת: מי שפעל עם קל יבא ויטול שכרו... כל פעם שאתה הולך להתפוצץ מהאופי המעצבן שלך... תזכור שבמקביל יש בת קול שמתפוצצת יחד איתך ואומרת לך: **תשמח!!! אתה פועל עם קל!!!**

הזה... זה בעקבות השאלה בפרשת שבוע שהוזכרה בפתח הגיליון... אנחנו פוגשים בפרשת השבוע את רבקה אמנו!! מדובר בילדה קטנה... שכבר בגיל שלוש היא אוחזת בשיעור קומה של "אותה הוכחת לעבדך ליצחק..."

ובפתח הגיליון נשאלה השאלה: מאיפה?? מאיפה זה הגיע אליה??

והבאתי שם את הספורנו שעונה על השאלה הזו במשפט אחד נוקב אותה הוכחת לעבדך ליצחק... אומר הספורנו: **ישרת והורית אותה מוכר השכל באופן שתהיה ראויה לעבדך ליצחק!!!**

הספורנו אומר במילים אחרות: אין הכי נמי... זה לא בטוח שזה עניין של **זכויות**!! אלא זה עניין של הכשרה!! ה' הכשיר אותה בדרך של תוכחה ויסורים להיות ראויה ליצחק... כלומר: נכון לפרשה הזו יש לנו עסק עם ילדה קטנה ששמה רבקה!!! זו הקטנה גדולה תהיה... היא עוד תעלה ותתעלה ותרכוש מדרגות מאוד גבוהות בעבודת ה' של הליגע רבקה אמנו שאין לנו שום השגה בגדלותה... אבל כעת!!! בשלב זה... שהיא עדיין ילדה כ"כ קטנה... מה כעת **זכות** של הילדה הקטנה הזו להגיע כ"כ מהר במדרגה הכי גבוהה של "אותה הוכחת לעבדך ליצחק"?

נו... מה התשובה?? הייתי מגדיר את זה כך:

יש זכות!!! ויש זכיונות!!!

כשמדובר **בזכויות**... נו... ילדה קטנה לא תמיד יכולה לצבור כ"כ הרבה זכויות... סו"ס היא ילדה קטנה... אבל **זכיונות?? זכיונות** גם ילדה קטנה יכולה לרכוש!!! כי זכיונות זה לא דווקא זכויות... **זכיונות** זה עניין של תשלום... של מחיר... מי שמשלם את המחיר יכול לזכות במניה!!! ורבקה שילמה מחיר מלא של תוכחה ויסורים על החונן הצמוד שה' הצמיד לה את האובייקט לבן... לרבקה יש **זכיונות גמורה** במידות הנפלאות שלה כי היא שילמה על זה מחיר מלא!!! היא הגיעה לזה בדרך הכי קשה...

היה לי פעם שיחה עם בחור שעבר ילדות מאוד קשה... ותוך כדי השיחה אמרתי לו: אני מתפעל מהבגרות שלך... אתה מסתכל על החיים במבט כזה מרומם כמו אדם מבוגר בעל מדרגה... ענה לי אותו בחור: אה... אל תתלהב... זה לא שאני באמת בוגר ורציני... אני בסה"כ עברתי ילדות כזו קשה... זה עשה אותי בוגר בטרם עת... אמרתי לו: על זה גופא אני מדבר!!! לא חשבתי לרגע שיש לך **זכויות** גדולות שלכן זכיתי להיות כזה בוגר לחיים... לא!! זה באמת לא עניין של **זכויות**!! אבל מאי? **זכיונות**... סו"ס עברת ילדות קשה... סו"ס היו לך הורים לא קלים. אחים מאתגרים... אז שילמת מחיר יקר על זה שנהיית בוגר בטרם עת... אם שלמת... אז זו הזכיונות שלך!!! זה כן שייך לך... וכל הכבוד לך...

(ואם ככה... המשפט הבא שהתבקש זה שתדע להעריך את מה שעברת... תדע שכל מה שיש לך מגיע משם... אם תבין את זה... יהיה לך יותר כח להמשיך להתמודד עם זה כי תדע שזה המחיר שאתה משלם על מה שאתה...)

כן... רבקה אמנו מקבלת את כל השבח והתהילה... על מה?? על הילדות העשוקה שהיא עברה... **שהפעילה** אותה והביאה אותה בעל כרחא לשיעור קומה של אותה הוכחת לעבדך ליצחק!!! אל דאגה... עוד יהיו לה

מגיע לו שום שכר בשמים על זה שאני כותב את "אז נדברו..." כי מי כמוני יודע שהכתיבה של העלון בשבילי זה תרפיה... אני פורק את כל העצבים שלי על העלון הזה... אני חייב את זה וזה הכדור היחיד שמצליח להרגיע אותי... נו... אז בנינו... מגיע לי שכר על זה?? **מה התשובה??** נכון... באמת לא מגיע על שכר על כתיבת העלון... **אבל מגיע לי שכר על העצבים!!!** סו"ס הרבש"ע שלח לי את העצבים האלו בשביל **להפעיל** אותי ולהביא אותי לכתוב את העלון הזה... אז אני משלם על זה בעצבים שלי!! בעסקת חבילה הכללית של כל האופי הזה שצריך להיות דווקא כזה כדי להפעיל ולהביא אותי לכתובה הזו.

כלומר: פעם הייתי מנסה לחפש מתחת הריצפה... למצא איזה טהרת לב או איזה עמידה בניסיון סביב כתיבת העלון הזה... בשביל להרגיש שיש לי שייכות לזיכוי הרבים שיש כאן... (מילא המפיצים הקירים... מעשיהם רק לש"ש וצדקתם עומדת לעד אבל איפה אני פה בסיפור) ומאוד התקשיתי למצא!! עד שקלטתי שאין צורך!!! היא גופא... האופי הזה!! העצבים האלו שהפעילו אותי לכתוב את העלון הזה... **הם הם התשלום!!!** אין צורך לחפש מתחת הריצפה... הכתובת רשומה על הקיר!! במקום לחפש מתחת הריצפה... הגיע הזמן להתחיל לקבל באהבה את שכבות התסכולים ואת הדחפים הלא ברורים שמפעילים אותי לשליחות הזו...

להבין שאם יש לי שכר על מה שאני עושה... זה מה שאני **פועל** עם קל!!! מה **שמפעיל** אותי ומביא אותי כמעט בעל כרחי לעשות רצון ה'...

(בקיצור: גם **הפעלה** תהיה עם קל... גם בתכונות שבהם ה' **מפעיל** אותך... גם שם תפגוש את ה'!! תבין שגם שם אתה עובד ה'!! לא רק בעבודת ה' אלא גם בתכונות שבהם ה' מפעיל אותך ליעוד והשליחות שלך בעבודת ה'... זה נקרא לפעול עם קל...)

עד כאן הייתי אני על שולחן הניתוחים... כעת קח את עצמך ותנסה לנתח את המחירים שאתה משלם על עצם האופי שלך שהוא זה **שמפעיל** אותך לעבודת ה'... לדוגמא: יש כאלו שמפריע להם שהם כאלו מקובעים... מרובעים... ולא מסוגלים לסבול חוסר שגרה... אוף... למה אני כזה מרובע?? למה אני לא זורם? למה אני לא יכול לסבול חוסר שגרה??

ואני עונה לך: מה אתה רוצה? הרי אם תהיה כמוני... אתה אף פעם לא תוכל להיות מתמיד... אם תהיה ציפור דרוור כמו כל ההיפראקטיבים אתה תלמד 10% ממה שאתה לומד... ומה נעשה שה' יעד אותך שאתה כן תהיה מתמיד!! כן תהיה נר המערבי!! נר תמיד!!! וה' **מפעיל** אותך ומביא אותך למקום הזה דווקא באמצעות האופי היציב שמשותק לשגרה מתמדת. והתשלום והמחיר שאתה משלם על ההפעלה הזו... זה הימים הלא שגרתיים שאתה שונא אותם... פה אתה משלם!! תהיה עם ה' לא רק בשגרה שבה אתה לומד... תהיה איתו גם בימים המעצבנים של החוסר שגרה שבהם אתה משלם את המחיר על ההפעלה שלך... תפעל עם קל!!! גם ההפעלה שלך זה עבודת ה'...

הסיבה שהתעוררתי לכתוב על זה דווקא בשבוע

חודש חשוון!!! חג העצלים והדחינים...

כן... מי שחשב שחודש מרחשוון הוא חודש שקט בבית המקדש... אז זה לא מדויק!!! לצערנו עצלים יש הרבה וכל חיי הדמים הערכים החרמי וההקדשות חטאות ואשמות עולות ושלמים צדקות ומעשרות בכור מעשר ושלמי פסח לקט שכחה ופאה... כל הרשימה הארוכה הזו... כיוון שעבר עליו ג' רגלים ולא הביא עובר בבל תאחר!!! ורמא מחדש לנו: שמכאן ואילך כל יום ויום הוא עובר בבל תאחר!!! כל יום עובר בלאו!!! אתה יודע מה זה כל יום לעבור בלאו?? זה... זה לא נחמד... בפרט כשמדובר בחודש מרחשוון... שיו"כ הבא זה רק בעוד אחד עשר... למי יש כח כבר עכשיו להתחיל לסחוב לאוין שתשובה תולה ויו"כ מכפר... בקיצור: רק מתחיל חודש חשוון... ואתה מתחיל לראות כל מיני פרצופים מנומנים מתחילים לגרום רגלים לכיוון ירושלים... כל הדחינים למיניהם... כל אנשי הרגע האחרון... כמובן שיש כאלו שעדיין נשארים בבית כי עדיין יש להם זמן (עכ"פ לפי ת"ק ש' רגלים שלא סדקו)... אז אם הקדשתי לפני שבועות יש לי עוד זמן)

תוק תוק תוק... שליח בית דין דופק בדלת... זה הבית של פייביש וגברת רוחה?? כן... ובכן: ר' פייביש... רשום אצלנו ברשימות של בית דין שמגיע לכם מזל טוב... נולד לכם בת בשנה האחרונה!! זה נכון?? כן... ברוך ה'. אבל!!! עדיין לא קבלנו אישור מלשכת המקדש שהקרבנות קרוב יולדת...

אה... כן... נכון... עדיין לא הקרבנו קרבן יולדת... תבין: לא הגענו לזה... אנחנו פשוט סוג של אנשים של הרגע האחרון... אבל היה כל מיני פשלות... ברגע האחרון הפסדנו פסח ראשון... ואח"כ גם פסח שני... בקיצור: אין כאן המקום להאריך... אני מקווה שאתה כבר קולט את הנפשות הפועלות ומבין איך העניינים פה מתגלגלים... עכ"פ נס שלכה"פ חייבי חטאות ואשמות לא צריך למשכן אותם!!! כי מידועינו הדחין "זכה" בשנה האחרונה להקריב כמה וכמה חטאות... אם זה על קרבן פסח שפעמיים הוא הפסיד ברגע האחרון... ואם זה השבתות הקצרות שזיכו אותו בכמה אשמות תלוים פלוס חטאת אחת קבועה... אז לכה"פ על זה בית דין לא אחראים!!! כי חזקה על אדם שחייב חטאת או אשם תלוי שהוא לא דוחה את זה כי הוא חושש מפורענות שלא תבא עליו... ולכן כשפייביש מגיע בוקר אחד בהיר לביהמ"ק בשעה יותר מידי מוקדמת בבוקר... ניתן להעריך שככל הנראה הוא לא בא להקריב קרבן תודה... הוא ככל הנראה עסוק בכיבי שריפות... עוד איזה חטאת שהוא התחייב בגלל שהוא לא למד לקח... **ובאמת הלי שכבר הספיק להכיר אותו שאל אותו:** נו... ר' פייביש... אם אתה כבר כאן... אולי תקריב קרבן יולדת... הרי לפי הרשימות שהגיעו אלינו מהסנהדרין כ"ג שבועי שלכם אתה עדיין לא הקרבת קרבן יולדת?? אבל פייביש מסרב באדיבות... עזוב... לא עכשיו... אין לי עכשיו מוחיין לקרבן יולדת... בשביל קרבן יולדת אני צריך להגיע בישוב הדעת... ואני עכשיו באמצע תענית על הדדונו כרת ושגגתו חטאת שלי... (ס"ט לשון הגמ' כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים... שמעתי שבעלים מתכפרים מקבל להכניס אוכלים... לומר שהבעלים לא אוכלים אלא צמים... אני מחפש מקור לזה) כן... פייביש הוא מהסוג הזה שדוחה כל מיני דברים בעבודת ה' כי אין לו עדיין מוחיין... נו נו... תירוץ מוכר של דחיניים... ותכל"ס... שליח בית דין כעת דופק בדלת ומבקש משכון!!! ס"ט חייבי עולות ושלמים ממשכנים אותם... תביאו משכון... וכשתקריבו קרבן יולדת ותחזרו לכאן עם אישור ותוכלו לקבל את זה בחזרה... **אבל רגע רגע... חוץ מזה... ברשימות שלנו כתוב עוד משהו!!!!** כתוב שגם לפני שנה וחצי נולד לכם בן... זה נכון?? כן... צועק מוישי בן השנה וחצי... עוד מעט אני בן שנתיים... אה... אז זהו!! שגם עליו עדיין לא נתתם קרבן יולדת... וכבר לפני שנה הגעתי לכאן!!! וכבר משכנתי אתכם... לקחתי מכאן סיר לחץ בתור משכון!!! והסיר הזה יושב במחסן של ב"ד שנה שלימה... (יש לדון משום לא יחבול ריחיים ורכב) אז כעת תביאו עוד משכון...

נו נו... נאנח השליח בית דין בעודו יוצא מהבית... אני כבר רואה את עצמי מגיע לכאן גם שנה הבאה לקחת עוד משכון על הילד הבא... אבל מה שבטוח... יוסף ה' עליכם ככל אלף פעמים ויברך אתכם...

אגב: בתור גילוי נאות אנו מוכרזים לציין שבסוף גברת רוחה הפתיעה ולאחר שבועיים היא הפיעה עם אישור מטעם לשכת הגזית שאכן היא הגיעה והניחה את הסכום הנקוב עבור שתי קרבנות יולדת בשופר של קניי חובה... פלוס עוד שני קניי נדבה על לאו הניתק לעשה דבל תאחר ויש לדון בזה ואכמ"ל... עכ"פ הלי שעתה שם נתן לה קבלה שהיא אכן הקריבה קרבן יולדת שהרי אין ב"ד מתעצלין בו... ועוד באותו יום ששי היא וכתה לבלב בסיר לחץ האבוד שחזר לאחר שבועיו הואילו בטובם לבא להתכפר ולאכול בקדשים...

וכמובן!! מטבע הדברים... ברגע שיש לנו עסק עם דחיניים... אז בדרך כלל זה גם עובד עם לחץ!!! תנחש מי?? כי הדחיניים הם בדרך כלל מגיעים בשניה האחרונה!!! בדקה התשעים ותשע!!! לדוגמא: הגיע פה פתאום איזה כהן אחד... (דווקא הוא לא ממסמרת בילה ששוהה לבא...) הוא הגיע לכאן יום אחד אחרי צהריים... חצי שעה בדיוק לפני שהקריבו תמיד של בין הערביים... הוא מגיע בריצה עם איזה איל גדול על הכתפיים כולו מתנשם ומתנשף... מה יש?? תקריבו לי אותו- כולו צועק בחוסר נשימה... בבקשה... תקריבו לי אותו מהר מהר לפני תמיד של בין הערביים... מה יש?? מה קרה?? מה הלחץ?? תבינו... לפני קצת יותר מתשעה חודשים בא אלי ישראל אחד ונתן לי את הבכור התמים הזה... (כדין ג' חדשים שהבכור צריך להתעבב אצל הבעלים עד שהוא נותן לכהן) ואי הבכור היה שעפסאלה קטן... והייתי צריך להעלות אותו לירושלים... אבל כל הזמן דחיתי... (כי אני בשיטת ר"ש שצריך ג' רגלים סדקו וחג המצות תחילה מסילא עדיין לא עברו עלי דינא דג' רגלים) אבל פתאום נזכרתי שבדיוק היום בערב יש לבכור הזה יום הולדת של שנה -- שמונה ימים!! שמהיום זהה ואילך חלה שנה בדיוק מאז שהוא נראה להרצאה- לקרבן... וא"כ מהיום ואילך אני עובר בבל תאחר... (עכ"פ אליבא דר"ש כיון שעבר עליו שנה בלא רגלים)... אני מתחנן... תקריבו לי אותו רגע לפני שאני עובר בבל תאחר... טוב... התאמצנו בשבילו... ביקשנו מאנשים שכבר מחכים בתור שיתחשבו בו ואנחנו נקריב להם מחר... ס"ט יש פה אחד שעוד רגע עובר בבל תאחר... אבל בינינו... אתה בטוח שהיה צריך לוותר לו? אני לא בטוח... איפה היית עד היום?? איך הגעת בדיוק בשניה האחרונה?? איך הצלחת לדייק עד כדי כך... לא שניה אחת אח"כ ולא שתי שניות לפני כן?? האם בכאלו אנשים צריך להתחשב?? כנראה שכן... ס"ט ישראל רחמיים...

ומה אתה חושב... גם אליבא שלנו... החקלאי גיבור הכח... גם הוא קיבל נקישת בדלת מבית דין... כן... הוא גר בארץ כבול שכולם שם עשירים מופלגים ואין שם עניים... וכשהוא קוצר את השדה ומפריש לקט שכחה ופאה אף עני לא מגיע ללקוט... ולכן הוא לוקח את הפאה לצמצו (כדי שלא ישאר סתם לעורבים) והוא מתחייב את המחיר שלה לקופת העניים... ותכל"ס... בב"ד רשום שעדיין הוא לא שילם... הוא בשמחה רבה שילם והתנצל שהוא היה מאוד עסוק בשביתת השדה ובהוצאת כלי המחרישה ובדיו המותר בימים אלו ואכ"מ... וכמובן שבהזדמנות זו לא נשכח ולא נסלח את ידידו ר' שמריה... בעל הפרדס זיתים מבקעת בית נטופה שאין זריז במצוות גדול ממנו!!! ולמרב האבסורד גם הוא נצפה בימים אלו יחד עם כל העצלים בדרכו לבית המקדש... הרגעים מסוימים כשאתה רואה אותו הוא נראה די מוזר בנוף... כי הוא לא מתאים לאוירה של השלעפערס... ואילו הוא ממש לא... לכן והייתם נקיים!!! חשוב להבהיר: שלא תתבלבל לרגע... ר' שמריה לא שייך ל"חבורה המאושרת" הזו... לר' שמריה יש פשוט פרדס של זיתים שהתארך של מסיקת זיתים הוא מאוחר!! הזיתים ראוים למסיקה רק בחודש חשוון כסליו וזו הסיבה היחידה למה הוא מתאחר... אז נא לא לעררב בינו לבין כל העצלים שהגיעו לכאן למקדש...

כמה הבהרות מהנכתב בשבוע

שעבר...

שבוע שעבר נכתב כאן מאמר בעניין להקשיב לשני... שיש אנשים שיש להם קשיים... והם לא צריכים שתעזור להם בפתרונות... הם בעיקר צריכים שתקשיב להם ותתן להם כח... למרבה האבסורד שכחתי להזכיר שהאיש האלמוני הזה שהחיים שלו לא קלים... זה בדרך כלל אשה!!! כלומר: זה אחד המאפיינים הכמעט מוחלטים של אשה שיש לה כח סבל אדיר... אבל היא צריכה הקשבה ותמיכה... וזה אחד מהשינויי תפיסה שהכי קשה לגבר להפנים!! הוא מצידו מצטייד עם ארון תרופות בבית... וכל פעם שכואב למישהו הראש... הוא מוציא את האקדח ויורה כדורים לכל עבר... והגברת בכלל לא ביקשה את הפתרון הזה... היא בסה"כ חיפשה הקשבה... (וכמובן שיש גם גברים עם המאפיינים האלו... אבל המאפיין הזה הוא בעיקר קיים אצל אשה) אם ההארה הזו תהסוך לזוג שנה ראשונה... (וגם אחר) חודש או חודשיים של טלפון שבור עד שיבינו את זה... והיה זה שכרי... עכ"פ בכל דבר צריך היגיון!!! אם יבא אליך מחר מישהו מבוהל עד עמקי נשמתו... מה יש?? קבלתי תשובה חיובית לקורונה!! והוא מצידו בטוח שעוד שניה הוא מת... ובדיוק אתה קראת באז נדברו שלא צריך לתת פתרונות ולא להרגיע... אלא רק להקשיב ולהכיל... ואתה תחליט להקשיב לו ותגידי לו... אוה... אתה צודק... זה באמת נורא ואיום... אתה באמת צריך להגידי וידוי... תהא נשמתך צרורה בצרור החיים... עליך השלום...

אתה מבין לכו שבכוו סיטואציה צריך כן להרגיע וכן להגידי עזוב... שטויות... שום דבר... לא מרגישים כלום... בקיצור: לפעמים דווקא ההפקעה והכלום ושום דבר... זה מה שצריך לשמוע... תכל"ס... בסופו של דבר הכל עניין של היגיון!!! וכאן צריך אונים ורגישות... לפעמים אתה שומע בן אדם שמוזמן הקשה והכלה... לפעמים אתה שומע קול דואג שמוזמן הרגע ופתרון... תן לחכם ויחכם עוד...

ואם עסקנו בהבהרות משבוע שעבר... אז עוד הבהרה אחת:

במדור הלכה בקרוב ממש למעשה היו הרבה שטענו שניתן יותר מידי גיבוי לר' שמואל בעל הבית שנטמן והתחבא מפני שלוימלה שרצה ברגע האחרון לפדות את הבית בעיר חומה... ואני מודה!!! באמת נכשלת בהטיית הדין... פשוט ר' שמואל היה צורבא מרבנן ושלוימלה קצת קומביניטור וזה גרם לי להיות לצידי של הקונה... ותכל"ס... כל זמן שבן אדם רוצה לפדות את הבית שלו בעיר חומה בתוך שנים עשר חודש יש לו גיבוי מלא מהתורה ואין שום סיבה שאני אכעס עליו על זה ואנסה למנוע את זה!!! (אגב: זה שהתורה מתירה... זה לא סתירה שיש גם עניין של התנהגות... מסתמא זה לא יפה להופיע כיום האחרון ולשבור את הכלים... זה בדיוק כמו שע"פ תורה בעל יבול לרוץ אחרי הגט ולומר: גט שנתתי לך בטל הוא... וזה שיה מותר זה לא סתירה שיש פה בן אדם שסתם מחפש לעשות בלגן ולטרפד מהלכים ברגע האחרון...) אבל!!! אני כן חושב שגם אין כאן מצוה... אל תשכח שבית מושב עיר חומה זה לא שדה אחוזה... בשדה אחוזה יש מצוה לפדות... ואילו בית מושב עיר חומה זה נטו נדל"ן... (מה אתה חושב... גם המוכר בעצמו קנה את הבית הזה ממישהו שמכר לו ולא חזר בו בסוף שנים עשר חודש... ואולי גם הוא בעצמו התחבא) כך שגם אם מותר למוכר לפדות כל שנים עשר חודש... באותה מידה מותר לי להיות המתווך או הידיד של הקונה ולעזור לו לסיים את המסקה... בקיצור: זו מוחלקת עסקים לכל דבר...

פרשת חיי שרה

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

שבת כד' חשוון התשפ"ב

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
17:37	18:27	19:04
17:34	18:24	19:00
17:35	18:225	19:01
17:37	18:27	19:04

י-ם
ת"א
חיפה
ב"ש

כל הזכויות שמורות

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעל דהאן נ"י 050-4194600

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל
לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

מי האיש החפץ חיים...

"לעולם ירבה אדם בשתיקה ולא ידבר אלא בדברי חכמה, או בדברים שצריך להם לחיי גופו. אפילו **בצרכי גוף לא ירבה** אדם דברים. ועל זה צוו חכמים ואמרו "כל המרבה דברים מביא חטא".

ואמרו: "לא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה" כך בדיוק נהג רבי **משה לוי** זצ"ל והיה מקפיד מאד על דיבורו, וכשלא צריך לדבר - שתק. ופעם אמר לתלמידו: "תדע לך, אני חפץ חיים! אתה **לא תוכל לדבר איתי** לשון הרע... עזוב אותי, אינני רוצה לשמוע לשון הרע!"

סיפרה הרבנית שתחיה שהיה רבנו ממעט מאד בדיבורו החל מר"ח אלול, ובעשרת ימי תשובה היה שרוי בתענית דיבור מוחלטת, ונמנע אף מברכת שלום.

אמר רבי איסור זלמן מלצר

זצ"ל שכאשר באים אלי לבקש המלצה קודם כל הנני כותב את הדברים המבוקשים.

ברצוני להבטיח שכאשר אני שוקל אם ראוי להעניק את המלצה ואחר כך אני מעניק אותה כדי של יגרם שום מיכשול

כמה ניהרו גדולי ישראל ששום תקלה לא תצא תחת ידם.

יראת שמים לא ניתנת לאדם, אלא עליו לבקש אחריה.

מצב העולם תלוי בכמות ובאיכות של לימוד התורה בעם ישראל

האדם שואף להבין הכל, ויש המבקרים ושוללים דברים בלתי מובנים להם, ויש האומרים - וכי שייך להקשות על הבורא, כך הוא עושה, מה אפשר לעשות ג"כ **לא מקבלים** את הדבר אלא משלימים בעל כרחם אם מציאות שאינה מתקבלת על דעתם אומנם ב' דרכים אלו הם הפך האמונה.

הגישה השכלית להבין כל דבר ואם לא מבינים אותו אזי לא מקבלים אותו **נבעת מגאווה**... זו מעלת האמונה לא לקבל דבר מכיון שאני מבין אותו, אלא מכיון שרצון ה' הוא המחייב אותי.

היכן מצוי אלוקים? - במקום שנתינים לו להיכנס.

גם רבקה אמנו הגיעה לבאר כדי למלא כד אחד, איש לא מוכר נגיש אליה וביקש ממנה לשתות מים. רבקה הצעירה השקתה אותו, את אנשיו ואת עשרת גמליו.

פעמים רבות שאבה ושאבה עד שכילו הגמלים לשתות. בזמן שעשתה את המעשה היא לא חשבה **לקבל תגמול**, אולם, בסופו של דבר היא קיבלה מאליעזר נזם זהב, ושני צמידים זהב.

ואחר כך זכתה לדבר גדול מזה, להתחתן עם יצחק אבינו, **ולהיות** אחת מארבע האמהות של עם ישראל. היא זכתה להיות אמו של יעקב אבינו, **בחייד האבות**, שעם ישראל קרוי על שמו.

כל העולם יודע מי היא רבקה אמנו.

רבי יעקב חיים סופר זצ"ל, היה רב ומקובל, מגדולי הפוסקים בדור הקודם. נולד בעיר בגדאד שבעיראק בשנת תר"ל לאביו רבי יצחק ברוך סופר זצ"ל.

למד בישיבות שונות בעיראק, בין השאר אצל רבי **עבדאללה סומך** זצ"ל ורבי **יוסף חיים** זצ"ל. עלה לארץ ישראל יחד עם הרב **צדקה חוצין** זצ"ל והרב **יחזקאל עזרא רחמים** זצ"ל (אחיו הגדול של הראשון לציון הרב **יצחק נסים** זצ"ל). למד בישיבת "שושנים לדוד" שבשכונת הבוכרים, בישיבת המקובלים בית אל בירושלים ובישיבת המקובלים "רחובות הנהר".

סיפרו ההלכתי **כף החיים**, משמש עד היום לאחד מספרי היסוד בפסיקה הספרדית. נינו נקרא על שמו והוא משמש היום כראש ישיבת כף החיים בירושלים.

רבי מאיר גראסמן

זצ"ל עמד בכל חוקי נגד חזירות האופנות השונות וה"מודה", בדרכי נועם ובחיוך של חן היה מרבה לבאר להסביר ולשכנע, באמרו תמיד **"למה צריכים לחפש חדשות"**, והיה הדבר בנפשו כמו"כ מרבה היה להעטיר בתפילה עבור חולי ישראל, והיה משתתף בקביעות בתפילות על **צערו של ישראל**. יאה הוא מליץ יושר עבורנו אמן

נקודה לפהשפה

איש אחד איבד את עבודתו. לאחר שהיפס מספר חודשים ראה מודעת דרושים של **חברה גדולה** ומוכרת המחפשת עובדי ניקיון. האיש הגיע לראיון ומנהל כח אדם שאל על פרטיו האישיים, ערך לו מבחן בלטהטאט חדרים, בירכו על תוצאות הבחינה ואמר לו: **הג'וב שלך. תן לי את כתובת הדואר האלקטרוני שלך** ואעביר לך את המקום והשעה שעליך להתחיל לעבוד. האיש המיואש השיב שאין לו דואר אלקטרוני. מנהל כוח האדם השיב שהוא מצטער מאוד אבל, אם אין לו דואר אלקטרוני **הוא אינו קיים** באופן וירטואלי. מכיוון שאינו קיים, הוא אינו יכול לתת לו את הג'וב. האיש יצא מיואש ולא ידע מה לעשות, יש לו רק 30 ש"ח בכיס. לאחר מחשבה, החליט האיש ללכת לשוק הסיטונאי של פרות וירקות וקנה קופסא של עגבניות במשקל 10 ק"ג. **הוא הלך מבית לבית ומכר כל ק"ג ב-3 ש"ח**, תוך פחות משעתיים הכפיל את כספו.

כך חזר על התהליך עוד שלוש פעמים. לאחר שאכל בעבור 50 ש"ח, חזר לביתו עם 340 ש"ח בצורה זו הוא הצליח להתקיים. כך השכים קום וחזר מאוחר לביתו, כאשר הוא מצליח להכפיל, להשליש ולרבע את כספו ביום אחד. עם הרבה מזל לצידו, הצליח לרכוש טנדר שתוך שנה הוחלף למשאית וכעבור שלוש שנים היה לו צי רכבים.

כעבור **חמש שנים** האיש הפך לבעל אחת מרשתות השיווק המובילות במדינה. יום אחד קיבל לשיחה סוכן ביטוח חיים שהציע לו פוליסת ביטוח ושאל אותו בתום הפגישה לכתובת הדואר האלקטרוני שלו, על מנת לשלוח לו את הפוליסה. כאשר השיב שאין לו דואר אלקטרוני, ענה לו סוכן הביטוח "אם אין לך דואר אלקטרוני והקמת כזו אימפריה, **איני רוצה לדמיין** מה היה לו היה לך דואר אלקטרוני". השיב לו האיש: "לו היה לי דואר אלקטרוני הייתי עובד ניקיון..."

אדם יכול לנסות. אדם יכול להתאמץ. והוא גם חייב לעשות את זה. הוא חייב לוודא שהוא עושה את כל ההשתדלות הנדרשת. **אבל בסופו של דבר** ההצלחה תלויה בידי שמים. (העורך)

כמו
הבגד
הצריך
כנסו:
מעט
מן
הכנסו
יעבור
הגועל-
לפי רוב
הכנסו
יתלבן.
ק
הוא -
כנסו
הנפש.

על האדם לדעת כי הכישרון עצמו מתנה מאת ה' יתברך.

כשהגיע דבר פטירת הגאון רבי **ברוך בער ליבוביץ** זצ"ל לגאון רבי **חיים עוזר גרודזנסקי** זצ"ל בוויילנא התבטא בחדרה: "משפטרו רבי **שמעון שקאפ** זצ"ל ורבי ברוך בער נסתלקה עמילות התורה המגינה על הדור, חוששני שעתה תהא הדרך פתוחה בפני הגרמנים הארורים."

גם הגאון בעל "**חזון איש**" זצ"ל התבטא ברוח דומה כפי שסיפר חתן אחותו הרב הגדול רבי **שאלו ברזם** זצ"ל ששמע ממנו, שכל זמן שרבי שמעון שקאפ והגאון רבי ברוך בער ליבוביץ היו בחיים לא היו הנאצים יכולים לכבוש את ליטא, כי **עמלם בתורה** עד נשימתם האחרונה הגנה של ליטא, רק לאחר שנלקחו לבית עולמם נפלה ליטא בידי הארורים.

ס"ח רבי מאיר חדש זצ"ל שכאשר בא פעם לבקר את רבי **נתן צבי** זצ"ל במקום הרחצה אינהויון שבגרמניה, מצאו שהוא **מתייד עם וקן אחד** מבין המבריאים, מטייל איתו ארוכות ומרבה איתו שיחה. כשהתעניין בשיחות שביניהם, נתגלה לו שרבי נתן צבי משכנע אותו שיעקר תכלית ישראל הוא לימוד התורה. כשם שיש באדם גוף ונשמה, ואעפ"י שהנשמה לא נראית, היא העיקר, וברגע שהיא יוצאת מהגוף פוסקת כל חיותו, כך יש נשמה באומה שהיא עיקר מהותה. וישנן בין הנשמות דרגות שונות.

באדם גדול טבועה נשמה גדולה וכך אפשר לגדל את נשמת האומה. נשמת ישראל היא התורה, ובזה שגדולי ישראל לומדים אותה, הם מעלים את כל ערכה של אומת ישראל. וכך המשיך רבי נתן צבי לפניו ברעיון זה, **עד שבא** לידי מסקנה שיש להקים בתי מדרשות לאברכים כדי לגדל גדולי תורה ולהעלות את נשמת האומה.

יתגבר יותר מארי שתיים וחצי לפנות בוקר. הרב **מרדכי אליהו** זצ"ל מתעורר בחדרו שבטיפול נמרץ בבית החולים 'שערי צדק'. מצבו קשה וכאבים עזים הוא סובל כבר חודשים ארוכים. מבעד למכשירים המלפפים את קלטתו האצילי הוא מברר: "**מה השעה?**" ואחר כך ישאל: "**מתי הנץ?**" הנף החמה מנצה את המורפיום. "הנץ בחמש וארבעים", עונה המקורב. "תעירו אותי שעה וחצי לפני כן", מבקש הרב.

כמו מתחנן על נפשו. "אבל הרב צריך לנח, מספיק שעה", התחנן רבי חיים סויסה, המשמש הנאמן, על נפשו של הרב "לא. שעה וחצי. שעה זה מטע מידי. יש תיקון חצות ולהתכונן לתפילה, כתוב להתגבר כארי", לוחש האריה בהתאמצות. אך הרב סויסה מתעקש: "אריה שהיה עובר את מה שהרב עובר ועוד תחת מורפיום, היה ישן שבוע שלם," אמר מבעד למסכת החמצן הנוודיקית שנשעם חיך של לוחם "בשביל זה נאמר 'כארי' ולא אריה ממש. צריך להתגבר יותר מאריה", אומר הרב ונרדם לעוד כשלושים דקות. אחריהן **הוא שוב יקיע**, ישאל מה השעה ויבקש שוב להעיר אותו שעה וחצי לפני הנץ...

אדם שומע את עשרת הדברות אבל זה בכלל לא שייך אליו, לא תרצה, לא תגנוב, לא תחמוד. אני רוצה שאומרים לי לא תרצה? אני ברוך השם **יהודי בסדר**...

אבל באמת, אני הרוצה הראשי. מעליב את זה, פוגע בזה, חושב על זה, וכל מחשבה וכל דיבור לא טובים זה רציחה של עשרות אנשים. אדם אמר לשני איזה מילים, חשב עליו איזה מחשבה רעה או עשה לו איזה תנועה, אז הוא פגע בו איזו פגיעה... ההוא כבר שבור, ההוא כבר רצון, ההוא רוצה **לעזוב את השיבה**... הוא יכול לעשות נזק כזה עם תנועה אחת שלו, והוא צוחק ככה, מחייך: מה עשיתי לו בסך הכל?

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

"ויקם אברהם מעל פני מתו" (בראשית כג, ג).

לכאורה קשה. "ויקם אברהם" – ודאי שקם, וכי היינו חושבים שנשאר אברהם מעל פני מתו, וא"כ מדוע עריכה התורה להודיענו זאת?

אלא, ישנם בני אדם שאחר שעוברים חלילה משיבר או אסון במשפחתם הם נעשים שבורים ורעועים, נופלים ולא מעליחים לקום. הכרתי אנשים רבים בעלי מעמד גבוה מאוד, שלאחר שעברו משיבר מסוים הם נהפכו להיות אפתיים וסגורים והפסיקו את שאטתם הגדולה, ולא הצליחו לעמוד בניסיון.

אולם אברהם אבינו לא היה כך, אלא מיד לאחר פטירת שרה קם והתעודד – "ויקם אברהם", ונאחזנו קמנו ונתעודד (תהילים כ, ט), המשיך עם אמונתו הצרופה בה' יתברך מפני שידע והבין שכל מעשיו אמת וצדק ונעשים בדקדוק רב, א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא (דברים לב, ד), כל משפטי ה' ישר ואמת, משפטי ה' אמת צדקו ויחדו (תהילים יט, י), ועפ"ז אפשר להסביר את הפסוק "באשת חיל" – קמו בגייה ויאשרוה בעלה ויהללה (משלי לא, כח) – ישנם בני אדם שכל זמן שאביהם או אימם בחיים חיותם, הם שומרים את השבת, מקיימים את המצוות בדקדוק ונזהרים שלא לפגוע ברגשות הוריהם, אך לאחר פטירת ההורים הם סרים מן הדרך.

לכן בא שלמה המלך ואומר – "קמו בגייה ויאשרוה", אדרבה להיפך, אחר פטירת ההורים הבנים עריכים להתרומם ולהתחזק יותר בעשיית המצוות והמעשים הטובים, כיון שכעת הם רואים ומתבוננים בתכלית החיים, והחי יתן אל לבו (קהלת ז, ב).

אברהם אבינו ראה את התכלית של העולם הזה, רבי יעקב אומר העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין (אבות פ"ד מ"ד), שינא (תלמיד חכם – שנון), חטוף ואכול חטוף ושתי (עירובין נד ע"ב), לחטוף לימוד תורה, חסדים, מצוות ומעשים טובים לקראת עולם הנצח!

ולכן קם אברהם מעל פני מתו והמשיך ביתר שאת וביתר עוז במשימה המוטלת עליו בעבודת ה', ולימדנו לקח לדורות שלא להתייאש משום משיבר, אלא להמשיך ברוב עוז ותעצומות, ונאחזנו קמנו ונתעודד (תהילים כ, ט).

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

רבי נפתלי מרובשיץ היה מגנה נמרצות את הצבועים למיניהם, שמתעטפים באיטאלא של צדיק כדי להוליך שולל אנשים תמימים.

הוא היה אומר: "מפני מה נוהגים להדפיס מדי שנה בשנה הגדות חדשות לפסח? מפני שהרשע דאשתקד נעשה **השנה לצדיק**"...

הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א עבר ליד תלמוד תורה. קול תורתם של ילדי התשב"ר נשא למרחוק. עלה הרבי בזריזות ונכנס דרך החלון לתוך התלמוד תורה כדי לשמוע מקרוב את הקולות. כשנשאל הרבי מדוע לא נכנס לתלמוד תורה דרך הדלת, השיב: "ראיתי חלון פתוח ורצייתי להרגיש כמה שיותר מהר את הבל פיהם השתור של תינוקות של בית רבן שעליהם עומד העולם..."

להצלחה וישועה בכל התחומים יהודה בן בת שבע אבישלום בן אורה רפאל ארז בן הדסה צביה

שני חברים הולכים בכרם התימנים כשלפתע פוגשים זוג תיירים. **דו צי ספיק אינגליש?** שאלו התיירים. השניים השיבו במשיכת כתפיים **שפרנן זי דויטש?** שאלו שוב התיירים. השניים שוב השיבו במשיכת כתפיים. **פרלווה פרנסה?** ניסו התיירים שוב. וגם הפעם לא קבלו תשובה.

פרלה איטלניו? וכשגם הפעם לא קיבלו התיירים תשובה. הסתובבו והלכו. אמר חבר אחד לשני. תראה את אלה. יודעים לדבר ארבע שפות. נו?

מה זה עוזר להס?

ביום זה נתבשרו יהודי ויילנא בשורה המרנינה עם לידתו של הבן, במעונו של הגאון רבי **מאיר קרליץ** זצ"ל. שמחה מלאה את הבית ואת כל השכונה, וביום השמיני, בהיכנסו לבריתו של אברהם אבינו ע"ה, נקרא שמו בישראל שלמה שמשון. שלמה – על שם הסבא הגדול רבי **שלמה הכהן** זצ"ל, שנסתלק לבית עולמו בשנת תרס"ו ושמשון – על שם אבי זקנו רבי **שמעון קרליץ** זצ"ל, שהיה נקרא על שם סבו, חתן אחותו של בעל "הפרדס".

בבית הגדול של הוריו, ינק רבנו את יסודות חייו המפוראים, כשהוא נושם אל ריאותיו **אור זך וטהור של תורה** ויראת שמים. מפרק לפרק, היו הוריו נוסעים עמו לקוסובה, לבית הסבא הגדול רבי שמריהו יוסף זצ"ל, שם זכה רבנו לראות דור קדום, שורש המשפחה כולה.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת רוב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולה, יחיאל בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, כרמלה בת סעידה, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, נאל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, ויחזקאל בן שמחה, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה, אלעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יורם אבגיל, הרב יהודה יאיר, ישראל בן שמחה סבג, שמואל בן רבקה זכאי, רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתיא, שלמה בן דונה, מרן הרב **עובדיה יוסף בן גורג'יה**

תפילה סוג של עבודה נעימה שכל מהותה היא לפנות אל ה' לבקש וליבשר שיעזור.

מזחנה עבודה גלונברג, גרמניה, **אלול תש"ד** כ-11 בספטמבר הייתה הפצצה כבדה על המחנה שלנו. בהיותי בחוץ בתוך המחנה יחד עם אחותי ברינה, נשמעה פתאום האזעקה.

לא הספקנו להסתתר והפצצות החלו נושרות. חצר המחנה הפך לשדה קרב של ממש. פתאום הרגשנו חבטה עזה בגבי, לא יכולתי לרוץ יותר, נשכתי על הארץ והרגשי חבטה נוספת בגבי. לאחר שהפצצות פסקו, התחלנו לדהאג לאחותנו חיה. פתאום זיהינו אותה מרחוק, כשהתקרבה אלינו גילינו שגם היא נפצעה בגבה.

לאחר שנתנו לנו עזרה ראשונה נלקחנו לבית החולים. אחותי היה ואני שכנעו בבית החולים זו ליד זו. ארוחת הערב הראשונה שקיבלנו שם הייתה "**סעודת מלכים**" של ממש לעומת מה שהיינו רגילות לקבל במחנה. הארוחה כללה אורז מבושל בחלב, חתיכת מרמלדה, לחם, נקניק, שמנת עם בצל חתוך, מקרוני, חביתה ורסק תפוחי עץ. איני זוכרת מה אכלנו מתוך כל זה, **אך גם בשעה קשה זו** הקפדנו שלא לערבב בשר בחלב.

כשוט לקבל שירות אנושי
איכותי מהיר ועיל מבלי
להתעכב כלל

גרפומט מתחדשים

בדלפק שירות לקוחות אנושי

יש לכם משהו קטן להדפיס?
צריכים רק לצלם מסמך? ממהרים מאוד?

גשו לדלפק שירות הלקוחות בגרפומט
וקבלו שירות יחס אישי ומהיר

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה